

วารสารวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Academic Journal of Phetchaburi Rajabhat University

ISSN2229-0435 (Print)

ISSN2822-0579 (Online)

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2566
Vol.13 No. 2 May - August 2023

สารบัญ/Contents

หน้า

บทความวิจัย

- การพัฒนาความใฝ่เรียนรู้และผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี** 4
 Developing Learning Ambition and Learning Outcomes in Science by Using STEM Education Management of Students in Science Courses Mathayomsuksa 1 Phetchaburi Rajabhat University Demonstration School
 วิชาญ แพงเมือง
- การวิเคราะห์ผลความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564** 13
 Graduate User Satisfaction Analysis Regarding Graduate Characteristics According to Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF) and Identity Framework of Phetchaburi Rajabhat University Fiscal Year 2019 – 2021
 จูติรัตน์ ชะเอม
- วิเคราะห์ลักษณะเด่นที่ปรากฏในนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ” พระราชินีพันซ์แปล ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี** 22
 Analysis of Notable Characteristics in the Translated Novel "Butterfly" by Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn
 กมลทิพย์ รักเกียรติยศ และ ธนัชพร นามวัฒน์
- ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี** 33
 Teacher's Opinions Toward School Administrators' Roles to Enhance Competency-based Curriculum Learning Management of Secondary School in Thanyaburi District, Pathum Thani
 กฤษณภรณ์ กุตรแสง และ อำนวย ทองโปร่ง
- การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2** 45
 The Learning Management of the Concrete-Pictorial-Abstract Approach Combined with the Bar Model to Develop Mathematics Learning Achievement for Secondary 2 (Grade 8) Students
 รัตนาภรณ์ ไทยพู รสริน เจริมไธสง และ พรภิรมย์ หลงทรัพย์

บทความวิจัย

- รูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา
พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี** 54
Model of School Volunteering Activities in the Educational Network Center
Phunphin 4 (Sriwichai), Surat Thani Province
ณัฐวัชร ไปณะทอง* บรรจง เจริญสุข และ ญาณิศา บุญจิตรี
- การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) และการบอกต่อแบบปากต่อปากบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์
(e-WOM) ที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภค ที่สนใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ** 62
Integrated Marketing Communications (IMC) and Electronic
Word-of-Mouth (e-WOM) Affecting Brand Equity among Consumers Interested in Buying Real
Estate in the Northern Provinces
จุฑามณี คุณชาไพโร ลัสดา ยาวิลละ และ รัตนา สิทธิอ่วม
- ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา
ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และทักษะการทำงานร่วมกัน เรื่อง เลขยกกำลัง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสอาดเผดิมวิทยา จังหวัดชุมพร** 72
The Effects of Cooperative Learning Activities Management with TAI Technique and Polya's
Problem Solving Process on Mathematics Problem Solving Ability and Collaborative Skills on
Exponents of Grade 7 Students at Saard Phaderm Wittaya School in Chumphon Province
กรแก้ว อินทรมงคล สุรรัตน์ อารีรักษ์สกุล ก้องโลก และวินิจ เทือกทอง
- รูปแบบแนวคิดกระบวนการยังในการแก้ปัญหาคาททะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา** 82
Conceptual Model of Restraint Process in Solving Quarrel Among Vocational Students
กรณา มธูลาภรังสรรค์ เจริญ ทุนชัย และ อนุรักษ์ มีอิม
- กลยุทธ์การตลาดและปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ที่มีผลต่อความไว้วางใจและความภักดี
ของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปในประเทศไทย** 87
Marketing Strategies and Facebook Live communication Factors Influencing the Trust and
Customer Loyalty of Processed Food in Thailand
นิสสรณ์ เจียวयी กฤตชน วงศ์รัตน์ และวัชระ เวชประสิทธิ์
- ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภออุยบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาประจำวศิรินทร์เขต 2** 98
Transformational Leadership of Administrators in Kuibiri District Under Prachuapkhirkhan
Primary Educational Service Area Office 2
พิริยะ รุ่งเรือง และ ชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง

บทความวิชาการ

การบริหารกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน 106

Administration of Extracurricular and Student Activities to Help Students Reach their Full Potential

ภัทรสุดา พิษยกุลป์ ภาณุพัฒน์ บุตรดีไชย และ วิจิต ล้อยศ

แนวทางการจัดกิจกรรมศึกษานันทนาการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กตลอดชีวิต 113

Guidelines for the Organization Edutainment Activities that Promote Lifelong Learning for Children

สุภลักษณ์ วงศ์หน่อ

ความคิดสร้างสรรค์: เกิดขึ้นเองหรือพัฒนาได้ 122

Creative Thinking: Nature or Nurture

ชฎารัตน์ เฮงษฎ์กุล

คำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับ

การพัฒนาความใฝ่เรียนรู้และผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์
โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Developing Learning Ambition and Learning Outcomes in Science by Using STEM
Education Management of Students in Science Courses
Mathayomsuksa 1 Phetchaburi Rajabhat University Demonstration School

วิชาญ แผงเมือง

Wichan Faengmuang

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

Phetchaburi Rajabhat University Demonstration School, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: wichan.fae@mail.pbru.ac.th

Received: 19 May 2022, Revised: 31 July 2022, Accepted: 24 October 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ (1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (2) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education กับเกณฑ์พัฒนาร้อยละ 80 (3) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education และ (4) ศึกษาความใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 24 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ คือการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ แบบสังเกตความใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที่ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education พบว่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education มีค่าดัชนีประสิทธิภาพ E1/E2 มีค่าดัชนี เท่ากับ 87.26/82.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 70/70 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.74

2) ผลเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ที่กำหนดไว้ พบว่าภาพรวมของคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education มีความใฝ่เรียนรู้โดยรวมในระดับดี

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ความใฝ่เรียนรู้

Abstract

The research objectives were to (1) develop a learning plan based on STEM Education guidelines, (2) compare science learning outcomes of Mathayomsuksa 1 after learning management in accordance with STEM Education guidelines with 80 percent development criteria, (3) compare science learning outcomes of Mathayomsuksa 1 during pre-test and post-test school learning by managing to learn according to STEM Education guidelines, and (4) study the learning ambitions of students who have been managed to learn according to STEM Education guidelines. The sample in the research was students in Mathayomsuksa 1, Demonstration School, Phetchaburi Rajabhat University. A total of 24 people were obtained through simple sampling. Innovations used in learning management were learning management based on STEM Education approaches. The model observes students' ambitions towards learning management in accordance with STEM Education guidelines, statistics used to analyze quantitative data using frequency, percentage, average, standard deviation, and dependent simple t-test.

The research results were as follows;

1) The results of the development of a learning management plan according to the STEM Education approach showed that the effectiveness of the learning management plan according to the STEM Education approach had an E1/E2 performance index value of 87.26/82.08, which was higher than the set threshold 70/70 and an effectiveness index of 0.74.

2) Comparative results of students' science learning outcomes after STEM education guidelines compared to the 80 percent threshold, showed that the overall post-test against the threshold were statistically significant higher than the pre-test at .05 level.

3) Students' science learning outcomes of stem education guidelines post-test were statistically significant higher than pre-test at .05 level.

4) Students who were managed to learn according to STEM Education guidelines have a good level of overall learning ambition.

Keywords : Stem Education Learning, Education Learning Science, Curiosity

บทนำ

ความใฝ่เรียนรู้ ถือว่าเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเอง ทำให้บุคคลนั้นเกิดทักษะในการเรียนรู้ สามารถแสวงหาและค้นคว้าหาคำตอบได้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการสืบสอบมีความกระตือรือร้น เกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ ความสามารถทางด้านวิชาการ และมีความรู้ใหม่ๆตลอดเวลางานรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสามารถเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยที่จะต้องพัฒนาคือการสร้างคนให้มีความรู้อย่างแท้จริง ดังที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา ในมาตราที่ 7 ว่า กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง สิ่งสำคัญหนึ่ง คือการมีความใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง [1] และสอดคล้องกับ Howard Gardner ได้กล่าวถึงลักษณะที่สังคมควรปลูกฝังคนรุ่นถัดไปในช่วงต้นของศตวรรษที่ 21 ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษาเกิดขึ้นในทุกที่และต่อเนื่องชั่วชีวิตของคนที่ยังใฝ่รู้ [2] และข้อเสนอแนะการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ.2552 - 2561) ให้มีการปฏิรูปการศึกษาและเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยพัฒนาคนไทยยุคใหม่ ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต [1]

การจัดการเรียนการสอนแบบสะเต็ม คือ การผนวกแนวความคิดการออกแบบเชิงวิศวกรรมเข้ากับการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ของผู้เรียน กล่าวคือ ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และฝึกทักษะด้าน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเทคโนโลยี ผู้เรียนต้องมีโอกาสนำความรู้มาออกแบบวิธีการหรือกระบวนการเพื่อ ตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันเพื่อให้ได้เทคโนโลยีซึ่งเป็นผลผลิตจากกระบวนการออกแบบเชิง

วิศวกรรม กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1) การระบุปัญหา (Identify a challenge) เป็นขั้นตอนที่ผู้แก้ปัญหาทำความเข้าใจสิ่งที่เป็นปัญหาในชีวิตประจำวัน และจำเป็นต้องหาวิธีการหรือสร้างสิ่งประดิษฐ์ (Innovation) เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว 2) การค้นหาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง (Explore Ideas) คือ การรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและประเมินความเป็นไปได้ ความคุ้มค่า ข้อดี และข้อด้อยและความเหมาะสมเพื่อเลือกแนวคิดหรือวิธีการที่เหมาะสมที่สุด 3) การวางแผนและพัฒนา (Plan and Develop) ผู้แก้ปัญหาต้องกำหนดขั้นตอนย่อยในการทำงานรวมทั้งกำหนดเป้าหมายและระยะเวลาในการดำเนินการให้ชัดเจนรวมถึงออกแบบและพัฒนาต้นแบบ (Prototype) ของผลผลิตเพื่อใช้ในการทดสอบแนวคิดที่ใช้ในการแก้ปัญหา 4) การทดสอบและประเมินผล (Test and Evaluate) เป็นขั้นตอนทดสอบและประเมินการใช้งานต้นแบบเพื่อแก้ปัญหาโดยผลที่ได้อาจถูกนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาผลลัพธ์ให้มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหามากขึ้น 5) การนำเสนอผลลัพธ์ (Present the Solution) หลังจากการพัฒนาปรับปรุงทดสอบและประเมินวิธีการแก้ปัญหาหรือผลลัพธ์จนมีประสิทธิภาพตามที่ต้องการแล้วผู้แก้ปัญหาต้องนำเสนอผลลัพธ์ต่อสาธารณชนโดยต้องออกแบบวิธีการนำเสนอข้อมูลที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ กระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมนี้จะเป็นกระบวนการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ วางแผน การแก้ปัญหาการใช้อองค์ความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ มาสร้างสรรค์ผลงานภายใต้ข้อจำกัดหรือเงื่อนไขที่กำหนด [3]

จากการสำรวจผลการเรียนของนักเรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ จากค่าเฉลี่ยการสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน [4] พบว่าในปีการศึกษา 2560 ผลปรากฏสถิติค่าเฉลี่ยผลคะแนนสอบในรายวิชาวิทยาศาสตร์ของการสอบโอเน็ต (O-NET) มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน คือ มีค่าเฉลี่ย 29.37 คะแนน จากผู้เข้าสอบ 372,232 คน ผลการทดสอบโอเน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทุกวิชา มีคะแนนเฉลี่ยไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน คะแนนวิชาวิทยาศาสตร์และภาษาไทยลดลง สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติชี้แจงข้อสอบโอเน็ตไม่ได้ออกนอกเหนือหลักสูตร และความยากง่ายไม่ต่างจากข้อสอบเดิมและมีมาตรฐานให้โรงเรียนทุกระดับวิเคราะห์รายละเอียดข้อมูลที่สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติส่งให้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง โดยเปรียบเทียบจากโรงเรียนขนาดเดียวกัน ภูมิภาคเดียวกัน สังกัดเดียวกัน ก่อนจะทราบว่าโรงเรียนของเราเทียบกับเพื่อนโรงเรียนที่มีลักษณะเดียวกัน มีคะแนนมากน้อยแตกต่างกันอย่างไร แล้วนำไปเปรียบเทียบกับสังกัดอื่น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาขับเคลื่อนสถานศึกษาของตนเองต่อไป [5] ซึ่งผลการทดสอบของประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้มีค่าเฉลี่ย 32.83 คะแนน

การจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ผลการวิเคราะห์ผลการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการเรียนต่ำกว่าระดับ 3.00 นอกจากนี้ผลการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์พบว่า นักเรียนไม่ทำการบ้านและไม่สามารถทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ได้

จากสภาพปัญหาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยได้สนใจศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education เพื่อพัฒนาความใฝ่เรียนรู้และผลการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยหวังให้เป็นแนวทางในการพัฒนาความใฝ่เรียนรู้และยกระดับผลการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ให้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การพัฒนาความใฝ่เรียนรู้และผลการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education กับเกณฑ์พัฒนาร้อยละ 80
- 3) เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education

4) เพื่อศึกษาความใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สมมติฐานการวิจัย

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 70/70
- 2) ผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education เป็นไปตามเกณฑ์การพัฒนาที่กำหนดไว้ร้อยละ 80
- 3) ผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 4) ความใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับดีขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

- 1) การวิจัยนี้มุ่งแก้ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนในกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ห้อง ม.1/1 จำนวน 24 คนและได้ร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education ตลอดกระบวนการพัฒนาซึ่งได้มาด้วยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling)
- 2) เนื้อหาสาระที่ใช้ในการพัฒนานักเรียนคือสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีทั้งหมด 3 หน่วยคือ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เรียนรู้วิทยาศาสตร์อย่างไร สารในชีวิตประจำวัน แรงและการเคลื่อนที่จำนวน 32 ชั่วโมง โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 13 แผน
- 3) ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วยตัว ตัวแปรอิสระคือ การจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education และตัวแปรตามคือ ความใฝ่เรียนรู้และผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์
- 4) ช่วงเวลาที่ใช้ในการพัฒนานักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ระหว่างเดือน พฤษภาคม – กันยายน จำนวน 16 สัปดาห์ รวมเป็นเวลา 32 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีทั้งหมด 3 หน่วยคือ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เรียนรู้วิทยาศาสตร์อย่างไร สารในชีวิตประจำวัน แรงและการเคลื่อนที่ จำนวน 32 ชั่วโมง โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 13 แผน โดยมีขั้นตอนการพัฒนา เริ่มจากศึกษาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ทำการวิเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จากสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ เรียนรู้วิทยาศาสตร์อย่างไร สารในชีวิตประจำวัน แรงและการเคลื่อนที่และศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและการจัดกิจกรรมตามแนวทาง STEM Education จากนั้น สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education หน่วยการเรียนรู้เรียนรู้อาชีววิทยาศาสตร์อย่างไร สารในชีวิตประจำวัน แรงและการเคลื่อนที่ ทั้งหมด 13 แผน จำนวน 32 ชั่วโมง
- 2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือกคือ ก, ข, ค และ ง จำนวน 40 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนนโดยมีการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 – 1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นจากสูตร KR-20 ของคูเดอร์ริชาร์ดสันเท่ากับ 0.95 สามารถนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างได้
- 3) แบบสังเกตพฤติกรรมความใฝ่เรียนรู้ จำนวน 12 ข้อ โดยที่แต่ละข้อมีการให้คะแนนแบบรูบริก (Rubric Scoring) 5 ระดับ โดยแบ่งการประเมินเป็น 3 ด้านคือ ด้านลักษณะการเรียนรู้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ และด้านผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 1 โดยมีการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 ท่าน มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 – 1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นจากสูตร KR-20 ของคูเดอร์ริชาร์ดสันเท่ากับ 0.96 สามารถนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างได้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-experiment research) ที่มีการออกแบบวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดสองครั้ง (One-Group Pretest-Posttest Design)

ผู้วิจัยนำแนวคิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education มาใช้ในกระบวนการพัฒนาความใฝ่เรียนรู้และผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยได้แบ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education ไว้ทั้งหมด 6 ขั้นตอน [6] สรุปดังนี้

ขั้นที่ 1 การระบุปัญหา (Identify a challenge) หมายถึง เป็นขั้นตอนที่ผู้แก้ปัญหาทำความเข้าใจสิ่งที่เป็นปัญหาในชีวิตประจำวัน และจำเป็นต้องหาวิธีการหรือสร้างสิ่งประดิษฐ์ (Innovation) เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

ขั้นที่ 2 การค้นหาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (Explore Ideas) หมายถึง การรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา และประเมินความเป็นไปได้ ความคุ้มค่า ข้อดี และ ข้อด้อย และความเหมาะสมเพื่อเลือกแนวคิดหรือวิธีการที่เหมาะสมที่สุด

ขั้นที่ 3 ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Solution Design) หลังจากเลือกแนวคิดที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาแล้วขั้นตอนต่อไปคือการนำความรู้ที่ได้รวบรวมมาประยุกต์เพื่อออกแบบวิธีการ กำหนดองค์ประกอบของวิธีการหรือผลผลิต ทั้งนี้ ผู้แก้ปัญหาต้องอ้างอิงถึงความรู้วิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีที่รวบรวมได้ประเมิน ตัดสินใจเลือกและใช้ความรู้ที่ได้มา ในการสร้างภาพร่างหรือกำหนดเค้าโครงของวิธีการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา (Planning and Development) หลังจากที่ได้ออกแบบวิธีการและกำหนดเค้าโครงของวิธีการแก้ปัญหาแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการพัฒนาต้นแบบ (Prototype) ของสิ่งที่ได้ออกแบบไว้ในขั้นตอนนี้ ผู้แก้ปัญหาต้องกำหนดขั้นตอนย่อยในการทำงานรวมทั้งกำหนดเป้าหมายและระยะเวลาในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนย่อยให้ชัดเจน

ขั้นที่ 5 ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ไขปัญหาคือขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไขชิ้นงาน (Testing, Evaluation and Design Improvement) เป็นขั้นตอนทดสอบและประเมินการใช้งานต้นแบบเพื่อแก้ปัญหาคือผลที่ได้จากการทดสอบและประเมิน อาจถูกนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาผลลัพธ์ให้มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหามากขึ้น การทดสอบและประเมินผลสามารถเกิดขึ้นได้หลายครั้งในกระบวนการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 6 นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Presentation) หลังจากการพัฒนา ปรับปรุงทดสอบและประเมินวิธีการแก้ปัญหาหรือผลลัพธ์จึงมีประสิทธิภาพตามที่ต้องการแล้ว ผู้แก้ปัญหาต้องนำเสนอผลลัพธ์ต่อสาธารณชน โดยต้องออกแบบวิธีการนำเสนอข้อมูลที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 เป็นการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education ระยะที่ 2 เป็นการนำแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education ไปใช้รายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาแผนหรือนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ มีดังนี้

1) ร่างแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education

2) นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับจำนวน 3 ท่านแล้วนำผลที่ได้จากการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3) นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้จำนวน 1 แผนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อนำผลการจัดการเรียนรู้หรือปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักการและแนวคิดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education

4) นำผลการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับความเหมาะสมของกิจกรรมระยะเวลาหรืออื่น ๆ มาปรับปรุงคุณภาพของแผนนำปรับมาใช้จริงและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แผนอื่น ๆ

ระยะที่ 2 การนำแผนหรือนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ไปใช้ดังนี้

1) ดำเนินการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการพัฒนาหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์

2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education ที่วางไว้ในกำหนดการจัดการเรียนรู้ทั้งนี้มีการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับความใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนและผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ที่บูรณาการลงไปในแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เรียนรู้วิทยาศาสตร์อย่างไร สารในชีวิตประจำวัน แรงและการเคลื่อนที่ จำนวน 32 ชั่วโมง โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 13 แผน

3) วัดผลระหว่างการจัดการกระบวนการเรียนรู้ด้วยข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการเก็บคะแนนระหว่างเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ต่าง ๆ ในหน่วยการเรียนรู้นี้ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพรวบรวมด้วยการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนความคิดเห็นพร้อมทั้งผลการเรียนรู้ต่าง ๆ

4) วัดความใฝ่เรียนรู้และผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ช่วงหลังการพัฒนาหรือหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดกระบวนการพัฒนา

5) วิเคราะห์และสรุปผลตามจุดมุ่งหมายการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัยโดยใช้ความถี่และร้อยละ

2) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education โดยใช้การทดสอบที (Dependent Samples t –test)

3) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education โดยใช้การทดสอบที (Dependent Samples t –test)

ผลการวิจัย

ผลการใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education

นักเรียนจำแนกรายกลุ่ม (แบ่งจากคะแนนก่อนเรียน)	คะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียน (รวม 320 คะแนน)	คะแนนเฉลี่ยผลลัพธ์การ เรียนรู้หลังเรียน (รวม 40 คะแนน)	ประสิทธิภาพของนวัตกรรม (E1/E2)
กลุ่มอ่อน	279.16	32.53	87.24/81.32
กลุ่มปานกลาง	278.50	32.00	87.03/80.00
กลุ่มเก่ง	281.00	37.00	87.81/92.50
รวม	279.23	32.83	87.26/82.08

ดัชนีประสิทธิผล (EI) = 0.74

จากตารางที่ 1 พบว่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบตามแนวทาง STEM Education มีค่าดัชนีประสิทธิผล E1/E2 โดยรวม เท่ากับ 87.26/82.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 70/70 เมื่อจำแนกตามกลุ่มผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนกลุ่มอ่อนมีค่าดัชนีประสิทธิผล E1/E2 เท่ากับ 87.24/81.32 กลุ่มปานกลาง มีค่าดัชนีประสิทธิผล E1/E2 เท่ากับ 87.03/80.00 และกลุ่มเก่ง มีค่าดัชนีประสิทธิผล E1/E2 เท่ากับ 87.81/92.50 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.74 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ

ผลการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นหลังการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education เทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 80 ที่กำหนดไว้ แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80

ตัวแปร	M	SD	t*	df	p
ผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ หลังเรียน	32.83	3.13	1.30	23	<.001

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มนี้มีคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียน มากกว่าร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนผลการพัฒนาผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

กลุ่มเรียน	หลังเรียน		ก่อนเรียน		t	p
	M	SD	M	SD		
นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education (n=24)	32.83	3.13	12.00	5.69	22.84	0.00

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education มีค่าเฉลี่ยผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาความใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education

ผลการศึกษาความใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education	ผลประเมิน		
	Mean	SD	แปลผล
1. เข้าร่วมกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ที่โรงเรียนจัดอย่างสม่ำเสมอ	4.46	0.72	ดี
2. เมื่อครูสอนรับฟังด้วยความตั้งใจ	4.38	0.77	ดี
3. มีความรับผิดชอบในการทำงาน	4.46	0.72	ดี
4. ไม่ส่งงานล่าช้า	4.46	0.72	ดี
5. มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมสม่ำเสมอ	4.54	0.66	ดีมาก
6. ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	4.54	0.66	ดีมาก
7. ทำงานที่มีมอบหมายอย่างละเอียด	4.33	0.82	ดี
8. มักแสดงความคิดเห็นที่มีประโยชน์ในการเรียน	4.50	0.72	ดีมาก
9. สนใจหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์เพิ่มเติม	4.58	0.65	ดีมาก
10. ตั้งใจเรียนเรียนวิชาวิทยาศาสตร์อย่างตั้งใจ	4.38	0.77	ดี
11. ช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานตามสมควร	4.46	0.83	ดี
12. ทำกิจกรรมด้วยความสนุกสนานเต็มใจ	4.67	0.56	ดีมาก
รวม	4.48	0.47	ดี

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education มีความใฝ่เรียนรู้โดยรวมในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีความใฝ่เรียนรู้ในระดับดี จำนวน 7 ข้อ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46, 4.38, 4.46, 4.46, 4.33, 4.50, 4.38 และ 4.46 นักเรียนมีความใฝ่เรียนรู้ในระดับดีมาก จำนวน 5 ข้อ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54, 4.54, 4.50, 4.58 และ 4.67 ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.48 สรุปได้ว่านักเรียนมีความใฝ่เรียนรู้ในระดับดี

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1) นักเรียนที่เรียนโดยแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง เรียนรู้วิทยาศาสตร์อย่างไร, สารในชีวิตประจำวัน, แรงและการเคลื่อนที่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลการเรียนรู้หลังเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education เป็นการจัดกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด การตั้งคำถาม แก้ปัญหาและสร้างทักษะการหาข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อค้นพบใหม่ ๆ ทำให้ผู้เรียนรู้จักนำองค์ความรู้จากวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์สาขาต่าง ๆ มาบูรณาการเพื่อมุ่งแก้ปัญหาสำคัญ ๆ ที่พบในชีวิตจริงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรักศิริ จิตอารีและคณะ [7] ทำการศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้และการจัดการเรียนรู้ STEM Education เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าผลการทดลองใช้รูปแบบ STEM Education พบว่านักเรียนที่มีคะแนนการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับงานวิจัยของสุดารัตน์ อีร์พิลลิฐ [8] ทำการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบสะเต็มศึกษา (STEM Education) เรื่อง วงจรไฟฟ้าและแม่เหล็กไฟฟ้า พบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบสะเต็มศึกษา (STEM Education) เรื่อง วงจรไฟฟ้าและแม่เหล็กไฟฟ้ามีประสิทธิภาพ 72.43/77.14 ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6930 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของช่อทิพย์ มารัตนะและวาสนา กิรติจำเริญ [9] ทำการศึกษาผลการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ วัสดุและสมบัติของวัสดุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลการเรียนจากการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ผลการสังเกตความใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education มีความใฝ่เรียนรู้โดยรวมในระดับดี เนื่องจากแนวทาง STEM Education ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิชญา คงสุขและคณะ [10] ทำการศึกษาการพัฒนา กิจกรรมสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกาบเชิงวิทยา พบว่าพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์สามารถนำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education ไปใช้พัฒนาความใฝ่เรียนรู้และผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ได้ถือเป็นทางเลือกหนึ่งซึ่งช่วยให้การเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพดีขึ้น

1.2 ก่อนการนำกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education ไปใช้ครูผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เข้าใจเพื่อให้สามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

1.3 เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education เกิดประสิทธิภาพสูงสุดครูผู้สอนควรมีการประชุมชี้แจงกับนักเรียนให้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่และขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1.4 ครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างเต็มที่และคอยกระตุ้นสนับสนุนให้ผู้เรียนทำกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นและใส่ใจ

1.5 ครูผู้สอนควรใช้กิจกรรมในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะต่าง ๆ และควรคำนึงถึงการจัดสรรเวลาให้เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education ในการพัฒนาความใฝ่เรียนรู้และผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education กับผลการใช้รูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ กับผู้เรียนในระดับชั้นเดียวกัน

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education กับผู้เรียนในระดับชั้นอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง 2544). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ; 2554.
- [2] รพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรืองและอชิป จิตตฤกษ์. ทักษะแห่งอนาคตใหม่การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: open world; 2554.
- [3] อภิสิทธิ์ ธงไชย และคณะ. สรุปรายการบรรยายพิเศษ เรื่อง Science, Technology, Engineering, and Mathematics Education: Preparing students for the 21st Century. กรุงเทพฯ: สาขาออกแบบและเทคโนโลยี สสวท; 2555.
- [4] สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. ระบบรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน ด้วยแผนที่ของประเทศไทย (Reporting System of Ordinary National Educational Test with map of Thailand). กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน); 2560.
- [5] สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์. ผลคะแนนสอบโอเน็ต ม.6 ร่วงทุกวิชา. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน); 2561.
- [6] สมชาย อุ่นแก้ว. วิธีการสอนแบบ สะเต็มศึกษา (STEM Education). [อินเทอร์เน็ต]. 2561[เข้าถึงเมื่อ 1 ม.ค. 2561]. เข้าถึงได้จาก: http://www.kids.ru.ac.th/document/KM/STEM_by_T.Somchai-unkeaw.pdf
- [7] รัชศศิริ จิตอารี วิจิตร อุดอ้ายและวาริรัตน์ แก้ววไร. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้และการจัดการเรียนรู้ STEM EDUCATION เพื่อเสริมสร้างการรู้วิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 2560; 2: 202-213.
- [8] สุดารัตน์ อีร์พิสิฐ. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบสะเต็มศึกษา (STEM EDUCATION) เรื่อง วงจรไฟฟ้าและแม่เหล็กไฟฟ้า. วารสารมหาจุฬานาครธรรม 2564; 8: 325-337.
- [9] ช่อทิพย์ มารัตนะและวาสนา กิรติจำเริญ. การศึกษาผลการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ วัสดุและสมบัติของวัสดุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา. วารสารชุมชนวิจัย 2561; 12: 149-162.
- [10] สุวิญา คงสุข, บุญเลี้ยง ทูมทองและพิกุล ประดับศรี. การพัฒนากิจกรรมสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกบเชิงวิทยา. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร 2561; 16: 201-212.

การวิเคราะห์ผลความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิต
ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและอัตลักษณ์
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564

Graduate User Satisfaction Analysis Regarding Graduate Characteristics
According to Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF) and
Identity Framework of Phetchaburi Rajabhat University Fiscal Year 2019 – 2021

ฐิติรัตน์ ชะเอม

Thitirat Chaaim

กองนโยบายและแผน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 76000

Division of Policy and Planning, Office of the President, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: thitirat.cha@mail.pbru.ac.th

Received: 05 May 2022, Revised: 24 July 2022, Accepted: 02 October 2022

บทคัดย่อ

งานวิเคราะห์ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ผลความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิต เปรียบเทียบประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564 2) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) เปรียบเทียบประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564 และ 3) เพื่อเปรียบเทียบพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่ออัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (ชื่อสัตย์ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้) เปรียบเทียบประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564 การวิเคราะห์ในครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ปีการศึกษา 2561 – 2565 โดยกำหนดให้จำนวนบัณฑิตที่ได้รับการประเมินจากผู้บัณฑิตจะต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ซึ่งในงานวิเคราะห์ครั้งนี้มีประชากรทั้งหมด 3,573 คน ใช้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้ง 2,162 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากผลการวิเคราะห์จึงเสนอแนวทางการ ดังนี้ 1) คณะและสาขาวิชาสามารถนำข้อมูลการติดตามผลบัณฑิตไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนการสอน ใช้ในการประเมินคุณภาพการศึกษารวมถึงสอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังสามารถทำให้มีแนวทางการพัฒนาบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้น 2) มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญในการกระตุ้นให้สาขาวิชาพัฒนาหลักสูตรที่เน้นให้นักศึกษาได้ปฏิบัติและนำไปใช้งานจริง เพิ่มรายวิชาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะด้านภาษาต่างประเทศให้กับบัณฑิตทุกสาขา เพิ่มทักษะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในทุกสาขาวิชา เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีความชำนาญเฉพาะสาขาวิชา 3) มหาวิทยาลัยควรเพิ่มกิจกรรมการให้คำแนะนำในการหางานทำ การฝึกอบรมทักษะที่จำเป็นเพิ่มเติมเพื่อช่วยให้ได้งานทำ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ รวมถึงการให้คำปรึกษาแก่บัณฑิตที่มีปัญหาในการทำงาน

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ คุณลักษณะบัณฑิต อัตลักษณ์ ผู้ใช้บัณฑิต/นายจ้าง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

Abstract

The objectives of this analysis were to; 1) analyze the satisfaction of graduate users on graduate characteristics and comparison of the fiscal year 2019-2021 2) compare analyze the results of graduate user satisfaction towards graduate

characteristics according to Thai qualifications framework for higher education (TQF) in the fiscal year 2019-2021 and 3) compare the results of graduate users' satisfaction with the identity of Phetchaburi Rajabhat University (honest, discipline, eager to learn) in the fiscal year 2019 – 2021.

The percentage of graduates evaluated by graduate users, which in this analysis had a total population of 3,573 people and a sampling size of 2,162 people, could not be less than 20% of the total number of graduates. The questionnaire was a research tool. Standard deviation and descriptive statistics were used in this study.

The following development guidelines were suggested based on the investigation' findings: 1) The graduate follow-up data can be used by faculties and disciplines to construct and enhance curricula and teaching and learning procedures. In accordance with the standards the institution has established for desirable graduates, it is also utilized to evaluate the educational quality. It may also offer suggestions for preparing graduates to better meet the demands of the labor market. 2) Universities should put more effort into influencing fields to create curricula that emphasize students' practice and real-world application. Add information technology and language instruction for graduates in all areas. Enhance professional experience training abilities across all subject areas to prepare graduates to be experts in particular fields, and 3) Universities should strengthen their efforts to assist students in finding employment. Additional training in the necessary skills to help you get the job and work smoothly, including counseling for graduates who are having difficulty at work.

Keywords : Satisfaction, Graduate Attributes, Identity, Graduate Users/Employers, Thai Qualifications Framework for Higher Education

บทนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีภารกิจในด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม เพื่อสนองความต้องการของสังคมทั้งในภาครัฐและเอกชน และสอดคล้องกับความต้องการกำลังคนในการพัฒนาประเทศ จากภารกิจดังกล่าวมหาวิทยาลัยจึงตระหนักและพยายามที่จะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม ดังนั้นเมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และประกาศกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการสำคัญในการจัดการศึกษา ให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยทุกระดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีนโยบายและแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษอย่างต่อเนื่องในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของมาตรฐานการพัฒนาการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้บรรลุวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดเน้นของมหาวิทยาลัยเพื่อความเป็นเลิศ (Excellent Center) ที่กำหนดไว้ โดยมีเป้าหมายเทียบเคียง (Benchmark) ในด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการและความสามารถในการแข่งขัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเน้นผลิตบัณฑิตทุกสาขาวิชาให้มีคุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF : HEd) ซึ่งเป็นกรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของประเทศ ประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิ ความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น การแบ่งสายวิชา มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิ ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ การเปิดโอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้โดยบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาต้องมีคุณลักษณะได้มาตรฐาน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการใช้เทคโนโลยี นอกจากนี้ มหาวิทยาลัย ยังมุ่งผลิต

บัณฑิตให้มีอัตลักษณ์ในด้านชื่อเสียง มีวินัย และใฝ่เรียนรู้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมของบัณฑิตตามอัตลักษณ์ที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด ทั้งนี้มุ่งให้บัณฑิตทุกคนมีคุณภาพทางวิชาการ สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต สังคม และประเทศชาติ ซึ่งมีองค์ประกอบในการผลิตบัณฑิตที่เหมาะสม ได้แก่ หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน อาจารย์ กิจกรรมนอกหลักสูตร สิ่งแวดล้อม และบรรยากาศทั้งภายในและภายนอก มหาวิทยาลัย และสิ่งสนับสนุนวิชาการด้านอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์ผลความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564 เพื่อให้ทราบถึงผลความพึงพอใจและข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากผู้ใช้บัณฑิต และนำผลการศึกษา วิจัยที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลสะท้อนกลับถึงคุณภาพของบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้นเพียงใดรวมถึงการปรับปรุงเพื่อวางแผนในการสร้างบัณฑิตคุณภาพ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นและการพัฒนาประเทศ รวมถึงให้มีมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นที่ยอมรับของสังคม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์

1. เพื่อวิเคราะห์ผลความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิต เปรียบเทียบประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) เปรียบเทียบประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่ออัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (ชื่อเสียง มีวินัย ใฝ่เรียนรู้) เปรียบเทียบประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564

ขอบเขตของการวิเคราะห์

1. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ครั้งนี้ ใช้ข้อมูลจากรายงานความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีประจำปีงบประมาณ โดยได้กำหนดประชากร ได้แก่ นายจ้างของบัณฑิตที่ได้ออกมาแล้ว แบ่งเป็นระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ปีการศึกษา 2561 – 2565 โดยกำหนดให้จำนวนบัณฑิตที่ได้รับการประเมินจากผู้บัณฑิตจะต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ครอบคลุมทุกคณะและสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาในรอบปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564 ประกอบด้วย

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ผู้ใช้บัณฑิตที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 700 คน [1]

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ผู้ใช้บัณฑิตที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 733 คน [2]

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ผู้ใช้บัณฑิตที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 729 คน [3]

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล [4-5]

คณะ	ปีงบประมาณ					
	พ.ศ. 2562		พ.ศ. 2563		พ.ศ. 2564	
	ประชากร (คน)	กลุ่ม ตัวอย่าง (คน)	ประชากร (คน)	กลุ่ม ตัวอย่าง (คน)	ประชากร (คน)	กลุ่ม ตัวอย่าง (คน)
1. คณะครุศาสตร์	107	61	67	58	50	47
2. คณะเทคโนโลยีการเกษตร	63	33	47	23	55	30
3. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	131	49	149	60	115	79

ตารางที่ 1 (ต่อ)

คณะ	ปีงบประมาณ					
	พ.ศ. 2562		พ.ศ. 2563		พ.ศ. 2564	
	ประชากร (คน)	กลุ่ม ตัวอย่าง (คน)	ประชากร (คน)	กลุ่ม ตัวอย่าง (คน)	ประชากร (คน)	กลุ่ม ตัวอย่าง (คน)
4. คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี อุตสาหกรรม	54	29	87	55	65	35
5. คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ	56	50	71	70	66	56
6. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	517	313	464	270	415	280
7. คณะวิทยาการจัดการ	228	131	170	110	244	146
8. คณะพยาบาลศาสตร์และวิทยาการ สุขภาพ	84	34	131	87	137	56
รวม	1,240	700	1,186	733	1,147	729

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

วิเคราะห์ผลความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564 ดังนี้

2.1 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หมายถึง กรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิ การแบ่งสายวิชา ความเชื่อมโยง ต่อเนื่องของคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิ ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ การเปิดโอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนรู้ จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งระบบกลไกที่ให้ความมั่นใจ ในประสิทธิภาพการดำเนินงานตาม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาว่า สามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการ เรียนรู้ซึ่งมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Domains of learning) ต้องครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน คือ

- (1) ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ
- (2) ด้านความรู้
- (3) ด้านทักษะทางปัญญา
- (4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
- (5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการใช้เทคโนโลยี

2.2 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิตตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่งอัตลักษณ์ ดังกล่าวนี้นับแสดงออกมาในกระบวนการบริหารจัดการตามภารกิจของมหาวิทยาลัย และมองเห็นอย่างเป็นรูปธรรมในคุณภาพของบัณฑิต ที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สามารถจำแนกความหมายของคุณลักษณะแต่ละด้านของอัตลักษณ์ได้ ดังนี้

- (1) ด้านซื่อสัตย์
- (2) ด้านมีวินัย
- (3) ด้านใฝ่เรียนรู้

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ เป็นข้อมูลที่เก็บในวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2561 ถึง 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2564

สรุปผลการวิเคราะห์

1. สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิตของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564

ปีงบประมาณ	ระดับวุฒิการศึกษา	ประเด็นการประเมิน		รวม
		คุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	คุณลักษณะบัณฑิตตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	
2562	ปริญญาตรี	4.25	4.36	4.31
	ปริญญาโท	4.31	4.42	4.36
	ปริญญาเอก	4.28	4.50	4.39
	เฉลี่ยรวม	4.25	4.36	4.31
2563	ปริญญาตรี	4.41	4.46	4.42
	ปริญญาโท	4.47	4.48	4.47
	ปริญญาเอก	4.69	4.79	4.72
	เฉลี่ยรวม	4.41	4.46	4.43
2564	ปริญญาตรี	4.50	4.53	4.41
	ปริญญาโท	4.51	4.56	4.44
	ปริญญาเอก	4.97	5.00	4.87
	เฉลี่ยรวม	4.50	4.53	4.42

ปีงบประมาณ 2562 ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และคุณลักษณะบัณฑิตตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31) เมื่อพิจารณาเฉพาะคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25) ส่วนคุณลักษณะบัณฑิตตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36)

ปีงบประมาณ 2563 ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และคุณลักษณะบัณฑิตตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43) เมื่อพิจารณาเฉพาะคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41) ส่วนคุณลักษณะบัณฑิตตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46)

ปีงบประมาณ 2564 ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและคุณลักษณะบัณฑิตตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42) เมื่อพิจารณาเฉพาะคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50) ส่วนคุณลักษณะบัณฑิตตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53)

2. สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564

คุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ	พ.ศ. 2562		พ.ศ. 2563		พ.ศ. 2564	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ	4.45	0.49	4.30	0.48	4.62	0.51
1.1 ด้านคุณธรรม	4.50	0.52	4.65	0.54	4.66	0.55
1.2 ด้านจริยธรรม	4.45	0.51	4.58	0.53	4.60	0.53
1.3 ด้านจรรยาบรรณ	4.41	0.55	4.54	0.57	4.62	0.54
2. ด้านความรู้	4.06	0.61	4.05	0.68	4.24	0.65
3. ด้านทักษะทางปัญญา	4.22	0.6	4.24	0.67	4.40	0.62
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.40	0.54	4.53	0.58	4.59	0.55
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการใช้เทคโนโลยี	4.12	0.62	4.16	0.66	4.32	0.63
เฉลี่ยรวม	4.25	0.51	4.14	0.52	4.50	0.50

ปีงบประมาณ 2562 ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับมากทั้งหมด 5 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45) รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06)

ปีงบประมาณ 2563 ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และคุณลักษณะบัณฑิตตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับมากทั้งหมด 5 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53) รองลงมาคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05)

ปีงบประมาณ 2564 ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และคุณลักษณะบัณฑิตตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับมากทั้งหมด 5 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62) รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24)

3. สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่ออัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่ออัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564

อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	พ.ศ. 2562		พ.ศ. 2563		พ.ศ. 2564	
	Mean	S.D	Mean	S.D	Mean	S.D
ด้านชื่อเสียง	4.40	0.57	4.54	0.59	4.57	0.56
ด้านมีวินัย	4.38	0.56	4.47	0.59	4.53	0.56
ด้านใฝ่เรียนรู้	4.31	0.59	4.38	0.63	4.49	0.59
เฉลี่ยรวม	4.36	0.53	4.46	0.57	4.53	0.53

ปีงบประมาณ 2562 ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่ออัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด 3 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านชื่อเสียง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40) รองลงมาคือ ด้านมีวินัย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านใฝ่เรียนรู้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31)

ปีงบประมาณ 2563 ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่ออัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมากจำนวน 2 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านชื่อเสียง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54) รองลงมาคือ ด้านมีวินัย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านใฝ่เรียนรู้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38)

ปีงบประมาณ 2564 ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่ออัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และอยู่ในระดับมากจำนวน 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านชื่อเสียง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57) รองลงมาคือ ด้านมีวินัย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านใฝ่เรียนรู้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49)

อภิปรายผลการวิเคราะห์

จากการวิเคราะห์ผลความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564 มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปราย ดังนี้

1. คุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก - มากที่สุด ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564 สอดคล้องกับสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (2561) [6] พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานและคุณลักษณะของบัณฑิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X}) = 4.37) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตพึงพอใจในระดับมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม (\bar{X}) = 4.51) โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้การปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณให้กับนักศึกษา ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น รายวิชาที่สอน โดยการยกตัวอย่างสถานการณ์ หรือข้อเท็จจริงที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอน ให้นักศึกษาได้สังเคราะห์ และวิเคราะห์จากกรณีศึกษา ควบคู่กับการประเมินผลพฤติกรรมจากการสังเกตการณ์ทำงานเป็นกลุ่ม การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ และสุจริต ความมีวินัย ความเสียสละ และความรับผิดชอบผ่านทางกรปฏิบัติการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้มหาวิทยาลัยยังเน้นย้ำให้บุคลากร อาจารย์ผู้สอนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณที่ดี

2. คุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2564 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มหาวิทยาลัยควมปรับปรุงรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ในสาขาที่สำเร็จการศึกษา ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ ทักษะการขยายความ แคลความ ย่อยความ และจับใจความ

ทักษะในการนำความรู้เชิงทฤษฎีไปประยุกต์ในสถานการณ์ใหม่ได้ และความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ ซึ่งผลการวิเคราะห์ในประเด็นนี้สอดคล้องกับ มานพ พรหมณโชติ [7] ที่พบว่า บัณฑิตมีจุดด้อยด้านความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ จากผลการวิเคราะห์ สามารถพัฒนารูปแบบการสอนได้ ดังนี้

2.1 ในรายวิชาควรเพิ่มการให้ความรู้และความเข้าใจในเรื่องหลักการหรือแนวคิด เพื่อให้แนวทางแก่นักศึกษาสำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ควรจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย หรือผสมผสานระหว่างการบรรยายและรูปแบบของสถานการณ์จำลอง การลงพื้นที่จริง การเรียนรู้จากสถานการณ์จริงหรือการเรียนรู้ในพื้นที่ เพื่อพัฒนาการนำแนวคิดและหลักการมาใช้จริงในการปฏิบัติ แก้ไขปัญหาในสถานการณ์จริง ฝึกการทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ สุรพงษ์ โปธิขาว [8] พบว่า ความต้องการทักษะที่เกี่ยวกับการทำงานและการใช้ชีวิตด้านการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความคิดสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กันในทางบวกนั้น กิจกรรมที่มีอิทธิพลในการพัฒนาทักษะของนักศึกษา ได้แก่ กิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรมด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการ ซึ่งจะช่วยในการพัฒนาทักษะด้านการทำงานและการใช้ชีวิต รวมทั้งควรจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาวิชาโดยการเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

2.2 มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญสำหรับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกภายในมหาวิทยาลัย สถานที่ส่วนกลาง ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน ที่มีความสะอาด ปลอดภัย และมีสภาพแวดล้อมที่ดี สอดคล้องกับ นรา สมประสงค์และคณะ [9] ที่กล่าวว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยต้องมียุทธศาสตร์ประกอบพื้นฐาน เช่นระบบไฟฟ้าให้แสงสว่าง ระบบให้น้ำต้นไม้ ระบบระบายน้ำ ระบบอำนวยความสะดวกเช่น ม้านั่งทางลาดสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวมีราวจับและพื้นผิวสัมผัสกันลื่น สภาพแวดล้อมที่มองเห็นเป็นรูปธรรมบรรยากาศแห่งความประทับใจที่ดีต่อผู้พบเห็นและเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้

1.1 คณะและสาขาวิชาสามารถนำข้อมูลการติดตามผลบัณฑิตไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนการสอน ใช้ในการประเมินคุณภาพการศึกษารวมถึงสอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังสามารถทำให้มีแนวทางการพัฒนาบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้น

1.2 มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญในการกระตุ้นให้สาขาวิชาพัฒนาหลักสูตรที่เน้นให้นักศึกษาได้ปฏิบัติและนำไปใช้งานจริง เพิ่มรายวิชาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะด้านภาษาต่างประเทศให้กับบัณฑิตทุกสาขา เพิ่มทักษะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในทุกสาขาวิชา เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีความชำนาญเฉพาะสาขาวิชา

1.3 มหาวิทยาลัยควรเพิ่มกิจกรรมการให้คำแนะนำในการหางานทำ การฝึกอบรมทักษะที่จำเป็นเพิ่มเติมเพื่อช่วยให้งานทำ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ รวมถึงการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาที่มีปัญหาในการทำงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำงานวิเคราะห์ครั้งต่อไป

มหาวิทยาลัยควรเพิ่มงบประมาณในการดำเนินการพัฒนางานวิเคราะห์ต่อยอดฐานวิจัย ซึ่งหัวข้อดังกล่าวสามารถดำเนินการในรูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเชิญผู้ใช้บัณฑิตมาร่วมประชุมเฉพาะกลุ่ม (Focus group) เพื่อให้ข้อมูลที่มีความละเอียดและหลากหลายแก่ผู้ดำเนินการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

- [1] กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. รายงานการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2561 (ปีงบประมาณ 2562). [อินเทอร์เน็ต]. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2565]. เข้าถึงได้จาก: https://plan.pbru.ac.th/ejournal/Survey2019_2.pdf
- [2] กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. รายงานการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2562 (ปีงบประมาณ 2563). [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2565]. เข้าถึงได้จาก: https://plan.pbru.ac.th/ejournal/J_file20201112101014.pdf

- [3] กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. รายงานการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2563 (ปีงบประมาณ 2564). [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2565]. เข้าถึงได้จาก: https://plan.pbru.ac.th/ejournal/J_file20211109164824.pdf
- [4] สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อการปฏิบัติงานและคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2561. เชียงใหม่; 2561.
- [5] มานพ พรหมณโชติ. ผลผลิตของมหาวิทยาลัยรามคำแหงและคุณภาพการทำงานของบัณฑิต. กรุงเทพฯ; 2547.
- [6] สุรพงษ์ โพธิ์ขาว. ความต้องการกิจกรรมในการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและ การใช้ชีวิต (soft skills) สำหรับนักศึกษาปริญญาโทภาคปกติ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานกิจการนักศึกษา กองงานผู้บริหาร สำนักงานอธิการบดี สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2560.
- [7] นรา สมประสงค์ และคณะ. การบริหารสภาพแวดล้อมสถานศึกษา. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการจัดการสถานศึกษาหน่วยที่ 8 ถึง 10. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช; 2546

วิเคราะห์ลักษณะเด่นที่ปรากฏในนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ” พระราชนิพนธ์แปล ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

Analysis of Notable Characteristics in the Translated Novel "Butterfly"

by Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn

กมลทิพย์ รักเกียรติยศ¹ และ ธนัชพร นามวัฒน์²

Kamontip Rakkiattiyod¹ and Tanutchaporn Namwat²

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร 10241

¹Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

²Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Bangkok 10241

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: kamontip.rak@mail.pbru.ac.th

Received: 19 May 2022, Revised: 31 July 2022, Accepted: 05 November 2022

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง วิเคราะห์ลักษณะเด่นที่ปรากฏในนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ” พระราชนิพนธ์แปล ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ” ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะเด่นที่ปรากฏในนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ” ประกอบด้วย 5 ด้าน ด้านที่ 1 ด้านโครงเรื่อง แสดงให้เห็นถึงการกระทบทางการเมืองต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคม ด้านที่ 2 ด้านตัวละคร ในนวนิยายประกอบด้วย 5 ตัวละคร ด้านที่ 3 ด้านฉากหรือบรรยากาศ ประกอบด้วย ฉากภูเขา ฉากประชาชนเร่ร่อนป่าช้าแดง ฉากต้นพุทรา เป็นต้น แสดงถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นช่วยบรรยายให้ผู้อ่านได้เห็นภาพที่ชัดเจน ด้านที่ 4 ด้านแก่นเรื่องหรือแนวคิด แสดงให้เห็นถึงสังคมและมนุษย์มีความสลับซับซ้อนเกี่ยวกับการปฏิวัติสังคมการเมืองการปกครอง ด้านที่ 5 ด้านบทสนทนา ลักษณะของบทสนทนาช่วยทำให้ผู้อ่านรับรู้ถึงลักษณะนิสัยของตัวละคร

คำสำคัญ : นวนิยายจีน นวนิยายแปลเรื่อง “ผีเสื้อ” ลักษณะเด่น

Abstract

Analysis of Descriptive in the Translated Novel "Butterfly" is a Chinese novel written by Wang Meng and translated by Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn. The purpose of this study was to examine and evaluate the most crucial aspects of the translated Chinese novel "Butterfly."

According to the results, the translated novel "Butterfly" possesses five distinct characteristics. The initial characteristics of the plot It discusses human-to-human and human-to-social conflict. The second characteristic of the character is that there are five main characters in this Chinese story. The author will emphasize the narrative with dialogue and lectures interwoven. The third characteristic is the theme or central idea. It is the central idea that illustrates the complexity of society and human beings, as well as the revolution of society, politics, and government. The fourth characteristic is the story's setting or mood. In this work, the scenes of the mountain, the jujube tree, the people dancing and waving the red light, etc., provide the reader with a vivid depiction of the numerous events that occur. The fifth characteristic is conversation. The dialogue facilitates the reader's understanding of the character's personality and

character. The novel's depiction of the value element Culture, morality, politics, government, and the Chinese economy and way of life are all taken into account.

Keywords : Chinese novel; Translated Novel "Butterfly"; Notable Characteristics

บทนำ

วรรณกรรม หมายถึง งานหนังสือ งานประพันธ์ บทประพันธ์ทุกชนิดทั้งที่เป็นร้อยแก้วและร้อยกรอง เช่น วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ วรรณกรรมของเสฐียรโกเศศ วรรณกรรมฝรั่งเศส วรรณกรรมประเภทสื่อสารมวลชน ราชบัณฑิตยสถาน [1] “วรรณกรรม” มาจาก วรรณ + กรรม โดย “วรรณ” เป็นคำภาษา สันสกฤต หมายถึง หนังสือ งานประพันธ์ ส่วน “กรรม” ก็เป็นภาษาสันสกฤตเช่นเดียวกัน หมายถึง การกระทำ (การเขียนและการแต่ง) ส่วน “นวนิยาย” หมายถึง บันเทิงคดีร้อยแก้วขนาดยาว รูปแบบหนึ่งมีตัวละคร โครงเรื่อง เหตุการณ์ในเรื่องและสถานที่ ทำให้เนื้อเรื่องมีความสมจริง เช่น เรื่องหญิงคนชั่วของก. สุรางคนางค์ เรื่องเรียมุขย์ของกฤษณา อโศกสิน ถ้ามีขนาดสั้น เรียกว่า นวนิยายขนาดสั้น เช่น เรื่องดรซนินางของอิงอร เรื่องสร้อยทองของนิมิต ภูมิถาวร ราชบัณฑิตยสถาน [1]

โดยภาพรวมของนวนิยายเรื่อง “ผีเสื้อ” หรือที่มีชื่อว่า “蝴蝶” (หู เตี้ย) ประพันธ์โดยหวังเหมิงโดยได้รับพระราชทานต้นฉบับแปลจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี [2] ผู้ประพันธ์เรื่อง “ผีเสื้อ” พยายามแสดงให้เห็นว่าสังคมและมนุษย์มีความสลับซับซ้อน การปฏิบัติสังคมและการสร้างสรรค์สิ่งดีงามทั้งหลายเพื่อส่วนรวมนั้นจึงมิใช่จะสำเร็จได้เพียงเพราะมีความปรารถนา อุดมคติ หลักการหากเพียงต้องใช้ปัญญาพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ นวนิยายเรื่องนี้บันทึกเรื่องราวที่เกิดขึ้นในช่วงการเปลี่ยนแปลงของสังคมจีนช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรม ในช่วงปี ค.ศ. 1966 – 1969 เป็นช่วงเวลาการปฏิวัติของพรรคคอมมิวนิสต์ การรวมตัวของกลุ่มเยาวชนหรือที่เรียกว่าเยาวชนพิทักษ์แดงหรือเรดการ์ด (Red Guards) การเกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้นำทางด้านความคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ การปลดแอกทั่วประเทศจีนและความโหดร้ายของสงครามทำให้เกิดผลกระทบต่อบ้านเมืองและเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ส่งผลให้เกิดความยากลำบาก ความอดอยาก การสูญเสีย รวมไปถึงการเสียชีวิตและเกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในสังคม หลังจากนั้นการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศจีนได้มีการพัฒนาเข้าสู่การฟื้นฟูปฏิรูปประเทศเข้าสู่ช่วงสีทันสมัยและได้มีการเปิดประเทศจีนในปี ค.ศ. 1978 ส่งผลให้มีการพัฒนาประเทศมาจนถึงทุกวันนี้

จากข้อมูลข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาวิเคราะห์ลักษณะเด่นที่ปรากฏในนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ” พระราชทานแปลในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นวนิยายเรื่องนี้แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคมจีน ผลกระทบทางการเมืองที่ส่งผลต่อมนุษย์ ความขัดแย้งของผู้คนและอุดมการณ์ทางการเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจ การปฏิบัติสังคมโดยการสร้างสิ่งต่างๆที่ดีงามเพื่อพัฒนาประเทศ

วิเคราะห์ลักษณะเด่นที่ปรากฏในนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ”

ลักษณะเด่นด้านองค์ประกอบของนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ” มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ลักษณะเด่นด้านโครงเรื่อง

โครงเรื่อง คือ เหตุการณ์ต่างๆที่มีระเบียบและมีบทบาทในการผลักดันเรื่องให้ดำเนินต่อไปได้โดย มีความขัดแย้งต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างเหตุการณ์ ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเข้าใจและติดตามเรื่อง โดยโครงสร้างของนวนิยายสามารถแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ตามแนวคิดของศรีวิภา จรุงโรจน์ ณ อยุธยา [3] และสุมาลี ลีประเสริฐ [4] ดังนี้

1.1 การเปิดเรื่อง เป็นจุดเริ่มต้นของเรื่อง โดยวิธีการเปิดเรื่องมีอยู่หลากหลายรูปแบบ เช่น การเปิดเรื่องโดยการเล่าเรื่อง การเปิดเรื่องโดยการตั้งคำถาม บทกลอนหรือเหตุการณ์บางตอนในเรื่อง ทำให้เนื้อหานำเรื่องนั้นมีความน่าสนใจและชัดเจน สามารถทำให้ผู้อ่านติดตามได้

ผู้ประพันธ์เปิดเรื่องด้วยการพรรณนาถึงรถจักรยานที่จอดทิ้งไว้ข้างถนนหนึ่งได้ควบไปกับตามถนนหลวงในชนบทด้วยเครื่องยนต์ที่ส่งเสียงดังเป็นระยะ ๆ เหมือนเสียงครวญครางตลอดทางไม่ได้หยุด มีการบรรยายเกี่ยวกับการเดินทางของจางซื่อหยวนได้มีการ

เดินทางจากหมู่บ้านดอยกลับไปยังนครปักกิ่ง ระหว่างการเดินทางนั้น ทำให้เขาได้หวนรำลึกถึงตัวเอง ชิวเหวิน ตงตง รวมถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านดอย ดังเนื้อความที่ว่า

“.....离开山村，他好像丢了魂儿。他把老张头丢在了那个山乡。他把秋文，广义地说，把冬冬也丢在了那边。把石片搭的房子，把五股粪叉，把背篓和大锄，草帽和煤油灯，旱烟袋和榆叶山芋小米饭全都丢下了。秋文和冬冬，这是照耀他这个年轻的老年人的光。秋文便是照耀他的无限好的夕阳，他把夕阳留在了长满核桃树的云霞山那边。夕阳对他招着手，远去了。一步一远啊。这是文姬归汉时所唱的歌词。而有了北京牌越野汽车，车轮的旋转使变远的速度大大加快了。”

“...เมื่อออกจากหมู่บ้านดอย เขาก็เหมือนกับคนไร้วิญญาณ เขาทิ้งตาจางเผ่าไว้ที่นั่น พุดอย่างกว้างๆ เขาทิ้งชิวเหวิน ทั้งตงตงไว้ด้วย รวมทั้งกระท่อมหิน คราด กระบุงและจอบ หมวกฟาง ตะเกียงน้ำมัน ถุงยาเส้น และใบต้นเอลิมมันฝรั่ง ข้าวฟ่าง เขาทิ้งสิ่งของพวกนี้ไว้ทั้งหมด ส่วนชิวเหวินและตงตงเป็นแสงสว่างในวัยชราของเขา ทำให้เขารู้สึกหนุ่มขึ้น ชิวเหวินเป็นดวงอาทิตย์ยามเย็นสำหรับชีวิตของเขา เขาได้ทิ้งดวงอาทิตย์ของเขาไว้ที่ภูเขาส่งปักคลุมด้วยเมฆสีชมพูอันเต็มไปด้วยต้นวอลนัท ดวงอาทิตย์ ได้โบกมือให้เขา แต่เขาก็จากไปไกลเสียแล้ว “เดินก้าวหนึ่ง ก็ไกลออกไป” ซึ่งเวลานั้นรถจี๊ปที่อ็อกปักกิ่งคันนั้น ล้อรถหมุนเร็ว ทำให้ระยะทางระหว่างพวกเขาไกลออกไปอย่างรวดเร็ว” (ผีเสื้อ:22)

เริ่มจากการเปิดเรื่องโดยการพรรณนาเป็นการแนะนำช่วงชีวิตวัยชราในปัจจุบันของตัวละครจางซือหยวน จากเนื้อความข้างต้นผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง การใช้ชีวิตของตัวละครจางซือหยวนที่เคยอาศัยอยู่ในหมู่บ้านดอย รวมทั้งมีการบรรยายถึงบุคคลที่พอกอาศัยอยู่ในหมู่บ้านดอย บุคคลเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อชีวิตของตัวละครจางซือหยวน

1.2 การผูกปม วิธีการผูกปมมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การผูกปมกับตัวเอง การผูกปมให้ ตัวละครขัดแย้งกับสิ่งแวดล้อม และการผูกปมกับคู่กรณีหรือตัวร้ายในเรื่อง เป็นต้น การผูกปมเป็นการสร้างความขัดแย้งหรือปัญหาขึ้นในเรื่อง สามารถสร้างความนิยมให้แก่ผู้อ่าน

จากการวิเคราะห์นวนิยายเรื่องนี้ แสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์ได้สร้างความขัดแย้งไว้ดังต่อไปนี้

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ กล่าวคือเป็นความขัดแย้งของตัวละครในเรื่อง เป็นความขัดแย้งของความคิดและการกระทำที่ทำให้เกิดการปะทะต่อสู้กันทางด้านกำลังหรือความคิด สุมาลี ลิ้มประเสริฐ [4]

ในนวนิยายเรื่องนี้มีความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ คือ เป็นการขัดแย้งกันทางด้านความคิดในการพัฒนาประเทศของกลุ่มผู้นำของประเทศ ดังเนื้อความที่ว่า

“但这次势头好像特别猛。大风大浪也不可怕，他只有迎着风浪上。而且他深信这一切是为了反修防修，是用革命手段来改造社会、改造中国、创造历史的必要。他知道又要有一批领导干部倒下去，但是为了党的利益他不能温情，他毫不犹豫地举起了阶级斗争之剑。他批准了对于报纸副刊主任的批判，这种批判实际上是政治上的乱棍。接着又把文联主席作为黑帮头子抛了出来。报纸上一个劲儿地提醒人们警惕走资派舍车马保将帅的诡计，一个文联主席是太小了，于是他横下心抛出了市委宣传部长。然后是分管文教工作的副书记。黑帮、牛鬼蛇神越抛越多，越抛越把他自己裸露到了最前线。终于，水到渠成，再往下揪就该轮到他自己了。但他仍然觉得突然，觉得不可思议，觉得是另一个张思远被揪了出来，被辱骂，被唾沫，被说成是走资派、叛徒；“三反”分子。”

“แต่ครั้งนี้ สถานการณ์ดูเดือดร้อนแรงเป็นพิเศษ ลมพายุคลื่นใหญ่ก็ไม่น่ากลัว เขาสู้คลื่นลมได้ แต่ทว่าเขามั่นอย่างลึกซึ้งว่า จะต้องต่อต้านลัทธิแก๊ง ป้องกันลัทธิแก๊ง ก็จะต้องใช้วิธีตัดแปลงสังคม เปลี่ยนประเทศจีน และสร้างประวัติศาสตร์ใหม่ เขารู้ว่าจะมีผู้นำจำนวนหนึ่งที่ถูกล้มล้มไป แต่เพื่อผลประโยชน์ของพรรค เขาจะใจอ่อนไม่ได้ จะต้องยกดาบแห่งการต่อสู้ระหว่างชนชั้นอย่างไม่ลังเล เขาปล่อยให้มีการวิพากษ์วิจารณ์โจมตีหัวหน้ากองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์อย่างรุนแรง ต่อมานายกสมาคมศิลปะและวรรณคดีถูกประณามว่าเป็นกลุ่มอิทธิพลมืด ...แต่เขารู้สึกว่าเป็นเรื่องกะทันหันมาก คิดไม่ถึงเลย เขารู้สึกว่ามีจางซือหยวนอีกคนที่ถูกประณาม ถูกสาปแช่ง ถูกถ่มน้ำลายรด ถูกเรียกว่าเป็นพวกเดินทางสู่ระบบทุนนิยม ผู้ทรยศ พวกที่ต่อต้าน “สามประการ”...” (ผีเสื้อ : 61-62)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นถึงว่า ตัวละครจางซือหยวนมีความเชื่อมั่นในตนเองสามารถต่อต้านการปฏิวัติทางสังคมนิยมและเปลี่ยนแปลงประเทศจีนได้ เนื่องจากเป็นผลประโยชน์ของพรรค จึงทำให้เขาต่อสู้ระหว่างชนชั้นโดยไม่ลังเล สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เขาต้องถูกประณามว่าเป็นพวกต่อต้าน “สามประการ” โดยสามารถอธิบายได้ว่า ความขัดแย้งภายในจิตใจมนุษย์ เป็นความขัดแย้งทางจิตใจของตัวละครต้องต่อสู้กับความนึกคิดของตัวเอง ตัวละครต้องเลือกทางสองทางในเวลาเดียวกัน ทำให้เกิดความสับสนขึ้นในใจที่ต้องเลือกทางใดทางหนึ่ง

ในนวนิยายเรื่องนี้มีเนื้อหาที่แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งภายในจิตใจมนุษย์ กล่าวคือ ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครจางซือหยวนที่มีต่อตัวละครไ่ห่ยุน หลังจากที่ไ่ห่ยุนผูกคอตายไปแล้วนั้น จางซือหยวนยอมรับผิดทุกอย่างที่ได้กระทำไว้กับไ่ห่ยุน ทั้งเรื่องที่คุณดูแลเธอไม่ดี ทำลายเธอ และละเลยลูกชายคนแรกของเธอและไ่ห่ยุน ดั่งเนื้อความที่ว่า

“我们都有一死。我希望在我离开这个世界的前一刹那再说一句：海云，我爱你！但如果我真的爱她，我就不应该在五〇年和她结婚，我就不应该在四九年和她相爱。我们不相信灵魂，但我假设我们还有一千个一万个来世，我愿意一千次一万次地匍伏在海云脚下，请她审判我，请她处罚我。”

“เราทุกคนต้องตาย ฉันหวังว่า ในยามที่ฉันจะต้องละโลกนี้ไป ฉันจะสามารถพูดประโยคที่ว่า ไ่ห่ยุน ฉันรักเธอ! แต่ว่าถ้าเธอรักฉันจริง ๆ แล้ว ฉันไม่ควรจะแต่งงานกับเธอในปี ค.ศ. 1950 ฉันไม่ควรจะรักเธอในปี ค.ศ. 1949 เราไม่เชื่อเรื่องวิญญาณ แต่ว่า ถ้าสมมุติว่ามีโอกาสเกิดใหม่ พันชาติ หมื่นชาติ ฉันก็จะยอมคุกเข่าลงแทบเท้าไ่ห่ยุน พันครั้ง หมื่นครั้ง จะยอมให้เธอพิจารณาโทษฉัน ขอให้เธอลงโทษฉัน” (ผีเสื้อ : 82)

1.3 การทวนเรื่อง เป็นวิธีการที่จูงใจผู้อ่านให้ติดตามในการดำเนินเรื่อง เกิดความอยากรู้อย่างตัวละครเจอกับปัญหาอะไร ตัวละครควรแก้ไขปัญหายังไงและตอนจบควรเป็นอย่างไร

จากการวิเคราะห์นวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ” มีการทวนเรื่องในตอนไ่ห่ยุนและจางซือหยวนมีลูกคนแรก ช่วงนั้นถือเป็นช่วงที่มีเหตุการณ์พวกต่อต้านการปฏิวัติขึ้น ส่งผลให้จางซือหยวนต้องทำงานอย่างหนัก โดยไม่มีเวลากลับบ้านวันหนึ่งไ่ห่ยุนได้โทรศัพท์มาหาจางซือหยวนบอกว่าลูกมีไข้สูงและเป็นอันตรายมาก เขาตอบกลับไ่ห่ยุนว่าเขากำลังยุ่ง จากเหตุการณ์นี้ทำให้ไ่ห่ยุนร้องไห้เสียใจเป็นอย่างมาก ดั่งเนื้อความที่ว่า

“.....那一天开完会是深夜1点40分。他有意识地提前结束了会议。一个和外国间谍有牵连的反革命集团被侦破了；很快撒下了天罗地网，两个小时后开始行动。抓个空子他回了家，进门的时候他还在看手腕上的表。然而孩子，他和海云的第一个孩子已经死了。”

“...วันนั้นเลิกประชุมเวลาตีหนึ่งสี่สิบนาที เขาก็มีจิตสำนึกที่จะทำให้เลิกประชุมเร็วสักหน่อย เขาต้องสอบสวนเกี่ยวกับจารชนชาวต่างประเทศที่พัวพันกับการต่อต้านปฏิวัติ พวกนี้ก็ต้องอยู่ในเงื้อมมือของกฎหมาย อีก 2 ชั่วโมงจึงจะมีการปฏิบัติการ ฉะนั้นเขาคงจะพอมีเวลาว่างที่จะกลับบ้าน เมื่อเปิดประตูบ้านเขามองนาฬิกาข้อมือ แต่...เด็ก ลูกคนแรกของเขา กับไ่ห่ยุนตายไปแล้ว” (ผีเสื้อ : 41)

1.4 การคลายปม มักอยู่ตอนท้ายสุดของเรื่อง โดยกล่าวถึงทางออกที่ตัวละครคลี่คลายหรือแก้ไขปัญหายังไงอย่างหนึ่ง การคลายปมของนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ” หลังจากที่จางซือหยวนได้ถูกปล่อยตัว เขาก็ได้กลับไปอยู่ที่หมู่บ้านดอยและไปหาตงตงลูกชายของเขาที่หมู่บ้านดอย เมื่อพ่อและลูกได้พบหน้ากันนั้น ทั้งสองคนได้มีการเปิดใจคุยกันถึงเรื่องราวในอดีต ดั่งเนื้อความที่ว่า

“您说我为什么要……打……您？”

“为了你母……”

“不，不是的，”不等父亲说完冬冬就打断了他，他生怕父亲说出那荒唐而可怕的话，“我打您……真真正正是为了革命造反，我们那一派的头头鼓励我……恰恰相反，在您揪出来以后，母亲多次给我说，您不是大字报上所说的那种人……母亲的死，和我不听她的话也许不是没有关系，当然，主要是她被打得皮开肉绽。她受不了。我……”

ตงตงได้พูดกับจางซือหยวนว่า “ท่านทราบไหมครับว่าทำไมผมถึงได้ตีท่าน”

จางซือหยวนจึงตอบกลับไปว่า “เจ้าก็ทำเพื่อแม่เจ้านะจ๊ะ”

ตงตงจึงพูดอีกว่า “ไม่ ไม่ใช่หรอกครับ ที่ผมตีท่าน.....ที่จริงแล้ว ก็เพื่อเป็นการปฏิวัติขบถหัวหน้ากลุ่มของพวกเรา ให้ผมทำ.....ตรงกันข้าม เมื่อท่านถูกปลด แม่ก็บอกผมหลายครั้งว่า พ่อไม่ใช่คนเลวอย่างที่ถูกเขียนป้ายประณาม ที่แม่ตายอาจจะเป็นเพราะผมไม่เชื่อฟัง ที่แน่ ๆ สาเหตุใหญ่คงเป็นเพราะผมถูกตีจนบาดเจ็บอย่างสาหัสและแม่ทนไม่ได้ ผม.....” (ผีเสื้อ : 97)

1.5 การปิดเรื่อง เป็นตอนจบของเรื่องมีวิธีการจบแบบหักมุมหรือพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน หรือจบแบบทิ้งท้ายทิ้งปัญหาให้ผู้อ่านขบคิด จบแบบโศกนาฏกรรม เป็นต้น

การปิดเรื่องของนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ” คือ หลังจากที่จางซือหยวนได้กลับคืนสู่ตำแหน่งเดิม ตัวเขาและลูกชายได้คืนดีกัน หมู่บ้านดอยได้รับการพัฒนาให้มีความเจริญรุ่งเรือง เช่น การมีไฟฟ้าใช้ การใช้ตะเกียงไฟฟ้าแทนตะเกียงน้ำมัน การใช้

ไม่ไฟฟ้าแทนลูกกลิ้งหิน การใช้เครื่องตำข้าว การใช้เครื่องคั้นน้ำมัน และการใช้เครื่องสีข้าวเป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในหมู่บ้านดอยมีชีวิตที่ดีมากขึ้น ส่วนในเรื่องการเมืองและเศรษฐกิจนั้น เป็นช่วงที่มีการพัฒนาสู่ช่วงที่เจริญรุ่งเรืองดังเนื้อความที่ว่า

“.....他们在信上说好了，冬冬来这里迎接父亲。“有电了么？”张思远问，这是他下车后问的第一句话，有电了，并且正在用电灯代替煤油灯，用电磨代替石碾子，用电动弹花机、脱粒机、榨油机、舂米机和粉碎机武装粮棉加工……这是冬冬的回答。”

“...พ่อลูกสองคนเขียนจดหมายนัดกันให้ตงตงกลับมาจับพ่อที่ “มีไฟฟ้าใช้แล้วหรือ?” จางซือหยวนถามนี่เป็นคำถามแรกหลังจากเขาลงจากรถ มีไฟแล้วตอนนี้ ก็ใช้ตะเกียงไฟฟ้าแทนตะเกียงน้ำมัน ใช้ไม่ไฟฟ้าแทนลูกกลิ้งหิน ใช้เครื่องตัดฝ้ายไฟฟ้า เครื่องนวดข้าวไฟฟ้า เครื่องคั้นน้ำมัน เครื่องตำข้าว และเครื่องสีข้าว เราใช้เครื่องไฟฟ้าพวกนี้ในการแปรรูปอาหาร ตงตงตอบอย่างนี้...” (ผีเสื้อ : 158)

2. ลักษณะเด่นด้านตัวละคร

ตัวละคร คือ ผู้ที่มีบทบาทในเรื่อง ตัวละครไม่เพียงแต่หมายถึงมนุษย์เท่านั้น ยังสามารถกำหนดสัตว์ พืช หรือสิ่งของอย่างใดอย่างหนึ่งให้เป็นตัวละครได้อีกด้วย การกำหนดให้สิ่งเหล่านี้มีพฤติกรรมและความคิดเหมือนมนุษย์ ถึงแม้ว่าตัวละครเป็นมนุษย์แล้ว หากแต่ก็ไม่ใช่เป็นรายบุคคลจริง มิฉะนั้นเรื่องนี้ก็ไม่เชิงเป็นนวนิยายแต่จะเป็นจดหมายเหตุหรือพงศาวดาร กุหลาบ มัลลิกะมาส [5]

จากการศึกษาและวิเคราะห์นวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ” พบว่า นวนิยายเรื่องนี้ผู้ประพันธ์มีวิธีการจัดตัวละครอย่างเหมาะสม มีการใช้ตัวละครดำเนินเรื่องค่อนข้างน้อย ส่วนตัวละครที่บทบาทค่อนข้างน้อยนั้น ผู้ประพันธ์ไม่ได้มีการระบุบุคลิกภาพหรือความเป็นมาของตัวละคร ส่งผลให้ตัวละครเอกในนวนิยายเรื่องนี้มีบุคลิกภาพที่ชัดเจน อีกทั้งตัวละครในนวนิยายเรื่องนี้ต่างมีนิสัยพฤติกรรม เพศ และอาชีพที่แตกต่างกัน เพื่อให้ผู้อ่านจดจำและเข้าใจในตัวละครนั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น โดยตัวละครหลัก ๆ ในเรื่องมีดังนี้

2.1 ตัวละครจางซือหยวน ถือว่าเป็นตัวละครหลักในการดำเนินเรื่อง ตัวละครจางซือหยวน มีบุคลิกภาพที่น่าเกรงขาม ซื่อตรง เฉลียวฉลาดเฉียบแหลม มีคุณธรรม ยึดมั่นในอุดมการณ์ การทำความดี เสียสละตนเองเพื่อสร้างประโยชน์ให้ผู้อื่น ทุ่มเทเวลาให้กับการทำงาน เพื่อประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เขาเคยดำรงตำแหน่งเป็นรองหัวหน้าคณะกรรมการควบคุมอาหารในเมือง เคยดำรงตำแหน่งเป็นรองเลขาธิการคณะกรรมการพรรคประจำมณฑล และได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการของกระทรวง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“.....而是因为他确实正派，有觉悟，有品德，也不笨，挺聪明也挺能关心和帮助人。”

“...เขาเป็นคนดี เทียงตรง มีความคิดดี มีคุณธรรม ไม่โกง ฉลาดมาก และสามารถช่วยเหลือเอาใจใส่ ผู้อื่นอยู่เสมอ” (ผีเสื้อ:94)

“..... 1975年，张思远正择着韭菜就被接回了市委。1977年，粉碎“四人帮”后，张思远升任省委的副书记。1979年，张思远又调到北京，担任国务院的一个部的副部长。”

“...ค.ศ.1975 ขณะที่จางซือหยวนกำลังเด็ดต้นกุยช่ายอยู่ ก็ถูกรับตัวกลับที่ทำการคณะกรรมการพรรคประจำคณะ ค.ศ.1977 หลังจาก “แก๊งสี่คน” ถูกบดขยี้แหลกลาญแล้ว จางซือหยวนก็ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นรองเลขาธิการคณะกรรมการพรรคประจำมณฑล ค.ศ.1979 จางซือหยวนถูกย้ายไปปักกิ่ง และได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการของกระทรวงหนึ่งในรัฐมนตรีจีน” (ผีเสื้อ:133-134)

2.2 ตัวละครไห่หยุน เป็นภรรยาคนแรกของจางซือหยวน โดยมีบุตรด้วยกันหนึ่งคนคือตงตง ตัวละครไห่หยุนมีบุคลิกภาพที่อ่อนโยน อ่อนไหวต่อสิ่งต่างๆ จริงใจและชอบมองการณ์ไกล เธอเป็นนักเรียนโรงเรียนของพวกศาสนาคริสต์และเป็นประธานกรรมการองค์กรปกครองตนเองของโรงเรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“.....你那因为爱，因为恨，因为幸福和因为失望常常颤抖的，始终像儿童一样纯真的、纤小的身躯呀！而我仍然坐在车上呢。”

“...เธอนั้นมักจะหวั่นไหวไปกับความรัก ความเกลียด ความชื่นบาน และความผิดหวัง แต่ไหนแต่ไรมา เธอเป็นคนจริงใจและบอบบางเหมือนเด็กๆ นี่ฉันยังนั่งรถอยู่นี่” (ผีเสื้อ:20)

“她那时是多少岁呢？16岁，实足年龄只有16岁，比她小13岁。瘦瘦的，两只热情、轻信而又活泼的大眼睛。她进来了，她说话的时候两眼紧盯着你，她那么愿意看你，因为，你就是党。她当时是一个教会学校的学生，学生自治会的主席。...”

“ในเวลานั้น เธอจะมีอายุสักเท่าไรกัน? 16 ปี อายุครบ 16 ปีบริบูรณ์เท่านั้น อ่อนกว่าเขาถึง 13 ปี ตัวผมเล็ก

ดวงตามีประกายเร่าร้อน เชื่อง่าย และมีชีวิตชีวา เวลาเธอพูดดวงตาเธอจะจ้องอยู่ที่คุณ มองคุณเพราะคุณคือพรรค เธอเป็นนักเรียนของโรงเรียนพวกศาสนาครีสต์ และเป็นประธานกรรมการองค์กรปกครองตนเองของนักเรียน ...”

(มีเลื้อ:33-34)

2.3 ตัวละครตงตง เป็นบุตรชายของจางซือหยวนและไห่หยุน ตัวละครตงตงมีบุคลิกภาพที่มีความคิดที่รุนแรงและดื้อรั้น ภายหลังตัวละครตงตงได้ไปเป็นครูที่โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“.... 然而他仍然默默地祝福着冬冬, 这个连他的姓都不肯姓的他的唯一的儿子。他为冬冬的思想的偏激而忐忑不安,”

จางซือหยวนได้พูดว่า “ตงตงเป็นลูกชายคนเดียวของเขา ทั้ง ๆ ที่เด็กคนนี้ไม่ยอมใช้แซ่ของเขา เขารู้สึกหงุดหงิด เป็นห่วงที่ตงตงมีความคิดที่รุนแรง”

(มีเลื้อ:23)

“.... 停车的时候冬冬和冬冬头上的高压线他是同时看到的。冬冬好像又高了, 肩膀也宽了, 他早已经调到县里担任小学教员。.....”

“...เมื่อรถหยุดเขาเห็นตงตงกับสายไฟฟ้าแรงสูงเหนือหัวตงตง ตงตงสูงขึ้นอีก ไหล่กว้างขึ้น เขาย้ายไปเป็นครู โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอตั้งนานแล้ว ...”

(มีเลื้อ:158)

2.4 ตัวละครเหม่ยหลาน เป็นภรรยาคนที่สองของจางซือหยวน ตัวละครเหม่ยหลานมีบุคลิกภาพที่อ่อนโยน ขอบความ หุรหุรา ฟุ่มเฟือยและมีความเห็นแก่ตัวเล็กน้อย ตัวละครเหม่ยหลานเป็นเด็กนักเรียน มีรูปร่างตัวเล็ก ๆ และมีใบหน้าสีขาว หลังจากไห่หยุนและจางซือหยวนหย่าร้างกัน เหม่ยหลานได้เข้ามาดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการพรรคของไห่หยุน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“.... 美兰浑身放着光泽和香气。美兰有一张大白脸。美兰那样坚定地来填补海云 留下的空缺, 好像这一切都是注定了的。她来接任书记夫人的职务就像他接受书记的职务一样充满信心和不 容怀疑。她有时候凝神沉思, 脸上显出一种难以捉摸的表情, 前额上会出现两道显得有点儿凶恶的竖纹。.....”

“...ร่างของเหม่ยหลานทั้งมีประกายและหอมกรุ่น เหม่ยมีใบหน้าสีขาว เหม่ยหลานเข้ามาแทนที่ตำแหน่งของไห่หยุนได้อย่างเหมาะสม เหมือนกับว่าทุกสิ่งทุกอย่างกำหนดเอาไว้อย่างดีแล้ว การที่เธอเข้ามาดำรงตำแหน่งคุณนาย เลขาธิการนี้ เหมือนกับเข้าไปรับตำแหน่งเลขาธิการนั้นทีเดียว เต็มไปด้วยความมั่นใจ ไม่มีความลังเลสงสัย มีบางขณะที่เธอครุ่นคิด ความรู้สึกที่ปรากฏบนใบหน้าทำให้คน เข้าใจยาก รื้อรอยบนหน้าผากทำให้มองดู...” (มีเลื้อ:53-54)

“....., 正像一个新的发光的温柔的夫人一样, 对于他来说决不是什么奢侈。只是在偶然的情况下, 他模糊地感觉到自己的生活要听从美兰的安排, 有时简直是被美兰牵着鼻子走。.....”

“...ภรรยาคนใหม่ที่อ่อนโยนละมุนละไมเป็นประกายด้วยนั้น สำหรับเขาไม่ใช่ของฟุ่มเฟือยเลย ในบางขณะ เขามีความรู้สึกเลือนๆ ว่าความเป็นอยู่ของตนเองถูกเหม่ยหลานนำ ...”

(มีเลื้อ:55)

2.5 ตัวละครชีวเหวิน เป็นแพทย์หญิงที่มีชื่อเสียงและจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์เซี่ยงไฮ้ บุคลิกของตัวละครชีวเหวินเป็นคนหนักแน่นและพูดจาตรงไปตรงมา แต่สามารถเข้ากับทุกคนได้เป็นอย่างดีอีกทั้งยังเป็นคนที่ปากร้ายใจดีและชอบช่วยเหลือผู้คนในหมู่บ้านตอย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“.... 四十多岁, 高身量, 大眼睛, 长圆脸, 头发黑亮如漆。她把头发盘在脑后, 表面上像是学农村的老太太梳的髻儿, 然而配在她的头上却显得分外潇洒。衣服总是一尘不染, 走在山路上, 健步如飞。这在“文化大革命”期间的农村, 本来是一个很格涩的人物, 但她偏偏非常随和,”

“...ชีวเหวินจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์เซี่ยงไฮ้ อายุ 40 เศษ มีรูปร่างสูงใหญ่ ดวงตาโต ใบหน้ารูปไข่ ผมดำเป็นมัน เกล้าเป็นมวยไว้ที่ท้ายทอย มองดูเฉินๆ คล้ายทรงผมคุณยายในชนบท แต่รับกับใบหน้าของเธอเป็นพิเศษ ดูสวยงาม เสื้อผ้าเธอ สะอาดสะอ้านหมดจด เธอเดินเท้าไปตามทางบนภูเขาได้ดูจบิน เธอเป็นคนคบคนยาก ไม่น่าจะมาอยู่ชนบทในช่วงการปฏิวัติใหญ่ทางวัฒนธรรมเลย แต่เธอก็ปรับตัวได้ด้อย่างคาดไม่ถึง...” (มีเลื้อ:125)

“.... 这微笑里充满了理解, 充满了悲哀, 充满了凝结着悲哀的清冷的自信, 好像是雪天里的篝火, 天与海的尽头的白帆, 月光下的一株老胡桃树。那个带几分男人气质的、饶舌的、随波逐流的大大夫退到哪里去了呢?”

“...รอยยิ้มของเธอเสมือนกองไฟในฤดูหิมะตกเสมือนใบเรือกลีขาวที่อยู่สุดขอบฟ้า เสมือนต้นวอลนัทต้นใหญ่ใต้แสงจันทร์ หมอที่มีบุคลิกลักษณะเหมือนผู้ชาย ปากร้ายปากจัดและเดินตามกระแสธารคนนั้นหายไปไหนเสียแล้ว?”

(มีเลื้อ:127)

3. ลักษณะเด่นด้านฉาก

ฉาก เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของนวนิยาย ช่วยให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงบรรยากาศของเรื่อง และยังเสริมให้เห็นเรื่องกับตัวละครมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นอีกด้วย อุดม หนูทอง [5] ได้ให้นิยาม “ฉาก” เป็นสถานที่ เวลา บรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏขึ้นในเหตุการณ์ ฉากมีความสำคัญต่อความสมจริงของตัวละคร การสร้างฉากที่ดีไม่เพียงแต่มีบทบาทที่นำผู้อ่านเข้าถึงบรรยากาศในเรื่องได้อย่างรวดเร็ว แต่ยังทำให้ตัวละครมีชีวิตชีวาและสมจริงน่าเชื่อถือ ดังนั้นผู้ประพันธ์ควรเลือกฉากที่มีบรรยากาศเข้ากับเนื้อเรื่องและฉากที่สามารถช่วยในการดำเนินเรื่อง ควรมีคำบรรยายฉากที่ละเอียดและสามารถให้ความรู้สึกแก่ผู้อ่านเพื่อบรรลุเป้าหมายได้

จากการศึกษาและวิเคราะห์นวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ” จะเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์ได้ใช้ฉากที่เป็นสถานที่และกาลเวลามาพรรณนาถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในเรื่อง โดยมีตัวละครดำเนินเรื่องราว เพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกตื่นเต้นและเร้าใจ นวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ” มี 6 ฉากที่สำคัญ ได้แก่

3.1 ฉากที่นั่งอยู่บนรถจี๊ป ผู้ประพันธ์เริ่มการดำเนินเรื่องด้วยการพรรณนาถึงตัวละครจากชื่อหยวนที่กำลังนั่งอยู่บนรถจี๊ปเดินทางไปปักกิ่ง ได้ชวนนึกถึงเรื่องราวของตัวเองในอดีตที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านบนตอยและเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตที่ผ่านมาดังตัวอย่างต่อไปนี้

“那是什麼？忽然，他的本來已經粘上的眼皮睜開了。在他的眼下出現了一朵顫抖的小白花，生長在一塊殘破的路面中間。這是什麼花呢？竟然在初冬開放，在千碾萬軋的柏油路的疤痕上生長？抑或這只是他的幻覺？因為等到他力圖再捕捉一下這初冬的白花的時候，白花已經落到了他乘坐的這輛小汽車的輪子下面了。他似乎看見了白花被碾壓得粉碎。他感到了那被碾壓的痛楚。他聽到了那被碾壓的一剎那的白花的嘆息。啊？海云……”

“นั่นอะไร? ทันใดนั้นเขาสีมตาขึ้นมา เห็นดอกไม้สีขาวดอกเล็กๆ ไหวไปมาอยู่ที่รอยแตกกลางถนน ไม่ทราบว่าจะดอกอะไร? ขึ้นมาได้ที่รอยแตกบนถนนยามะตอยที่รถแล่นไปมาคับคั่งเมื่อฤดูหนาวเริ่มต้นเช่นนี้ เขานึกฝันเอาเองหรือเปล่า? เมื่อเขาพยายามจะจับภาพดอกไม้สีขาวแห่งฤดูหนาว ดอกไม้ขาวก็ตกไปอยู่ใต้ล้อรถคันที่เขา นั่งพอดี เขารู้สึกเหมือนกับว่าได้เห็นดอกไม้ขาวถูกทับแหลกละเอียดไป หัวใจเขาเจ็บปวดรู้สึกว่าได้ยินเสียงดอกไม้ขาวนั้นอ่อนใจ ออ...! ให้หยุด...”

(ผีเสื้อ: 19-20)

3.2 ฉากประชาชนเร่ระบำโบกแพรวแดง ถือเป็นสัญลักษณ์ของการปลดแอกทั่วแผ่นดินจีน เสมือนว่าได้นำมาสู่ยุคที่มีความยุติธรรม ศิลธรรมและความมั่นคง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“.....，在中国共产党人付出了人类所能付出的最大的代价以后，解放军摧枯拉朽，坦克、骑兵、炮兵与红绸舞、腰鼓队、秧歌队一起行进。一进城就先扭秧歌，一进城就响彻了腰鼓。人们甩着红绸解放了全中国，人们扭着秧歌可以扭到天堂，而一敲腰鼓，仿佛就会敲出公正、道义和财富”

“...ชาวพรรคคอมมิวนิสต์จีนจะต้องสูญเสียค่าตอบแทนมากที่สุดเท่าที่มนุษย์ชาติเคยสูญเสียมา จึงสามารถทำลายกองทัพเจียงไคเช็คได้เหมือนเหมือนกับบดขยี้พืชแห้งหรือผุไม้ เมื่อทหารรถถัง ทหารม้า หรือทหารปืนใหญ่ ได้รับชัยชนะแล้ว ก็ฉลองชัยโดยการเต้นระบำพื้นเมือง ตีกลองแขวนไว้ที่เอว พวกปลดแอกเข้าสู่เมือง จะได้ยินเสียงเพลงดังกึกก้องไปจรดฟ้า เสียงประชาชนเร่ระบำโบกแพรวแดง ตีกลองเอว เสียงดังไปถึงสวรรค์ แสดงว่าได้ปลดแอกทั่วแผ่นดิน เหมือนกับว่าได้นำมาซึ่งสู่ยุคแห่งความยุติธรรม ศิลธรรม และความมั่นคง”

(ผีเสื้อ:31)

3.3 ฉากวันที่ 16 พฤษภาคม ถือเป็นสัญลักษณ์ของการสร้างประวัติศาสตร์ใหม่ สะท้อนให้เห็นถึงเหตุการณ์การเมืองในประวัติศาสตร์จีน นอกจากนี้ยังสื่อถึงการรวมตัวของกลุ่มยุวชนแดงหรือกองทัพพิทักษ์แดงหรือเรดการ์ด (Red Guards) เป็นกองกำลังสำคัญของเหมาเจ๋อตง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“但这次势头好像特别猛。大风大浪也不可怕，他只有迎着风浪上。而且他深信这一切是为了反修防修，是用革命手段来改造社会、改造中国、创造历史的必要。他知道又要有一批领导干部倒下去，但是为了党的利益他不能温情，他毫不犹豫地举起了阶级斗争之剑。.....”

“สถานการณ์ดุเดือดรุนแรงเป็นพิเศษลมพายุคลื่นใหญ่ไม่น่ากลัว เขารู้สึกสิ้นลมได้ แต่ที่เขาเชื่อมั่นอย่างลึกซึ้งว่าจะต้องต่อต้านลัทธิแก๊ง ป้องกันลัทธิแก๊ง ก็จะต้องใช้วิธีตัดแปลงสังคม เปลี่ยนแปลงประเทศจีน และสร้างประวัติศาสตร์ใหม่ เขารู้ว่าผู้นำจำนวนหนึ่งที่ถูกล้มโค่นล้มไป แต่เพื่อผลประโยชน์ของพรรคเขาจะใจอ่อนไม่ได้ จะต้องยกดาบแห่งการต่อสู้ระหว่างชนชั้นโดยไม่ลังเล...”

(ผีเสื้อ:60-61)

3.4 ฉากร้านขายเครื่องตี๋มเย็น เป็นการสื่อถึงความสุขและความรักของความเป็นพ่อ (ตัวละครจางซือหยวน) ที่มีต่อลูกชาย (ตัวละครตงตง) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“.....当他把儿子抱到冷食店的乳白色的藤椅上的时候，他不是平等地在和另一个独立的人现在是他的客人呢“共进冷饮”吗？当儿子把脸伏在一块北冰洋牌大冰砖上，快乐地发出呜呜的声音，他又是怎样地幸福，怎样地惬意啊！.....”

“...เขาอุ้มลูกชายไปนั่งไปอยู่ที่ร้านขายเครื่องตี๋มเย็น แล้วเวลาเขาให้ลูกชายนั่งเก้าอี้หวายทาสีขาวเหมือนนม ก็เหมือนกับมีคนอีกคนหนึ่ง ซึ่งเป็นแขกของเขาที่ไปตี๋มเครื่องตี๋มเย็นด้วยกัน เวลาเขาเห็นลูกชายก้มหน้าก้มตารับประทานไอศกรีมตราข้าวโลกเหนือ พลังส่งเสียงครางด้วยความพอใจ ซึ่งเขาก็พลอยมีความสุขสบายใจเหมือนกัน.” (ผีเสื้อ:71)

3.5 ฉากภูเขา สื่อถึงแก่นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในหมู่บ้านบนดอยและสภาพแวดล้อมในหมู่บ้านบนดอย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“于是，在1971年的初春，他动身到冬插队的一个边远的山村。山下一片杏花如云。山谷里溪流旋转，奔腾跳跃，叮咚作响，银雾飞溅。到处都是生机，就连背阴处的薄冰下面，也流着水，也游着密密麻麻的小鱼。向阳的地方更不用说了，一片葱绿。从草势来看，即使在冬天，这草也没有停止生长。顽皮的松鼠在枝上跳来跳去。大青石上是松鼠嗑掉的杏核皮，嗑得干干净净。小花蛇在枯叶里钻进钻出。野兔跑起来就像一溜烟.....”

“ในฤดูชุนเทียน ปี ค.ศ.1971 เขาไปหมู่บ้านบนดอยที่ห่างไกลแสนไกล เป็นหมู่บ้านที่ตั้งตงอยู่ ที่เชิงเขามีต้นแอปเปิ้ลคอกดอกกราวกับปุยมะเข้ ลำธารหุบเขาไหลเซาะ คดเคี้ยวไปมา น้ำไหลและกระเซ็นขึ้นทำเสียงดัง ดึงตองเมื่อหยดน้ำสีเงินกระเซ็นขึ้นทุกแห่งมีพลังชีวิต แม้แต่ในเงาของภูเขา ได้แผ่นน้ำแข็ง น้ำก็ยังไม่ไหล มีปลาเล็กๆว่ายไปมา อยู่มากมาย ในแสงแดดยิ่งมาต้องพุดถึง ทุกอย่างเป็นสีเขียว มองเห็นหญ้า แม้จะผ่านวันในฤดูหนาว หญ้าเหล่านั้นก็ยังผลิอกได้ กระรอกน้อยแสนจนกระโดดไปมาบนกิ่งไม้ บนก้อนหินใหญ่สีเขียว มีเปลือกเมล็ดแอปเปิ้ลคอกที่กระรอกเหล่านั้นขบทิ้งไว้จนเกลี้ยง งูเล็กๆเลื้อยไปมา ในระหว่างไปไม้แห่ง กระต่ายป่าวิ่งเร็วราวกับหมอก...” (ผีเสื้อ:89-90)

3.6 ฉากต้นพุทราแดง สื่อถึงความสุขที่หาได้ยากในช่วงวัยเด็กของตัวละครจางซือหยวน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“.....还有山里的红枣呢，每一颗枣都像张思远的童年一样久远，古老，鲜甜。张思远小的时候，在他还不是张思远，当然更不会是张教员、张指导员或是张书记，在他只是石头，或者像母亲称呼的那样小石头的时候，他们家也有一株枣树。.....”

“...ที่ภูเขาเขามีต้นพุทราแดง พุทราแต่ละผลเหมือนกับวัยเด็กของจางซือหยวน คือไกลแสนไกลเก่าแก่และหวานสดจางซือหยวนเมื่อเป็นเด็ก ก็ไม่ใช่จางซือหยวนแน่นอน เขาก็ไม่ใช่ครูจางผู้นำการเมืองจางหรือท่านเลขาจาง เป็นเพียงแต่ “ก้อนหินน้อย” เหมือนแม่เรียกเขาว่า “เจ้าก้อนหินน้อย” ที่บ้านเขามีพุทราอยู่ต้นหนึ่ง...” (ผีเสื้อ:164)

4. ลักษณะเด่นด้านแก่นเรื่องหรือแนวคิด

แก่นเรื่องหรือแนวคิด หมายถึง ทศนะที่ผู้ประพันธ์มีต่อโลกและชีวิตอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ซึ่งผู้ประพันธ์มีเจตนาที่จะนำมาเสนอแก่ผู้อ่านปรับปรุงตนเองหรือสังคมโดยแฝงไว้ในเรื่อง ไม่มีคำบรรยายบอกโดยตรง ผู้อ่านต้องไปศึกษาและพิจารณาแก่นเองของ กุหลาบ มีลลิกะมาส [6]

จากการวิเคราะห์ห้วงนิยายเรื่องนี้มีหลักแนวความคิดที่แสดงให้เห็นถึงสังคมและมนุษย์ที่มีความสลับซับซ้อน การปฏิวัติสังคม การเมือง การปกครอง การสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามทั้งหลายเพื่อส่วนรวม รวมถึงการใช้ทัศนคติหรือหลักการในการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สิ่งเหล่านี้ผู้นำต้องมีการใช้ปัญญาหรือแนวความคิดในการปกครองบ้านเมืองให้อยู่เย็นเป็นสุขในทุกๆ ด้าน ผู้นำต้องเข้าใจตัวเอง เข้าใจสังคม และต้องมีสติปัญญาในการแก้ไขปัญหาในทุกๆ ด้าน เพียงเท่านั้นก็สามารถปกครองประเทศให้เจริญรุ่งเรืองมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“.....什么时候，能把我们的祖国，包括我们的山村，都放到喷气式飞机上，赋予她们以应有的前进的高速呢？难道民国18年开始用的菜汤，还要继续腌下去吗？下面是云层了，白茫茫，灰蒙蒙。不管飞得多么高，它来自大地和必定回到大地。无论人还是蝴蝶，都是大地的儿子。”

“...เมื่อใดหนอที่หมู่บ้านทั้งประเทศรวมทั้งบ้านดอยจะพัฒนาไปได้เร็วเหมือนเครื่องบินลำนี้? เมื่อไรพวกชาวบ้านจะเลิกต้องฝึกในน้ำเกลือที่ทำมาตั้งแต่ปีที่ 18 ของสาธารณรัฐ? (ค.ศ.1929) เบื้องล่างมีแต่เมฆขาว ๆ เทา ๆ ถึง

เครื่องบินจะบินสูงเท่าไรก็มาจากแผ่นดิน ก็ควรจะต้องลงสู่พื้นดิน ไม่ว่าคนเราหรือผีเสื้อก็เหมือนกัน ล้วนเป็นบุตรของพื้นดิน” (ผีเสื้อ:187)

จากข้อความข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่า ตัวละครจางซือหยวนได้เปรียบตัวเองเหมือนดั่งเครื่องบินและผีเสื้อ เขาสามารถบินได้สูงและสามารถบินลงต่ำสู่พื้นดินได้เพราะว่าเขาคือบุตรของพื้นดิน เขาสามารถแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์ประโยชน์ได้เนื่องจากเขาเข้าใจตัวเองและเข้าใจสังคม

5.ลักษณะเด่นด้านบทสนทนา

บทสนทนา คือ การโต้ตอบระหว่างตัวละคร บทสนทนาที่แต่งขึ้นมาเพื่อที่ต้องการสื่อถึงบุคลิกของตัวละครนั้น ๆ ได้ บทสนทนาที่ดีนั้น ต้องมีความเหมาะสมกับสถานภาพหรือโอกาส ต้องมีความเหมาะสมกับนิสัยและอารมณ์ของตัวละครอีกด้วย สมพร มีนตะสูตร [7]

จากที่ได้วิเคราะห์และศึกษาในนวนิยายเรื่องนี้พบว่าบทสนทนามีลักษณะดังนี้

5.1 บทสนทนาทำให้บทประพันธ์น่าอ่าน มีชีวิตชีวา โดยเฉพาะบทสนทนาที่เขียนได้ตรงตามบุคลิกตัวละคร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“.....附有冬冬的一个字条：父亲，谢谢您。不要再给我送吃的了，请您不要生气。.....”

จางซือหยวนได้ส่งขนมเค้กไปให้ตงตงที่โรงเรียน แต่ใครจะนึกถึงว่าขนมเค้กนั้นถูกส่งกลับคืน โดยไม่ได้แกะออกมา เสียด้วยซ้ำ ตงตงได้เขียนแนบจดหมายมาด้วยว่า “...ท่านบิดาขอรับขอบพระคุณอย่างยิ่งขอรับ โปรดอย่าส่งขนมมาให้ เกลักรระผมอีกเลยขอรับ ขอท่านอย่าโกรธเลยนะขอรับ...” (ผีเสื้อ:75)

5.2 ผู้ประพันธ์เลือกใช้บทสนทนาช่วยดำเนินเรื่องสลับกับการบรรยาย ทำให้ผู้อ่านเกิดความเพลิดเพลิน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“.....一组青年在梯上犁地。为首的小伙子斜披着黑色的小棉袄，打着口哨。忽然，他高声唱起了山歌：天大的冤屈告诉你哥哥，妹妹呀你莫要想不开，莫要投河.....”

“...เด็กวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งกำลังทำนาขั้นบันได เด็กชายที่ยืนอยู่ข้างหน้าเอาเสื้ออวมฝ้ายสีดำพาดบ่าข้างหนึ่งผิวปาก แล้วร้องเพลงดังลั่น “บอกพี่ชายซิว่า มีปัญหาน้อยใจหนักหนาอะไร น้องสาวเอ๋ย เจ้าไม่ควรคิด ไม่ตก ไม่ควรไปโดดน้ำตาย ” (ผีเสื้อ:91)

5.3 บทสนทนาช่วยเสริมสร้างบรรยากาศสร้างความสมจริง ทำให้ผู้รับสารรู้สึกว่าเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“.....但是有一件事他实在忍不住了。问题不在于不排队，夹塞儿，问题在于这个大个子在食堂卖票的窗口站了一会儿，偏偏等到张思远过来时夹了进来，这明明是看到张思远老弱可欺，这是专门针对张思远的欺负、侮辱。“同志，你为什么不排队？”张思远的声音颤抖了。根本不予理睬。“后面排队去！”张思远大喝一声，而且动手去拉那个大汉。大汉纹丝不动，回过头来，轻蔑地看了张思远一眼，“少他娘的废话！”他威胁地举起了拳头，“谁说我没排队？我就是排在你前头的！””

“...ในขณะที่จางซือหยวนต่อแถวที่ช่องซื้อตั๋วก็มีชายรูปร่างใหญ่แทรกตัวเข้ามา ซึ่งเขาเห็นว่าจางซือหยวนเป็นคนแก่ อ่อนแอ จึงรังแกได้ เขาจึงตั้งใจจะเหยียดหยามและระรานจางซือหยวนโดยตรง “สหาย ทำไมคุณไม่เข้าแถว?” จางซือหยวนถาม เขาไม่ตอบอะไรเลย “ไปเข้าแถวข้างหลังสิ” จางซือหยวนตะโกน ลงมือลากคนตัวโตนั้น “แม้มีง้ออย่าพูดชู้ ๆ ออกมานะ” นักเลงนั้นชูกำปั้นขึ้นคุกคาม “ใครบอกว่ากูไม่ได้ เข้าแถว? ก็อยู่ข้างหน้ามันต่างหาก” (ผีเสื้อ:150)

5.4 บทสนทนามีการสอดแทรกข้อคิดหรือคำสอนเข้าไปในเรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“.....秋文的声音有点呜咽了，“我只希望您多为人民作好事，不作坏事.....您们作了好事，老百姓是不会不记下的”

คำพูดของชีวเวินที่ได้พูดกับจางซือหยวนว่า “คุณจะต้องทำดีกับประชาชนให้มาก ๆ ไม่ทำความชั่ว...คุณทำดี พวกเขาบ้านก็จะไม่มีวันลืมคุณ” (ผีเสื้อ:183)

บทสรุป

จากการวิเคราะห์ลักษณะเด่นที่ปรากฏในนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ” พระราชนิพนธ์แปลในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ด้านโครงเรื่องของนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ” เป็นเรื่องราวสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เป็นการขัดแย้งกันทางด้านทางความคิดในการพัฒนาประเทศของผู้นำ โดยมีการใช้ตัวละครที่ชื่อว่าจางซื่อหยวน มีบุคลิกภาพเชื่อมั่นในตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงสังคมและประเทศจีนได้ อีกทั้งสามารถสร้างประวัติศาสตร์ใหม่ได้ เขาจึงต่อสู้ระหว่างชนชั้นโดยไม่ลังเล ทำให้ตัวละครมีแรงผลักดันให้เกิดการกระทำ ลักษณะนิสัย พฤติกรรมและเรื่องราวต่าง ๆ สอดคล้องกับ ประทีป เหมือนนิล [8] ได้กล่าวว่าเหตุการณ์ที่มีระเบียบและมีบทบาทในการในการผลักดันเรื่องให้ดำเนินต่อไปได้ โดยมีความขัดแย้งต่างๆได้เกิดขึ้นระหว่างเหตุการณ์

ด้านตัวละครนับเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของนวนิยาย หากไม่มีตัวละครในการถ่ายทอดเรื่องราวนี้ บทประพันธ์อาจขาดความสมบูรณ์และความชัดเจน จากการวิเคราะห์ตัวละครของนวนิยายเรื่องนี้พบว่า ตัวละครสามารถถ่ายทอดเรื่องราวทำให้เข้าใจถึงการแสดงพฤติกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในเนื้อเรื่อง สามารถเห็นได้จากพฤติกรรม บุคลิกนิสัย เพศ และอาชีพที่เกิดขึ้นในนวนิยายเรื่องนี้ สอดคล้องกับสายทิพย์ นุกูลกิจ [9] ได้ให้นิยามความหมายของตัวละครไว้ว่า ตัวละครเป็นผู้ที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ในเรื่องหรือเป็นผู้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในเรื่อง

ด้านฉากหรือบรรยากาศ ในนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ” ฉากที่สำคัญมีอยู่ 6 ฉาก ที่มีลักษณะโดดเด่น ได้แก่ ฉากที่ 1 ได้กล่าวถึงการนั่งอยู่บนรถจี๊ปปรมาณูถึงจางซื่อหยวนที่กำลังนั่งอยู่บนรถจี๊ปเดินทางไปปักกิ่งทวนได้นึกถึงเรื่องราวของตัวเองในอดีตที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านดอย และเรื่องราวเล็กๆ น้อยๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตที่ผ่านมา ฉากที่ 2 เริงระบำโบกแพรวแดง สื่อถึงการปลดแอกหัวแผ่นดิน ซึ่งนำไปสู่ยุคแห่งความยุติธรรม ศิลธรรม และความมั่งคั่ง ฉากที่ 3 กล่าวถึง ในวันที่ 16 พฤษภาคม เป็นสัญลักษณ์การสร้างประวัติศาสตร์ใหม่ สื่อถึงการปฏิวัติวัฒนธรรมที่สร้างความถดถอยและความขัดแย้งภายในพรรคและนอกจากนี้ยังสื่อถึงการรวมตัวของกลุ่มเยาวชนหรือกองทัพพิทักษ์แดงที่เป็นกองกำลังสำคัญในการจัดลัทธิแก๊งเหมาเจ๋อตุง ฉากที่ 4 ร้านขายเครื่องตี๋มเย็น สื่อถึง ความรักที่พ่อแม่ต่อลูกชาย ฉากที่ 5 เกี่ยวกับภรรยา สื่อถึงเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติ ความเป็นอยู่และความคิดของชาวบ้านที่อาศัยอยู่หมู่บ้านดอยฉากสุดท้าย ได้กล่าวถึง ต้นพุทราแดง สื่อถึงความสุขความเบิกบานในช่วงวัยเด็กของจางซื่อหยวน เปรียบเทียบความสุขที่ทำได้ยากในช่วงวัยเด็ก สอดคล้องกับสายทิพย์ นุกูลกิจ [9] สามารถบ่งบอกได้ว่าสถานที่ เวลาและสภาพแวดล้อมทุกอย่างที่ปรากฏในเรื่อง เพื่อบอกให้ผู้อ่านได้ทราบถึงตัวละครกำลังแสดงบทบาทในชีวิตของเขาในสิ่งแวดล้อมอย่างไร แสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์มีการดำเนินเรื่องโดยการใช้ฉากต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจบทบาทของตัวละครแต่ละตัว

ด้านแก่นเรื่องหรือแนวคิดของนวนิยายเรื่องนี้ พบว่า หลักแนวความคิดที่แสดงให้เห็นถึงสังคมและมนุษย์ที่มีความสลับซับซ้อน การปฏิวัติสังคมนิยมการปกครอง การสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามทั้งหลายเพื่อส่วนรวม รวมถึงการใช้ทัศนคติหรือหลักการในการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สอดคล้องกับกุหลาบ มลลิกะมาส [6] ได้กล่าวว่า แก่นเรื่องเป็นทัศนคติที่ผู้ประพันธ์แสดงให้เห็นถึงธรรมชาติอย่างใดอย่างหนึ่งของมนุษย์หรือทัศนคติที่ผู้ประพันธ์มองดูความเป็นไปได้ในโลกมนุษย์แล้วนำมาแสดงให้ประจักษ์แก่ผู้อ่านโดยใช้เนื้อเรื่องในวรรณคดีเป็นเครื่องสื่อสาร

ด้านบทสนทนา ถือเป็นคำพูดที่ตัวละครใช้โต้ตอบกันในเรื่อง บทสนทนาที่ได้นั้นต้องเหมาะสมกับบุคลิกภาพของตัวละคร ต้องสอดคล้องกับบรรยากาศในเรื่องและต้องมีลักษณะที่สมจริง จากการวิเคราะห์บทสนทนาของเรื่องนี้ ผู้ประพันธ์ใช้บทสนทนาในการเล่าเรื่องสลับกับการบรรยาย มีความเหมาะสมกับบุคลิกของตัวละครในเรื่อง ยังช่วยสร้างจินตนาการที่สร้างสรรค์ให้แก่ผู้อ่านและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เนื้อเรื่องนั้นดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่น สอดคล้องกับ วีรวรรณ อินทรพร[10] ได้กล่าวว่า บทสนทนามีความสำคัญต่อการเขียนเรื่อง วัตถุประสงค์สำคัญของการเขียนบทสนทนานั้น ช่วยดำเนินเรื่องแทนการบรรยายของผู้เล่า ช่วยให้รู้จักตัวละครในเรื่องโดยอ้อม ช่วยให้วิธีการเขียนไม่ซ้ำซากจำเจ สร้างความสมจริง ทำให้ผู้รับสารรู้สึกว่าเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริง จากการวิเคราะห์บทสนทนานั้น ผู้ประพันธ์ใช้บทสนทนามาดำเนินเรื่อง ทำให้บทประพันธ์น่าอ่าน มีชีวิตชีวา โดยเฉพาะบทสนทนาที่เขียนได้ตรงตามบุคลิกตัวละคร

จากการศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะเด่นที่ปรากฏในนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ” พระราชนิพนธ์แปลในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สามารถสรุปได้ว่าเป็นการบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมจีนในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรม การขัดแย้งกันระหว่างกลุ่มผู้นำ การต่อต้านลัทธิขงจื้อ การเกิด การรวมตัวของเยาวชนจีนในสมัยนั้น รวมทั้งผลกระทบทางการเมืองการปกครอง สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริงในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นด้านความเป็นอยู่ในสังคมจีน ด้านเศรษฐกิจ ด้านความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ความรักและการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ลักษณะเด่นที่ปรากฏในนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ” พระราชนิพนธ์แปลในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นั้น มีข้อเสนอแนะสำหรับผู้อ่านนวนิยายเรื่องดังกล่าว ดังนี้

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาพสะท้อนการปฏิวัติสังคมของประเทศในวาระกรรมสมัยใหม่ เพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครองและวัฒนธรรมจีนในช่วงสมัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
2. ควรมีการศึกษาภาพสะท้อนสังคมจีนในนวนิยายจีนแปลไทยเรื่อง “ผีเสื้อ”

เอกสารอ้างอิง

- [1] ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน; 2554.
- [2] สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. ผีเสื้อ .กรุงเทพฯ :นานมีบุ๊คส์; 2561.
- [3] ศรีวิภา จรุงโรจน์ ณ อยุธยา. ชิวประวัติและผลงานวรรณกรรมของสันต์ ท.โกมลบุตร.[วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2518.
- [4] สุมาลี ลิ้มประเสริฐ. ความเปรียบเกี่ยวกับสุนัขและแมวในพระไตรปิฎก.นครปฐม :ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2557.
- [5] อุดม หนูทอง. วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ประเภทนิทานประโลมโลก.สงขลา : โครงการศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2522.
- [6] กุหลาบ มัลลิกะมาส.วรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2520.
- [7] สมพร มินตะสูตร. วรรณกรรมสังคมและการเมือง.กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์; 2525.
- [8] ประทีป เหมือนนิล. วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์; 2519
- [9] สายทิพย์ นุกูลกิจ. วรรณกรรมไทยปัจจุบัน.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2537.
- [10] วีรวัฒน์ อินทรพร. ทักษะการเขียน.สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2545.

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตาม
หลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

Teacher's Opinions Toward School Administrators' Roles to Enhance
Competency-based Curriculum Learning Management of Secondary School in
Thanyaburi District, Pathum Thani

กฤษณภรณ์ กุตรระแสง* และ อำนวย ทองโปร่ง
Kitsanapon Kuttarasangl* and Amnuay Thongprong

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร 10240
Education Administration, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Bangkok 10240

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: 6314470030@rumail.ru.ac.th

Received: 24 March 2022, Revised: 20 June 2022, Accepted: 01 August 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และ (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำแนกตามขนาดโรงเรียน ประสบการณ์การทำงานและกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเปิดตารางของโคเชน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูจำนวน 196 คน เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างแล้วใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิโดยใช้โรงเรียนเป็นชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม จำนวน 44 ข้อ นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน โดยได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.981 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า (1) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้านพบว่าด้านการส่งเสริมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 (3) ครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันและ (4) ครูที่มีกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะโดยภาพรวมแตกต่างกัน ส่วนรายด้านพบว่าด้านการวางแผนและกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะและด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความคิดเห็นของครู บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน หลักสูตรฐานสมรรถนะ

Abstract

The purposes of this research were to 1) study of teacher's opinions toward school administrators' roles to enhance competency-based curriculum learning management of Secondary school in Thanyaburi District, Pathum Thani and 2) compare of teacher's opinions toward school administrators' roles to enhance competency-based curriculum learning management of Secondary school in Thanyaburi District, Pathum Thani classified by school size, work performance experience and department. The samples were assigned at the statistical significance level of .05 from the opening of Cohen's tables. The total number of government teacher samples was 196 people. When the samples were obtained, the sample was stratified by using the school as the landscape. The research instrument was a 44-items questionnaire. Three qualified questionnaires were tested with a sample group that wasn't the actual sample group of 30 people with a confidence value of Alpha Coefficient, and the reliability value of 0.981. The statistics used in the data analysis were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way analysis of variance and Scheffe's comparison test.

The research findings were as follows (1) The teacher's opinions toward school administrators 'roles to enhance competency-based curriculum learning management of secondary school in Thanyaburi district, Phathun Thani province, the overall and individual aspects were at the high level. (2) Teachers who operate in schools of different sizes have opinions on toward school administrators 'roles to enhance competency-based curriculum learning management of secondary school in Thanyaburi district, Phathun Thani province, it was found that the overall wasn't different but individual aspects was support and develop to learning management for teacher was statistically significant at the .05 level. (3) Teachers in different working experiences have opinions toward school administrators 'roles to enhance competency-based curriculum learning management of secondary school in Thanyaburi district, Phathun Thani province, it was found that the overall and individual weren't different statistically significant at the .05 level in all aspects. (4) Teachers in different subject groups have opinions on toward school administrators 'roles to enhance competency-based curriculum learning management of secondary school in Thanyaburi district, Phathun Thani province, it was found that the overall and individual aspects were plan and set the policy to learning management for teacher and evaluation to learning management for teacher was statistically significant at the .05 level.

Keywords : Teachers 'Opinions, Administrators 'Roles, Learning Management, Competency-Based Curriculum

บทนำ

ปัจจุบันการจัดการศึกษาของประเทศไทยไม่เพียงพอสภาพการแข่งขันของโลกปัจจุบันเนื่องมาจากหลักสูตรการจัดการศึกษาแบบเดิมที่เน้นวิธีการสอนแบบท่องจำเพื่อนำไปสอบ มากกว่าที่จะเรียนรู้เพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ และมุ่งสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นได้ด้วยตัวเอง ส่งผลให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถนำความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนเรียนรู้มาไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับตัวเองและสังคมได้ กล่าวคือ เด็กไทยนั้นมีสมรรถนะที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น อันเป็น เรื่องที่เสียเปรียบอย่างมากในการแข่งขันกับนานาชาติประเทศ [1] กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนา มาตรฐานการศึกษาด้วยการปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ให้ทันสมัย สู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อตอบสนองการ เปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 และเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย ครอบคลุมการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยไปจนถึง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา โดยการปรับหลักสูตรสมรรถนะ 6 ด้าน [2]

เพื่อให้เด็กไทยนั้นมีสมรรถนะที่สูงขึ้นและมีศักยภาพในการแข่งขันกับนานาชาติประเทศผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยน บทบาทจากการสั่งการมาเป็นผู้ร่วม คือ ร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีบทบาทดังนี้ (1) ผู้บริหารเป็นผู้นำ ในการวางแผนดำเนินงาน เป็นผู้นำให้แก่ครูในการนำกรอบสมรรถนะหลักไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน มีการจัดประชุมชี้แจง สร้างความ

เข้าใจให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องร่วมวิเคราะห์สมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อยเพื่อเพิ่มความเข้าใจให้ครูนำสมรรถนะไปใช้ออกแบบการเรียนการสอนได้ดีขึ้น ร่วมวางแผนและกำหนดแนวทางกับครูในการนำกรอบสมรรถนะหลักไปใช้ในชั้นเรียน โดยออกแบบการเรียนการสอนและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ (2) ผู้บริหารเป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้ คำแนะนำ ให้กำลังใจ และอำนวยความสะดวก มีบทบาทโดยเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำการวางแผนนำสมรรถนะไปใช้ในแต่ละวิชาให้เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ของแต่ละระดับชั้น และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ สนับสนุนการดำเนินงาน สื่อและทรัพยากรที่จำเป็น ให้กำลังใจ และอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ให้แก่ครู (3) ผู้บริหารเป็นผู้นิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงาน ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ นิเทศ ดูแลช่วยเหลือครูกรณีพบปัญหาขณะทดลองและติดตามผลการดำเนินงานของครู [3]

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนักวิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำรงวิทยารัษฎานุบำรุง จังหวัดปทุมธานี เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีทักษะ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูและยังสามารถนำไปใช้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาผู้บริหารให้มีพฤติกรรมกาบริหารเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำรงวิทยารัษฎานุบำรุง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำรงวิทยารัษฎานุบำรุง จังหวัดปทุมธานี
 - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำรงวิทยารัษฎานุบำรุง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา
 - 2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำรงวิทยารัษฎานุบำรุง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน
 - 2.3 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำรงวิทยารัษฎานุบำรุง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำรงวิทยารัษฎานุบำรุง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน
2. ประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำรงวิทยารัษฎานุบำรุง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำรงวิทยารัษฎานุบำรุง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอดำรงวิทยารัษฎานุบำรุง จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2564 จำนวน 389 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเปิดตารางของโคเฮน Cohen, Manion and Morrison (2011, pp. 147) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูจำนวน 196 คน เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างแล้วใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิโดยใช้โรงเรียนเป็นชั้นภูมิ ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำแนกตามโรงเรียน

	ชื่อโรงเรียน	จำนวนประชากร(คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	ธัญบุรี	136	69
2	สายปัญญารังสิต	101	50
3	ธัญรัตน์	152	77
	รวม	389	196

ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ปีการศึกษา (2564)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เป็นการ ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดปทุมธานี ซึ่งแบ่งเนื้อหาของคำถามออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์การทำงาน และกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นคำถามปลายเปิดแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดปทุมธานี เป็นแบบสอบถามเลือกตอบ (Check list) จำนวน 44 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฐานสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฐานสมรรถนะอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฐานสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฐานสมรรถนะอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฐานสมรรถนะอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้ 1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์กรอบแนวคิดการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะ พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.6 ถือเป็นค่าที่ยอมรับได้ 2) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว มาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คนโดยเมื่อทำการทดลองเก็บข้อมูลแล้วจึงนำคำตอบมาวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.981

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์การทำงาน และกลุ่มสาระการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) 2) ข้อมูลความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดปทุมธานี สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 3) วิเคราะห์

เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำแนกตามขนาดโรงเรียนด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้วยการทดสอบค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการวางแผนและกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ ($\bar{x} = 3.95$) ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ ($\bar{x} = 3.95$) และด้านการส่งเสริมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ ($\bar{x} = 3.93$) นำเสนอในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

(n=160)

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ	ความคิดเห็นของครู		
	\bar{X}	SD	ระดับ
1. การวางแผนและกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ	3.95	0.73	มาก
2. การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ	3.95	0.79	มาก
3. การส่งเสริมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ	3.93	0.79	มาก
4. การบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะและการนำหลักสูตรไปใช้	3.90	0.83	มาก
รวม	3.93	0.75	มาก

ส่วนที่ 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

สมมติฐานการวิจัยที่ 1

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ พบว่าค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งภาพรวมและรายด้าน ยกเว้นด้านการส่งเสริมครูด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นำเสนอในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน (n=160)

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ	ขนาดโรงเรียน				t	P
	ใหญ่ n=33		ใหญ่พิเศษ n=127			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1. การวางแผนและกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ	4.15	0.68	3.90	0.73	1.757	0.081
2. การส่งเสริมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ	4.19	0.66	3.86	0.81	2.200	0.029*
3. การบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะและการนำหลักสูตรไปใช้	4.11	0.71	3.85	0.85	1.610	0.109
4. การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ	4.13	0.82	3.90	0.78	1.524	0.129
รวม	4.14	0.69	3.87	0.76	1.844	0.067

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัยที่ 2

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่า ค่า F ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งภาพรวมและรายด้านนำเสนอในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน (n=160)

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ	ขนาดโรงเรียน						t	P
	น้อยกว่า 3 ปี n=27		3-5 ปี n=49		มากกว่า 5 ปี n=84			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1. การวางแผนและกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ	4.08	0.65	3.88	0.06	3.94	0.74	0.683	0.506
2. การส่งเสริมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ	3.98	0.73	3.88	0.85	3.94	0.79	0.142	0.868
3. การบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะและการนำหลักสูตรไปใช้	3.97	0.85	3.82	0.84	3.93	0.82	0.351	0.705
4. การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ	4.01	0.78	3.87	0.83	3.97	0.78	0.361	0.698
รวม	4.00	0.72	3.86	0.79	3.95	0.75	0.358	0.700

สมมติฐานการวิจัยที่ 3

2.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ที่จัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระที่ต่างกันโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการวางแผนและกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะและด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน นำเสนอในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ระหว่างครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ที่จัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระที่ต่างกันโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทบาทผู้บริหาร สถานศึกษาในการ ส่งเสริมการจัดการ เรียนการสอนตาม หลักสูตรฐานสมรรถนะ	กลุ่มสาระการเรียนรู้																F	P
	ภาษาไทย		คณิตศาสตร์		วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี		สังคมศึกษา		สุขภาพและพลศึกษา		ศิลปะ		การงานอาชีพ		ภาษาต่างประเทศ			
	n=16	n=18	n=34	n=26	n=15	n=9	n=16	n=26										
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1. การวางแผนและกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ	4.16	0.57	4.16	0.54	3.84	0.90	4.16	0.39	4.02	0.90	3.41	0.58	3.62	0.64	3.95	0.64	2.088	0.048*
2. การส่งเสริมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ	4.27	0.51	4.18	0.48	3.78	0.97	4.08	0.55	3.92	1.09	3.48	0.49	3.61	0.90	3.93	0.78	1.819	0.087
3. การบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะและการนำหลักสูตรไปใช้	4.25	0.70	4.10	0.48	3.77	0.99	4.08	0.51	3.84	0.69	3.40	0.39	3.55	1.07	3.96	0.73	1.813	0.088
4. การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ	4.34	0.57	3.98	0.48	3.78	0.98	4.17	0.49	4.34	0.57	3.98	0.48	3.78	0.98	4.17	0.49	2.281	0.031*
รวม	4.26	0.58	4.10	0.49	3.79	0.96	4.12	0.48	3.93	1.03	3.41	0.40	3.61	0.93	3.97	0.68	2.074	0.050*

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 160 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมากที่สุด รองลงมาคือขนาดใหญ่ มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 5 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ 3-5 ปี และน้อยกว่า 3 ปี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากที่สุด รองลงมาคือรู้สังศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมกับภาษาต่างประเทศ และน้อยที่สุดศิลปะ

2. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำนวน 160 คน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำนวน 196 คน ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้านพบว่าด้านการส่งเสริมครูด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำนวน 196 คน ที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำนวน 196 คน ที่มีกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการวางแผนและกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะและด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการวางแผนและกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ ด้านการส่งเสริมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ และการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะและการนำหลักสูตรไปใช้ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนโดยเป็นผู้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรโดยนำหลักสูตรฐานสมรรถนะมาบูรณาการกับหลักสูตรท้องถิ่น กำหนดนโยบายสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อให้ครูเห็นความสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะจนกระทั่งครูสามารถจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะมาปฏิบัติจริงในชั้นเรียน และจัดให้มีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง นำมาสู่การวัดและประเมินผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) [3] ที่กล่าวว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีบทบาทหลัก ดังนี้ (1) ผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินการวางแผนดำเนินงาน เป็นผู้ทำให้แก่ครูในการนำกรอบสมรรถนะหลักไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน มีการจัดประชุมชี้แจง สร้าง

ความเข้าใจให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องร่วมวิเคราะห์สมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อยเพื่อเพิ่มความเข้าใจให้ครูนำสมรรถนะไปใช้ออกแบบการเรียนการสอนได้ดีขึ้น ร่วมวางแผนและกำหนดแนวทางกับครูในการนำกรอบสมรรถนะหลักไปใช้ในชั้นเรียน โดยออกแบบการเรียนการสอนและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ (2) ผู้บริหารเป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้ คำแนะนำ ให้กำลังใจ และอำนวยความสะดวก มีบทบาทโดยเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำการวางแผนนำสมรรถนะไปใช้ในแต่ละวิชาให้เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ของแต่ละระดับชั้น และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ สนับสนุนการดำเนินงาน สื่อและทรัพยากรที่จำเป็น ให้กำลังใจ และอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ให้แก่ครู (3) ผู้บริหารเป็นผู้นิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงาน ตรวจสอบการจัดการเรียนรู้ นิเทศ ดูแลช่วยเหลือครูกรณีพบปัญหาขณะทดลองและติดตามผลการดำเนินงานของครู นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิมา รักดี (2564) [2] ที่ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของจันทิมา พุฒตาล (2560) [3] ที่ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูกลุ่มนันทวัน อำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ซึ่งผลการวิจัยพบว่าบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำรงวิทยารัชมังคลาภิเษก จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามขนาดโรงเรียน ประสบการณ์การทำงาน และกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำรงวิทยารัชมังคลาภิเษก จังหวัดปทุมธานีโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมครูด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาที่บริหารงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีการส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรฐานสมรรถนะมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจึงแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตได้ในสังคมดังนั้นหลักสูตรสถานศึกษาจึงเน้นให้นักเรียนเกิดความสามารถด้านสมรรถนะตามบริบทและความต้องการของชุมชนที่แตกต่างกัน ซึ่งแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีการแข่งขันสูง ผู้บริหารสถานศึกษามีส่งเสริมพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการแข่งขันกับโรงเรียนที่มีมาตรฐานเทียบเคียงกัน วิธีการส่งเสริมพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารจึงมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภา เพียรเจริญ (2556) [4] ศึกษาบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานีพบว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในขนาดโรงเรียนที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับงานวิจัยของสุรพงศ์ อึ้งโพธิ์ และชวน ภารังกุล (2562) [5] ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในขนาดโรงเรียนที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำรงวิทยารัชมังคลาภิเษก จังหวัดปทุมธานีโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 3 ปี, 3-5 ปีและมากกว่า 5 ปีต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมพัฒนาให้ครูสามารถนำหลักสูตรฐานสมรรถนะมาเป็นกรอบในการจัดทำมาตรฐาน ตัวชี้วัด แผนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้สามารถนำมาจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนจริงไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับภทรนิชา สุดตาชาติ (2560) [6] ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่า ครูที่มี

ประสบการณ์การทำงานที่ต่างกันความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของนงมล พลมัน (2560) [7] ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของครูที่มีต่อบทบาทการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกันความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่อยู่กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบ้านไร่ จังหวัดพิจิตรโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เป็นเช่นนี้เพราะว่าครูที่มีกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต่างกัน ได้รับการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะจากผู้บริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกัน เนื่องจากมีการจัดทำกรอบหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อให้สามารถตอบสนองความแตกต่างจากผู้เรียนเป็นรายบุคคลที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ครูมีความคิดเห็นต่อการแสดงบทบาทผู้บริหารที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา(2560) [8] ที่กล่าวว่า จุดอ่อนของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551พบว่า หลักสูตรเดิมมีตัวชี้วัดมากเกินไปและทับซ้อนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โครงสร้างเวลาเรียนขาดความยืดหยุ่น จำนวนชั่วโมงตามโครงสร้างหลักสูตรควรลดลง เนื้อหาไม่เชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน วิชาเรียนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีจำนวนมากเกินไปด้านความต้องการปรับเปลี่ยน พบว่า หลักสูตรควรลดมาตรฐานและจำนวนตัวชี้วัด เนื้อหาและเวลาเรียนควรยืดหยุ่นมากขึ้น ส่งเสริมความถนัดของผู้เรียน เน้นการปฏิบัติ การแก้ปัญหา การเรียนรู้สิ่งที่นักเรียนถนัด สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือประกอบอาชีพได้ และหลักสูตรควรสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนในแต่ละพื้นที่ มีความยืดหยุ่นในการนำหลักสูตรไปใช้ เปิดกว้างให้โรงเรียนพัฒนาผู้เรียนตามจุดเน้นและบริบทแต่ละพื้นที่ ควรหลอมรายวิชาเป็นแนวบูรณาการและเพิ่มด้านทักษะชีวิต และตรงกับงานวิจัยของมาเรียม นิลพันธุ์ และคณะ (2556) [9] ศึกษาเรื่องการประเมินผลหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร

2.4 ครูที่อยู่กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบ้านไร่ จังหวัดพิจิตรโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการวางแผนและกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะและด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีการกำหนดกรอบการวัดและประเมินผลในการนำหลักสูตรสมรรถนะมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มาตรฐาน ตัวชี้วัดของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เหมือนกันที่เหมือนกัน นำมาสู่ปัญหาผู้เรียนใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น บางกลุ่มสาระการเรียนรู้ต้องการกำหนดเนื้อหาด้านความรู้มากกว่าการนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญที่นำไปสู่ความสามารถของพลเมืองไทยที่ต้องการในศตวรรษที่ 21 ทำให้ครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดการเรียนการสอนที่ต่างกัน และมีการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่ต่างกันตามสมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อยที่ต่างกัน ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องการกำหนดการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ต่างกันตามแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต่างกัน จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) [1] กล่าวว่า การวัดและการประเมินหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะมีลักษณะที่เป็นระบบสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายและมีการประเมินสถานศึกษาต้องกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนทราบ มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน เพื่อให้ผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลมีความถูกต้องและตรวจสอบได้ และผลการประเมินจะสะท้อนสมรรถนะของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ของหลักสูตรรายวิชาฐานสมรรถนะที่ต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของมาเรียม นิลพันธุ์ และคณะ (2556) [9] ที่พบว่า องค์ประกอบของเอกสารหลักสูตรไม่ครอบคลุมและไม่ชัดเจน บางองค์ประกอบมีรายละเอียดมากเกินไป วิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไม่ครอบคลุมสภาพความต้องการของโรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น และได้เสนอว่า สพฐ.ควรจัดอบรมให้ความรู้กับครูที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต่างกัน ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ติดตามผลการนำหลักสูตรไปใช้เป็นระยะ เพื่อช่วยเหลือและพัฒนากระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ให้กับสถานศึกษา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนจัดการเรียนรู้ ข้อค้นพบจากการวิจัยของผู้ใช้

หลักสูตรจึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ต้องมีการตรวจสอบทบทวนการกำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม การกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนในทุกระดับการศึกษา มาตรฐาน ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรศักดิ์ สิ้นพระ (2564) [10] ที่ศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรร่วมมือวิเคราะห์สมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อยเพื่อเพิ่มความเข้าใจให้ครูนำสมรรถนะไปใช้ออกแบบการเรียนการสอนได้ดีขึ้น

1.2 ผู้บริหารควรสร้างแรงบันดาลใจให้ครูในการปรับเปลี่ยนทัศนคติด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

1.3 ผู้บริหารควรมีแนวทางการระดมวิสัยทัศน์และหรืองบประมาณเพื่อส่งเสริมสนับสนุนในกิจกรรมการเรียนการสอน

1.4 ผู้บริหารและคณะครูควรร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อต้องการทราบถึงปัจจัยที่จะนำไปสู่การกระทำที่จะนำมาซึ่งผลสำเร็จในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ เช่น ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ จำแนกตามวุฒิการศึกษา และตำแหน่ง

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มีสถานที่ตั้งหรือจังหวัดที่แตกต่างกัน เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีทักษะ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและเป็นแนวทางให้แก่ผู้บริหารในการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครูให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการสถานศึกษาที่ดีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] นรรัตน์ ฝันเชียร. หลักสูตรฐานสมรรถนะสู่การพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21.[เข้าถึงเมื่อ 4 พฤษภาคม 2564] เข้าถึงได้จาก: <https://www.truelookpanya.com/blog/content/79321>
- [2] ตรีนุช เทียนทอง. รมว.ศึกษาธิการ เปิดโครงการนำร่องการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา.[เข้าถึงเมื่อ 4 พฤษภาคม 2564] เข้าถึงได้จาก: <https://www.obec.go.th/archives/501798>
- [3] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติกรุงเทพฯ. [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ; 2560 [เข้าถึงเมื่อ 4 มีนาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1543-file.pdf>
- [4] จันทิมา รักดี. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 2564.; 6: 106-116.
- [5] จันทิรา พุฒตาล. ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูกลุ่มนันทวัฒน์ อำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. [อินเทอร์เน็ต]. นนทบุรี; 2560 [เข้าถึงเมื่อ 4 พฤษภาคม 2564] เข้าถึงได้จาก: <http://www.edu-journal.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/590.ru>
- [6] จิราภา เพียรเจริญ. บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต; 2556.
- [7] สุรพงศ์ อังโพธิ์และ ชวน ภารังกุล. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. [อินเทอร์เน็ต]. ราชบุรี; 2562 [เข้าถึงเมื่อ 12 มกราคม 2565]. เข้าถึงได้จาก <https://dept.npru.ac.th/jssr/data/files/10.1jss17.pdf>

- [8] ภัทรนิชา สุดตาชาติ. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ; 2560 [เข้าถึงเมื่อ 4 พฤษภาคม 2564] เข้าถึงได้จาก <http://www.edu-journal.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/>
- [9] นฤมล พลมัน. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อบทบาทการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอศรีมามาศ [อินเทอร์เน็ต]. สุโขทัย; 2560 [เข้าถึงเมื่อ 4 มีนาคม 2565] เข้าถึงได้จาก <http://www.edu-journal.ru.ac.th/>
- [10] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การเครื่องมือส่งเสริมการขับเคลื่อนประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.; 2560.
- [11] มาเรียม นิลพันธุ์, ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม, ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย และ อุบลวรรณ ส่งเสริม. การประเมินผลหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 2558; 7: 26-41.
- [12] ภัทรศักดิ์ สีนทร. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2564.

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Learning Management of the Concrete-Pictorial-Abstract Approach Combined with the Bar Model to Develop Mathematics Learning Achievement for Secondary 2 (Grade 8) Students

รัตนาภรณ์ ไทยพู รสริน เจิมไธสง* และ พรภิรมย์ หลงทรัพย์

Rattanaporn Thaipoo, Rossarin Jermtaisong* and Pornpirom Lhongsap

ภาควิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12110

Department of Education, Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Pathum Thani 12110

To whom correspondence should be addressed. e-mail: Rossarin_j@mutt.ac.th, rattana_p@mutt.ac.th *

Pornpirom_l@mutt.ac.th

Received: 30 May 2022, Revised: 08 October 2022, Accepted: 19 November 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลกับเกณฑ์ร้อยละ 70 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนกับหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลรายวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 29 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง พหุนามและการแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานที่ใช้คือการทดสอบค่าที กลุ่มประชากรกลุ่มเดียว และการทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระจากกัน

ผลการวิจัย 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า หลังสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลรายวิชาคณิตศาสตร์ อยู่ระดับมาก

คำสำคัญ : บาร์โมเดล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจ แนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract

Abstract

This research aimed to 1) compare the mathematics learning achievement of secondary 2 (grade 8) students studying through the learning management of the Concrete-Pictorial-Abstract approach combined with the bar model with the criteria of 70 percent, 2) compare the mathematics learning achievement of secondary 2 (grade 8) students before

and after studying through the learning management of the Concrete-Pictorial-Abstract approach combined with the bar model, and 3) study the satisfaction of secondary 2 (grade 8) students studying through the learning management of the Concrete-Pictorial-Abstract approach combined with the bar model.

The sample group consisted of 29 secondary 2 (grade 8) students who were studying at Innovation Demonstration School of Rajamangala University of Technology Thanyaburi in the academic year 2021 using purposive sampling. The research instruments were 1) the learning management plans with the Concrete-Pictorial-Abstract approach combined with the bar model learning management, 2) the mathematics learning achievement test, and 3) the satisfaction assessment form. The mean, standard deviation, and t-test were the statistical methods used for data analysis.

The research results were as follows: 1) the mathematics learning achievement of Secondary 2 (grade 8) students studying through the learning management of the Concrete-Pictorial-Abstract approach combined with the bar model was higher than the set criteria of 70 percent at the statistical significance level of .05, 2) the mathematics learning achievement of secondary 2 (grade 8) students after studying through the learning management of the Concrete-Pictorial-Abstract approach combined with the bar model was higher than the before at the statistical significance level of .05, and 3) satisfaction of secondary 2 (Grade 8) students studying through the learning management of the Concrete-Pictorial-Abstract approach combined with the bar model was at a high level.

Keywords : Bar Model, Learning Management, Satisfaction, Concrete-Pictorial-Abstract Concept

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่สำคัญซึ่งเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ลักษณะของวิชาคือเป็นวิชาที่เกี่ยวกับความคิดรวบยอด ซึ่งนำไปสู่การให้เหตุผลจนเกิดเป็นการสร้างทฤษฎีต่าง ๆ อีกทั้งฝึกให้ผู้เรียนมีการคิดการเข้าใจตลอดถึงการพิจารณาอย่างมีเหตุและผล จนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทางด้านความคิดของมนุษย์ให้มีความละเอียดถี่ถ้วน มีระบบระเบียบแบบแผนรวมถึงความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ คาดการณ์ตัดสินใจในการแก้ปัญหาได้อย่างสมบูรณ์ [1] อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนรู้ในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ผู้เรียนจะต้องสามารถประยุกต์ความรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหา จนสามารถใช้ความรู้ที่เรียนในการนำไปต่อยอดตลอดจนถึงการประกอบอาชีพในอนาคต [2] และด้วยเหตุดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการบรรจุวิชาคณิตศาสตร์เป็นหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และในปีพุทธศักราช 2560 ได้ประกาศใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) โดยปรับปรุงเนื้อหาให้มีความทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้า โดยคำนึงถึงการสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ พร้อมทั้งจะประกอบอาชีพหลังจบการศึกษาหรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สามารถแข่งขันและอยู่ร่วมกับประชาคมโลกได้ โดยปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรให้มีความเป็นสากล ปรับเปลี่ยนมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดให้มีความชัดเจน ลดความซ้ำซ้อน เชื่อมโยงและสอดคล้องกันภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตลอดจนเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน จัดเรียงเนื้อหาโดยลำดับความยากง่ายในแต่ละระดับชั้น ตามพัฒนาการของผู้เรียน มีการเชื่อมโยงให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดและสามารถนำไปใช้ได้จริง [2]

อย่างไรก็ตามผลการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ในปัจจุบัน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ดังรายงานของสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษาที่ได้ศึกษาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ ยังไม่บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนยังไม่สามารถใช้ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการคิดพื้นฐาน การสังเคราะห์ ไปใช้ในการบูรณาการได้ ส่งผลให้นักเรียนไม่เกิดการเรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างแท้จริง สอดคล้องกับผลการประเมินผลการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนในระดับชาติ (National Testing: NT) ในหลายปีที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนมีความสามารถทางด้านการคำนวณซึ่งเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ ค่อนข้างต่ำกว่าร้อยละ 50 และต่ำกว่าในทุก ๆ ด้านที่มีการจัดทดสอบ เช่นเดียวกับ

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test) ที่ชี้ให้เห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำ [3] ในทิศทางเดียวกันผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานในปี 2563 ของโรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี ในรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยแต่ละสาระดังนี้ สาระบูรณาการค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 20.1 สาระจำนวนและพีชคณิตค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 18.18 สาระการวัดและเรขาคณิตค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 30 และสาระสถิติและความน่าจะเป็นค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 33.33 เมื่อเทียบกับสังกัดกระทรวงอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 24.00 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น้อยกว่าสังกัด ภาค และประเทศ [4] ทั้งนี้เนื่องจากวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีเนื้อหาค่อนข้างยาก และเป็นนามธรรมจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ต้องพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ [5] ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ควรเน้นให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจลงมือปฏิบัติ มีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยครูจะต้องเป็นผู้จัดกิจกรรมอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน อาศัยสื่อที่มีความเป็นรูปธรรม เน้นการปฏิบัติจริง รวมถึงเป็นผู้กระตุ้นและชี้แนะแนวทางให้กับผู้เรียน [1]

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract นี้เป็นแนวคิดหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มทักษะทางคณิตศาสตร์ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ Ministry of Education (2012: 103-104 อ้างถึงใน Hoong, Kin & Pien, 2015 [6]) มีแนวความคิดเริ่มต้นด้วยประสบการณ์จากการกระทำที่เกิดขึ้น ซึ่งต่อมาประสบการณ์ที่ก่อตัวขึ้นจะได้รับการแปลผลเป็นภาพเรียกว่า สัญลักษณ์ โดยประสบการณ์และสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องจะถูกสร้างขึ้นเพื่อเชื่อมโยงกันจากเนื้อหาที่เป็นนามธรรม จนกลายเป็นตัวแทนที่ถูกเชื่อมเข้ากับโครงสร้างส่วนรวม Bruner and Kenney (1965: 104 อ้างถึงใน Hui, Hoe, & Lee, 2017) [7] นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมซึ่งเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม และแก้ปัญหาโดยใช้สัญลักษณ์นามธรรม ซึ่งนักเรียนจะได้สำรวจพร้อมทั้งเรียนรู้และใช้ความรู้ [5] การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นแนะนำขยายความ ขั้นสร้างความคุ้นเคย ขั้นการจำแนกความรู้ และขั้นแนวคิดรูปธรรม [7] โดยเป็นการเรียนรู้จากสิ่งของที่เป็นรูปธรรม ผ่านภาพ และแก้ปัญหาโดยใช้สัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรม ดังนั้นการนำสื่อหรือวัสดุที่เป็นรูปธรรมที่สามารถจับต้องได้จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งบาร์โมเดลเป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้เรียนมองเห็นเนื้อหาที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ดัง BanHar Yeap [8] กล่าวว่าบาร์โมเดล เป็นวิธีการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์วิธีหนึ่งที่ใช้การวาดรูปแบบจำลองสี่เหลี่ยมผืนผ้าในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ และเป็นเครื่องมือที่สามารถใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนได้ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจำเป็นสำหรับความเข้าใจสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์และจับต้องได้ เหมาะกับเนื้อหาที่เป็นนามธรรมอย่างมาก [9] จากสภาพการณ์และเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากนามธรรมเป็นรูปธรรม โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ให้สูงขึ้น ในเรื่องพหุนามและการแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปร เหตุมาจากเป็นเรื่องที่ค่อนข้างเป็นนามธรรมสูง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลกับเกณฑ์ร้อยละ 70
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีก่อนกับหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล รายวิชาคณิตศาสตร์

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี หลังสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล
3. ความพึงพอใจของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรีที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล รายวิชาคณิตศาสตร์ อยู่ระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 85 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 29 คนโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง
2. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล และตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาคณิตศาสตร์และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล
3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง พหุนามและการแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ทั้งหมดจำนวน 10 ชั่วโมง
4. ระยะเวลาการดำเนินงานวิจัยใช้ระยะเวลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการจัดการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล เรื่อง พหุนามและการแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว จำนวน 5 แผน รวม 10 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี แบบปรนัย มีลักษณะ 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ 1 ฉบับ
3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล รายวิชาคณิตศาสตร์

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยการทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Design) ได้ดำเนินการตามแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest - Posttest Design) มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ติดต่อขอรับหนังสือราชการจากคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
2. นำหนังสือราชการไปติดต่อขออนุญาตและขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพหุนามและการแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว

5. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์โดยครูชี้แจงนักเรียนให้นักเรียนเข้าใจถึงการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล เรื่อง พหุนามและการแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียวรายวิชาคณิตศาสตร์ และดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผนที่จัดเตรียมเอาไว้

6. วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพหุนามและการแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว

7. ทำการประเมินความพึงพอใจ

8. นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยการทดสอบค่าที กลุ่มประชากรกลุ่มเดียว (t-test for One Sample)

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ก่อนกับหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล โดยการทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test for Dependent Samples)

3. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลผลระดับความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 70	(\bar{X})	S.D.	t	df	Sig
ผลสัมฤทธิ์	15	76.09	11.41	1.476	3.33*	28	0.000

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล เท่ากับ 11.41 คะแนน (\bar{x}) = 11.41) สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีก่อนกับหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล เสนอในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที และระดับนัยสำคัญทางสถิติในการทดสอบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล

การทดสอบ	n	(\bar{X})	S.D.	t	df	Sig
ก่อนการสอน	29	5.72	3.02	11.52*	28	000.0
หลังการสอน		11.41	1.48			

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5

ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล มีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 5.72 คะแนน (\bar{X} = 5.72, S.D. = 3.02) และมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 11.41 คะแนน (\bar{X} = 11.41, S.D. = 1.48) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนรายวิชาคณิตศาสตร์ทั้งสองครั้ง โดยการทดสอบค่าที ชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระต่อกัน (t-test dependent group) พบว่า คะแนนรายวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ความพึงพอใจของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล รายวิชาคณิตศาสตร์เสนอในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล

รายการ	\bar{X}	S.D.	ผลความพึงพอใจ
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้			
1. นักเรียนชอบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล	4.14	0.79	มาก
2. นักเรียนมีการร่วมแสดงความคิดเห็นในห้องเรียน	4.07	0.80	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.10	0.79	มาก
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล			
3. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลเป็นไปตามขั้นตอนจากง่ายไปยากทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี	4.45	0.57	มาก
4. การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลทำให้นักเรียนสามารถมองเห็นเนื้อหาที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น	4.55	0.51	มากที่สุด
5. การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลทำให้นักเรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อย่างเป็นขั้นตอน	4.72	0.53	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.57	0.54	มากที่สุด
ด้านสื่อการเรียนรู้			
6. สื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.41	0.73	มาก
7. สามารถจูงใจให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียนมากขึ้น	4.45	0.83	มาก
8. สื่อสนับสนุนการเรียนการสอนมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.79	0.41	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.55	0.69	มากที่สุด

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ผลความพึงพอใจ
ด้านครูผู้สอน			
9. ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวกและให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนมีปัญหาครูผู้สอนได้ใกล้ชิดขึ้น	4.52	0.63	มากที่สุด
10. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและปฏิบัติด้วยตนเอง	4.03	0.82	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.28	0.77	มาก
ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้			
11. วิธีการวัดและประเมินผลมีความชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน	4.28	0.80	มาก
12. เกณฑ์การวัดและประเมินผลมีความชัดเจน เหมาะสมและยุติธรรม	4.17	0.80	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.22	0.80	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.38	0.73	มาก

ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 คะแนน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.54) และด้านสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.69) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.77) ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.80) ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.79) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 76.09 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล Ministry of Education (2012: 103-104 อ้างถึงใน Hoong, Kin, & Pien, 2015 [6]) เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยเพิ่มทักษะทางคณิตศาสตร์ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถมององค์ความรู้จากเป็นนามธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการใช้สื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหา ซึ่งมีครูคอยเป็นผู้สนับสนุนและให้คำแนะนำ ดัง Bruner, & Kenney (1965: 104 อ้างถึงใน Hui, Hoe, & Lee, 2017) [7] กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract มีแนวความคิดเริ่มต้นจากประสบการณ์ที่เกิดจากกระทำ ซึ่งประสบการณ์จะแปลเป็นภาพที่เรียกว่า สัญลักษณ์ โดยประสบการณ์และสัญลักษณ์จะถูกสร้างขึ้นเป็นการเชื่อมโยงกันของเนื้อหาที่เป็นนามธรรม และเป็นตัวแทนที่เชื่อมเข้ากับโครงสร้างในส่วนรวม นอกจากนี้การนำบาร์โมเดลมาใช้เป็นเครื่องมือจะเป็นการใช้วิธีการวาดแบบจำลอง และใช้การนึกภาพได้ ซึ่งเหมาะกับเนื้อหาที่เป็นนามธรรมอย่างมาก [9] ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องพหุนามและการแยกตัวประกอบพหุนามดีกรีสองตัวแปรสูงกว่าเกณฑ์

2. จากผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์เรื่องพหุนามและการแยกตัวประกอบพหุนามดีกรีสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี หลังสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นอาจเป็นเพราะว่ารายวิชาคณิตศาสตร์เป็นรายวิชาที่เป็นนามธรรมที่ ดังนั้นครูจะต้องมีการจัดการเรียนรู้ ในเนื้อที่ค่อนข้างยากและเป็น

นามธรรมให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น [10] ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract เป็นการจัดการเรียนรู้ที่อาศัยการใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเชื่อมโยงภาพเข้ากับเนื้อหาที่เป็นนามธรรม เมื่อนำบาร์โมเดลมาใช้ประกอบกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract จึงทำให้ผู้เรียนเข้าใจสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์และจับต้องสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ นอกจากนี้ยังสามารถใช้แบบจำลองบาร์โมเดล เพื่อเป็นตัวแทนข้อมูลหรือเนื้อหาที่เป็นนามธรรม [9] ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลจึงทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในเนื้อหาได้เป็นอย่างดีทำให้เนื้อหาง่ายขึ้นส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

3. จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล รายวิชาคณิตศาสตร์เรื่องพหุนามและการแยกตัวประกอบพหุนามดีกรีสองตัวแปร อยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และแนวคิด ที่เกี่ยวข้องนำมาประยุกต์ใช้ มีการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตร สถานศึกษาโรงเรียนสาธิตนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับหลักสูตรแกนกลางและ ผู้เรียน โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดการจัดการเรียนรู้ Concrete-Pictorial-Abstract ของ Hui, Hoe, & Lee [7] ซึ่งมีทั้งหมด 4 ชั้น ได้แก่ 1. แนะนำขยายความ 2. สร้างความคุ้นเคย 3. การจำแนกความรู้ 4. แนวคิดรูปธรรมร่วมกับบาร์โมเดล ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างเป็นรูปธรรมและเข้าใจง่ายขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Purwadi, Sudiarta & Suparta [11] กล่าวว่าการเรียนรู้โดยใช้ วัตถุที่เป็นรูปธรรมทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น จึงทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตาม แนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดล ครูผู้สอนควรยกตัวอย่างโจทย์ตั้งแต่อง่ายไป ยาก และหลากหลายเพื่อให้นักเรียนมองเห็นองค์ความรู้ได้อย่างชัดเจน และสามารถแปลงความรู้จากนามธรรมที่ง่ายจนไปถึง นามธรรมที่ซับซ้อนจนนำไปสู่เป็นความรู้ที่เป็นรูปธรรมได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลเพื่อพัฒนาทักษะ และศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น การแก้ปัญหา การเชื่อมโยง เป็นต้น

2.2 ควรมีการวิจัยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับบาร์โมเดลในเนื้อหาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย; 2553.
- [2] สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. การวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น; 2555.
- [3] กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย; 2560.
- [4] กลุ่มบริหารวิชาการโรงเรียนสาธิตนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. หลักสูตรโรงเรียนสาธิตนวัตกรรม มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พุทธศักราช 2555 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2558). ปทุมธานี: โรงเรียนสาธิตนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; 2563.
- [5] เพชรชนก จันทร์หอม. การพัฒนามโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete - Pictorial - Abstract (C-P-A) เรื่องรูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร; 2562.

- [6] Leong, Y. H., Ho, W. K., & Cheng, L. P. Concrete-Pictorial-Abstract: Surveying its origins and charting its future. *The Mathematics Educator*. [Internet]. 2016 [cited 2021 November 22]. Available from: http://math.nie.edu.sg/ame/matheduc/tme/tmeV16_1/TME16_1.pdf.
- [7] Chang, S. H., Lee, N. H., & Koay P. L. Teaching and learning with concrete-pictorial-abstract sequence: A proposed model. *The Mathematics Educator* 2017; 1:1-28.
- [8] BanHar, Yeap et al. Using a Model Approach to Enhance Algebraic Thinking in the Elementary School Mathematics Classroom. *Algebra and algebraic thinking in school mathematics*. National Council of Teachers of Mathematics, Reston Virginia, USA ; 2008
- [9] Cheong, Yan kow. The model method in Singapore. [Internet]. 2009. [cited 2021 May 20]. Available from <http://math.nie.edu.sg/>.pdf
- [10] Wilson, James, W. "Evaluation of learning in secondary school mathematics" *Hanbook on formative and summative of student learning*. Edited by Benjamin S Bloom. New York: McGraw-Hill; 1973.
- [11] Purwadi, I M. A., Sudiarta, I G. P., & Suparta, I N. The Effect of Concrete-Pictorial-Abstract Strategy toward Students' Mathematical Conceptual Understanding and Mathematical Representation on Fractions. *International Journal of Instruction* 2019; 1:1113-1126.

รูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Model of School Volunteering Activities in the Educational Network Center Phunphin 4 (Sriwichai), Surat Thani Province

ณัฐวัชร โปณะทอง* บรรจง เจริญสุข และ ญาณิศา บุญจิตร์

Natthawat ponathong* Banchong Charoensuk and Yanisa Boonchit

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100

Graduate School, Surat Thani Rajabhat University, Surat Thani 84100

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: natthawat418@hotmail.com

Received: 23 June 2022, Revised: 19 October 2022, Accepted: 27 November 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและข้อเสนอแนะในการบริหารกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) ตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิจัยเป็นแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู รวม 106 คน ในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) อำเภอ พุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบตรวจสอบประสิทธิผล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและข้อเสนอแนะในการบริหารกิจกรรมจิตอาสา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) รูปแบบประกอบด้วย (1) นโยบาย/หลักการการจัดกิจกรรมจิตอาสา (2) วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมจิตอาสา (3) การดำเนินการของรูปแบบ และ (4) แนวทางการประเมินผลการกิจกรรมจิตอาสา และ 3) รูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสา มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบ การจัดกิจกรรมจิตอาสา โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย)

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the current condition and recommendations for the management of volunteer activities of schools in the Phunphin 4 Education Network Center (Sriwichai), Surat Thani Province, 2) develop a model for organizing volunteer activities of schools in the Phunphin 4 Education Network Center (Sriwichai), Surat Thani Province and 3) Examine the effectiveness of the school's volunteering activity model in the Phunphin 4 Education Network Center (Sriwichai), Surat Thani Province. This study was a type of research and development. Both quantitative and qualitative data were collected. The 106 people who participated in the study were school administrators and instructors from the Education Network Center, Phunphin 4 (Sriwichai), Phunphin District, under the Primary Education Service Area Office. This study was a type of research and development. The sampled was selected using a purposive sampling method. The research tools were questionnaires and performance checks. The statistics used in the research were mean and standard deviation.

The results of the research were as follows: 1) current conditions and recommendations for volunteering activities Overall, it was at a moderate level 2) the model consisted of (1) the policy/principles of volunteer activities (2) the objectives of the volunteer activities (3) the implementation of the model ,and (4) the guidelines for the evaluation of the activities. Volunteer spirit, and 3) the form of volunteering activities. The overall suitability was at the highest level.

Keywords : Model Volunteering Activities, the Educational Network Center Phunphin 4 (Sriwichai)

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินติดตามประเมินผลการดำเนินงานในภาพรวมของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษแรก พบว่า ปัญหาที่ต้องเร่งพัฒนา คือ คุณภาพผู้เรียน ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งการคิดวิเคราะห์และการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) โดยกำหนดเป้าหมายว่า ภายในปี 2561 คนไทยยุคใหม่ จะต้องมีความรู้ที่สำคัญ คือ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก และความภูมิใจในความเป็นไทย สภาสังคมไทยปรากฏหลักฐานโดยทั่วกันแล้วว่า การที่ประเทศมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจ แม้จะเกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและความเจริญทางวัตถุอย่างเห็นได้ชัด แต่ความเจริญและการพัฒนานั้นก็ไม่ได้เป็นไปอย่างยั่งยืน

ในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมาสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ด้วยกระแสของคลื่นลูกที่สามและสี่โหมกระหน่ำ ทำให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่ไม่แน่นอน จะเป็นสังคมอุตสาหกรรมก็ไม่ใช่ สังคมเกษตรกรรมก็ไม่เชิง อีกทั้งคนไทยยังไม่ได้เตรียมตัวเตรียมใจเพียงพอในการรับกระแสข่าวสารที่กระโหมมา ทั้งที่เป็นสาระความรู้ การโฆษณาชวนเชื่อ และการครอบงำจิตใจที่บิดเบือนไปจากความเป็นจริง สังคมไทยไม่ได้ถูกรุกรานโดยแนวคิดวัตถุนิยม และบริโภคนิยมเท่านั้น หากแต่วิถีชีวิตไทยที่มีครอบครัวอบอุ่น ชุมชนที่เอื้ออาทรต่อกันและอยู่ร่วมกันอย่างสันติก็กลับกลายเป็นความแตกแยก แกร่งแย่ง แข่งขัน ชีวิตคนเริ่มเครียด ชุมชนอ่อนแอ สังคมขาดความสงบสุข ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานของประเทศพัฒนาไปรวดเร็วขึ้น โครงสร้างพื้นฐานของคนกลับถดถอยและถอยกลับไปสู่ความป่าเถื่อน การร่วมมือกันรณรงค์ส่งเสริม “จิตอาสา” ให้เกิดขึ้นในประเทศไทย เป็นการเรียก “น้ำใจงาม” ของคนไทยให้กลับมาอีกครั้งหนึ่ง และควรจะต้องดีขึ้นกว่าเดิม เพราะไม่ได้กำหนดอยู่เฉพาะญาติมิตร เพื่อน หรือคนรู้จักเท่านั้น แต่ควรต้องแผ่แผ่ดูแลสังคมไทย สิ่งแวดล้อม ชุมชน ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ รอบตัวร่วมกันสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ และทำความดีให้เป็นรูปธรรมกันมากขึ้น ไม่เพียงแต่รอคอยว่าใครจะรับผิดชอบเรื่องอะไร แต่ควรต้องออกมามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบด้วยกัน ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจิตอาสา คือทางเลือกหนึ่งที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) กิจกรรมแนะแนว 2) กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมชุมนุม ชมรม 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ [1]

โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความมุ่งหวังที่จะบริหารสถานศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ที่ดี เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาและสังคมได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ เท้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงกับสิ่งรอบด้าน โดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ตามความสนใจในลักษณะจิตอาสา เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละ ต่อสังคม และการมีจิตสาธารณะ ได้จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้ผู้เรียนเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี และการศึกษาการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) ได้ 4 องค์ประกอบ คือ 1) นโยบาย/หลักการของรูปแบบ เพื่อหาเหตุผลและความจำเป็นในการสร้างรูปแบบกิจกรรมจิตอาสา 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อวางแผนการจัดทำรูปแบบและกำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดทำรูปแบบกิจกรรมจิตอาสา 3) วิธีการดำเนินการของรูปแบบ เพื่อวางแผนและกำหนดแนวทางการจัดทำรูปแบบกิจกรรมจิตอาสา และ 4) แนวทางการประเมินผล เพื่อกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลการใช้รูปแบบกิจกรรมจิตอาสา ซึ่งจากการศึกษาดังกล่าวจะเป็นกรอบแนวคิดการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและข้อเสนอแนะในการบริหารกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและข้อเสนอแนะในการบริหารกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีแนวคิดทฤษฎีของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สถานะที่นำบุคคลไปสู่การเป็นจิตอาสา ปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตอาสา การสร้างจิตอาสาตามแนวคิดวงจร PDCA ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow) เพื่อกำหนดประเด็นในการสร้างข้อคำถาม และนำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม และนำไปแก้ไขปรับปรุง จึงได้มาเป็นหัวข้อเพื่อที่จะมาแก้ปัญหาต่อไป และมีการ tryout จากโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 3 จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) และแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการบริหารการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน รวมจำนวนทั้งสิ้น 106 คน โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.82 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.45

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสา โดยนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารการจัดกิจกรรมจิตอาสา และจากการสังเคราะห์ทฤษฎี แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสา

2. นำรูปแบบให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านเพื่อทำการประเมินหาค่าดัชนีความเชิงของเนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ คือ ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 0.87

3. นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. นำแบบสอบถามตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และนำไปปรับปรุงแบบตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. ปรับปรุงแก้ไขและนำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ จำนวน 20 คน โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามทั้งฉบับมีความเชื่อมั่น 0.78 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

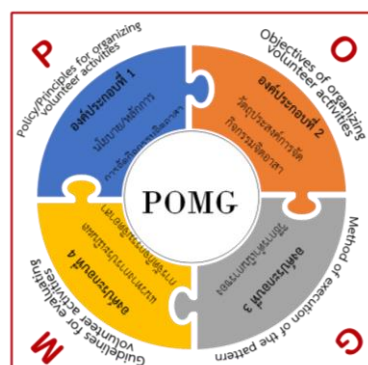
1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและข้อเสนอแนะในการบริหารกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันในการบริหารกิจกรรมจิตอาสา

สภาพปัจจุบันในการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ความหมาย
ภาพรวม	(μ)	มาตรฐาน (σ)	
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย	2.57	0.42	ปานกลาง
2. การบริหารการจัดกิจกรรมจิตอาสา	2.50	0.48	น้อย
3. การนิเทศและติดตามผลการจัดกิจกรรมจิตอาสา	2.52	0.44	ปานกลาง
4. การประเมินผลการจัดกิจกรรมจิตอาสา	2.53	0.45	ปานกลาง
รวม	2.53	0.45	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมจิตอาสา และด้านการนิเทศและติดตามผลการจัดกิจกรรมจิตอาสา และด้านการบริหารการจัดกิจกรรมจิตอาสา อยู่ในระดับน้อย

2. ผลการพัฒนาแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ผลสรุปดังนี้ รูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี มี 4 องค์ประกอบดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 นโยบาย/หลักการการจัดกิจกรรมจิตอาสา (Policy/principles for organizing volunteer activities) ประกอบด้วย กำหนดวิสัยทัศน์ ของการจัดกิจกรรมจิตอาสา และ มุ่งสร้างความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัยของนักเรียน องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมจิตอาสา (Objectives of organizing volunteer activities) เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียน มีจิตอาสาทั้งต่อครอบครัว ชุมชน โรงเรียน ฝึกนักเรียนให้มีจิตสำนึกที่คำนึงถึงส่วนรวมอยู่เสมอ ดูแลและรักษาทรัพยากรของส่วนรวม ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม องค์ประกอบที่ 3 การดำเนินการของรูปแบบ (Method of execution of the pattern) มีแนวทางจัดการกิจกรรมจิตอาสาของนักเรียน 5 งาน ดังนี้ 1) งานทำความสะอาดสถานที่ในโรงเรียน 2) งานจัดการขยะในโรงเรียน 3) งานพัฒนาการเรียนรู้ 4) งานส่งเสริมสุขภาพ และ 5) งานพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และองค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมินผลและการกิจกรรมจิตอาสา (Guidelines for evaluating volunteer activities) หลักการวัดและประเมินผลที่เสริมพลังตามสภาพจริงมี 4 ประการ ได้แก่ 1) ใช้ผู้ประเมินที่หลากหลาย เช่น ผู้เรียน เพื่อน ผู้สอน ผู้เกี่ยวข้อง 2) ใช้วิธีและเครื่องมือวัดหลาย ๆ ชนิด เช่น การสังเกตการปฏิบัติการทดสอบ การรายงานตนเอง 3) ประเมินหลาย ๆ ครั้ง ในแต่ละช่วงเวลาของการเรียนรู้ ได้แก่ ก่อนเรียน ระหว่างเรียน สิ้นสุด ติดตามผล 4) สะท้อนผลการประเมินสู่การพัฒนาผู้เรียน

3. ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 2 การตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสา

รูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสา	ค่าสถิติ		ระดับ
	(μ)	(σ)	
1. ด้านความเหมาะสม	4.60	0.39	มากที่สุด
2. ด้านความเป็นไปได้	4.60	0.51	มากที่สุด
3. ด้านความเป็นประโยชน์	4.70	0.42	มากที่สุด
รวม	4.63	0.44	มากที่สุด

พบว่าประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุด พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ยรองลงมา

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและข้อเสนอแนะในการบริหารกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารกิจกรรมจิตอาสา ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารการจัดกิจกรรมจิตอาสา ของการจัดกิจกรรมจิตอาสา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านการนิเทศและติดตามผลการจัดกิจกรรมจิตอาสา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมจิตอาสา ของการจัดกิจกรรมจิตอาสา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการวิจัยของแสงอาทิตย์ เจ่งวัฒนพงศ์ และคณะ [2] พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินการด้านกิจกรรมที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยด้านจิตอาสาของนักเรียน สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหาร มีความต้องการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านส่งเสริมลักษณะนิสัยด้านจิตอาสาของนักเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของนิพัทธ์ อู่ไรรณ [3] พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนน้ำหมันหาดล้า

โดยมีองค์ประกอบรูปแบบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านบุคลากร ด้านทรัพยากร และด้านการกำกับติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับมาก สำหรับการพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนน้ำหมันหาดลำ ด้านผู้บริหาร ควรให้ความสำคัญ การกำหนด และมอบหมายนโยบายในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน บริหารงาน แบบมีส่วนร่วมและบูรณาการกับทุกภาคส่วน ด้านบุคลากร ควรสร้างความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองด้านทรัพยากร ควรส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อเอง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และใช้งบประมาณตามแผนงานโครงการ ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล ควรดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามวงจรเดมมิ่ง PDCA และการติดตามประเมินผลแบบ AAR สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ เสาวณีย์ เผือกล้อม [4] พบว่า สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตอาสาของนักเรียน มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้มีกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ตามความสนใจในลักษณะจิตอาสาเป็นรายกิจกรรม มีการสรุปและเผยแพร่กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผ่านสื่อสังคมออนไลน์นี้ทรศการ และการประชุมผู้ปกครอง

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัด สุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 นโยบาย/หลักการการจัดกิจกรรมจิตอาสา องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมจิตอาสา องค์ประกอบที่ 3 การดำเนินการของรูปแบบ และองค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมินผล การกิจกรรมจิตอาสา สำหรับแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 นโยบาย/หลักการ การจัดกิจกรรมจิตอาสา การกำหนดวิสัยทัศน์ ของการจัดกิจกรรมจิตอาสา จิตอาสาหรือจิตสำนึก เกิดจากปัจจัยภายในหรือภายนอก จิตสำนึกที่มาจากภายนอก เป็นการเข้ามาโดยธรรมชาติ กระทั่งต่อความรู้สึกของบุคคล แล้วกลายเป็นจิตสำนึกโดยธรรมชาติ และมักไม่รู้ตัว แต่จิตสำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายใน เป็นความตั้งใจเลือกสรร บุคคลละลึกรู้ตนเองเป็นอย่างดี เป็นสำนึกที่สร้างขึ้นเองระหว่างปัจจัยภายในและภายนอก เป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีความต่อเนื่องกัน ดังนั้นการพัฒนาจิตสำนึกจึงต้องกระทำควบคู่กันไปทั้งปัจจัยภายในและภายนอก การมุ่งสร้างความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัยของนักเรียน การมีจิตอาสาหรือจิตสาธารณะนั้น เป็นสิ่งที่เกิดตามวิถี การดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับ ครอบครัว ชุมชน มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล จิตสำนึกสาธารณะ หรือจิตสำนึกทางสังคม อยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอก ดังนั้นหากจะทำให้เด็กมีจิตอาสาที่จะต้องพัฒนาตั้งแต่จิตสำนึกทั้งภายในและภายนอก สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของรอมรอง คนชื้อ และคณิง เทวาทฤทธิ [5] พบว่า รูปแบบการพัฒนาจิตอาสาที่มีแนวทางในการยกระดับของจิตใจ มีจิตอาสา ในการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ และยกระดับปัญญาภายในเพิ่มขึ้น เป็นจิตที่มีสำนึกสาธารณะ เมื่อได้ทำความดี ช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เป็นการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 และสาราณียธรรม 6 เป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนา และปรับปรุงจิตใจอุปนิสัย ให้มีจิตอาสา สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของบุญเรือง กันกรดและคณะ [7] พบว่ารูปแบบการบริหารกิจกรรมจิตสาธารณะในโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่สร้างขึ้นและได้รับการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิมี 4 องค์ประกอบ คือ นโยบายการบริหารกิจกรรมจิตสาธารณะ วัตถุประสงค์การบริหารกิจกรรมจิตสาธารณะ ขอบข่ายการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะและ กระบวนการบริหารกิจกรรมจิตสาธารณะ สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของจิระเดช พันตเสถียรวงศ์ [8] พบว่า รูปแบบการบริหารการสร้างคุณธรรมด้านจิตอาสา มี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การบริหารการสร้างคุณธรรมด้านจิตอาสา มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ คุณธรรมจิตอาสาด้านการรับรู้คุณธรรมจิตอาสาด้านเจตคติและคุณธรรมจิตอาสาด้านพฤติกรรม 2) กระบวนการบริหารตามวงจรคุณภาพเดมมิ่ง PDCA มี 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การวางแผนการลงมือปฏิบัติ การตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไข องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมินผลกิจกรรมจิตอาสา การประเมินผลกิจกรรมจิตอาสา มีหลักการวัดและประเมินผลที่เสริมพลังตามสภาพจริง 4 ประการ ได้แก่ 1. ใช้ผู้ประเมินที่หลากหลาย เช่น ผู้เรียน เพื่อน ผู้สอน ผู้เกี่ยวข้อง 2. ใช้วิธีและเครื่องมือวัดหลาย ๆ ชนิด เช่น การสังเกตการปฏิบัติการทดสอบ การรายงานตนเอง 3. ประเมินหลาย ๆ ครั้ง ในแต่ละช่วงเวลาของการเรียนรู้ ได้แก่ ก่อนเรียน ระหว่างเรียน สิ้นสุด ติดตามผล 4. สะท้อนผลการประเมินสู่การพัฒนาผู้เรียน การประเมินในแต่ละกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ มีผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ

ศุภวรรณ เล็กวิไล และคณะ [6] พบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (3) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน และ (4) การประเมินผล องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมจิตอาสา วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียน มีจิตอาสาทั้งต่อครอบครัว ชุมชน โรงเรียน ฝึกนักเรียนให้มีจิตสำนึกที่คำนึงถึงส่วนรวมอยู่เสมอ ดูแลและรักษาทรัพยากรของส่วนรวม ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของพรชยา เอกพรประสิทธิ์ [9] มีองค์ประกอบคือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

3. ผลการตรวจสอบความมีประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของคู่มือรูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา พุนพิน 4 (ศรีวิชัย) จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีผลการประเมินคือ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑารัตน์ จิตเชื้อ [10] ที่การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะและประสบการณ์อาชีพโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Eisner [11] ที่ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิไลวรรณ กลางประพันธ์ [12] ที่ตรวจสอบความมีประสิทธิภาพและถูกต้อง ของรูปแบบการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษา ครอบคลุมอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้กับสถานการณ์จริงได้ โดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำรูปแบบไปใช้

1.1 ในการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสานั้น ควรใช้ควบคู่กับคู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสา เพื่อเป็นแนวทางการปรับเปลี่ยนกิจกรรมจิตอาสา ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาและนำผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมจิตอาสาทำให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 สถานศึกษาแต่ละแห่งควรมีการกำหนดนโยบาย แผนงานในการจัดกิจกรรมจิตอาสาไว้อย่างชัดเจน โดยให้ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมจิตอาสา

1.3 ควรมีการนิเทศติดตามผลการจัดทำสื่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมจิตอาสา ผู้บริหารต้องส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณในการจัดสรรสื่อวัสดุอุปกรณ์และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนผู้เรียนอยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมจิตอาสาของสถานศึกษา เช่น ชุมชน ท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

2.2 ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียน ที่มีประสิทธิผลไปใช้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินงานตามรูปแบบให้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียน เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมจิตอาสาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. : กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา;2553.
- [2] แสงอาทิตย์ แจ่มวัฒนพงศ์, เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต และปัญญา อีระวิทยาเลิศ. รูปแบบการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยด้านจิตอาสาของนักเรียน สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหาร. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ 2564; 6(5):70 - 74.
- [3] นิพัทธ์พร อูไรวรรณ. การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนน้ำหมัดหาดลำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์; 2563.
- [4] เสาวนีย์ เผือกล้อม. รูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาจิตอาสา ของนักเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาทุ่งกะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรเขต 2. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์ 2564; 8(1): 125-135.
- [5] รวมรอง คนชื้อ และ คณิง เทวฤทธิ์. รูปแบบการพัฒนากิจอาสาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักพุทธจิตวิทยาสำหรับครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต ๓ จังหวัดกาฬสินธุ์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต]. อยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2560.
- [6] ศุภวรรณ เล็กวิไล, ดวงเดือน เทศวานิช และอารีย์ รังสิโยภาส. การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ 2562; 12(2): 29-39.
- [7] บุญเรือง กันกรด, เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, สมบัติ นพริก, และสำราญ มีแจ้. รูปแบบการบริหารกิจกรรมจิตสาธารณะในโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 2556; 5(พิเศษ): 103-112.
- [8] จีระเดช ทันทเสถียรวงศ์. รูปแบบการบริหารการสร้างคุณธรรมด้านจิตอาสาของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. [ดุขุฎิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ; 2563.
- [9] พรรษา เอกพรประสิทธิ์. ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา 2559; 14(1): 87 – 98.
- [10] จุฬารัตน์ จิตชื้อ. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะและประสบการณ์ อาชีพโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี; 2564.
- [11] Eisncr, E. “Education Connoisscurship and Criticism : Their From and Functions in educational Evaluation,” Journal of Aesthetics Education 1976; 10(3/4):135-150.
- [12] พิไลวรรณ กลางประพันธ์. การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษา. [ดุขุฎิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; 2561.

การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) และการบอกต่อแบบปากต่อปากบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-WOM) ที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้าของผู้บริโภคที่สนใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ

Integrated Marketing Communications (IMC) and Electronic Word-of-Mouth (e-WOM) Affecting Brand Equity among Consumers Interested in Buying Real Estate in the Northern Provinces

จuthามณี คุณชาไพโร* ลัสดา ยาวิละ และ รัตนา สิทธิอวม

Juthamane Khunchapai*, Lassada Yawila and Rattana Sittioum

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการประยุกต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก 65000
Degree of Master of Business Administration Program, Applied Management Major, Pibulsongkram Rajabhat University, Phitsanulok 65000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: Juthamane1931@gmail.com

Received: 04 June 2022, Revised: 08 October 2022, Accepted: 19 November 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณค่าตราสินค้าของผู้บริโภคที่สนใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 2) ศึกษาการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) ที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้าของผู้บริโภคที่สนใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือและ 3) ศึกษาการบอกต่อแบบปากต่อปากบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-WOM) ที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้าของผู้บริโภคที่สนใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ โดยไม่ทราบกลุ่มจำนวนประชากรจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) กลุ่มตัวอย่าง 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ ใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคที่สนใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือที่มีปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ รายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้าของผู้บริโภคที่สนใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 0.40 การบอกต่อแบบปากต่อปากบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-WOM) ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้าของผู้บริโภคที่สนใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 0.57

คำสำคัญ : การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ การบอกต่อแบบปากต่อปากบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คุณค่าตราสินค้า อสังหาริมทรัพย์

Abstract

This research was quantitative research. The objectives were to 1) study the brand value of consumers interested in purchasing real estate in the northern provinces classified by personal factors; 2) study the integrated marketing communication (IMC) that affects the brand value of consumers interested in buying real estate in the northern provinces; and 3) study the Electronic word-of-mouth (e-WOM) that affects the brand value of consumers interested in buying real estate in the northern provinces. The population group was unknown. The first step was the purposive sampling method,

and the second step was the convenience sampling method. The sample group was 385 people, using a multi-stage sampling method. The tools used in this research were a five-level rating scale and multiple linear regression. The results showed that consumers interested in buying real estate in the northern provinces were influenced by different personal factors, including age, occupation, and monthly income. The opinions showed that developer brands had the most impact with a level of 0.05, whereas the other factors were not significant. Integrated marketing communication (IMC) affects brand value for consumers interested in purchasing real estate in the northern provinces. The statistical significance at the level of 0.05 could be predicted at the accuracy level of 0.40%. Electronic word-of-mouth (e-WOM) affects the brand value of consumers interested in buying real estate in the northern provinces with statistical significance at the level of 0.05 and can predict 0.57%.

Keywords : Integrated Marketing Communications (IMC), Electronic Word-of-Mouth (e-WOM), Brand Equity, Real Estate

บทนำ

การดำรงชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปตามความผันผวนของเศรษฐกิจ จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลกตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี พฤติกรรมของผู้บริโภค การแข่งขันทางธุรกิจ และการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 (COVID-19) ส่งผลให้ภาพรวมเศรษฐกิจไทยครึ่งปีแรกอยู่ในภาวะถดถอยต่อเนื่อง การโอนกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยทั่วประเทศสะสมครึ่งแรกปี 2564 มีทั้งสิ้น 120,023 หน่วย มูลค่า 377,520 ล้านบาท ปรับลดลงมากจากช่วงเดียวกันของปี 2563 ที่มีจำนวนทั้งสิ้น 168,625 หน่วย มูลค่า 422,870 ล้านบาท จำนวนหน่วยปรับตัวลดลงร้อยละ 28.8 มูลค่าลดลงร้อยละ 10.7 [1]

ปัจจุบันผู้ประกอบการประสบปัญหาการแข่งขันแย่งชิงตลาดและผู้บริโภคอย่างรุนแรงจากภาวะเศรษฐกิจและการแข่งขันในภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้รูปแบบการทำตลาดของแต่ละธุรกิจมีการปรับตัวอยู่เสมอและมีการวางแผนกลยุทธ์การตลาดที่มีประสิทธิภาพโดย ปิยะภัทร์ โรจนรัตน์วานิชย์ [2] กล่าวว่า การทำการตลาดที่เข้ากับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัย เช่น บ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์ และคอนโดมิเนียม มักจะใช้รูปแบบแตกต่างกัน ได้แก่ บ้านเดี่ยวใช้รูปแบบฟรีค่าใช้จ่ายต่างๆ และทาวน์เฮาส์ใช้รูปแบบของแจกของแถม และวิธีการส่งเสริมการขายเกี่ยวกับเรื่องเงิน เช่น ส่วนลดเงินสด และฟรีค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ฟรีค่าธรรมเนียมการโอน ฟรีค่าจดจำนอง เป็นต้น ฉวีวรรณ ชูสนุก และคณะ [3] กล่าวว่า การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการในการประชาสัมพันธ์ การขายโดยบุคคล การส่งเสริมการขาย และการตลาดทางตรงมีอิทธิพลทางบวกต่อคุณค่าตราสินค้าสอดคล้องกับ อมรรรัตน์ ปัญจมาพร และธีระวัฒน์ จันทิก [4] กล่าวว่า ภายใต้สถานการณ์การแข่งขันที่รุนแรงในปัจจุบัน ตราสินค้าหรือ “แบรนด์” ถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อความอยู่รอดของธุรกิจ แม้จะเกิดวิกฤตต่างๆ แต่บริษัทอสังหาริมทรัพย์ส่วนใหญ่ยังคงมีกลยุทธ์การปรับตัวอยู่เสมอทำให้ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ยังคงมีการแข่งขันที่สูงซึ่งแต่ละธุรกิจก็จะมีกลยุทธ์ที่แตกต่างกันออกไป เช่น การซื้ออสังหาริมทรัพย์ผ่านช่องทางสังคมออนไลน์ ดวงนภา ชื่นจิตต์ และศุภชาติ เอี่ยมรัตนกุล [5] กล่าวว่า เครื่องมือโซเชียลมีเดียและสื่อออนไลน์ในการทำการตลาดและสร้างการรับรู้แบรนด์ไปยังผู้บริโภคยุคใหม่สามารถขายไปในวงกว้าง และมียอดผู้ติดตามมากที่สุด 4 ช่องทาง ได้แก่ เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ และยูทูบ สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็วและการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเลือกที่จะสืบค้นข้อมูลโครงการอสังหาริมทรัพย์มากที่สุด คือ เฟซบุ๊ก (Facebook) รองลงมา คือ พันทิป (Pantip) เหตุผลคือ ใช้งานง่ายสามารถค้นหาโครงการอสังหาริมทรัพย์ได้จากตำแหน่งใกล้เคียงผ่านแผนที่นำทางได้ เช่น Apple Maps, Google Maps เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ มงคล อัครดิถกฤทธิ และวรุณ เจตจำเริญชัย [6] กล่าวว่า การโฆษณาประชาสัมพันธ์อสังหาริมทรัพย์ผ่านช่องทางออนไลน์ (Online) ต่าง ๆ ถือเป็นสิ่งที่จำเป็นในการสื่อสารการตลาดไปยังผู้บริโภคในปัจจุบัน โดยจากผลการวิจัย อสังหาริมทรัพย์ที่ผู้ขายมีการจัดทำวิดีโอแนะนำทรัพย์สินที่ประกาศขาย และผู้ขายมีการโฆษณาบนยูทูบ (YouTube) พบว่าผู้บริโภคที่ความต้องการซื้อเพื่อนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์และการลงทุน มีความคิดเห็นที่ดีต่อกลยุทธ์การตลาดดังกล่าว

ในเขตจังหวัดภาคเหนือมีปัจจัยสนับสนุนที่มาจากโครงการของรัฐบาลที่กำลังจะเกิดในอนาคต ซึ่งคาดว่าจะจะเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการลงทุนของภาคอสังหาริมทรัพย์ได้ดียิ่งขึ้น ได้แก่โครงการรถไฟฟ้ารางเบาเชียงใหม่ 3 เส้นทาง โครงการรถไฟ

ความเร็วสูง กรุงเทพฯ-เชียงใหม่ โครงการรถไฟทางคู่ โครงการก่อสร้างสนามบินเชียงใหม่ 2 และโครงการมอเตอร์เวย์เส้นทางใหม่ ช่วงเชียงใหม่-เชียงราย โครงการซูเปอร์ไฮเวย์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าสถานการณ์อสังหาริมทรัพย์ภาคเหนือมีการขยายตัวค่อนข้างสูง สอดคล้องกับการขยายตัวของเมืองและเศรษฐกิจ รวมถึงระบบการคมนาคม ส่งผลให้ตลาดที่อยู่อาศัยเติบโต ยอดขายดีทั้งแนวราบ และแนวสูง อีกทั้งเมื่อเปรียบเทียบกับทำเล ราคา และความคุ้มค่าในอนาคต พบว่าเป็นปัจจัยธุรกิจที่น่าลงทุน ปัจจุบันจึงมีธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยเกิดขึ้นใหม่จำนวนมากทั้งที่ตั้งอยู่บริเวณใจกลางเมืองและชนบทต่างๆ ซึ่งแต่ละบริษัทก็จะมีจุดขายที่แตกต่างกันไป เช่น ความหรูหรา ความทันสมัย ความปลอดภัย ขนาดของสิ่งปลูกสร้างหรือทำเลที่ตั้ง ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่าการทำธุรกิจนั้นแตกต่างกันออกไปตามจุดมุ่งหมายของบริษัทนั้นๆ แต่นอกจากปัจจัยภายในของแต่ละโครงการแล้วนักธุรกิจควรคำนึงถึงปัจจัยภายนอกด้วยเช่นกัน ผู้บริโภคในปัจจุบันสามารถเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ ได้ง่ายผู้บริโภคจึงมักเปรียบเทียบคุณสมบัติของที่อยู่อาศัยแต่ละแห่งเพื่อประกอบการตัดสินใจซื้อ

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันจึงก่อให้เกิดผลกระทบต่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ทำให้ปริมาณหน่วยเหลือขายของโครงการที่อยู่อาศัยมีปริมาณคงเหลือเป็นจำนวนมาก จากการสำรวจของศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์พบว่าโครงการที่อยู่อาศัยที่อยู่ระหว่างการขายในพื้นที่ภาคเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พิชณุโลก ตาก และนครสวรรค์ โดยเป็นการสำรวจในช่วงครึ่งปีแรก 2564 พบว่าหน่วยเหลือขายทุกสถานะมีจำนวน 15,703 หน่วย มูลค่า 58,306 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2563 ร้อยละ 9.6 และ 12.0 ตามลำดับ โดยหน่วยเหลือขาย แบ่งเป็น บ้านจัดสรร 14,003 หน่วย มูลค่า 53,594 ล้านบาท อาคารชุด 1,700 หน่วย มูลค่า 4,712 ล้านบาท จังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนเหลือขาย ทุกสถานะมากที่สุด จำนวน 9,213 หน่วย มูลค่า 37,049 ล้านบาท รองลงมาคือจังหวัดเชียงรายมีจำนวนเหลือขายทุกสถานะมากที่สุด จำนวน 2,749 หน่วย มูลค่า 10,746 ล้านบาท และจังหวัดพิษณุโลกมีจำนวนเหลือขายทุกสถานะมากที่สุด จำนวน 2,589 หน่วย มูลค่า 7,585 ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเภทบ้านจัดสรร มีหน่วยเหลือขายไม่มากประมาณไม่เกินจังหวัดละ 600 หน่วย [7]

จากปัญหาที่เกิดขึ้นการบริหารจัดการและการตลาดของธุรกิจจึงเป็นสิ่งที่สำคัญโดยนักการตลาดควรมีการวางแผนการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดที่มีประสิทธิภาพและค้นหาเครื่องมือการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้กับธุรกิจให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด และการบอกต่อแบบปากบ่นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากปัจจุบันผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ได้ง่ายดังนั้นการบอกต่อจากสื่อต่างๆ สามารถเป็นแรงสนับสนุนให้ผู้บริโภครับรู้และเกิดการตัดสินใจซื้อในที่สุด และคุณค่าตราสินค้าก็เป็นสิ่งสำคัญต่อธุรกิจเช่นกัน เนื่องจากคุณค่าตราสินค้าทำให้ผู้บริโภคเกิดการรับรู้และจดจำตราสินค้าได้ โดยผู้บริโภคจะเชื่อมโยงตราสินค้าจากความแข็งแกร่งของตราสินค้าซึ่งเกิดจากความชื่นชอบ ความน่าเชื่อถือ และเอกลักษณ์ของตราสินค้าทำให้เกิดทัศนคติในเชิงบวกต่อสินค้าและทำให้ตราสินค้าเป็นที่ยอมรับและกลยุทธ์การตลาดในปัจจุบันมีหลายหลายรูปแบบและสามารถนำมาประยุกต์เข้ากับระบบการตลาดสมัยใหม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ ประกอบไปด้วย การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การขายโดยบุคคล การส่งเสริมการขาย และการตลาดทางตรง ที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการตลาดอย่างบูรณาการ Kotler, P., & Armstrong [8] และการบอกต่อแบบปากบ่นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Word Of Mouth) ที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) ประกอบด้วย การรับรู้ถึงตราสินค้า (Brand Awareness) การเชื่อมโยงตราสินค้า (Brand Association) การรับรู้คุณภาพผลิตภัณฑ์ (Perceived Quality) และความภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) ของผู้บริโภคในการเลือกซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้สามารถเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการในการตัดสินใจเลือกใช้กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพ และยังสามารถนำผลวิจัยครั้งนี้ไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความได้เปรียบด้านการแข่งขันให้ธุรกิจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
2. เพื่อศึกษาการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) ที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ

3. เพื่อศึกษาการบอกต่อแบบปากต่อปากบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-WOM) ที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังฆาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มผู้บริโภคที่มีปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ สถานภาพ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน) ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังฆาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังฆาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ

สมมติฐานที่ 3 การบอกต่อแบบปากต่อปากบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-WOM) ส่งผลต่อ คุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังฆาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มุ่งเน้นศึกษา การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) และการบอกต่อแบบปากต่อปากบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-WOM) ที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังฆาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ตัวแปรต้น ประกอบด้วย 1. ปัจจัยส่วนบุคคล 2. การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ 3. การบอกต่อแบบปากต่อปากบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตัวแปรตาม ประกอบด้วย คุณค่าตราสินค้า

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

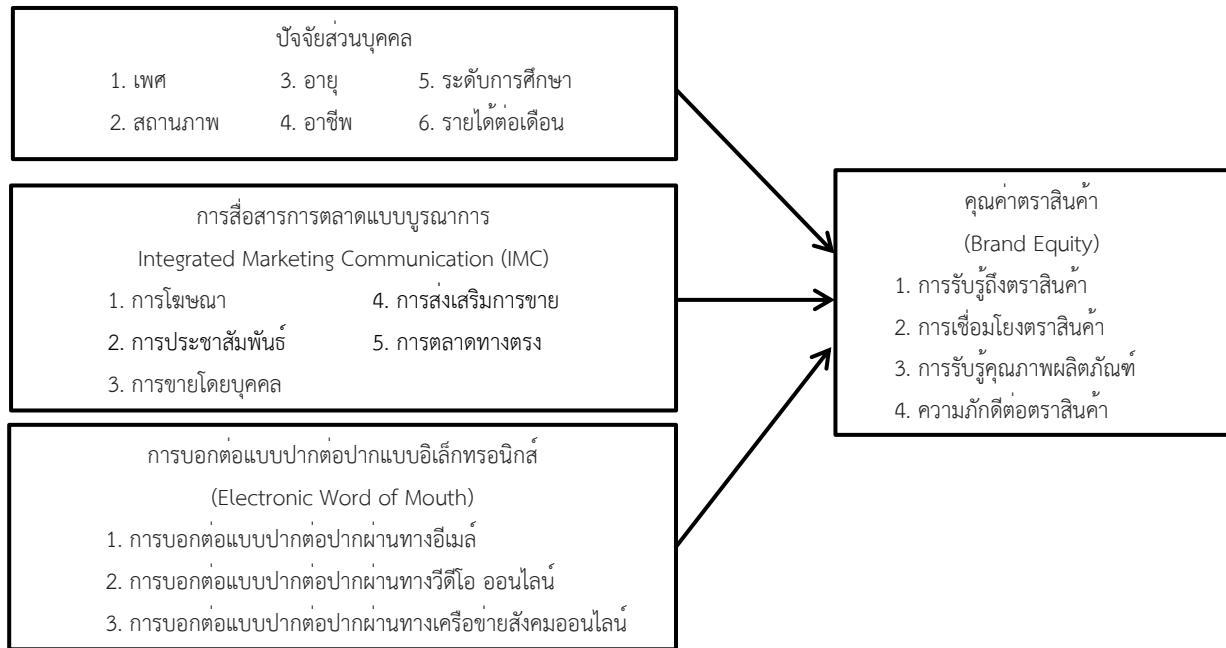
ประชากร คือ ประชาชนที่สนใจซื้อสังฆาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ ประกอบไปด้วย 1.จังหวัดเชียงใหม่ 2. จังหวัดเชียงราย 3. จังหวัดนครสวรรค์ 4. จังหวัดพิษณุโลก 5. จังหวัดเพชรบูรณ์

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่สนใจซื้อสังฆาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากร ที่แน่นอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการใช้สูตรคำนวณของตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากรโดยคำนวณได้จากสูตร Cochran ในกัลยา วานิชย์ บัญชา [9] ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกพื้นที่ โดยเจาะจงเฉพาะจังหวัดที่มีประชากรในเขตจังหวัดภาคเหนือทั้งหมด 17 จังหวัด ที่มีความหนาแน่นที่สุด โดยมีทั้งสิ้น 5 จังหวัด ได้แก่ 1.จังหวัดเชียงใหม่ 2. จังหวัดเชียงราย 3. จังหวัดนครสวรรค์ 4. จังหวัดพิษณุโลก 5. จังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ [10] ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) โดยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามออนไลน์ Google Form

3. **ขอบเขตด้านระยะเวลา** คือ เริ่มต้นตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2564 - กรกฎาคม 2565

4. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** และเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังฆาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 55 ข้อ จำแนกตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และนำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับวัตถุประสงค์ โดยต้องให้ได้ค่า IOC = 0.5 ขึ้นไปจึงถือว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้ จากนั้นนำผลที่ได้จากการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบมาคัดเลือกข้อคำถามนั้นให้มีความสมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งการวิจัยฉบับนี้มีค่า IOC = 0.67 – 1.00 ซึ่งสามารถนำไปเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยได้ โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.973 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 ถือว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ จึงนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า (Independent Simple t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ตั้งไว้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จำนวน 385 คน โดยภาพรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 50.4 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 54.3 มีอายุระหว่าง 26-40 คิดเป็นร้อยละ 63.1 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 51.9 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 76.6 รายได้ต่อเดือน 20,001 – 35,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 52.2

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) การบอกต่อแบบปากต่อปากบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-WOM) ที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า และระดับความคิดเห็นของข้อมูลคุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังฆภัณฑ์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ

ระดับความคิดเห็นของการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) ที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังฆภัณฑ์ในเขตจังหวัดภาคเหนือโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.63$, S.D. = 0.48) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการขายโดยบุคคล (Personal Selling) ($\bar{x} = 3.70$, S.D. = 0.61) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) ($\bar{x} = 3.67$, S.D. = 0.59) ด้านการตลาดทางตรง (Direct Marketing) ($\bar{x} = 3.65$, S.D. = 0.56) ด้านการโฆษณา (Advertising) ($\bar{x} = 3.59$, S.D. = 0.54) และด้านการประชาสัมพันธ์ (Public Relations) ($\bar{x} = 3.55$, S.D. = 0.64) ตามลำดับ

ระดับความคิดเห็นของการบอกต่อแบบปากต่อปากบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-WOM) ที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังฆภัณฑ์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.70$, S.D. = 0.49) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบอกต่อแบบปากต่อปากผ่านทางวิดีโอออนไลน์ (Online Video Word-of-Mouth) ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.56) รองลงมาคือ ด้านการบอกต่อแบบปากต่อปากผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network Word-of-Mouth) ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = 0.52) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบอกต่อแบบปากต่อปากผ่านทางอีเมล (E-mail Word-of-Mouth) ($\bar{x} = 3.59$, S.D. = 0.64) ตามลำดับ

ระดับความคิดเห็นของคุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = 0.48) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเชื่อมโยงตราสินค้า (Brand Association) ($\bar{x} = 3.76$, S.D. = 0.50) รองลงมาคือ

ด้านการรับรู้คุณภาพของตราสินค้า (Perceived Quality) (\bar{X} = 3.75, S.D. = 0.55) ด้านความภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) (\bar{X} = 3.74, S.D. = 0.54) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การรับรู้ถึงตราสินค้า (Brand Awareness) (\bar{X} = 3.72, S.D. = 0.52) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของกลุ่มผู้บริโภคที่มีปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ สถานภาพ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน) ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือต่างกัน

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตัวแปร	t/F	P
เพศ	2.447	0.15
สถานภาพ	0.778	0.46
อายุ	3.541	0.01*
อาชีพ	2.724	0.06
ระดับการศึกษา	0.397	0.67
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	3.119	0.02*

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ ที่มีเพศ สถานภาพ อาชีพ และระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ ไม่แตกต่างกัน และความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ ที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ กลุ่มอายุระหว่าง 26-40 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือมากกว่ากลุ่มผู้บริโภคที่มีอายุน้อยกว่า 25 ปี และกลุ่มผู้บริโภคที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ กลุ่มผู้บริโภคที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 35,001 - 45,000 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือมากกว่ากลุ่มผู้บริโภค ที่มีรายได้ระหว่าง 20,001 - 35,000 บาท

สมมติฐานข้อที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) ที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า (Brand equity) ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized		Standardize	t	Sig.
	Coefficients		Coefficients		
	b	Std.Error	Beta		
ค่าคงที่ (constant)	1.085	0.128		8.466	0.000
ด้านการโฆษณา (\bar{x}_1)	0.050	0.048	0.057	1.057	0.291
ด้านการประชาสัมพันธ์ (\bar{x}_2)	0.132	0.043	-0.175	-3.088	0.002*
ด้านการขายโดยบุคคล (\bar{x}_3)	0.388	0.033	0.494	11.672	0.000*
ด้านการส่งเสริมการขาย (\bar{x}_4)	0.114	0.041	0.141	2.767	0.006*
ด้านการตลาดทางตรง (\bar{x}_5)	0.301	0.045	0.349	6.708	0.000*

R = 0.752, R² = 0.566, SE = 0.32010, F = 98.667, SIG OF F = 0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยตามสมการจะมีตัวแปรอิสระ ทั้งหมด 5 ตัวแปร แต่มีเพียง 4 ตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการขาย โดยบุคคล ด้านการส่งเสริมการขาย และด้านการตลาดทางตรง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ร้อยละ 56.6 ($R^2 = 0.566$) โดยด้านที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้ามากที่สุดคือ ด้านด้านการขายโดยบุคคล (\bar{x}_3) ด้านการตลาดทางตรง (\bar{x}_5) ด้านการประชาสัมพันธ์ (\bar{x}_2) และด้านการส่งเสริมการขาย (\bar{x}_4) ตามลำดับ สามารถนำมาแทนค่าในสมการพยากรณ์ได้ ดังต่อไปนี้

$$Y = 1.085 + 0.388(x_3) + 0.301(x_5) - 0.132(x_2) + 0.144(x_4)$$

สมมติฐานข้อที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการบอกต่อแบบปากต่อปากบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-WOM) ที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า (Brand equity) ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของการบอกต่อแบบปากต่อปากบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-WOM) ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized		Standardize	t	Sig.
	Coefficients		Coefficients		
	b	Std.Error	Beta		
ค่าคงที่ (constant)	0.984	0.125		7.900	0.000
ด้านการบอกต่อผ่านทางอีเมล (\bar{x}_1)	0.085	0.030	0.115	2.884	0.004
ด้านการบอกต่อผ่านทางวิดีโอออนไลน์ (\bar{x}_2)	0.309	0.043	0.364	7.115	0.000
ด้านการบอกต่อผ่านทางสังคมออนไลน์ (\bar{x}_3)	0.346	0.047	0.376	7.398	0.000

$R = 0.757$, $R^2 = 0.574$, $SE = 0.31623$, $F = 170.931$, $SIG\ OF\ F = 0.000$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยตามสมการจะมีตัวแปรอิสระ ทั้งหมด 3 ตัวแปร ที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้าของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ ด้านการบอกต่อผ่านทางอีเมล ด้านการบอกต่อผ่านทางวิดีโอออนไลน์ และด้านการบอกต่อผ่านทางสังคมออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ร้อยละ 57.4 ($R^2 = 0.574$) โดยด้านที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้ามากที่สุดคือ ด้านการบอกต่อผ่านทางสังคมออนไลน์ (\bar{x}_3) ด้านการบอกต่อผ่านทางวิดีโอออนไลน์ (\bar{x}_2) และด้านการบอกต่อผ่านทางอีเมล (\bar{x}_1) ตามลำดับ สามารถนำมาแทนค่าในสมการพยากรณ์ได้ ดังต่อไปนี้

$$Y = 0.984 + 0.346(x_3) + 0.309(x_2) + 0.085(x_1)$$

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) และการบอกต่อแบบปากต่อปากบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-WOM) ที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ ได้นำผลสรุปมาเชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎี และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกันเพื่ออธิบายสมมติฐานและวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิจัยสมมติฐานที่ 1 พบว่า ผู้บริโภคที่สนใจซื้อสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระหว่าง 26-40 ปี และรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 35,001 - 45,000 บาท ให้ความสำคัญกับคุณค่าตราสินค้า ในการเลือกซื้อสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัทสรณ์ แซ่มศักดิ์สิทธิ์ [11] ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารแบบปากต่อปากอิเล็กทรอนิกส์ส่วนประสมทางการตลาดในมุมมองผู้บริโภค และคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ คอนโดมิเนียมระดับกลางบริษัท พร็อพเพอร์ตี้เพอร์เฟก จำกัด (มหาชน) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพฯ ที่มีลักษณะด้าน

ประชากรศาสตร์ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมระดับกลาง บริษัท พร็อพเพอร์ตี้ ในเขตกรุงเทพฯแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านรายได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตรีนุช แวแสง [12] ได้ศึกษาเรื่อง การใช้ปัจจัยส่วน ประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของประชาชนวัยทำงานเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ มีรายได้ เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกัน ใช้ปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการ ตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัยสมมติฐานที่ 2 พบว่า การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) ด้านการโฆษณา ไม่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้าของผู้บริโภคที่สนใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริโภคอาจจะให้ความสำคัญกับปัจจัยอื่นของการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) โดยผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิเวศน์ ธรรมะ [13] ศึกษาเรื่อง การศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการและปัจจัยทางการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขายของธนาคารกรุงไทย สาขาพญาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการในด้านการโฆษณาไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรอการขายของธนาคารกรุงไทย สาขาพญาภิบาล

การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) ด้านการประชาสัมพันธ์ ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ เพราะการประชาสัมพันธ์สามารถเข้าถึงผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายโดยหลีกเลี่ยงพนักงานขาย และการโฆษณา โดยเป็นการให้ข่าวสารกับผู้ซื้อได้โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับบัณฑิต รัตนไตร และเยาวภา ปฐมศิริกุล [14] ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ เพื่อสร้างคุณค่าแบรนด์มหาวิทยาลัยเอกชน ผลการวิจัยพบว่า การตลาดทางตรง ผ่านการสื่อสารการให้ข้อมูลของมหาวิทยาลัยในทุกช่องทางที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น website, line และ facebook เป็นต้น เพื่อให้ข้อมูลเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว

การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) ด้านการขายโดยบุคคล ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับด้านขายโดยบุคคล เพราะ การขายโดยบุคคลหรือพนักงานขายสามารถเข้าถึงผู้บริโภคและนำเสนอข้อมูลต่างๆ ของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ได้อย่างครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับ [3] ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการต่อคุณค่าตราสินค้า ความพึงพอใจ และความจงรักภักดีของลูกค้าในการเลือกซื้ออาคารชุด บริษัท แอล.พี.เอ็น. ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า การขายโดยบุคคลมีอิทธิพลทางบวกต่อคุณค่าตราสินค้า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.234 ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.015

การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) ด้านการส่งเสริมการขาย ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับส่งเสริมการขายเพราะการส่งเสริมการขายเป็นการทำกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น การให้ผู้บริโภคได้ทดลองใช้สินค้า การจัดงานแสดงสินค้า การแข่งขันและชิงโชค ทั้งนี้กิจกรรมต่างๆ จะช่วยกระตุ้นความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับอ่ำไพ ทับทิมทอง [15] ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อคุณค่าตราสินค้า บริษัท โมเตอร์นเลทีเฮาส์ จำกัด ผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งเสริมการตลาดมีความสำคัญสูงสุด เนื่องจาก บริษัทมีการจัดโปรโมชั่น เช่น มีของแถมและมีการแจกของสมนาคุณในเทศกาลต่างๆ ไปรับประกันสินค้า ส่งชิงโชคได้ มีการจัดรายการส่งเสริมการขาย ทำให้ผู้บริโภคทั่วไปมีโอกาสซื้อได้มากขึ้น และพนักงานให้ข้อมูลของผลิตภัณฑ์ได้ถูกต้องและตอบคำถามได้ชัดเจน

การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) ด้านการตลาดทางตรง ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้า ของผู้บริโภคที่สนใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการตลาดทางตรง เนื่องจาก เป็นการสื่อสารทางการตลาดโดยตรงกับผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายกับผู้ขายแต่ละรายแบบเฉพาะเจาะจงผ่านสื่อทางตรงประเภทต่างๆ เช่น การส่งจดหมายโดยตรง การโทรศัพท์ หรือการนัดพบผู้บริโภคโดยตรง ซึ่งจะได้รับการตอบโต้โดยทันทีจากผู้บริโภคซึ่งสอดคล้องกับวรรณช กุณทลสุรภานต์ [16] ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการกับความภักดีในตราสินค้า “uni-ball” ของบริษัท อุดมพานิช คอร์เปอร์เรชั่น จำกัด เนื่องจากการตลาดทางตรงเป็นการเข้าถึงตัวลูกค้าได้โดยตรง โดยใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet Network)

ผลการวิจัยสมมติฐานที่ 3 พบว่า การบอกต่อแบบปากต่อปากบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-WOM) ด้านการบอกต่อแบบปากต่อปากผ่านทางอีเมล (E-mail Word-of-Mouth) การบอกต่อแบบปากต่อปากผ่านทางวิดีโอออนไลน์ (Online VDO Word-of-Mouth) และการบอกต่อแบบปากต่อปากผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network Word-of-Mouth) ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้าของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสั่งอาหารมัทรีพรีในเขตจังหวัดภาคเหนือ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงระบบอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ได้โดยง่าย สอดคล้องกับกนกวรรณ สันติโร [17] ศึกษาเรื่อง การตลาดแบบปากต่อปากผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์และคุณค่าตราสินค้า ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ Apple Watch ของผู้ใช้ระบบ ios ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษพบว่า ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านการตลาดแบบปากต่อปากผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์และคุณค่าตราสินค้าส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ Apple Watch ของผู้ใช้ระบบ ios ในเขตกรุงเทพมหานครผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ด้านการสื่อสารแบบปากต่อปากผ่านทางอินเทอร์เน็ต ด้านการสื่อสารแบบปากต่อปากผ่านทางวิดีโอออนไลน์ด้านการสื่อสารแบบปากต่อปากผ่านทางสังคมออนไลน์และคุณค่าตราสินค้า ด้านความภักดีต่อตราสินค้า ด้านการรับรู้คุณภาพตราสินค้า ด้านการเชื่อมโยงตราสินค้า ด้านสินทรัพย์ประเภทอื่น ๆ ของตราสินค้าส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ Apple Watch ของผู้ใช้ระบบ ios ในเขตกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) และการบอกต่อแบบปากต่อปากบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-WOM) ที่ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้าของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสั่งอาหารมัทรีพรีในเขตจังหวัดภาคเหนือ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้บริโภคที่สนใจซื้อสั่งอาหารมัทรีพรีในเขตจังหวัดภาคเหนือที่มีปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ ผู้บริโภคที่มีอายุระหว่าง 26-40 ปี และรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 35,001 - 45,000 บาท ให้ความสำคัญกับคุณค่าตราสินค้า ในการเลือกซื้อสั่งอาหารมัทรีพรีในเขตจังหวัดภาคเหนือ ดังนั้นนักการตลาดควรเน้นให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายที่มีอายุ ระหว่าง 26-40 ปี และรายได้ต่อเดือนระหว่าง 35,001 - 45,000 บาท ให้มากขึ้นเพราะจะทำให้ผู้บริโภคเกิดการตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น

1.2 การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการขายโดยบุคคล ด้านการส่งเสริมการขาย ด้านการตลาดทางตรง ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้าของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสั่งอาหารมัทรีพรีในเขตภาคเหนือ ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจที่มีความสนใจเกี่ยวกับธุรกิจสั่งอาหารมัทรีพรีในเขตจังหวัดภาคเหนือ ควรเน้นด้านการขายโดยบุคคลโดยการอบรมพนักงานขายให้มีประสิทธิภาพสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจสั่งอาหารมัทรีพรีได้อย่างถูกต้อง และครบถ้วน เน้นด้านการตลาดทางตรงโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนและมุ่งเน้นเข้าหากลุ่มเป้าหมายแต่ละรายผ่านทางเฟซบุ๊ก (Facebook) ซึ่งจะได้มีการตอบโต้โดยทันทีจากผู้บริโภค และการทำการตลาดทางตรงจะสามารถวัดผลทางการตลาดได้ในทันที เน้นการประชาสัมพันธ์โดยการจัดกิจกรรมหรืองานแถลงข่าวเมื่อเปิดตัวสินค้าใหม่เนื่องจากการศึกษาพบว่า ผู้บริโภครับรู้ข้อมูลจากการแถลงข่าวมากที่สุดในด้านประชาสัมพันธ์ เน้นด้านการส่งเสริมการขายโดยจัดกิจกรรมทางการตลาดเมื่อมีการเปิดตัวสินค้าใหม่จะทำให้ผู้บริโภคสามารถจดจำตราสินค้าของธุรกิจได้มากขึ้น ซึ่งเมื่อผู้บริโภคเกิดการรับรู้จากเครื่องมือการสื่อสารการตลาดดังที่กล่าวมาข้างต้น จะส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสั่งอาหารมัทรีพรีต่อไปได้

1.3 การบอกต่อแบบปากต่อปากบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-WOM) ด้านการบอกต่อแบบปากต่อปากผ่านทางอีเมล (E-mail Word-of-Mouth) ด้านการบอกต่อแบบปากต่อปากผ่านทางวิดีโอออนไลน์ (Online VDO Word-of-Mouth) ด้านการบอกต่อแบบปากต่อปากผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network Word-of-Mouth) ส่งผลต่อคุณค่าตราสินค้าของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสั่งอาหารมัทรีพรีในเขตภาคเหนือ ควรมุ่งเน้นทำการตลาดผ่านทางด้านการบอกต่อแบบปากต่อปากผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network Word-of-Mouth) มากขึ้น เนื่องจากการบอกต่อผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เกี่ยวกับธุรกิจสั่งอาหารมัทรีพรีสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายได้อย่างกว้างขวาง และด้านการบอกต่อแบบปากต่อปากผ่านทางวิดีโอออนไลน์ (Online VDO Word-of-Mouth) ทำให้ผู้บริโภครับรู้ถึงข้อมูลของธุรกิจสั่งอาหารมัทรีพรีได้อย่างครบถ้วน และเห็นภาพได้อย่างชัดเจนสามารถนำไปบอกต่อได้อย่างถูกต้องมากที่สุด และด้านการบอกต่อแบบปากต่อปากผ่านทางอีเมล (E-mail Word-of-Mouth) ทำให้ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายเกิดความเชื่อถือนในข้อมูลที่ได้รับ เนื่องจากผลการทดสอบพบว่าข้อมูลที่ส่งผ่านทางอีเมลมีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับมาก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ในภูมิภาคอื่นๆ ได้แก่ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคอีสาน และภาคใต้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีประโยชน์และมุมมองทางธุรกิจที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น และควรมีการศึกษาตัวแปรที่คาดว่าจะเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณค่าตราสินค้าของผู้บริโภคที่สนใจซื้อสิ่งของหรือบริการ เช่น การตลาดโดยใช้กลยุทธ์ Influencer Marketing เป็นสื่อกลางในการบอกต่อคุณค่าตราสินค้าของธุรกิจเพื่อให้ผู้บริโภคสามารถรับรู้ข้อมูลของธุรกิจได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] Home Buyers Teams. อัปเดตสถานการณ์ตลาดที่อยู่อาศัย ครึ่งปีแรก 2564 ภายใต้สถานการณ์โควิด 19 และภาพรวมทั้งปี คาดปี 70 กลับมาปกติ. [อินเทอร์เน็ต]. 2021 [เข้าถึงเมื่อ 13 ตุลาคม 2564] เข้าถึงจาก <http://www.home.co.th/news/topic-55638>.
- [2] ปิยะภัทร์ โจนรัตน์วานิชย์. วิธีการส่งเสริมการขายที่อยู่อาศัยของบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารสารศาสตร์ 2561;3:435-447.
- [3] ฉวีวรรณ ชูสนุก และคณะ. อิทธิพลของการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการต่อคุณค่าตราสินค้า ความพึงพอใจ และความจงรักภักดีของลูกค้าในการเลือกซื้ออาคารชุด บริษัท แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน). วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ 2560;1:223-250
- [4] อมรรัตน์ ปัญจมาพร และธีระวัฒน์ จันทิก. การวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยของความต้องการบ้านจัดสรรแบบประหยัดพลังงาน วารสารวิชาการ Veridian E-Journal Silpakorn University 2559; 9(3): 1138-1153.
- [5] ดวงนภา ชื่นจิตต์ และศุภชาติ เอี่ยมรัตนกุล. การใช้สื่อออนไลน์ในการตัดสินใจเลือกซื้ออสังหาริมทรัพย์ในเขต กรุงเทพมหานคร. วารสารรัฐศาสตร์ 2019;29:15-29.
- [6] มงคล อัศวดิถีฤทธิ์ และวรุณ เจตจำเริญชัย. ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อกลยุทธ์การตลาดอสังหาริมทรัพย์มือสอง. Burapha Journal of Business Management 2563;1: 45-69.
- [7] ประชาชาติธุรกิจ. ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ภาคเหนืออ่วมโควิด ครึ่งปีแรก 2564 สต็อกเหลือขาย 5.8 หมื่นล้านบาท ปี'65 เทรนด์ทรงตัว [อินเทอร์เน็ต]. 2021 [เข้าถึงเมื่อ 14 ตุลาคม 2564] เข้าถึงจาก <http://www.prachachat.net>.
- [8] Kotler, P., & Armstrong, G. Principles of Marketing (10th ed.). New Jersey: Pearson-Prentice Hall. 2004. p.1-556
- [9] กัลยา วานิชย์บัญชา. สถิติสำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2561.
- [10] สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สถิติประชากรศาสตร์ ประชากรและเคหะ. [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 23 ตุลาคม 2564] เข้าถึงจาก: <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx>.
- [11] พงษ์ธรรมณ์ แซ่มศักดิ์สิทธิ์. การสื่อสารแบบปากต่อปากอิเล็กทรอนิกส์ส่วนประสมทางการตลาดในมุมมองผู้บริโภค และคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจซื้อ คอนโดมิเนียมระดับกลางบริษัท พร็อพเพอร์ตี้เพอร์เฟก จำกัด (มหาชน) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2563.
- [12] ตรีนุช แวงแสง. (2555). ศึกษาการใช้ปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของ ประชาชนวัยทำงานเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกริก; 2555.
- [13] นิเวศน์ ธรรมะ และลลิตา ชูบัวทอง. การศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ และการปัจจัยทางการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรองการขายของธนาคารกรุงไทย สาขาพญาไทกลาง. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 2557; 6(12): 105-114.
- [14] บัณฑิต รัตนไตร และเยาวภา ปฐมศิริกุล. กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ เพื่อสร้างคุณค่าแบรนด์ มหาวิทยาลัยเอกชน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต] กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย; 2560.
- [15] ไอฟ้า ทับทิมทอง. ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อคุณค่าตราสินค้า บริษัท โมเดิร์นเลดีเฮาส์ จำกัด [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต] จังหวัดปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์; 2557.
- [16] วรณช กุณชลสรุกันต์. ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการกับความภักดีในตราสินค้า “uni-ball” ของ บริษัท อุดมพานิช คอร์เปอร์เรชั่น จำกัด [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต] กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร; 2551.
- [17] กนกวรรณ สันธิโร. การตลาดแบบปากต่อปากผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ และคุณค่าตราสินค้า ที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจซื้อ Apple Watch ของผู้ใช้ระบบ ios ในเขตกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต] กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยกรุงเทพ; 2558.

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา
ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
และทักษะการทำงานร่วมกัน เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนสอาดเผดิมวิทยา จังหวัดชุมพร

The Effects of Cooperative Learning Activities Management with TAI Technique
and Polya's Problem Solving Process on Mathematics Problem Solving Ability and
Collaborative Skills on Exponents of Grade 7 Students at Saard Phaderm Wittaya
School in Chumphon Province

กรแก้ว อินทรมงคล* สุรรัตน์ อารีรักษ์สกุล ก้องโลก และวินิจ เทือกทอง

Kornkaew Intaramongkol*, Sureerat Areeraksakul Konglok and Vinit Thueakthong

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี 11120

Curriculum and Instruction of Program, School of Educational Studies Sukhothai Thammathirat Open University,
Nonthaburi 11120

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: kaew_ik@hotmail.com

Received: 06 June 2022, Revised: 24 July 2022, Accepted: 19 November 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ 2) ศึกษาทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง เลขยกกำลัง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสอาดเผดิมวิทยา จังหวัดชุมพร จำนวน 72 คน เลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง เลขยกกำลัง 2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง เลขยกกำลัง 3) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง และ 4) แบบประเมินทักษะการทำงานร่วมกัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา อยู่ในระดับดี

คำสำคัญ : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ทักษะการทำงานร่วมกัน

Abstract

The purpose of this research were 1) to compare mathematics problem solving ability on exponents of grade 7 students in the group that learned under cooperative learning activities management with TAI technique and Polya's

problem solving process with students in the group that learned under conventional mathematics learning management; and 2) to study collaborative skills of grade 7 students in the group that learned under cooperative learning activities management with TAI technique and Polya's problem solving process.

The research sample consisted of grade 7 students at Saard Phaderm Wittaya school in Chumphon province, which containing 72 students obtained by using cluster random sampling. The employed research instruments were 1) cooperative learning activities management plans with TAI technique and Polya's problem solving process in the topic of exponents; 2) conventional mathematics learning management plans in the topic of exponents; 3) a mathematics problem solving ability test in the topic of exponents; and 4) a collaborative skills assessment. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation and t-test.

The research findings showed that 1) mathematics problem solving ability in the topic of exponents of the experimental group students, who learned under cooperative learning activities management plans with TAI technique and Polya's problem solving process, was significantly higher than the control group students who learned under conventional mathematics learning management at the .05 level; and 2) the collaborative skills of students cooperative learning activities management plans with TAI technique and Polya's problem solving process had good skills level.

Keywords : Cooperative Learning Activities Management with TAI Technique, Polya's Problem Solving Process, Mathematics Problem Solving Ability, Collaborative Skills

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ได้กำหนดให้ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นหนึ่งในความสามารถหลักที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียนทุกคนเมื่อจบหลักสูตร [1] และจากผลการประเมินสมรรถนะด้านความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในภาคการศึกษาที่ผ่านมาของโรงเรียนสอาดเผดิมวิทยา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ต่ำกว่าระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 61.28 จากนักเรียนทั้งหมด 470 คน [2] ในปัจจุบันโรงเรียนสอาดเผดิมวิทยาเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบมาตรฐานสากล โดยที่นโยบายของโรงเรียนต้องการพัฒนาให้นักเรียนทุกคนมีความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับสูงสุด ผู้วิจัยในฐานะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์จึงได้ศึกษาวิธีการในการจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ให้แก่ นักเรียน และได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์ที่ได้ดำเนินการอยู่ ณ ปัจจุบันทั้งของตนเองและของครูท่านอื่นๆในกลุ่มสาระ รวมถึงการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า สาเหตุหนึ่งที่จะส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับผลการประเมินสมรรถนะด้านความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ต่ำกว่าระดับดีเยี่ยมอาจมาจากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในปัจจุบัน เนื่องจากการจัดชั้นเรียนส่วนมากจะเป็นการจัดแบบคละความสามารถ เก่ง ปานกลาง อ่อนอยู่ในห้องเดียวกัน รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบการบรรยาย ที่ครูยืนสอนหน้าชั้นเรียนและให้นักเรียนลงมือทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง ซึ่งลักษณะการจัดการเรียนการสอนแบบบรรยายนี้ครูจะเป็นศูนย์กลาง นักเรียนต่างคนต่างเรียน ไม่มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน นักเรียนคนใดที่สนใจฟังครูก็จะสามารถทำความเข้าใจได้ ในทางกลับกันคนใดที่ไม่ให้ความสนใจต่อการเรียนก็จะได้คะแนนน้อย นักเรียนคนเก่งไม่ได้สอนหรือช่วยเหลือคนอ่อน และคนอ่อนเมื่อเรียนไม่ทันเพื่อนก็เกิดความเบื่อหน่ายไม่สนใจในการเรียน ส่งผลให้นักเรียนบางคนไม่ได้ฝึกคิดแก้ปัญหาจากในคาบเรียนเลย

จากสาเหตุดังกล่าวผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามแนวคิดของ อารทซ์และนิวแมน [3] ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่จัดสมาชิกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน ร่วมกันแก้ปัญหาหรือทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้จะช่วยให้เกิดบรรยากาศในทิศทางด้านบวกกับนักเรียน จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนฟังพากัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน คนอ่อนปรึกษาคนเก่ง ส่งผลให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดความสำเร็จ อีกทั้งนักเรียนในระดับชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 ยังเป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน การที่นักเรียนได้ลงมือทำงานกับเพื่อนจะช่วยให้เด็กเรียนกล้าคิด กล้าทำ กล้าลงมือแก้ปัญหามากกว่าการที่ต้องทำงานด้วยตนเองคนเดียว ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ตามแนวคิดที่มินตา ชนะสิทธิ์ [4] กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI มีกระบวนการและขั้นตอนที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยกระบวนการกลุ่ม ซึ่งนักเรียนจะต้องช่วยเหลือกัน เพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI เป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนแบบร่วมมือและการสอนรายบุคคลเข้าด้วยกัน โดยจัดนักเรียนเป็นกลุ่มที่ละความสามารถ เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจในเนื้อหาที่เรียนตอนใด ก็สามารถปรึกษาและช่วยเหลือกันภายในกลุ่มของตนได้ นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทั้งให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองพร้อมด้วยการทำงานร่วมกันกับเพื่อนในกลุ่ม ที่จะส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้นเพราะมีเพื่อนคู่คิดและมีนักเรียนเก่งที่พร้อมจะอธิบายเนื้อหาให้เพื่อนในกลุ่มได้เข้าใจ

ทั้งนี้เมื่อมีการออกแบบในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันแล้ว การออกแบบขั้นตอนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาภายใต้กรอบแนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยกระบวนการกลุ่ม และเพื่อให้การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์นั้นประสบความสำเร็จ ขั้นตอนและกระบวนการในการแก้ปัญหาจึงเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากคำตอบของปัญหาที่ได้จากกระบวนการแก้ปัญหาจะทำให้ได้ข้อค้นพบใหม่และเป็นวิธีการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับปัญหาอื่น จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่ากระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาเป็นกระบวนการแก้ปัญหาที่นิยมใช้และมีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เนื่องจากการสอนตามรูปแบบของโพลยาเป็นลักษณะการสอนที่เป็นกระบวนการแก้ปัญหาที่มีความต่อเนื่อง และเกี่ยวเนื่องทุกขั้นตอน นักเรียนได้ฝึกคิดและหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะและกระบวนการ โดยให้นักเรียนสรุปกฎและขั้นตอนการแก้ปัญหา สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือหาคำตอบโดยอาศัยการเรียนรู้และฝึกฝนไปพร้อมกัน อีกทั้งทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูและระหว่างนักเรียนกับนักเรียนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงส่งผลให้นักเรียนมีการพัฒนาด้านการเรียนรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาที่สูงขึ้น [5]

จากการศึกษาทางวิจัยของมินตา ชนะสิทธิ์ [4] นิธินันท์ กลั่นควัฒน์ [6] และพิมพ์สรณ์ ตุ๊กเตียน [7] พบว่ามีความสอดคล้องกัน นั่นคือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาจะส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้นจากเดิม และชนมน ตั้งพิทักษ์ไกร [8] พบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนได้ จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงได้นำเอารูปแบบการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสอาดเผดิมวิทยา เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และทักษะการทำงานร่วมกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
2. เพื่อศึกษาทักษะการทำงานร่วมกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ทักษะการทำงานร่วมกัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีทักษะอยู่ในระดับดี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสอาดเผดิมวิทยา จังหวัดชุมพร จำนวน 12 ห้องเรียน มีนักเรียน 470 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสอาดเผดิมวิทยา จังหวัดชุมพร จำนวน 2 ห้อง มีนักเรียนห้องละ 36 คน แล้วจับฉลากเลือกเป็นกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ เนื้อหาในสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง เลขยกกำลัง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง 2560)

3. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา และตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และทักษะการทำงานร่วมกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง เลขยกกำลัง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ On site และแนวคิดทั้งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI [9] และกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา [10] จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นการจัดการเรียนรู้ 3) ขั้นฝึกหัด และ 4) ขั้นการให้คะแนนและความสำเร็จ และนำมาตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล พบว่า ความสอดคล้องขององค์ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และมีข้อเสนอแนะในการใช้ภาษาบางประเด็น

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง เลขยกกำลัง ซึ่งดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบ On site ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และนำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล พบว่า ความสอดคล้องขององค์ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และมีข้อเสนอแนะในการใช้ภาษาบางประเด็น

1.3 แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ ที่ผู้เรียนจะต้องแสดงวิธีการแก้ปัญหามานการแสดงวิธีทำอย่างเป็นขั้นตอนตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่ถูกต้อง ตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ จากค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC พบว่าทุกข้อคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนจำนวน 35 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและเคยเรียนเรื่อง เลขยกกำลัง มาแล้ว เพื่อหาค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) พบว่าทุกข้อคำถามมีค่าความยากอยู่ในช่วง 0.40 - 0.63 และมีค่าอำนาจในการจำแนกอยู่ในช่วง 0.47 - 0.76 และมีค่าความเที่ยงอยู่ที่ 0.80

1.4 แบบประเมินทักษะการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์ 4 ระดับ แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทของสมาชิก ด้านบทบาทของผู้นำกลุ่ม ด้านความร่วมมือและกระบวนการทำงาน และด้านผลงาน จำนวน 14 ข้อ ใช้ประเมินแบบรายกลุ่ม ตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวบ่งชี้ พบว่าทุกข้อคำถามมีค่าเท่ากับ 1.00

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ให้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง และดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ให้กับนักเรียนกลุ่มควบคุม จำนวน 15 แผน แผนละ 50 นาที

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการประเมินทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนกลุ่มทดลองในแต่ละคาบของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา

2.3 ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ใช้เวลา 50 นาที

2.4 ผู้วิจัยนำผลการทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง และแบบประเมินทักษะการทำงานร่วมกันที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ที่ต่างกันโดยการทดสอบค่าที (t-test independent)

3.2 ศึกษาทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ด้วยการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนจากแบบประเมินทักษะการทำงานร่วมกัน

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา (Mean = 47.03, S.D. = 8.634) สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (Mean = 37.81, S.D. = 11.204) ผลการทดสอบสมมติฐานเรื่องความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนด้วย Levene's test พบว่ากลุ่มประชากรของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีค่าความแปรปรวนของตัวแปรความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียน (PSA) แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 1.887; p = 0.174$) จึงใช้การทดสอบเปรียบเทียบผลต่างค่าเฉลี่ยแบบที่มีข้อตกลงเบื้องต้นว่า “ความแปรปรวนของประชากรสองกลุ่มเท่ากัน (Equal variances assumed)” จึงสรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา และการจัดการเรียนรู้แบบปกติมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ผลต่างค่าเฉลี่ยได้ช่วงเชื่อมั่นที่ระดับ 95% ของผลต่างค่าเฉลี่ยตัวแปรความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียน เท่ากับ $4.520 < (\mu_1 - \mu_2) \leq 13.924$ ดังผลการวิเคราะห์ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตัวแปร PSA ระหว่างกลุ่มที่มีวิธีสอนต่างกันสองแบบ

ตัวแปร	วิธีสอน	สถิติบรรยาย			การทดสอบเลอวิน		การทดสอบค่าเฉลี่ย			95% CI of Dif.	
		Mean	S.D.	n	F	Sig.	t	df	p	Lower	Upper
PSA	TAI+POLYA	47.03	8.634	36	1.887	0.174	3.912	70	0.000	4.520	13.924
	CAT	37.81	11.204	36							

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

2. ศึกษาทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยายจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 คน พบว่า ทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนอยู่ในระดับดี (Mean = 3.43, S.D. = 0.42) โดยมีด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับดีมาก 1 ด้าน คือ ด้านผลงาน (Mean = 3.75, S.D. = 0.36) รองลงมาอยู่ในระดับดี ได้แก่ ด้านบทบาทของผู้ในกลุ่ม (Mean = 3.42, S.D. = 0.53) ด้านบทบาทของสมาชิก (Mean = 3.35, S.D. = 0.38) และด้านความร่วมมือและกระบวนการทำงาน (Mean = 3.26, S.D. = 0.65) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง เลขยกกำลัง

รายการประเมิน	Mean	SD	การแปลผล
ด้านบทบาทของสมาชิก	3.35	0.38	ระดับดี
ด้านบทบาทของผู้ในกลุ่ม	3.42	0.53	ระดับดี
ด้านความร่วมมือและกระบวนการทำงาน	3.26	0.65	ระดับดี
ด้านผลงาน	3.75	0.36	ระดับดีมาก
เฉลี่ยรวมทั้ง 4 ด้าน	3.43	0.42	ระดับดี

โดยผู้วิจัยได้แปลความหมายของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน ดังนี้

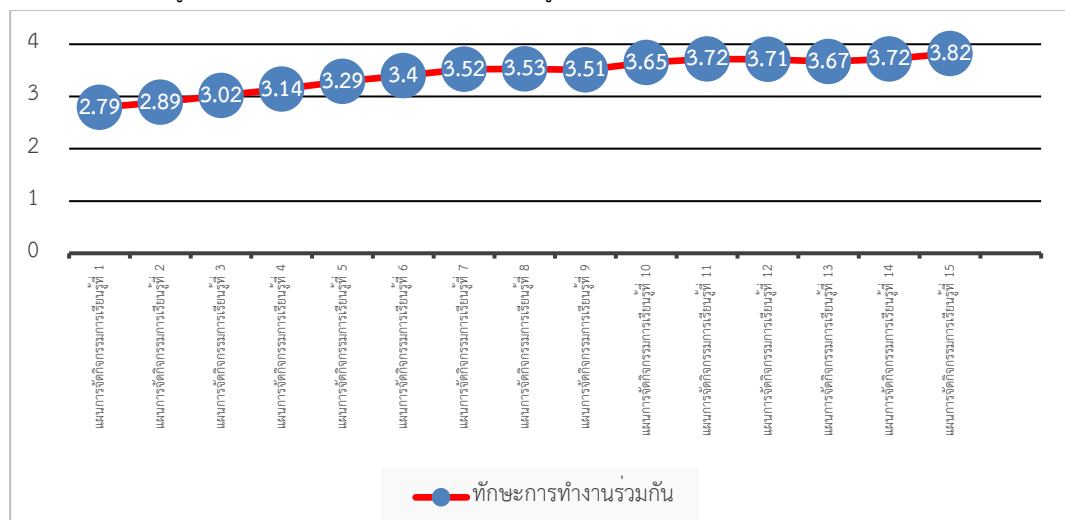
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.00 คะแนน หมายถึง มีทักษะอยู่ในระดับดีมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 คะแนน หมายถึง มีมีทักษะอยู่ในระดับดี

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 คะแนน หมายถึง มีทักษะอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 คะแนน หมายถึง มีทักษะอยู่ในระดับต่ำ

ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลแสดงทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง เลขยกกำลัง ตั้งแต่แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 – 15 พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนมีทักษะการทำงานร่วมกันสูงสุดอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 15 (Mean = 3.82, S.D. = 0.16) รองลงมาอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 11 (Mean = 3.72, S.D. = 0.19) และ 14 (Mean = 3.72, S.D. = 0.18) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 12 (Mean = 3.71, S.D. = 0.16) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 13 (Mean = 3.67, S.D. = 0.18) และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนมีทักษะการทำงานร่วมกันต่ำสุดอยู่ในระดับดี ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 (Mean = 2.79, S.D. = 0.43) ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กราฟแสดงทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง เลขยกกำลัง ตั้งแต่แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 – 15

การสรุปและอภิปรายผล

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มที่ได้รับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา สูงกว่า กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มที่ได้รับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา สูงกว่า กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานทางการวิจัย ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาที่ผู้วิจัยออกแบบ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นการจัดการเรียนรู้ 3) ขั้นฝึกหัด และ 4) ขั้นการให้คะแนนและความสำเร็จ เป็นกิจกรรมที่เน้นในเรื่องของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม ช่วยให้นักเรียนได้มีเพื่อนคู่คิด โดยการจับคู่กันระหว่างนักเรียนที่เก่งและอ่อน ปานกลางและปานกลาง ซึ่งในขั้นการจัดการเรียนรู้ และขั้นฝึกหัด จะเป็นขั้นที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหอย่างเป็นขั้นตอนให้กับนักเรียน โดยนักเรียนจะได้ฝึกและดำเนินการที่ละขั้นตอนอย่างละเอียด ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการแก้ปัญหออกเป็น 4 ขั้นตอน พบว่า 1) ขั้นทำความเข้าใจปัญหา นักเรียนบอกได้ว่าปัญหาเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร บอกสิ่งที่โจทย์กำหนดให้และสามารถบอกสิ่งที่โจทย์ถาม โดยนักเรียนพิจารณาปัญหาและสามารถทำความเข้าใจปัญหาได้ ดังภาพต่อไปนี้

“มีน้ำส้ม 10 ลิตร แบ่งเทใส่แก้วแก้วละ 102 มิลลิลิตร จะแบ่งได้ทั้งหมดกี่แก้ว (1 ลิตร = 1000 มิลลิลิตร)”

ขั้นทำความเข้าใจปัญหา	
โจทย์กำหนดอะไรมาบ้าง	มีน้ำส้ม 10 ลิตร แบ่งเทใส่แก้วแก้วละ 102 มิลลิลิตร
โจทย์ต้องการให้หาอะไร	จะแบ่งได้กี่แก้ว

รูปที่ 2 การบอกสิ่งที่โจทย์กำหนดให้และสามารถบอกสิ่งที่โจทย์ถามได้ (ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย)

จากรูปที่ 2 พบว่านักเรียนสามารถบอกสิ่งที่โจทย์กำหนดมาให้ และสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Polya (โพลยา) [10] ได้กล่าวว่า การทำความเข้าใจปัญหา เป็นการมองไปที่ตัวปัญหาโดยพิจารณาว่าโจทย์ถามอะไร โจทย์กำหนดอะไรมาให้บ้าง โดยเขียนสาระของปัญหาด้วยถ้อยคำของนักเรียนเอง แล้วแบ่งเงื่อนไขในโจทย์ออกเป็น ส่วน ๆ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจโจทย์ปัญหามากขึ้น

2) ขั้นวางแผนแก้ปัญหา นักเรียนพิจารณาว่าจะแก้ปัญหาวัยวิธีใด และจะแก้ปัญหอย่างไร โดยนักเรียนได้นำความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่โจทย์ให้กับสิ่งที่โจทย์ถามมาแสดงถึงแนวคิด และวิธีการที่จะใช้แก้ปัญหา แสดงดังภาพต่อไปนี้

“มีน้ำส้ม 10 ลิตร แบ่งเทใส่แก้วแก้วละ 102 มิลลิลิตร จะแบ่งได้ทั้งหมดกี่แก้ว (1 ลิตร = 1000 มิลลิลิตร)”

ขั้นวางแผนแก้ปัญหา	
จำนวนที่มากที่สุดที่หาร 10200 ลงตัว	จากนั้นหาคำตอบกับจำนวน
ในหนึ่งแก้ว โดยใช้ทฤษฎี $a^m \div a^n = a^{m-n}$	

รูปที่ 3 แนวทางการแก้ปัญหาจากสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ได้ (ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย)

จากรูปที่ 3 พบว่านักเรียนสามารถวางแผนการแก้ปัญหามาได้ ตามขั้นตอนในการแก้ปัญหอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Polya [10] ได้กล่าวว่า จะต้องค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่โจทย์ถามกับข้อมูลหรือสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ จากนั้นพิจารณาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในปัญหา ผสมผสานกับประสบการณ์ในการแก้ปัญหาแล้วนำมากำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา

3) ขั้นปฏิบัติตามแผน นักเรียนปฏิบัติตามแผนอย่างเป็นขั้นตอนตามที่วางไว้ แสดงวิธีทำและหาคำตอบได้อย่างถูกต้อง โดยนักเรียนได้แสดงวิธีการหาคำตอบที่ถูกต้องอย่างเป็นขั้นตอน แสดงดังภาพต่อไปนี้

“มีน้ำส้ม 10 ลิตร แบ่งเทใส่แก้วแก้วละ 102 มิลลิลิตร จะแบ่งได้ทั้งหมดกี่แก้ว (1 ลิตร = 1000 มิลลิลิตร)”

<p>ขั้นปฏิบัติตามแผน</p> <p>10 ลิตร = 10000 มิลลิลิตร</p> <hr/> <p>10000 = 10^4 มิลลิลิตร</p>	<p>$10^4 \div 10^2 = 10^2$ มลลิตร</p> <hr/> <p>= 100 มลลิตร</p>
--	--

รูปที่ 4 การแสดงวิธีการหาคำตอบตามแผนที่ได้วางไว้ (ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย)

จากรูปที่ 4 พบว่านักเรียนสามารถแสดงวิธีการหาคำตอบตามแผนที่ได้วางไว้ ตามขั้นตอนในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Polya [10] ได้กล่าวว่า เป็นการลงมือปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ เพื่อให้ได้คำตอบของปัญหาด้วยการรู้จักเลือกวิธีการคิดคำนวณ กฎ หรือสูตรที่เหมาะสมมาใช้

4) ขั้นตรวจสอบผล นักเรียนมองย้อนกลับเพื่อหาความเหมาะสมของคำตอบว่ามีความสมเหตุสมผลหรือไม่ และการตรวจสอบคำตอบว่าถูกต้องหรือไม่ โดยนักเรียนได้ตรวจสอบคำตอบและหาความสมเหตุสมผล แสดงดังภาพต่อไปนี้

“มีน้ำส้ม 10 ลิตร แบ่งใส่ใส่แก้วแก้วละ 102 มิลลิลิตร จะแบ่งได้ทั้งหมดกี่แก้ว (1 ลิตร = 1000 มิลลิลิตร)”

<p>ขั้นตรวจสอบคำตอบ</p> <p>(1) ความถูกต้องของคำตอบ</p> <hr/> <p>$10^4 \div 10^2 = 10^2$</p> <hr/> <p>10000 \div 100 = 100</p>	<p>100 = 100 (เป็นจริง)</p> <p>ความเหมาะสมและสอดคล้องกับโจทย์</p> <p>ที่มีความเหมาะสม คำตอบที่ได้ในหน่วย</p> <p>มิลลิลิตร ซึ่งสอดคล้องกับโจทย์</p>
<p>คำตอบ 10^2 หรือ 100 มิลลิลิตร</p>	

รูปที่ 5 การตรวจสอบผลทั้งในเรื่องของความถูกต้องของคำตอบและความสมเหตุสมผล (ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย)

จากรูปที่ 5 พบว่านักเรียนสามารถแสดงวิธีการตรวจสอบคำตอบ ทั้งความถูกต้องของคำตอบและความสมเหตุสมผลของคำตอบ ซึ่งสอดคล้องกับ Polya [10] ได้กล่าวว่า เป็นการมองย้อนกลับไปที่ขั้นตอนต่าง ๆ ที่ผ่านมา เพื่อให้แน่ใจว่าผลลัพธ์ที่ได้ถูกต้องสมบูรณ์โดยพิจารณาและตรวจดูว่าผลลัพธ์ถูกต้องและมีเหตุผลที่น่าเชื่อถือได้หรือไม่ ตลอดจนกระบวนการในการแก้ปัญหา ซึ่งอาจจะใช้วิธีการอีกวิธีหนึ่งตรวจสอบเพื่อดูผลลัพธ์ที่ได้ตรงกันหรือไม่

จะเห็นได้ว่า นักเรียนสามารถเขียนแสดงขั้นตอนในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้อย่างดี หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกันกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ซึ่งสอดคล้องกับอาภรณ์ ใจเที่ยง [11] ที่กล่าวว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถต่างกัน ได้ร่วมมือกันทำงานกลุ่มด้วยความตั้งใจและเต็มใจรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ในกลุ่มของตน จะทำให้งานของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายของงานได้ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาขั้นตอนของการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค TAI ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น โดยเฉพาะในขั้นที่ 2 ขั้นการจัดการเรียนรู้ และขั้นที่ 3 ขั้นฝึกหัด ผู้เรียนจะใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาเข้ามาช่วยในการแก้ปัญหา เรื่อง เลขยกกำลัง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเข้าใจและเป็นระบบ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของสมพร สีตล [12] ที่ได้พัฒนาชุดฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 100

2. ทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีทักษะอยู่ในระดับดี

ทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา โดยรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ นักเรียนจะต้องสามัคคีในการทำงานร่วมกัน รับผิดชอบและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด โดยในการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยออกแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในทุก ๆ ขั้นตอน นั่นคือในขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม จะเริ่มต้นด้วยการจัดแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็กและให้สมาชิกในกลุ่มพูดคุยกันเพื่อเลือกประธานกลุ่ม และ

กำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม โดยในขั้นนี้เปรียบเสมือนการละลายพฤติกรรมส่วนตัวของนักเรียนแต่ละคนให้เกิดความคุ้นเคยกับเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มมากยิ่งขึ้น จากนั้นในขั้นที่ 2 ขั้นการจัดการเรียนรู้ และขั้นที่ 3 ขั้นฝึกหัด จะเป็นขั้นที่นักเรียนแต่ละคนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ปรัชญาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในด้านเนื้อหาบทเรียนและกระบวนการแก้ปัญหา รวมทั้งการตรวจคำตอบและอธิบายในส่วนที่เพื่อนสมาชิกไม่เข้าใจ โดยในการจัดกิจกรรมลักษณะนี้จะยิ่งส่งเสริมให้นักเรียนใกล้ชิดกันมากขึ้น กล่าวคือ กล่าวพูด กล่าวแสดงออกต่อเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม และในขั้นที่ 4 ขั้นการให้คะแนนและความสำเร็จ ในขั้นนี้จะให้คะแนนกับกลุ่มที่สามารถทำงานได้อย่างถูกต้องและภายในระยะเวลาที่กำหนดเป็นของรางวัล อันเป็นผลมาจากการที่ทุกคนรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองซึ่งสามารถกระตุ้นให้นักเรียนร่วมมือกันเพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จ เมื่อนักเรียนแต่ละคนรู้บทบาทของตนเองในการเรียนรู้แต่ละคาบและปฏิบัติหน้าที่เช่นเดิมเป็นจำนวนหลาย ๆ ครั้ง ก็จะส่งผลดีต่อการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตลอดจนพัฒนากลายเป็นทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยพิจารณาได้จากในช่วงแรกของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการทำงานร่วมกันในห้องเรียนอยู่ในระดับดี และเมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ทักษะการทำงานร่วมกันในห้องเรียนก็ค่อย ๆ เพิ่มมากขึ้นจนในคาบสุดท้ายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนพัฒนาได้ถึงระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คาบสุดท้ายสำหรับเนื้อหาเรื่อง เลขยกกำลัง ซึ่งนักเรียนแต่ละคนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มมาระยะหนึ่งแล้ว ส่งผลให้แต่ละคนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง และดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง ราบรื่นและร่วมกันแก้โจทย์ปัญหาได้สำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของการทำงานร่วมกันของทีศนา แซมมณี [13] ซึ่งกล่าวว่า องค์ประกอบที่ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานร่วมกันซึ่งขาดไม่ได้มี 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านผู้นำกลุ่ม ผู้นำนับเป็นบุคคลที่สำคัญมากในการดำเนินงานของกลุ่ม หากกลุ่มใดมีผู้นำที่มีคุณสมบัติที่ดีกลุ่มนั้นก็มีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จสูง องค์ประกอบด้านบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม หากกลุ่มมีผู้นำที่ดีแต่สมาชิกกลุ่มขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกที่ดี กลุ่มนั้นจะทำงานให้บรรลุยากเพราะการทำงานเป็นกลุ่มต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากผู้ร่วมงานทุกคน และองค์ประกอบด้านกระบวนการทำงาน กลุ่มใดก็ตาม หากมีผู้นำที่ดี มีสมาชิกที่เข้าใจและช่วยเหลือกลุ่มตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเต็มใจแล้ว กลุ่มนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะดำเนินไปได้ดีอย่างไรก็ตามหากกระบวนการทำงานไม่เหมาะสมผลงานของกลุ่มก็อาจไม่ดีเท่าที่ควร และยิ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของชนมน ตั้งพิทักษ์ไกร [8] ที่พบว่า กิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ นักเรียนจะมีการแบ่งหน้าที่ก่อนการทำงาน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทำให้งานประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ จากเหตุผลดังกล่าวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ส่งผลให้ทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี เนื่องจากนักเรียนมีโอกาสทำงานร่วมกัน มีการช่วยเหลือกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้จนงานสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรให้ความสำคัญกับนักเรียนเท่ากัน มีการเสริมแรงในการสอน เช่น คำชมเชย หรือรางวัลรายบุคคลเล็กๆน้อยๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่
2. การนำขั้นตอนการแก้ปัญหาแบบโพลยาไปใช้ในการสอนควรทำอย่างต่อเนื่องตามขั้นตอน เพราะจะทำให้เด็กเรียนคิดวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาอื่นๆในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

อาจจะมีการศึกษาในเรื่องความคงทนในการเรียนรู้ หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองไปแล้วหรือศึกษารูปแบบการแก้ปัญหาแบบอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- [1] สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. คู่มือการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี; 2560.
- [2] งานวัดและประเมินผล โรงเรียนสอาดเผดิมวิทยา. รายงานผลการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ภาคเรียนที่1 ปีการศึกษา2564. ชุมพร: โรงเรียนสอาดเผดิมวิทยา; 2564.
- [3] Artzt, A.F., & Newman, C.M. Cooperative Learning. *The Mathematics Teacher* 1990. 83:448-449.
- [4] มินดา ชนะสิทธิ์. การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ เทคนิค STAD และเทคนิค TAI ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี; 2558.
- [5] ดวงพร ตั้งอุดมชัย. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคโพลยา [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2551.
- [6] นิธินันท์ กลั่นคูวัฒน์. ผลการจัดการเรียนการสอนแบบ TAI ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2559.
- [7] พิมพ์สรณ์ ตุกเตียน. ผลการใช้วิธีการสอนแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา ร่วมกับเทคนิคการจัดกลุ่มแบบรายบุคคล (TAI) ต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ; 2552.
- [8] ขนมน ตั้งพิทักษ์ไกร. การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานร่วมกัน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (การงานอาชีพ1) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุงกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2558.
- [9] วิลาวรรณ บุญวงศ์. การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์; 2554.
- [10] Polya, G. *How to solve it: A New Aspect of Mathematical Method*. 2nd ed. New York: Doubleday & Company Inc.; 1957.
- [11] อารมณ์ ใจเที่ยง. หลักการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์; 2550.
- [12] สมพร สีताल. การพัฒนาชุดฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประชาอุปถัมภ์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต; 2559.
- [13] ทิศนา ขมณณี. ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2545.

รูปแบบแนวคิดกระบวนการยั้งในการแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา

Conceptual Model of Restraint Process in Solving Quarrel Among Vocational Students

กรุณา มธุลาภรังสรรค์ เจริญ ทุนชัย และ อนรรักษ์ มีอิม

Karuna Mathulapransan, Charoen Thunchai and Anurak Miaim

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม 73160

Mahamakut Buddhist University Sirindhorn Campus, Nakhonpathom 73160

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: karunamathulap@gmail.com

Received: 20 April 2022, Revised: 27 August 2022, Accepted: 31 August 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอรูปแบบกระบวนการปลูกฝังการยั้งคิดตามแนวพุทธศาสนา เพื่อแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random) จำนวน 30 คน อันเป็นการเลือกตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิจารณาเลือกตัวอย่างด้วยตนเองเพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่รับได้จากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มาดำเนินการประมวลผล โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)

ผลการวิจัย รูปแบบกระบวนการปลูกฝังการยั้งคิดตามหลักพุทธศาสนา โดยภาพรวมประกอบด้วยหลักธรรมที่แสดงให้เห็นถึงสังฆธรรมของชีวิต และหลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนามีการประสานเชื่อมโยงครูอาจารย์ ผู้ปกครอง และผู้คนในสังคม โดยใช้วิธีการบูรณาการหลักการทางพระพุทธศาสนา ภายใต้อบรมของการศึกษา หลักพุทธศาสนาและสังคมซึ่งในระดับโลกิยะ นักเรียนนักศึกษาใช้ชีวิตอย่างถูกต้องเป็นธรรม มีการพัฒนาด้านกาย สติ จิตใจ และปัญญา ในระดับโลกุตระการพัฒนาค้นหาเพื่อให้มีจิตใจ และปัญญาที่สมบูรณ์เห็นสังฆธรรมของชีวิต หลักการคิดตามหลักสรวณียธรรมหากนำเอาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนการสอนจะทำให้ความง่ายต่อการทำความเข้าใจอย่างเป็นระบบความคิด

คำสำคัญ : กระบวนการยั้งคิด การทะเลาะวิวาท อาชีวศึกษา

Abstract

The objective of this research was to present a model of the process of cultivating conservative thinking in accordance with the Buddhist tradition to solve the quarrel among vocational students by selecting the samples by using a purposive random method, which was a sample selection that the researcher had considered and selected the 30 samples by himself in order to use the information obtained from the qualitative research process with the questionnaires and in depth interne. The results of the research on the model of the process of cultivating the Buddhist principle of restraint were that the overall picture consisted of principles that demonstrated the truth of life and Buddhist ethics. There was coordination to connect teachers, parents, and people in society by using the method of integrating Buddhist principles. This was in the context of studying Buddhist principles and society, in which the worldly students lived their lives properly and fairly. There was the development of physical, moral, mental, and intellectual development in the world of people to have a mind and complete wisdom for seeing the truth of life. The principles of thinking according to the principles of Saraniyadhamma, if applied in daily life and teaching, could make it easier to understand in a systematic way.

Keywords : Cultivation of Buddhist Thought, Quarrel, Vocational

บทนำ

ในสมัยปัจจุบันโครงสร้างแห่งความรุนแรงที่สลับซับซ้อน และยากที่จะหาทางออกได้ ความเครียด ยาเสพติด พฤติกรรมเบี่ยงเบน ความรุนแรง และสงคราม การกระจายข่าวสารข้อมูล รวมทั้งการเรียนรู้สะดวกง่ายและรวดเร็วในหลายรูปแบบ วิธีชีวิตต้องผูกพันอยู่ กับความเจริญด้านวัตถุ ผู้คนต้องประสบกับอุปสรรคปัญหาชีวิต ค่านิยมของคนส่วนใหญ่จึงเป็นไปในด้านตีค่าทางด้านวัตถุ สูงกว่าคุณธรรม เห็นคุณค่าของ วัตถุว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต [1] จึงพยายามกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการโดยไม่

คำนึงถึงผลเสียที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้อื่น เป็นผลให้สภาพจิตด้านคุณธรรมจริยธรรมตลอดจนอุปนิสัยของ ประชาชนคนไทยเสื่อมลง สภาพสังคมที่เคยสงบมีความสุขมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โอบอ้อมอารี กลายเป็นสังคมที่ผู้คนมีความเห็นอกเห็นใจกันน้อยลง มีการเอาเปรียบมากขึ้น และเห็นแก่ตัวอยู่แทบ ทุกหนทุกแห่ง สภาพการณ์ดังกล่าวได้สร้างปัญหาการเรียนให้กับนักเรียน [2] ซึ่งเป็นเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศต่อไป มีสาเหตุของปัญหาทางด้านการวางท่าทีต่อปัญหาไม่ถูกต้อง เพราะขาดกระบวนการยั้งคิด ขาดกระบวนการคิดที่ถูกต้อง ขาดการคิดที่แยกคาย

การไม่มีกระบวนการยั้งคิดนี้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อยู่เสมอ ทำให้การทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษากลายเป็นปัญหาระดับชาติที่กำลังลุกลาม และทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยระดับความรุนแรงมีตั้งแต่การข่มขู่ การทำร้ายร่างกาย ไปจนถึงการก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ซึ่งผลจากการทำความรุนแรงนี้ได้ส่งผลต่อตัวนักเรียนอาชีวศึกษาเอง ซึ่งอาจจะได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตและยังเป็นการทำลายอนาคตของตนเอง โดยบางคนอาจจะถูกพักการเรียนหรือออกจากการการศึกษา และอาจถูกจับกุมดำเนินคดี [3] นอกจากนี้ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา ยังส่งผลกระทบต่อประชาชนทั่วไปและสังคมโดยรวมในด้านความมั่นคงปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งจะพบเห็นได้เสมอจากข่าวสารต่าง ๆ ที่นำเสนอเกี่ยวกับประชาชนที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต โดยมีสาเหตุอันเนื่องมาจากการถูกลูกหลงจากการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา

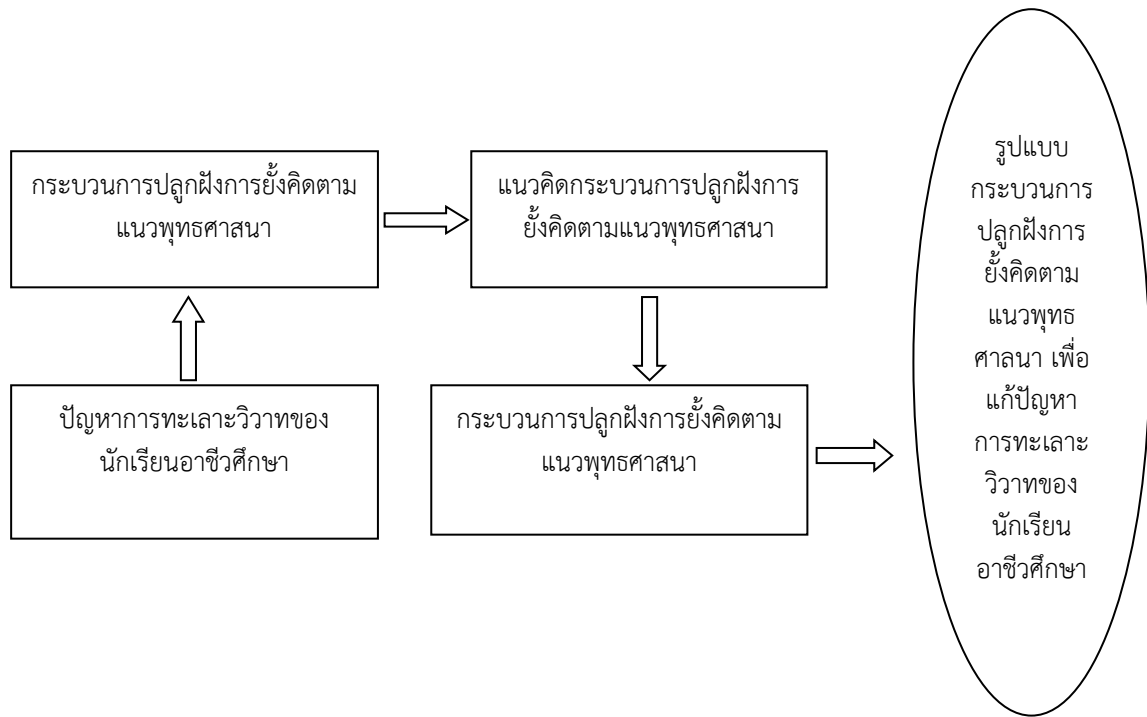
ปัจจัยส่วนหนึ่งที่กระทบการเรียนของนักเรียนย่อมเกิดจากปัจจัยภายนอกด้วย และปัจจัยอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียน ความพร้อมและความมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ ก็จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย และส่งผลกระทบต่อเรียนในที่สุด ด้วยสภาพปัญหาดังกล่าวมีระดับความถี่สูงเป็นเวลานานนับปี กระบวนการปลูกฝังการยั้งคิด เพื่อแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษาตามแนวพุทธมาเป็นรูปแบบเพื่อการแก้ปัญหาสังคม [4] กระบวนการยั้งคิดเพื่อป้องกันปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษา โดยก่อนที่นักเรียนลงมือกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับการเรียน กระบวนการยั้งคิด หรือหลักโยนิโสมนสิการ [5] จะสกัดหรือบรรเทาความรู้สึก ทำให้เกือกลดต่อสติ เมื่อสติปัญญาเกิดจะทำให้มองสภาพปัญหาและรู้จักคิดอย่างแยกคาย มองอย่างรอบด้าน ดังนั้นหลักกระบวนการยั้งคิดจึงเป็นบุญนิมิตที่ดี มาตรการหนึ่งที่ใช้ดำเนินการป้องกัน และเพื่อแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษา รวมถึงนักเรียนอาชีวศึกษา หรือเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ด้วยกระบวนการที่สอดคล้องกับสภาพของปัญหา มี 2 แนวทาง ได้แก่ กระบวนการทางวินัยและกระบวนการทางพระธรรม [6] โดยกระบวนการทางวินัย ให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหาด้วยการใช้มาตรการทางกฎหมายเป็นหลัก ส่วนกระบวนการทางพระธรรม ให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหาด้วยการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลให้ดีขึ้นอย่างครบวงจร ทั้งทางด้านกาย จิตใจและปัญญา ด้วยการแก้ปัญหาในระดับภายในจิตใจของแต่ละคนเป็นประการสำคัญ ทั้งนี้เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็นแก้ปัญหาเป็นในระดับภายในจิตใจของแต่ละคนเป็นประการสำคัญ ทั้งนี้เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็น คิดกว้าง คิดไกล คิดบวก [7] คิดให้เท่าทันตามความเป็นจริง และเป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้ปัจเจกชนนำไปพิจารณาประกอบการดำเนินชีวิต และถ่ายทอดเผยแพร่ความคิดของจิตตปัญญาศึกษาให้บังเกิดเป็นมรรคเป็นผลในสังคมไทยและสังคมโลก

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเสนอรูปแบบกระบวนการปลูกฝังการยั้งคิดตามแนวพุทธศาสนา เพื่อแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา

สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการทำวิจัย

การดำเนินการศึกษารูปแบบกระบวนการปลูกฝังการยั้งคิดตามแนวพุทธศาสนา เพื่อแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา มีกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (Methodology) ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) นั้น โดยเบื้องต้นทางคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกระบวนการวิจัยตามระเบียบ วิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (Methodology) โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร [8] โดยการทบทวนแนวความคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการปลูกฝังการยั้งคิดตามแนวพุทธศาสนา ในการแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา ดังต่อไปนี้

1) ศึกษาการปลูกฝังการยั้งคิดตามแนวพุทธศาสนา โดยการศึกษาจาก เอกสารตำรา หนังสือ บทความ และงานวิจัยต่างๆ ทั่วไป ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด สรุปรูปแบบการปลูกฝังการยั้งคิดตามแนวพุทธศาสนา ในการแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาท [9]

2) ศึกษาหลักพุทธธรรมโดยศึกษาจากพระไตรปิฎก และอรรถกถาต่างๆ แล้วนำมาสรุปหลักพุทธธรรมที่ควรนำมาใช้ ซึ่งหมายถึง ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน ทำให้มีความเคารพกัน ช่วยเหลือกัน และสามัคคีพร้อมเพรียงกัน คือ

1. กายกรรม
2. วาจากรรม
3. มโนกรรม
4. การแบ่งปัน

ซึ่งหลักการนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการปลูกฝังการยั้งคิดตามแนวพุทธศาสนาเพื่อแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษาได้

- 3) จุดหมายของการปลูกฝังการยั้งคิดตามแนวพุทธศาสนา ในการแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาท [10]

สรุปผลการวิจัย

นักเรียนอาชีวศึกษามีความคึกคะนอง อยากรู้อยากลอง ขาดความสำนึกเรื่องบาปบุญ คุณโทษ ขาดการเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) ต้องการเรียกร้องความสนใจจากคนอื่นว่าตนเป็นผู้กล้าเป็นวีรบุรุษ ต้องการเลียนแบบรุ่นพี่ ต้องการแก้แค้นเพราะเคยถูกฝ่ายตรงข้ามทำร้ายหรือลบลู่มาก่อน รวมทั้งต้องการปกป้องศักดิ์ศรีสถานศึกษาของตนอย่างผิด ๆ [11] นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนบางแห่งมีแกนนำนักเรียนนักศึกษาที่ชอบก่อความรุนแรงจะรวมตัวเป็นกลุ่มแล้วชักชวนแบบกึ่งบังคับนักเรียนนักศึกษาคนอื่นให้มาเข้ากลุ่ม มีการเรียกรับเงินจากสมาชิกกลุ่มเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของกลุ่มในการจัดซื้ออาวุธมาสะสมไว้ในการก่อความรุนแรง อาวุธต่าง ๆ จะถูกฝากไว้ในสถานที่ใกล้ ๆ กับโรงเรียน ซึ่งพร้อมที่จะนำมาใช้การประหัตประหารได้ทันที ครูอาจารย์ที่ดูแลมีไม่เพียงพอ และยังไม่ปรากฏว่าครูบางคนให้การปกป้องช่วยเหลือนักเรียนนักศึกษาของตนที่ไปทำความผิด ครูบางคนเกรงกลัวนักเรียนนักศึกษาที่ชอบก่อความรุนแรง ไม่กล้าว่ากล่าวตักเตือน ครูบางคนอาจหนีปัญหาไม่ต้องการรับรู้ด้วย ส่วนผู้บริหารโรงเรียนก็มักจะหนีปัญหาและ

โยนภาระให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทั้ง ๆ ที่ตำรวจเป็นผู้แก้ปัญหาปลายเหตุ ด้านชุมชนและสังคมก็ปรากฏว่ามีผู้ใหญ่มาก [12] ทำตัวอย่างที่ไม่ดีในการก่อความรุนแรง สภาพสังคมที่พอนพะเอื้อให้นักเรียนนักศึกษาไปกระทำผิดยิ่งขึ้น ตำรวจบางส่วนไม่ให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาสื่อมวลชนขอเสนอข่าวในลักษณะให้นักเรียนนักศึกษาเกิดการเลียนแบบ

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบกระบวนการปลูกฝังการยังคิดตามแนวพุทธศาสนาเพื่อแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา ผู้วิจัยจะอภิปรายผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การป้องกัน สาเหตุ และปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา คือ มาตรการของหน่วยงานต้นสังกัดที่สถานศึกษาได้ดำเนินการตามมาตรการทุกประการ เนื่องจากเป็นคำสั่งให้สถานศึกษาปฏิบัติตามในลักษณะเชิงบังคับ เช่น การคัดเลือกนักเรียนนักศึกษาเข้าศึกษา จัดทำประวัตินักเรียน การเข้ายุติปัญหาเมื่อเกิดเหตุและสถานศึกษาได้ดำเนินการมากกว่าที่มาตรการกำหนดเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสภาพ และเป็นแนวทางการแก้ปัญหาความรุนแรงในสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมต่อไป [13]

2. กระบวนการปลูกฝังการยังคิดเพื่อแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา คือ หลักพุทธศาสนา คือ ศีล (หลักคุณธรรม การตัดสินใจ และความคุ้มค่า) สมาน (การมีส่วนร่วม ความอดทน และความรับผิดชอบ) และปัญญา (ความโปร่งใส และความซื่อสัตย์) พบว่า จากการวิเคราะห์ในการพิจารณา พบว่า การตัดสินใจ มีผลต่อการบริหารวิทยาลัย ให้มีคุณภาพมากที่สุด หมายความว่า ถ้าบริหารมีการตัดสินใจที่ดี จะส่งผลต่อการบริหารวิทยาลัยอย่างมีคุณภาพมากที่สุด แต่ถ้าผู้บริหารขาดการตัดสินใจที่ดี จะส่งผลให้การบริหารวิทยาลัยขาดประสิทธิภาพ [14] ถ้าผู้บริหารมีความอดทน มีการตัดสินใจที่ดี มีความรับผิดชอบ มีความโปร่งใส การมีส่วนร่วม มีความซื่อสัตย์ และมีคุณธรรมมากขึ้นจะส่งผลที่ดีต่อการบริหารวิทยาลัย คือมีคุณภาพมากขึ้นด้วย สอดคล้องกับ ที่จัดกิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาวิทย์ ที่มีคุณธรรมสูง จะส่งผลทำให้การบริหารด้วยสมานจะมีค่าเพิ่มขึ้น [15]

ข้อเสนอแนะต่อผู้เกี่ยวข้องสำหรับการดำเนินงานในระยะต่อไป

ในการศึกษากระบวนการปลูกฝัง การคิดเพื่อแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา หากว่าจะให้ความยังคิด และคงทนในพฤติกรรม อาจจะต้องมีการติดตามผลเป็นโครงการระยะยาว เพื่อเป็นการดูปรากฏการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และอาจจะสามารถสร้างเป็นทฤษฎีใหม่ขึ้นมาได้ ในการทำการวิจัยครั้งนี้เป็นการเลือกนักเรียนอาชีวศึกษาในระดับ ปวส. และระดับ ปวช. เพื่อเข้าร่วมกระบวนการวิจัย และใช้ระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม ในช่วงเวลาวิชาคอมพิวเตอร์ของการเรียนการสอน โดยเป็นการทำกิจกรรมในเวลาเดียวกัน หากกระทำการวิจัยในครั้งต่อไป ควรจะมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอาชีวศึกษาในช่วงชั้นอื่น และกระทำในเวลาที่แตกต่างกัน อาจจะมีพบว่ามีการทำกระบวนการอาจจะมีปัจจัยที่เหมาะสมเกิดขึ้นและผลสัมฤทธิ์ที่ได้ อาจจะมีผลที่น่าพอใจมากกว่าที่ทำในเวลาเดียวกัน

ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

สถานศึกษาได้ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา สถานศึกษาได้ดำเนินการมาก และดำเนินการมาเป็นระยะเวลานานแล้ว แต่ในส่วนของมาตรการทางสังคม และมาตรการทางกฎหมายดำเนินการได้น้อยกว่าและยังคงมีปัญหาในทางปฏิบัติ ส่วนมาตรการของหน่วยงานต้นสังกัดนั้น สถานศึกษาได้ดำเนินการตามมาตรการทุกประการ เนื่องจากเป็นคำสั่งให้สถานศึกษาปฏิบัติตามในลักษณะเชิงบังคับ เช่น การคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษา การจัดทำประวัตินักเรียน และการเข้ายุติปัญหาเมื่อเกิดเหตุ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาได้ดำเนินการมากกว่าที่มาตรการกำหนด เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสภาพปัญหา

เอกสารอ้างอิง

- [1] สุวรรณิ์ แสงอาทิตย์. ปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงด้านการ สูบบุหรี่ดื่มสุราและเสพยาเสพติดในวัยรุ่น [วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต] ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2550; 30 (2): 12-9.
- [2] วันชัย วัฒนศัพท์.ศ.นพ. ความขัดแย้ง : หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา. กรุงเทพมหานคร : สถาบัน พระปกเกล้า; 2547.
- [3] นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ. การสร้างและพัฒนาารูปแบบการลดพฤติกรรมความรุนแรงของ วัยรุ่น ตามแนวทางพระพุทธศาสนา. คณะครู ศาสตร มหาวิทาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2553.
- [4] ฉันทนา บรรพศิริโชติ. ความขัดแย้งในสังคมไทย: ช่องว่างของการรับรู้และความเข้าใจ. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2542
- [5] กองวิจัยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจและมาตรการทาง สังคมกับการแก้ไขปัญหทะเลาะวิวาทของนักเรียน/นักศึกษาต่างสถาบัน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ; 2555.

- [6] วิภาดา พินลา. กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์สำหรับครูสังคมศึกษาเพื่อปลูกฝัง จริยธรรมในผู้เรียนยุคศตวรรษที่ 21. Veridian E-Journal, Silpakorn University 2559;9 (1):1430- 1442.
- [7] แสง จันทร์งาม. การสอนจริยธรรมในโรงเรียนกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา ;2524.
- [8] ทิศนา แชมมณี. การวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2540.
- [9] ประเวศ วะสี. วิถีมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 สู่ภูมิใหม่แห่งการพัฒนา. วารสารหมอนามัย 2546 ;12 (4) : 7-21.
- [10] มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2535.
- [11] ฉันทนา บรรพศิริโชติ. ความขัดแย้งในสังคมไทย: ช่องว่างของการรับรู้และความเข้าใจ. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2542.
- [12] จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2548.
- [13] เกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. รายงานคุณลักษณะสำคัญที่พึงประสงค์ของคนไทยตามแต่ละช่วงวัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา; 2547.
- [14] กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ; 2545.
- [15] คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สำนักงาน. ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วย การบริหารอาชีวศึกษาจังหวัดและอาชีวศึกษาภาค. กรุงเทพมหานคร: กระทรวง ศึกษาธิการ; 2553.

กลยุทธ์การตลาดและปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ที่มีผลต่อความไว้วางใจและความภักดีของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปในประเทศไทย

Marketing Strategies and Facebook Live communication Factors Influencing the Trust and Customer Loyalty of Processed Food in Thailand

นิสสรณ์ เจียวยี่ กฤตชน วงศ์รัตน์ และวัชระ เวชประสิทธิ์
Nissorn Jieoyee, Kritchana Wongrat and Watchara Wetprasit

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000
Master of Business Administration Program, Faculty of Management Science, Phetchaburi Rajabhat University,
Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: nissornjieoyee@gmail.com

Received: 22 June 2022, Revised: 24 October 2022, Accepted: 05 February 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตลาด ปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ ความไว้วางใจและความภักดีของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปออนไลน์ 2) ศึกษาอิทธิพลของกลยุทธ์การตลาดที่มีผลต่อความไว้วางใจของลูกค้า 3) ศึกษาอิทธิพลของกลยุทธ์การตลาดที่มีผลต่อความภักดีของลูกค้า 4) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ที่มีผลต่อความไว้วางใจของลูกค้า 5) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ที่มีผลต่อความภักดีของลูกค้า และ 6) ศึกษาอิทธิพลของความไว้วางใจที่มีผลต่อความภักดีของลูกค้า เก็บข้อมูลจากผู้บริโภคออนไลน์ที่เคยซื้ออาหารแปรรูปผ่านช่องทางเฟซบุ๊กไลฟ์ จำนวน 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความถดถอยแบบง่าย และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับของกลยุทธ์การตลาด ปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ ความไว้วางใจ และความภักดีของลูกค้าอยู่ในระดับมาก 2) กลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความไว้วางใจของลูกค้า 3) กลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้า 4) ปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความไว้วางใจของลูกค้า 5) ปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้า และ 6) ความไว้วางใจมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้า ข้อค้นพบจากการวิจัย คือ ผู้ประกอบการธุรกิจออนไลน์ที่มีการสร้างกลยุทธ์การตลาดที่เหมาะสมและสามารถพัฒนาประสิทธิภาพของการสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับพฤติกรรมของลูกค้าจะสามารถทำให้เกิดความไว้วางใจและนำไปสู่ความภักดีของลูกค้าได้

คำสำคัญ : กลยุทธ์การตลาด การสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ ความไว้วางใจ ความภักดีของลูกค้า

Abstract

The objectives of this research were to : 1) study the marketing strategies communication factors via facebook live the trust and customers loyalty, 2) study the influence of marketing strategies that affect to the trust of the customers, 3) study the influence of marketing strategies that affect to the customers loyalty, 4) study the influence of communication factors via facebook live that affect to the trust of the customers, 5) study the influence of communication factors via facebook live that affect to the customers loyalty, and 6) study the influence of the trust that affect to the customers loyalty. This data was collected from a questionnaire by using online survey data to collect 400 questionnaire sets by random sampling. The research instrument was a questionnaire. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation and the statistic used for hypothesis testing included multiple regression analysis and simple regression analysis.

The results found that 1) marketing strategies communication factors via facebook live, trust and customers loyalty there was a high level. 2) marketing strategies were a positive direct influence the trust of the customer. 3) marketing strategies were a positive direct influence of the customer loyalty. 4) the communication factors via facebook live were a positive direct influence the trust of customers. 5) the communication factors via facebook live were a positive direct

influence of the customers loyalty. 6) the trust were a positive direct influence of the customers loyalty. The results of this research revealed that if an online entrepreneur can appropriately develop strong marketing strategies, they can serve customer behavior and the customers' satisfaction which will effectively lead to customers' trust and loyalty.

Keywords : Marketing Strategies, Facebook Live Communication, Trust, Customer Loyalty

บทนำ

ในปัจจุบันนี้ถือได้ว่าเป็นยุคของสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการประกอบธุรกิจกิจการต่าง ๆ การติดตามข่าวสาร การสื่อสาร การขายสินค้าและบริการต่าง ๆ รวมถึงระบบในการจัดการการดำเนินงาน โดยการใช้สื่อโซเชียลมีเดียในหลาย ๆ แพลตฟอร์ม ซึ่งในปัจจุบันมีผู้ใช้โซเชียลมีเดียกว่าร้อยละ 57 ของประชากรทั้งหมดทั่วโลก โดยข้อมูลในปี 2565 มีประชากรไทยถึง 56.85 ล้านคน ใช้โซเชียลมีเดียออนไลน์ โดยแพลตฟอร์มที่ประชากรไทยใช้มากที่สุดคือ Facebook คิดเป็นร้อยละ 40.8 ของแพลตฟอร์มยอดนิยมทั้งหมดในปัจจุบัน ซึ่งจากข้อมูลในปี 2564 ที่ผ่านมานั้นมีคนไทยใช้โซเชียลมีเดียในการอัปเดตข่าวสารต่าง ๆ สูงเป็นอันดับ 1 ของโลก ในขณะที่จำนวนประชากรไทยเสพข่าวสารต่าง ๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ถึง 91% และมากเป็นอันดับที่ 2 ของโลก โดยในปัจจุบันนี้มีประชากรไทยใช้โซเชียลมีเดียเพิ่มขึ้นจากปี 2564 ถึง 1.9 ล้านคน [1] การเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยและสถานการณ์ในประเทศไทย ณ ปัจจุบันส่งผลกระทบต่อความเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย โดยมีการใช้งานสื่อโซเชียลมีเดียด้วยวัตถุประสงค์ที่หลากหลายแตกต่างกันไป ตั้งแต่การสร้างความบันเทิง การติดตามข่าวสาร การขายสินค้าต่าง ๆ รวมไปถึงการค้าขายอาหารสด อาหารแห้ง อาหารปรุงสุกใหม่ อาหารแปรรูป ฯลฯ และการประกอบกิจการธุรกิจบริการในด้านอื่น ๆ อีกมากมายผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่สามารถสร้างขึ้นได้เอง อาทิ เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) อินสตาแกรม (Instagram) และ ยูทูบ (YouTube) เป็นต้น [2] ซึ่งในปัจจุบันนี้มีการซื้อขายสินค้าออนไลน์กันอย่างแพร่หลายเกือบแทบจะทุกชนิด สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ (1) สินค้าอุปโภคบริโภค (2) สินค้าอุตสาหกรรม [3] โดยมีลักษณะการใช้โซเชียลมีเดียออนไลน์ ผ่านการใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสื่อสารกับสังคมคนหมู่มากให้ได้มากที่สุด และเพื่อสร้างการปฏิสัมพันธ์ด้วยข้อความยาว รูปภาพ คลิปวิดีโอ รวมถึงการไลฟ์สดผ่านเฟซบุ๊กไลฟ์ เป็นต้น การไลฟ์สดขายสินค้านั้นสิ่งที่จะสามารถทำให้คนสนใจเข้ามาดูเป็นจำนวนมากได้ ประกอบด้วยหลายปัจจัย ซึ่งสามารถใช้กลยุทธ์การตลาดเข้ามามีส่วนร่วมประกอบ ไม่ว่าจะเป็นด้านผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอ ด้านราคาที่มีความน่าดึงดูดสนใจ หรือโปรโมชั่นการจัดกิจกรรมให้ลูกค้าได้ร่วมสนุกในการรับชม รวมถึงความเป็นเอกลักษณ์ของผู้ขายการพูดนำเสนอขายต่าง ๆ ก็เป็นจุดเด่นที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งช่วยดึงดูดความสนใจได้เป็นอย่างมาก การบอกเวลาล่วงหน้าจะไลฟ์วันไหนเวลาใดต้องมีการกำหนดให้ชัดเจน มีการวางแผนล่วงหน้าในการพูดโน้มน้าวเพื่อขายสินค้าไม่ว่าจะเป็นเรื่องของราคา มีสินค้าชนิดใดบ้าง จุดเด่นของตัวสินค้าต่าง ๆ และพูดคุยสนทนากับผู้ที่รับชมการไลฟ์สดเป็นระยะ การอ่านชื่อผู้ที่เข้ามาชมการตอบคำถามต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งอุปกรณ์เสริมที่จะช่วยให้ภาพและเสียงคมชัดน่าสนใจ รวมถึงการชักชวนให้ผู้คนเข้ามาติดตามเพื่อให้มีการแจ้งเตือนหรืออัปเดตข้อมูลในครั้งต่อไปได้ ซึ่งสาเหตุดังกล่าวล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้มียอดผู้ติดตามและยอดผู้ชมการไลฟ์สดเพิ่มจำนวนมากขึ้นด้วยเช่นกัน อีกปัจจัยหลักที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในการค้าขายสินค้าผ่านออนไลน์ คือ ความซื่อสัตย์ไม่เอาเปรียบลูกค้า รวมถึงคุณภาพที่เหมาะสมกับราคาของสินค้าและการจัดส่งที่ตรงต่อเวลา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถส่งผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจและเกิดความไว้วางใจในการซื้อสินค้าผ่านช่องทางไลฟ์สด และรวมถึงความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ที่ได้คุณภาพมี อย. เพื่อให้ลูกค้าเกิดความมั่นใจในการสั่งซื้อ สินค้ามีความปลอดภัยมีตราสินค้าที่ชัดเจนจดจำได้ง่าย ซึ่งสามารถส่งผลให้ลูกค้าเกิดความภักดีต่อตราสินค้า ผลิตภัณฑ์ หรือความเป็นเอกลักษณ์ของของขาย ส่งผลให้ลูกค้าเกิดการติดตามและกลับมาซื้อซ้ำได้ในครั้งต่อไป [4]

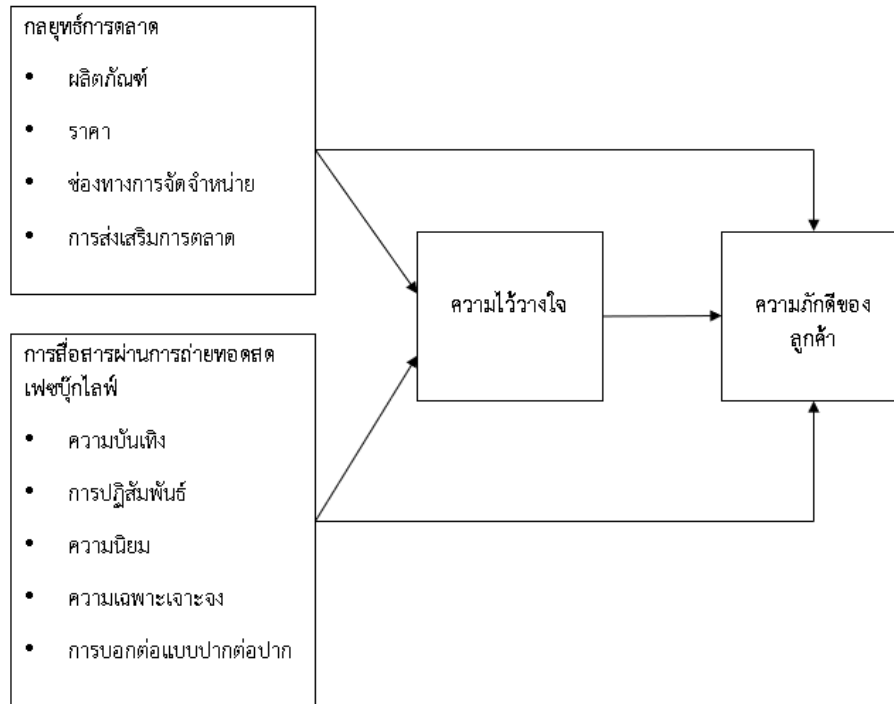
ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของกลยุทธ์การตลาดออนไลน์และการถ่ายทอดสดผ่านเฟซบุ๊กไลฟ์ ซึ่งนำมาสู่หัวข้อวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การตลาดและปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ที่มีผลต่อความไว้วางใจและความภักดีของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปในประเทศไทย” เพื่อเป็นแนวทางให้กับธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจผ่านช่องทางออนไลน์สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนด้านการตลาดออนไลน์ รวมถึงความไว้วางใจและความภักดีของลูกค้าธุรกิจจำหน่ายอาหารแปรรูป หรือธุรกิจการขายสินค้าออนไลน์อื่น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์และทางเลือกใหม่ที่ดีขึ้นสำหรับการค้าขายออนไลน์ของผู้จำหน่ายสินค้าต่าง ๆ ไปยังผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสมกับยุคใหม่ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตลาด ปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ ความไว้วางใจและความภักดีของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปออนไลน์
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของกลยุทธ์การตลาดที่มีผลต่อความไว้วางใจของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปออนไลน์

3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของกลยุทธ์การตลาดที่มีผลต่อความภักดีของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปออนไลน์
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ที่มีผลต่อความไว้วางใจของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปออนไลน์
5. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ที่มีผลต่อความภักดีของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปออนไลน์
6. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความไว้วางใจที่มีผลต่อความภักดีของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปออนไลน์

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคในประเทศไทย ที่เคยรับชมการถ่ายทอดสดการขายอาหารแปรรูปผ่านทางเฟซบุ๊กไลฟ์ และเคยซื้ออาหารแปรรูปผ่านทางเฟซบุ๊กไลฟ์ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนผู้บริโภคที่แน่นอน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Cochran กรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 [5] ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดตัวอย่าง จำนวน 384 ตัวอย่าง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความถี่ในการซื้ออาหารแปรรูปผ่านทางช่องทางเฟซบุ๊กไลฟ์ จำนวนเงินเฉลี่ยที่ซื้ออาหารแปรรูปผ่านออนไลน์ต่อครั้ง ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านกลยุทธ์การตลาด แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ประกอบด้วยคำถามจำนวน 19 ข้อ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความบันเทิง ด้านการปฏิสัมพันธ์ ด้านความนิยม ด้านความเฉพาะเจาะจง และด้านการบอกต่อแบบปากต่อปาก ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 18 ข้อ ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความไว้วางใจของลูกค้าที่ซื้อสินค้าประเภทอาหารแปรรูปผ่านช่องทางถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 4 ข้อ และส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับความภักดีของลูกค้าที่ซื้อสินค้าประเภทอาหารแปรรูปผ่านช่องทางถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 5 ข้อโดยลักษณะของคำถามส่วนที่ 2 3 4 และ 5 เป็นคำถามแบบปลายปิดที่ใช้มาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีตัวเลือกที่แบ่งเป็นระดับ ตั้งแต่ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด ถึงระดับ 5 คือ เห็นด้วยมากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยใช้เทคนิคการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของเนื้อหาที่ใช้ (Item Objective Congruency : IOC) คือ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 คน ผลการตรวจสอบมีค่า

ความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสม และ 2) ตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค [6] ซึ่งในการแปลผลการวิเคราะห์ของ Jump [7] เสนอว่าเกณฑ์การยอมรับควรมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาไม่ต่ำกว่า 0.70 จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเชื่อถือได้ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.84 โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านกลยุทธ์การตลาด มีค่าเท่ากับ 0.82 ด้านการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ มีค่าเท่ากับ 0.93 ด้านความไว้วางใจ มีค่าเท่ากับ 0.89 และด้านความภักดีของลูกค้า มีค่าเท่ากับ 0.90

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้บริโภคที่เคยซื้อสินค้าประเภทอาหารแปรรูปผ่านช่องทางการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live) ในประเทศไทย โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม 2565

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติเชิงอนุมานซึ่งใช้ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ วิเคราะห์การถดถอยแบบง่าย และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 75.75 มีอายุ 21-30 ปี จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 61.00 ประกอบธุรกิจเป็นเจ้าของธุรกิจ/อาชีพอิสระ จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 25,000 บาท จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.75 มีความถี่ในการซื้ออาหารแปรรูปผ่านช่องทางเฟซบุ๊กไลฟ์ 2 – 5 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 มีจำนวนเงินเฉลี่ยต่อครั้งที่ซื้อ 101 – 500 บาท จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.75

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัย

พบว่า กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ของธุรกิจจำหน่ายอาหารแปรรูปผ่านช่องทางเฟซบุ๊กไลฟ์ในประเทศไทยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 (S.D. = 0.51) ปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์จำหน่ายอาหารแปรรูปในประเทศไทยทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ด้านความบันเทิง ด้านการปฏิสัมพันธ์ ด้านความนิยม ด้านความเฉพาะเจาะจง และด้านการบอกต่อแบบปากต่อปาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 (S.D. = 0.51) ความไว้วางใจของลูกค้าที่มีต่อธุรกิจจำหน่ายอาหารแปรรูปผ่านเฟซบุ๊กไลฟ์ในประเทศไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 (S.D. = 0.59) ความภักดีของลูกค้าที่มีต่อธุรกิจจำหน่ายอาหารแปรรูปผ่านเฟซบุ๊กไลฟ์ในประเทศไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 (S.D. = 0.63)

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 กลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความไว้วางใจของลูกค้า

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของกลยุทธ์การตลาดที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความไว้วางใจของลูกค้า

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	1.090	0.181		6.008	0.000**
Product (x ₁)	0.247	0.059	0.253	4.168	0.000**
Price (x ₂)	0.142	0.068	0.142	2.079	0.038*
Place (x ₃)	0.121	0.060	0.120	2.003	0.046*
Promotion (x ₄)	0.190	0.063	0.189	3.036	0.003**

ค่าคงที่ (a) = 1.090

R = 0.610^a, R² = 0.372, S.E.est = 0.46748, F = 58.382, P = 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า กลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความไว้วางใจของลูกค้าโดยกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความไว้วางใจของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และกลยุทธ์ด้านราคา (Price) และกลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความไว้วางใจของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และตัวแปรทุกตัวมีค่าประสิทธิภาพในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.372 แสดงว่าตัวแปรกลยุทธ์การตลาดทั้ง 4 ด้านสามารถร่วมกันทำนายความไว้วางใจของลูกค้าได้ร้อยละ 37.2 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ ได้ดังนี้ $y' = 1.090 + 0.247X_1 + 0.190X_4 + 0.142X_2 + 0.121X_3$ และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $Z'y = 0.253X_1 + 0.189X_4 + 0.142X_2 + 0.120X_3$

สมมติฐานที่ 2 กลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้า

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของกลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้า

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	1.187	0.204		5.822	0.000**
Product (x_1)	0.252	0.067	0.243	3.792	0.000**
Price (x_2)	0.068	0.077	0.063	0.882	0.378
Place (x_3)	0.114	0.068	0.106	1.683	0.093
Promotion (x_4)	0.234	0.070	0.219	3.327	0.001**

ค่าคงที่ (a) = 1.187

$R = 0.548^a$, $R^2 = 0.300$, S.E.est = 0.52525, $F = 42.306$, $P = 0.000$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า กลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้าโดยกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และด้านราคา (Price) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้าอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และตัวแปรทุกตัวมีค่าประสิทธิภาพในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.300 แสดงว่าตัวแปรกลยุทธ์การตลาดทั้ง 4 ด้านสามารถร่วมกันทำนายความไว้วางใจของลูกค้าได้ร้อยละ 30.00 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ ได้ดังนี้ $y' = 1.187 + 0.252X_1 + 0.234X_4 + 0.114X_3 + 0.068X_2$ และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $Z'y = 0.243X_1 + 0.219X_4 + 0.106X_3 + 0.063X_2$

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความไว้วางใจของลูกค้า

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความไว้วางใจของลูกค้า

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	0.769	0.156		4.925	0.000**
Entertain (x_1)	0.161	0.056	0.171	2.882	0.004**
Interact (x_2)	0.069	0.053	0.071	1.289	0.198
Trend (x_3)	0.104	0.063	0.103	1.656	0.099
Customiz (x_4)	0.294	0.058	0.303	5.059	0.000**
WOM (x_5)	0.155	0.055	0.159	2.802	0.005**

ค่าคงที่ (a) = 0.769

$R = 0.710^a$, $R^2 = 0.504$, S.E.est = 0.41591, $F = 80.012$, $P = 0.000$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความไว้วางใจของลูกค้าโดยปัจจัยด้านความเฉพาะเจาะจง (Customize) ด้านความบันเทิง (Entertainment) ด้านการบอกต่อแบบปากต่อปาก (WOM) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความไว้วางใจของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านความนิยม (Trend) และด้านการปฏิสัมพันธ์ (Interact) มีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และตัวแปรทุกตัวมีค่าประสิทธิภาพในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.504 แสดงว่าตัวแปรปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ทั้ง 5 ด้านสามารถร่วมกันทำนายความไว้วางใจของลูกค้าได้ร้อยละ 50.40 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบได้ดังนี้ $y' = 0.769 + 0.294X_4 + 0.161X_1 + 0.155X_5 + 0.104X_3 + 0.069X_2$ และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $Z'y = 0.303X_4 + 0.171X_1 + 0.159X_5 + 0.103X_3 + 0.071X_2$

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้า

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้า

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	0.824	0.180		4.577	0.000**
Entertain (x_1)	0.079	0.065	0.079	1.227	0.221
Interact (x_2)	0.040	0.062	0.039	0.655	0.513
Trend (x_3)	0.224	0.073	0.208	3.088	0.002**
Customiz (x_4)	0.251	0.067	0.243	3.747	0.000**
WOM (x_5)	0.169	0.064	0.163	2.647	0.008**

ค่าคงที่ (a) = 0.824

$R = 0.646^a$, $R^2 = 0.418$, S.E.est = 0.47972, $F = 56.481$, $P = 0.000$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้า โดยมีปัจจัยด้านความเฉพาะเจาะจง (Customize) ด้านความนิยม (Trend) ด้านการบอกต่อแบบปากต่อปาก (WOM) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความไว้วางใจของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วนด้านความบันเทิง (Entertain) ด้านการปฏิสัมพันธ์ (Interact) มีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และตัวแปรทุกตัวมีค่าประสิทธิภาพในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.418 แสดงว่าตัวแปรปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ทั้ง 5 ด้านสามารถร่วมกันทำนายความไว้วางใจของลูกค้าได้ร้อยละ 41.80 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ ได้ดังนี้ $y' = 0.824 + 0.251X_4 + 0.224X_3 + 0.169X_5 + 0.079X_1 + 0.040X_2$ และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $Z'y = 0.243X_4 + 0.208X_3 + 0.163X_5 + 0.079X_1 + 0.039X_2$

สมมติฐานที่ 5 ความไว้วางใจมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้า

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ถดถอยแบบง่ายของความไว้วางใจที่มีต่อความภักดีของลูกค้า

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	0.833	0.141		5.914	0.000**
Trust (X)	0.777	0.036	0.730	21.304	0.000**

ค่าคงที่ (a) = 0.833

$R = 0.730^a$, $R^2 = 0.533$, S.E.est = 0.42747, $F = 453.861$, $P = 0.000$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 5 พบว่า ความไว้วางใจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าประสิทธิภาพในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.533 แสดงว่า ตัวแปรความไว้วางใจสามารถทำนายความภักดีของลูกค้าธุรกิจจำหน่าย

แปรรูปผ่านเฟซบุ๊กไลฟ์ในประเทศไทยได้ร้อยละ 53.30 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ ได้ดังนี้ $y' = 0.833 + 0.777X$ และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $Z'y = 0.730X$

อภิปรายผล

1. อิทธิพลของกลยุทธ์การตลาดที่มีผลต่อความไว้วางใจของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปออนไลน์ผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์

จากผลการวิจัยอิทธิพลของกลยุทธ์การตลาดที่มีผลต่อความไว้วางใจของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปออนไลน์ พบว่ากลยุทธ์การตลาดออนไลน์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความไว้วางใจของลูกค้าซึ่งสนับสนุนสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ทั้ง 4 ด้านคือ กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด ร่วมกันพยากรณ์ความไว้วางใจของลูกค้าได้ร้อยละ 37.20 ไม่ว่าจะเป็นด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ของผู้จำหน่ายอาหารแปรรูปที่มีตราสัญลักษณ์หรือระบุชัดเจนได้คุณภาพมาตรฐานมีความปลอดภัย และมีฉลาก อย. วันเดือนปีที่ผลิตและวันหมดอายุของอาหารแปรรูป มีความหลากหลายและเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่นอาหารแปรรูปที่สามารถผลิตได้ตามฤดูกาลเท่านั้น ซึ่งมีความแปลกใหม่ให้ลูกค้าได้เลือกซื้ออยู่เสมอ และยังรวมถึงการรับประกันสินค้าหลังการขายเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ลูกค้าในคุณภาพของอาหารแปรรูป ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ลูกค้าเกิดความไว้วางใจในร้านจำหน่ายอาหารแปรรูป ด้านราคา (Price) การกำหนดราคาจำหน่ายอาหารแปรรูปที่ชัดเจนมีราคาถูกเป็นอีกปัจจัยสำคัญในการดึงดูดความน่าสนใจของลูกค้าได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้จำหน่ายอาหารแปรรูปผ่านเฟซบุ๊กไลฟ์ได้มีการกำหนดราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพของอาหารแปรรูป และมีราคาถูกกว่าในท้องตลาดทั่วไป เนื่องจากมีปัจจัยด้านต้นทุนที่ลดลง และยังมีช่องทางในการชำระเงินหลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นการโอนชำระเงินผ่านมือถือ หรือการชำระเงินแบบปลายทางยังช่วยสร้างความไว้วางใจให้แก่ลูกค้าว่าผู้จำหน่ายอาหารแปรรูปจะส่งถึงมือลูกค้าได้อย่างครบถ้วนและไม่เสียหายก่อนการชำระเงินอีกด้วย ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ในปัจจุบันมีการใช้เฟซบุ๊กไลฟ์ในการขายสินค้าและอาหารแปรรูปอย่างมากมาย ซึ่งผู้ที่เข้าชมสามารถเข้าชมได้ง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อนในการเข้าชม มีความตรงต่อเวลาในการจัดส่งให้ถึงมือลูกค้า และยังมีช่องทางให้ลูกค้าได้ติดตามสถานะการจัดส่ง รวมไปถึงความสะดวกสบายของลูกค้าที่สามารถรับสินค้าได้ที่บ้าน และด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ที่ผู้จำหน่ายอาหารแปรรูปมีการจัดกิจกรรมลุ้นรางวัล การลดราคาพิเศษ และแจกของแถมอยู่เสมออย่างสม่ำเสมอ ซึ่งก่อให้เกิดความน่าสนใจแก่ลูกค้าได้เป็นอย่างดี รวมถึงความซื่อสัตย์ ไม่เอาเปรียบลูกค้าและการเก็บข้อมูลส่วนตัวของลูกค้าไว้เป็นอย่างดี จากที่กล่าวมาล้วนเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่ก่อให้เกิดความไว้วางใจแก่ลูกค้าได้สอดคล้องกับงานวิจัยของเพลินพรรณ โชติพิงษ์ และคณะ(2563) [8] ที่พบว่า กลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลต่อความไว้วางใจและการตัดสินใจซื้อ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมิรินทร์ รุ่งรัศมีพัฒน์ และวิชิต อุอ้าน (2564) [9] ที่พบว่า การตลาดผ่านช่องทางออนไลน์ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจทีวีสามารถขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าซึ่งต้องพึ่งระบบการซื้อขายทางออนไลน์ทั่วไป ระบบดังกล่าวมีความพร้อมในการให้บริการแก่ลูกค้าเกิดความสะดวกสบายในการบริการทำให้ลูกค้าไว้วางใจในเทคโนโลยี

2. อิทธิพลของกลยุทธ์การตลาดที่มีผลต่อความภักดีของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปออนไลน์ผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์

จากผลการวิจัยอิทธิพลของกลยุทธ์การตลาดที่มีผลต่อความภักดีของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปออนไลน์ พบว่ากลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้าซึ่งสนับสนุนสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลยุทธ์การตลาดทั้ง 4 ด้าน คือ กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาดร่วมกันพยากรณ์ความภักดีของลูกค้าได้ร้อยละ 30.00 ทั้งนี้เนื่องจากกลยุทธ์การตลาดด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ของผู้จำหน่ายอาหารแปรรูปที่มีตราสินค้าระบุชัดเจนทำให้ลูกค้าจดจำได้ง่ายในการติดตามสั่งซื้อในครั้งถัดไปได้ อาหารแปรรูปได้คุณภาพมาตรฐานมีความปลอดภัย และมีฉลาก อย. วันเดือนปีที่ผลิตและวันหมดอายุ รวมถึงมีความหลากหลายและเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่นอาหารแปรรูปที่สามารถผลิตได้ตามฤดูกาลเท่านั้นซึ่งมีความแปลกใหม่ให้ลูกค้าได้เลือกซื้ออยู่เสมอ และยังรวมถึงการรับประกันสินค้าหลังการขายเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้าในคุณภาพของอาหารแปรรูป ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ลูกค้าเกิดความภักดีและกลับมาซื้อซ้ำอย่างต่อเนื่อง กลยุทธ์ด้านราคา (Price) ซึ่งมีการกำหนดราคาจำหน่ายอาหารแปรรูปที่ชัดเจนมีราคาถูกเป็นอีกปัจจัยสำคัญในการดึงดูดความน่าสนใจของลูกค้าได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้จำหน่ายอาหารแปรรูปผ่านเฟซบุ๊กไลฟ์ได้มีการกำหนดราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพของอาหารแปรรูป และมีราคาถูกกว่าในท้องตลาดทั่วไป และยังมีช่องทางในการชำระเงินหลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นการโอนชำระเงินผ่านมือถือ หรือการชำระเงินแบบปลายทางยังช่วยสร้างความไว้วางใจให้แก่ลูกค้าว่าผู้จำหน่ายอาหารแปรรูปจะส่งถึงมือลูกค้าได้อย่างครบถ้วนและไม่เสียหายก่อนการชำระเงินอีกด้วย นอกจากนี้ กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ด้วยการใช้เฟซบุ๊กไลฟ์ในการขายสินค้าและอาหารแปรรูปซึ่งผู้ที่เข้าชมสามารถเข้าชมได้ง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อนในการเข้าชม มีความตรงต่อเวลาในการจัดส่งให้ถึงมือลูกค้า และยังมีช่องทางให้ลูกค้าได้ติดตามสถานะการจัดส่ง รวมไปถึงความสะดวกสบายของลูกค้าที่สามารถรับสินค้าได้ที่บ้าน และด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ซึ่งผู้จำหน่ายอาหาร

แปรรูปมีการจัดกิจกรรมลุ้นของรางวัล การลดราคาพิเศษ และแจกของแถมอยู่อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งก่อให้เกิดความน่าสนใจแก่ลูกค้าได้เป็นอย่างดี มีการโฆษณาผ่านเฟซบุ๊กเพื่อให้ลูกค้าได้ติดตามผ่านทางเฟซบุ๊กอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงความซื่อสัตย์ ไม่เอาเปรียบลูกค้าและการเก็บข้อมูลส่วนตัวของลูกค้าไว้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่ก่อให้เกิดความไว้วางใจแก่ลูกค้าได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยชนก วนิษฐกุล (2561) [10] ที่พบว่า ตัวแปรด้านกลยุทธ์ทางการตลาดที่ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมทางการตลาดสามารถทำให้ลูกค้าได้รับการบริการตามความต้องการ ราคาไม่แพงเกินไปมีหลายรสชาติที่มีเอกลักษณ์และอร่อยถูกใจลูกค้า มีผลต่อความภักดีของลูกค้าธุรกิจร้านนมสด และนอกจากนี้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกยังพบว่าลูกค้าให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญกับความเป็นตัวตนดั้งเดิมของตัวผลิตภัณฑ์อีกด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิราภรณ์ วิฑูรย์พิศาลศิลป์ (2564) [11] ที่พบว่า กลยุทธ์ทางการตลาดมีผลเชิงบวกต่อความผูกพันในการใช้บริการแพลตฟอร์มที่ป้อนออนไลน์ แสดงให้เห็นว่าการสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดที่ดีมีคุณภาพ และสามารถสร้างกลยุทธ์ได้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการจะสามารถสร้างความผูกพันในแพลตฟอร์มที่ป้อนออนไลน์ของผู้ใช้บริการได้ เช่นเดียวกับการศึกษาของงานของ Hollebeek (2014) [12] ที่ได้กล่าวไว้ว่า ความผูกพันในตราสินค้า (Brand Engagement) หมายถึง กิจกรรมเชิงบวกของผู้บริโภคที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ อารมณ์ และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องในการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภค และตราสินค้าโดยระดับที่เพิ่มขึ้นจากความผูกพันในตราสินค้านั้นช่วยให้ธุรกิจประสบความสำเร็จไม่ว่าจะเป็น การเติบโตของยอดขาย การลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน การพูดต่อแบบปากต่อปาก (Word-of-Mouth) ในแง่บวก รวมไปถึงการสนับสนุนตราสินค้า ดังนั้น หากองค์กรต้องการเพิ่มความผูกพันของผู้บริโภคให้มากขึ้น องค์กรควรที่จะหาช่องทางที่สามารถทำให้เกิดโอกาสในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคกับตราสินค้าให้มากขึ้นโดยการสร้างความผูกพันผ่านกลยุทธ์ทางการตลาดในด้านต่าง ๆ

3. อิทธิพลของปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ที่มีต่อความไว้วางใจของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูป

จากผลการวิจัยอิทธิพลของปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ที่มีต่อความไว้วางใจของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปออนไลน์ พบว่า ปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปออนไลน์ 5 ด้าน ได้แก่ ความเฉพาะเจาะจง ความบันเทิง การบอกต่อแบบปากต่อปาก ความนิยม และการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันพยากรณ์ความไว้วางใจได้ร้อยละ 50.40 ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ไม่ว่าจะเป็นด้านความบันเทิง (Entertainment) ในการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นประโยชน์น่าดึงดูดใจ และให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้รับชมในขณะที่ถ่ายทอดสดผ่านเฟซบุ๊กไลฟ์ และการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าชมได้ร่วมสนุกกับกิจกรรมที่ผู้จำหน่ายอาหารแปรรูปสร้างขึ้นด้านการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ซึ่งผู้จำหน่ายอาหารแปรรูปมีการนำเสนอเนื้อหาในการจำหน่ายอาหารแปรรูปที่เป็นประโยชน์และใช้คำพูดในทางที่ดีมีความเป็นกันเอง และในการพูดคุยโต้ตอบกันได้แบบเรียลไทม์เมื่อลูกค้าต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อที่จะทำการสั่งซื้อ และสามารถทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในการรับชมโดยการกดส่งอิโมจิเพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกให้แก่ผู้จำหน่ายอาหารแปรรูปก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่กระหว่างผู้จำหน่ายและลูกค้า ส่วนด้านความนิยม (Trendiness) การจำหน่ายอาหารแปรรูปหรือสินค้าอื่น ๆ ผ่านช่องทางเฟซบุ๊กไลฟ์กำลังเป็นที่นิยมอย่างมากในปัจจุบันซึ่งทำให้เป็นที่น่าสนใจแก่ลูกค้ารวมถึงการมีชื่อเสียงของผู้จำหน่ายอาหารแปรรูปที่มีผู้ติดตามเป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้จำหน่ายสามารถสร้างการดึงดูดให้ลูกค้าเกิดความสนใจได้เป็นอย่างดีและสามารถนำเสนอเนื้อหาที่มีความทันสมัยมีความน่าสนใจ ส่วนด้านความเฉพาะเจาะจง (Customization) ผู้จำหน่ายมีการจัดหาอาหารแปรรูปหรือสินค้าที่มีความแปลกใหม่ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความพิเศษและคุณภาพที่ดีตรงต่อความต้องการซื้อของลูกค้าจึงทำให้ได้รับความสนใจจากลูกค้า และด้านการบอกต่อแบบปากต่อปาก (Word of Mouth) การจำหน่ายอาหารแปรรูปที่มีคุณภาพดี มีความพิเศษเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวสามารถสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่ลูกค้าและเกิดความพึงพอใจในการสั่งซื้อ ทำให้เกิดการซื้อซ้ำนำไปสู่การแชร์ข้อมูลหรือประสบการณ์ที่ได้รับผ่านเฟซบุ๊ก หรือการแนะนำบอกต่อแก่เพื่อนหรือผู้อื่น รวมถึงการที่ลูกค้าได้ทราบข้อมูลจากบุคคลอื่นผ่านเฟซบุ๊กและการบอกต่อ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความต้องการซื้อและมีการติดตามผู้จำหน่ายเพิ่มมากขึ้น และมีการซื้อซ้ำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปารมี รอดกลิน (2562) [13] ที่พบว่า ปัจจัยด้านความบันเทิงด้านการปฏิสัมพันธ์ ด้านความนิยม ด้านความเฉพาะเจาะจง และปัจจัยด้านการตลาดแบบปากต่อปากส่งผลต่อความไว้วางใจและการตัดสินใจซื้อสินค้าประเภทอัญมณีและเครื่องประดับผ่านช่องทางเฟซบุ๊กไลฟ์ของผู้บริโภคในประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจากการถ่ายทอดสดผ่านเฟซบุ๊กไลฟ์ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินขณะที่ลูกค้ารับชมการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการต่างๆ โดยแนวคิดของ Shao (2009) [14] ได้กล่าวถึงความบันเทิงผ่านปัจจัยการตลาดสังคมออนไลน์ว่าความบันเทิงนั้นเป็นตัวกระตุ้นหลักของผู้บริโภคที่สร้างความน่าสนใจได้

4. อิทธิพลของปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ที่มีต่อความภักดีของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปออนไลน์

จากผลการวิจัยอิทธิพลของปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ที่มีต่อความภักดีของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปออนไลน์ พบว่าปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความเฉพาะเจาะจง ความบันเทิง การบอกต่อแบบปากต่อปาก ความนิยม และการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันพยากรณ์ความไว้วางใจได้ร้อยละ 41.80 เนื่องจากไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านความบันเทิง (Entertainment) ในการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นประโยชน์น่าดึงดูดใจ และให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้รับชมในขณะถ่ายทอดสดผ่านเฟซบุ๊กไลฟ์เพื่อทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในการรับชมและเกิดความสนใจในตัวอาหารแปรรูปหรือสินค้า และการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าชมได้ร่วมสนุกกับกิจกรรมที่ผู้ถ่ายทอดสดสร้างขึ้น นอกจากนี้ปัจจัยด้านการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ผู้จำหน่ายอาหารแปรรูปมีการนำเสนอเนื้อหาในการจำหน่ายอาหารแปรรูปที่เป็นประโยชน์และใช้คำพูดในทางที่ดีมีความเป็นกันเองทำให้ลูกค้าเกิดความเชื่อมั่นในตราสินค้า และในการพูดคุยโต้ตอบกันได้แบบเรียลไทม์เมื่อลูกค้าต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อที่จะทำการสั่งซื้อ และสามารถทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในการรับชมโดยการกดส่งโอมิเจีฟเพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกให้แก่ผู้จำหน่ายอาหารแปรรูป ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่กระหว่างผู้จำหน่ายและลูกค้า และปัจจัยด้านความนิยม (Trendiness) ซึ่งการจำหน่ายอาหารแปรรูปหรือสินค้าอื่น ๆ ผ่านช่องทางเฟซบุ๊กไลฟ์กำลังเป็นที่นิยมอย่างมากในปัจจุบันทำให้เป็นที่น่าสนใจแก่ลูกค้า รวมถึงการมีชื่อเสียงของผู้จำหน่ายอาหารแปรรูปที่มีผู้ติดตามเป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้จำหน่ายสามารถสร้างการดึงดูดให้ลูกค้าเกิดความสนใจได้เป็นอย่างดีและด้วยการสื่อสารการนำเสนอข้อมูลของผู้จำหน่ายและสามารถนำเสนอเนื้อหาที่มีความทันสมัยมีความน่าสนใจ การแสดงออกถึงตัวตนอย่างชัดเจนทำให้ลูกค้าเกิดความชื่นชอบและประทับใจในตัวของผู้จำหน่ายทำให้ลูกค้ามีการติดตามการไลฟ์สดในครั้งต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนปัจจัยด้านความเฉพาะเจาะจง (Customization) ลูกค้าล้วนมีความสนใจอาหารแปรรูปหรือสินค้าที่มีความแปลกใหม่ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความพิเศษและคุณภาพที่ดีตรงต่อความต้องการซื้อของลูกค้า ทั้งนี้เมื่อลูกค้าเกิดความชื่นชอบและประทับใจในตัวของผู้จำหน่ายซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความภักดีที่ลูกค้ามีต่อผู้จำหน่ายหรือตราสินค้า ทำให้ลูกค้ามีการติดตามเข้าชมไลฟ์สดและสั่งซื้ออยู่เสมอ และปัจจัยด้านการบอกต่อแบบปากต่อปาก (Word of Mouth) โดยผู้จำหน่ายอาหารแปรรูปจัดหาอาหารแปรรูปที่มีคุณภาพดีมีความพิเศษเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวสามารถสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่ลูกค้าและเกิดความพึงพอใจในการสั่งซื้อ ทำให้เกิดการซื้อซ้ำนำไปสู่การแชร์ข้อมูลหรือประสบการณ์ที่ได้รับผ่านเฟซบุ๊ก หรือการแนะนำบอกต่อแก่เพื่อนหรือผู้อื่น รวมถึงการที่ลูกค้าได้ทราบข้อมูลจากบุคคลอื่นผ่านเฟซบุ๊กและการบอกต่อ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความต้องการซื้อและมีการติดตามผู้จำหน่ายเพิ่มมากขึ้น และมีการซื้อซ้ำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิรติ แยมโอบธุ และสุมาลย์ ปานคำ (2562) [15] ที่พบว่า ความผูกพันของลูกค้าและความภักดีในตราสินค้ามีความสัมพันธ์และผลกระทบทางบวกต่อความตั้งใจซื้อ ซึ่งการที่ผู้จำหน่ายสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าอยู่ตลอดเวลา ทำให้ลูกค้ามีความชื่นชอบในตราสินค้า และเมื่อลูกค้าต้องการซื้อสินค้าเครื่องสำอาง จะนึกแบรนด์นั้น ๆ เป็นยี่ห้อแรก

5. อิทธิพลของความไว้วางใจที่มีต่อความภักดีของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปออนไลน์

จากผลการวิจัยอิทธิพลของความไว้วางใจที่มีต่อความภักดีของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปออนไลน์ พบว่าความไว้วางใจมีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยความไว้วางใจสามารถพยากรณ์ความภักดีของลูกค้าได้ร้อยละ 53.30 เนื่องจาก เมื่อลูกค้ามีความมั่นใจในคุณภาพตามความเหมาะสมและสามารถติดตามสั่งซื้ออาหารแปรรูปผ่านเฟซบุ๊กไลฟ์ได้อย่างต่อเนื่อง และมีความพึงพอใจในการซื้อซ้ำ อีกทั้งยังมีความเชื่อมั่นว่าผู้จำหน่ายอาหารแปรรูปผ่านเฟซบุ๊กไลฟ์มีความซื่อสัตย์ไม่เอาเปรียบลูกค้า สามารถเก็บข้อมูลส่วนตัวของลูกค้าได้เป็นอย่างดี และมีความเชื่อมั่นในตราสินค้าและตัวของผู้จำหน่ายอาหารแปรรูปด้วยความมีเอกลักษณ์ในการนำเสนอขายอย่างชัดเจน โดยมอร์แกน และฮัน (Morgan & Hunt, 1994) [16] ได้อธิบายไว้ว่า ความไว้วางใจสามารถวัดได้จากความมั่นใจของลูกค้าซึ่งผู้จำหน่ายแต่ละรายจะได้รับความเชื่อมั่นจากลูกค้าที่ต่างกัน และจะสามารถประเมินความไว้วางใจของลูกค้าได้เมื่อลูกค้าได้รับสินค้าหรือบริการนั้น ๆ แล้ว โดยจะส่งผลให้ลูกค้ากลับมาซื้อหรือใช้บริการสินค้านั้นซ้ำได้อีกครั้ง เช่นเดียวกับแนวคิดของ Ndubisi (2007) [17] กล่าวว่า ความไว้วางใจถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญอย่างมากในการสร้างความจงรักภักดีและมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกันระหว่างความไว้วางใจและความภักดีของลูกค้า ข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตาภา ทัดหอม (2558) [18] ที่พบว่า ปัจจัยด้านความไว้วางใจส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านช่องทางเฟซบุ๊กไลฟ์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากลูกค้าได้เห็นสินค้าจริงและผู้ขายสินค้าได้อธิบายหรือสาธิตวิธีการใช้ จึงเพิ่มความมั่นใจให้แก่ลูกค้าในการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเฟซบุ๊กไลฟ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวิณี ทองแถม (2560) [19] ที่พบว่า ลูกค้าผู้ใช้บริการไฮเปอร์มาร์เก็ตเกิดการตระหนักรู้ต่อไฮเปอร์มาร์เก็ตจากความคิดของลูกค้าที่สามารถจดจำชื่อและลักษณะของไฮเปอร์มาร์เก็ตได้โดยผ่านการมอบความไว้วางใจ ความสะดวกสบาย สิ่งแวดล้อม คุณภาพตัวสินค้า และคุณภาพบริการของไฮเปอร์มาร์เก็ต ซึ่งความไว้วางใจเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความได้เปรียบทางการแข่งขันเป็นสิ่งที่ลูกค้าเชื่อถือ เชื่อมั่นในคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของสินค้าและบริการที่ไฮเปอร์มาร์เก็ตมอบให้นำไปสู่ความภักดีของลูกค้าได้ในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการบริหารธุรกิจ

1.1 ผู้ประกอบการสามารถนำกลยุทธ์การตลาด และปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ ไปใช้ประโยชน์เพื่อวางแผนในการประกอบธุรกิจ หรือการดำเนินงานได้ จากผลการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจเป็นอันดับแรกๆ ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยมีปัจจัยของการ สื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ ได้แก่ ด้านการบอกต่อแบบปากต่อปาก ด้านความเฉพาะเจาะจง และด้านความบันเทิง ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อความไว้วางใจ และความภักดีของลูกค้าได้ ผู้ประกอบการสามารถนำไปวิเคราะห์เพื่อแนวทางที่เหมาะสม ที่สุดในการนำเสนอขายสินค้าประเภทอาหารแปรรูป รวมถึงการติดตามข้อเสนอแนะจากกลุ่มลูกค้าเพื่อปรับปรุงแก้ไข และพัฒนา ผลิตภัณฑ์ให้ตรงต่อความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างสม่ำเสมอ

1.2 ผู้ประกอบการสามารถนำกลยุทธ์การตลาด และปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ ไปวางแผนในการ ประกอบธุรกิจ หรือการดำเนินงานได้ ซึ่งควรศึกษาปัจจัยสื่อสังคมออนไลน์ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดสดบนแพลตฟอร์ม อื่นๆได้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการที่ดียิ่งขึ้น และเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ของผู้บริโภคบนแพลตฟอร์มอื่น ๆ ได้มากยิ่งขึ้น เป็นการเพิ่มโอกาสขยายตลาดของกลุ่มผู้บริโภคได้กว้างขึ้นอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การตลาดและปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ ที่มีผลต่อความไว้วางใจและความ ภักดีของลูกค้าที่ซื้ออาหารแปรรูปในประเทศไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้ผู้สนใจควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 ควรศึกษาพฤติกรรมการตลาด และปัจจัยการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ด้านอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความไว้วางใจ และ ความภักดีของลูกค้า เนื่องจากผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเฉพาะกลยุทธ์การตลาดและปัจจัยการสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ เท่านั้น อาจมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลกระทบต่อความไว้วางใจ และความภักดีของลูกค้ากรณีการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางเฟซบุ๊กไลฟ์ และรวมถึง แพลตฟอร์มออนไลน์อื่นๆ จึงควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อขยายขอบเขตขององค์ความรู้ให้มากยิ่งขึ้น

2.2 เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยรวบรวมแบบสอบถามผ่านทางออนไลน์ไปยังกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งต่อไปควรดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่ไปด้วยเพื่อผลการวิจัยที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] ACU PAY THAILAND. เปิด 5 สถิติ social media ในประเทศไทย 2022. [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 5 มิถุนายน 2565]. เข้าถึงได้จาก: <https://acuthai.com/สถิติการใช้-social-media-2022/>.
- [2] Sanook. แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียที่ครองใจคนไทยในปี2021. [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 15 สิงหาคม 2564]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.sanook.com/hitech/1533905/>
- [3] Praveet Elearning. การขายผลิตภัณฑ์. [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 10 ตุลาคม 2564]. เข้าถึงได้จาก: http://praveetelearning.com/elearning_content.php?subject_id=1&chapter_id=9
- [4] Fillgoods. แผนการตลาดหลัก4p. [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 12 ตุลาคม 2564]. เข้าถึงจาก: <https://fillgoods.co/online-biz/shop-orders-build-business-with-4p-make-more-sale/>
- [5] ชีรวุฒิ เอกะกุล. ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์อุบลราชธานี. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี; 2543
- [6] Cronbach L.J. Essentials of psychological testing. New York: Harper and Row; 1970.
- [7] Jump N. Psychometric theory. 2nd ed. New York: McGraw Hill; 1978.
- [8] เฟลีนพรรณ โชติพงษ์ เขียวลักษณ์ นาควิเชียร วินัส นาควิระ นวพร เหมือนบัว ศิริพร แก้วสกต และฐิติมา ป้องคำสิงห์. ความไว้วางใจใน ฐานะตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงการยอมรับเทคโนโลยีและกลยุทธ์การตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อชุดผ้าไทยสตรีด้วยวี ไลฟส์สดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2563; 6: 147-154
- [9] ภูมรินทร์ รุ่งรัศมีพัฒน์ และวิชิต อุ๋อั้น. ปัจจัยเชิงสาเหตุของความไว้วางใจเทคโนโลยีในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ส่งผลกระทบต่อ พฤติกรรม การตัดสินใจซื้อทัวร์ออนไลน์จากผู้ประกอบการธุรกิจทัวร์. วารสารศิลปะการจัดการมหาวิทยาลัยศรีปทุม 2565; 6 :358-373.
- [10] ท้ายชนก วนิศกรกุล และคณะ. การพัฒนารูปแบบนวัตกรรมและกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีต่อความภักดีของลูกค้าธุรกิจร้านนมสด. วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 2561; 13: 33-49.
- [11] วิราภรณ์ วิชชุย์พิศาลศิลป์. กลยุทธ์ทางการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อความผูกพันของผู้ใช้บริการแพลตฟอร์มที่ป้อนออนไลน์. [วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2564.
- [12] Hollebeck L. D., Glynn, M. S., and Brodie R. J. Consumer Brand Engagement in Social Media: Conceptualization, Scale Development and Validation. Journal of Interactive Marketing Elsevier 2014; 28: 149-165.

- [13] ปารมี รอดกลิ่น. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความไว้วางใจซึ่งทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าประเภทอัญมณีและเครื่องประดับผ่านช่องทางการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook) ของผู้บริโภคในประเทศไทย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2562.
- [14] Shao G. Understanding the appeal of user-generated media: A uses and gratification perspective. *The Appeal of User Generated Media* 2009; 19: 7-25.
- [15] กิรติ แยมโอษฐ์ และสุมาลย์ ปานคำ. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความตั้งใจในการซื้อซ้ำเสื้อผ้าผ่านเฟซบุ๊กไลฟ์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ* 2562; 6: 222-236.
- [16] Morgan R.M. & Hunt S.D. The commitment-trust theory of relationship marketing. *Journal of Marketing* 1994; 58:20–38.
- [17] Ndubisi. Relationship marketing and customer loyalty. *Marketing Intelligence & Planning* 2007; 25: 98–106.
- [18] จิตภา ทัดหอม. การตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ความไว้วางใจและคุณภาพของระบบสารสนเทศที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านช่องทางการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live) ของผู้บริโภคออนไลน์ในกรุงเทพมหานคร [การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ; 2558.
- [19] ภาวิณี ทองแยม. ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าผู้ใช้บริการธุรกิจประเภทไฮเปอร์มาร์เก็ตไทยตามกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนบนตัวแบบเส้นทาง PLS. *วารสารนานาชาติมหาวิทยาลัยขอนแก่นมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* 2560; 7: 120-150.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกุยบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2

Transformational Leadership of Administrators in Kuibiri District Under Prachuapkhirikhan Primary Educational Service Area Office 2

พิริยะ รุ่งเรือง และ ชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง
Piriya Rungruang and Chaiwat Prasongsang

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ จังหวัดนครปฐม 73170
Master of Education Program in Educational Administration, College of Innovation Management,
Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Nakhon Pathom 73170

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: oldermarker@gmail.com

Received: 30 September 2022, Revised: 22 January 2023, Accepted: 05 October 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกุยบุรี และ 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอกุยบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 134 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามจำนวนและแบบสัมภาษณ์จำนวน 2 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของประชากร (One – Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอกุยบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกุยบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันและขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไม่แตกต่างกัน และกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ผู้นำ ภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of transformational leadership of School Administrators in Kuiburi District. 2) to compare Transformational Leadership of School Administrators under Prachuapkhirikhan Primary Educational Service Area Office 2 following teacher opinions. The sample size consisted of 134 teachers, which were categorized by size of school and working experience. The instrument used to collect data in this study was a questionnaire and Interview form with 2 questions. The statistics used for data analysis were frequency, mean, and standard deviation, and One – Way ANOVA.

The results of the study were as follows : 1) transformational leadership of School Administrators under Prachuapkhirikhan Primary Educational Service Area Office 2 was at the high level and 2) the comparison of School Administrators under Prachuapkhirikhan Primary Educational Service Area Office 2 following teacher opinions, which were categorized by size of school and working experience by One – Way ANOVA analysis showed that teachers who had different working experience and size of school had different opinions with statistical not significance was at level .05

Keywords : Leader, Leadership, Transformational Leadership

บทนำ

ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การศึกษากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเจริญก้าวหน้าขึ้นต้องอาศัยความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารต้องรู้จักเรียนรู้และเข้าใจพื้นฐานของการเป็นผู้นำตั้งแต่เริ่มต้นจนก้าวไปสู่การเป็นผู้นำมืออาชีพและมีคุณภาพ นอกจากนี้ยังต้องตระหนักว่าภาวะผู้นำนั้นอาศัยปัจจัย 3 ปัจจัย คือ ผู้นำ ผู้ตาม และสถานการณ์ โดยผู้บริหารต้องรวบรวมอิทธิพลและอำนาจที่ตนเองมีและอำนาจจากหน้าที่ตำแหน่งที่ตนได้รับ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือโน้มน้าวจิตใจให้เกิดการคล้อยตาม ซึ่งจะส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จ มีความก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ บาส และ อโวลิโอ (Bass and Avolio : 1994) [1] ได้มีการกล่าวถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่าเป็นผู้ที่สามารถทำให้ผู้ตามคล้อยตามตนเองได้ เป็นกระบวนการที่ผู้ตามให้ความเคารพต่อผู้นำ และสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาความสามารถและศักยภาพของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ผู้นำจะชักนำความคิดให้ผู้ตามมองถึงความสำเร็จหรืออุดมการณ์เดียวกัน บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงประกอบด้วย 4 หัวข้อหลักคือ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการบริหารอารมณ์ และมีคุณธรรมจริยธรรม 2) การสร้างแรงบันดาลใจ เป็นการโน้มน้าวจิตใจให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงาน โดยแรงบันดาลใจที่เกิดขึ้นนั้นต้องเกิดขึ้นมาจากภายใน สร้างเจตคติทางบวกหรือคิดในทางบวก กระตุ้นให้ทีมหรือผู้ตามมีการทำงานที่สุขสันต์ 3) การกระตุ้นทางปัญญา เป็นการเร้าความสามารถของผู้ตามให้เกิดสิ่งใหม่อย่างสร้างสรรค์ เพิ่มการตระหนักรู้กับปัญหาที่เกิดขึ้นและให้มีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ 4) คำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลหรือคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เป็นการเอาใจใส่ในความสามารถของแต่ละบุคคลและคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล มีการสื่อสารที่ดี มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีมิตรไมตรี มีการแนะนำและการมอบหมายงาน มีการพัฒนาบุคลากรและสนับสนุนการทำงานเพื่อให้บุคคลบรรลุเป้าหมายของตนเองและองค์กร

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภออุบลูบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 โดยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภออุบลูบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภออุบลูบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภออุบลูบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูในขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน
2. ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภออุบลูบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ครูในสถานศึกษาในอำเภออุบลูบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 จำนวน 215 คน จากโรงเรียนที่รับหน้าที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในเขตอำเภออุบลูบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้งหมด 25 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 134 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้เป็นวิจัยแบบผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้ แบบสอบถามจำนวน 36 ข้อ และแบบสัมภาษณ์จำนวน 2 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงค่าความถี่และร้อยละ

2. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภออุบลบุรีสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในอำเภออุบลบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภออุบลบุรีสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 มีดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภออุบลบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าระดับ
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.080	0.708	มาก
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.032	0.711	มาก
3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.023	0.703	มาก
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.008	0.720	มาก
โดยภาพรวม	4.036	0.710	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภออุบลบุรีสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 มากที่สุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.080 หมายถึง มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.032 หมายถึง มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.023 หมายถึง มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับ มาก และน้อยที่สุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.008 หมายถึง มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับ มาก ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภออุบลบุรีสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 สรุปในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.036 หมายถึง มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับ มาก

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภออุบลบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	SS	DF	MS	F	Sig
ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์					
ระหว่างกลุ่ม	1.137	2	0.568	1.135	0.325
ภายในกลุ่ม	65.622	131	0.501		
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ					
ระหว่างกลุ่ม	0.382	2	0.191	0.373	0.689
ภายในกลุ่ม	66.965	131	0.511		
ด้านการกระตุ้นทางปัญญา					
ระหว่างกลุ่ม	0.679	2	0.340	0.684	0.506
ภายในกลุ่ม	65.078	131	0.497		
ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล					
ระหว่างกลุ่ม	0.960	2	0.480	0.925	3.99
ภายในกลุ่ม	67.472	130	0.519		
โดยภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	0.567	2	0.329	0.693	0.502
ภายในกลุ่ม	65.109	131	0.474		

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอกุยบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนเปรียบเทียบรายคู่ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนที่ขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอกุยบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	SS	DF	MS	F	Sig
ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์					
ระหว่างกลุ่ม	0.207	2	1.104	2.240	0.111
ภายในกลุ่ม	64.551	131	0.493		
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ					
ระหว่างกลุ่ม	2.088	2	1.044	2.096	0.127
ภายในกลุ่ม	65.259	131	0.498		
ด้านการกระตุ้นทางปัญญา					
ระหว่างกลุ่ม	1.772	2	0.886	1.814	0.167
ภายในกลุ่ม	63.986	131	0.488		
ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล					
ระหว่างกลุ่ม	0.1931	2	0.966	1.888	0.156
ภายในกลุ่ม	66.501	130	0.512		
โดยภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	1.927	2	0.964	2.075	0.130
ภายในกลุ่ม	60.839	131	0.464		

จากตารางที่ 3 พบว่าผลวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอกุยบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยใช้สถิติ Anova เปรียบเทียบรายคู่ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอกุยบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและอภิปรายผลจากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้อย่างต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอกุยบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 รายด้านและภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทั้ง 4 ด้านแล้วพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมาคือด้านการสร้างแรงบันดาลใจ รองลงมาคือด้านการกระตุ้นทางปัญญา และน้อยที่สุดคือด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ เกษะนันท์ (2555) ที่ได้ศึกษา กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารระดับกลางของโรงเรียนในเครือข่ายภาคนี้เซนต์ปอล เดอ ชาร์ต ในประเทศไทย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารระดับกลางฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก [2] และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีร์ศักดิ์ สารสมศรี (2563) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก [3] และยังสอดคล้องกับ รัฐัญญา พรหมศรี (2559) ที่ได้ศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาระดับภาวะ

ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ซึ่งผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก [4] ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันอาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนในอำเภออุยบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ เป็นผู้ที่สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง และสามารถปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถใช้อำนาจหรือสร้างแรงจูงใจเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานในโรงเรียนให้เป็นระบบ เปลี่ยนแปลงสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนได้เกิดการรับรู้และความสำคัญของตนเอง สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาตนเองไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภออุยบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 เปรียบเทียบรายคู่ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนที่ขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาญชัย ไชยคำภา (2551) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดหนองคายจำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่าการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน [5] และยังสอดคล้องกับฐิริธญา พรหมศร (2559) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามวิทยฐานะ ประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา และขนาดสถานศึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยรวมและไม่แตกต่างกัน [4]

ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนในอำเภออุยบุรีเป็นโรงเรียนขนาดกลางส่วนมากและบริบทของโรงเรียนมีความใกล้เคียงกัน จึงมีปัจจัยหลายอย่างคล้ายกันเช่น จำนวนครูในโรงเรียน วัสดุอุปกรณ์ที่ได้รับจัดสรร งบประมาณที่ได้รับและอื่นๆ บวกกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 มีการรวมกลุ่มของผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละอำเภอเพื่อการจัดการพัฒนา การแลกเปลี่ยนการบริหาร แลกเปลี่ยนแนวคิดต่างๆ อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 ยังมีนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาผู้บริหารในสังกัดให้ทันยุคทันสมัยอยู่ตลอด

3. ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภออุยบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 เปรียบเทียบรายคู่ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับ ธีรศักดิ์ สารสมศรี (2563) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 [3] และยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญมี กอบุญ (2548) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน [6] และยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกิจ สานุสสัย (2546) ที่ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนพบว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน [7]

ผลการวิจัยที่ไม่สอดคล้องนี้อาจเป็นผลมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภออุยบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 ผู้บริหารมีการบริหารงานเป็นระบบ บริหารงานอย่างเท่าเทียมกัน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและปฏิบัติกับครูและบุคลากรในสถานศึกษาด้วยความเสมอภาค ไม่มีการแบ่งกลุ่มหรือแบ่งฝ่าย มีการอยู่ร่วมกันในสถานศึกษาอย่างเป็นกัลยาณมิตร มีน้ำใจไม่ตรีต่อกัน สามารถสร้างความรักใคร่ ความสามัคคีความปองดอง และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสถานศึกษาของตนเองได้ และ

อาจเป็นเพราะครูและบุคลากรในสถานศึกษาในเขตอำเภอกุยบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 มีประสบการณ์ทำงานที่ใกล้เคียงกัน หรือวัยใกล้เคียงจึงมีความคิดและทัศนคติใกล้เคียงกัน หรืออาจพบว่กกับการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่มีความเสมอต้นเสมอปลายมาโดยตลอด จึงทำให้เกิดความเท่าเทียมในสถานศึกษาในทุกมิติ

4. กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอกุยบุรี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 ประกอบด้วย

4.1 กลยุทธ์ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์สามารถทำได้ดังนี้ 1) หน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารให้เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง 2) หน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมจริยธรรม เหมาะกับการเป็นผู้บริหารที่ดี 3) หน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้บริหารปฏิบัติตนให้เป็นที่รักของผู้ใต้บังคับบัญชา มีน้ำใจไมตรี มีความเห็นอกเห็นใจต่อครูและบุคลากรในสถานศึกษา 4) หน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารสถานศึกษาจัดโครงการติดตามให้ผู้บริหารได้แสดงออกถึงความยุติธรรมในการบริหาร เช่น การนำเสนอผลงานการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดปีการศึกษาละ 1 – 2 ครั้ง และ 5) หน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารสถานศึกษาจัดโครงการที่ส่งเสริมให้ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ เช่น การจัดอบรมจิตอาสาให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดหรือการประกวดโรงเรียนจิตอาสาดีเด่น เป็นต้น ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเรียนร่วมตามแนวคิดภาวะผู้นำที่ยั่งยืนเพื่อเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 3 กลยุทธ์คือ 1) กลยุทธ์การเสริมสร้างผู้บริหารเพื่อการเรียนรู้ทางวิชาชีพของบุคลากรครูอย่างต่อเนื่อง 2) กลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารเพื่อการส่งเสริมภาวะผู้นำของบุคลากรครู 3) กลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารเพื่อการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายภายนอก

4.2 กลยุทธ์ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสร้างแรงบันดาลใจสามารถทำได้ดังนี้ 1) พัฒนาทักษะของผู้บริหารในการกระตุ้นให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความพร้อมในด้านการสื่อสาร ด้านทักษะภาษา 2) หน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมที่พัฒนาส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กร ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมและเหมาะสมลงตัวกับสถานศึกษานั้นๆ 3) หน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจูงใจครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้ทำงานด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ 4) หน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อครูและบุคลากรในสถานศึกษา และ 5) หน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้พัฒนาความรู้และทักษะของผู้บริหารในการสร้างขวัญกำลังใจต่อครูและบุคลากรในสถานศึกษาที่ตนเองดูแล เช่น การจัดการอบรมเกี่ยวกับจิตวิทยาของมนุษย์หรือการบริหารงานสถานศึกษาโดยใช้จิตวิทยา เป็นต้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิดา เมฆะวาท (2562) ที่ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 9 ซึ่งผลการวิจัยพบว่ากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก คือ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม 2) การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 3) การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ และ 4) การสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล [8]

4.3 กลยุทธ์ด้านการกระตุ้นทางปัญญา

กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการกระตุ้นทางปัญญาสามารถทำได้ดังนี้ 1) หน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้พัฒนาทักษะในการกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ตระหนักถึงประโยชน์ขององค์กร มีการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เช่น การถอดบทเรียนหลังจากที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนได้ดำเนินการ เพื่อหาจุดเด่นและจุดด้อยเพื่อในครั้งต่อไปจะได้มีการแก้ไขปัญหาและพัฒนาต่อไป 2) หน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาทักษะความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการกระตุ้นให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียวในสถานศึกษา เช่น การส่งเสริมให้ผู้บริหารจัดกิจกรรมภายในสถานศึกษาที่เป็นกิจกรรมส่งเสริมความรักความสามัคคีในสถานศึกษา ซึ่งอาจจะกำหนดเป็นภาระที่ทุกโรงเรียนต้องทำในทุก ๆ ปี 3) หน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการกระตุ้นให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดการนำสิ่งใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในองค์กร และ 4) หน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการกระตุ้นให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้ร่วมกันแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศร์ศักดิ์ สารสมศรี (2563) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 29 โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 29 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 29 มีดังนี้ 1) ด้านการมีอิทธิพล

อย่างมีอุดมการณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ควรยึดมั่นในอุดมการณ์ ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง พัฒนาความรู้ความสามารถ ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงในยุค 4.0 มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหาร สถานศึกษาควรมีการสร้างแรงบันดาลใจเชิงบวก มีทักษะในการสื่อสารที่ดี เป็นที่ปรึกษาที่ดี เปิดโอกาสให้ครู ได้แสดงความคิดเห็น และแสดงความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ 3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ผู้บริหาร สถานศึกษาควรมีความเข้าใจในสภาพการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน จนเกิดความเข้าใจในสภาพการปฏิบัติงานในยุคปัจจุบัน นำไปสู่การส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ส่งเสริมให้ครูได้มีการระดมสมอง แสดงความคิดเห็นในแนวทางการปฏิบัติงาน 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางตัวเป็นกลาง ให้ความสำคัญกับบุคลากรอย่างเท่าเทียมกัน มีความ เป็นประชาธิปไตย กำหนดบทบาทหน้าที่ได้อย่างชัดเจนเป็นระบบ ตรงกับความสามารถของบุคลากร [3]

4.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล สามารถทำได้ดังนี้ 1) หน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ฝึกใช้สติในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ 2) หน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมที่สนับสนุนให้ผู้บริหารได้หาวิธีการใหม่ๆ มาแก้ปัญหาสู่การพัฒนาทุก 1 ปี 3) ผู้บริหารต้องจัดกิจกรรมในสถานศึกษาที่ส่งเสริมหรือสนับสนุนความเป็นตัวของตัวเองของครูและบุคลากรในสถานศึกษา และสามารถคัดเลือกจุดเด่นของแต่ละคนเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานได้ และ 4) หน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมที่แสดงออกถึงความเคารพสิทธิของผู้อื่น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อ้อยฤดี สันทร (2560) ที่ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเทศบาลนครในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โดยผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเทศบาลนครในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในกลยุทธ์ที่ 4 คือกลยุทธ์การพัฒนาพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงที่กำหนดเป็นตัวชี้วัดในการวัดผลลัพธ์ของงานและการประเมินผล โดย สร้างอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ให้ผู้บริหารต้องมีความซื่อสัตย์ ความยอมรับ ความรักดี ความนับถือ และคุณธรรม ขยายการจูงใจโดยแรงบันดาลใจด้วยการพัฒนาทักษะของผู้บริหารให้มีความสามารถในการสื่อสารการสร้างจิตวิญญาณที่มงาน สร้างการกระตุ้นทางปัญญา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงกรอบการมองปัญหาและเผชิญสถานการณ์ การกระตุ้นให้มีการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนานวัตกรรมในองค์กร และสร้างการมุ่งพิจารณาปัจเจกบุคคล โดยให้ความเอาใจใส่เคารพและศรัทธาในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ [9]

จากผลการวิจัยกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภออุบลราชธานี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 2 ที่สอดคล้องกับนักวิจัยหลายท่านนั้น อาจเป็นผลจากการให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการให้สถานศึกษาของตนเองมีประสิทธิภาพ จึงมุ่งเน้นที่การพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาและพัฒนาตนเองไปพร้อมๆ กัน ภายใต้การเปลี่ยนแปลงนี้ ผู้บริหารจำต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเป็นเครื่องมือในการนำพาสถานศึกษาของตนเองไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบตัวแปรอื่นๆ เช่น เพศของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ควรมีการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มสถานศึกษากับกลุ่มอื่นๆ
3. ควรมีการนำแนวคิด ทฤษฎีภาวะผู้นำอื่นมาศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 2 เพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- [1] Bass, B.M & Avolio. Improving Organization Effectiveness Through Transformational Leadership. Thousand Oaks: Sage; 1994.
- [2] กมลวรรณ เกษมพันธ์. กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารระดับกลางของโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต ในประเทศไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรศึกษบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2555.
- [3] อธิศักดิ์ สารสมิตร. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 29. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5; 9 พฤษภาคม 2563; มหาวิทยาลัยราชธานี. จังหวัดอุบลราชธานี: 2563. 92 – 101.
- [4] วิริยญา พรหมศรี. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช; 2559.

- [5] ชาญชัย ไชยคำภา. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย[วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี; 2551.
- [6] บุญมี ก่อบุญ. ภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3[วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร; 2548.
- [7] ศุภกิจ สานุสัจย์. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น[วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย; 2546.
- [8] อธิดา เมฆะทัต. กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 9[วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ; 2562
- [9] อ้อยฤดี สันทร. กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเทศบาลนครในเขตจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ ; 2560

การบริหารกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนักเรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

Administration of Extracurricular and Student Activities to Help Students Reach their Full Potential

ภัทรสุดา พิษยกุลป์ ภาณุพัฒน์ บุตรดีไชย และ วิชิต ลือยศ
Pattarasuda Pitchayakan, Phanupat Butdeechai and Wichit Lueyot

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000
Educational Administration Program, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: bankbad7777@gmail.com

Received: 12 April 2022, Revised: 27 August 2022, Accepted: 23 October 2022

บทคัดย่อ

การบริหารกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษา ถือได้ว่าเป็นการบริหารงานที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงการส่งเสริมและมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีศักยภาพ รวมทั้งทักษะในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยเฉพาะทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องการให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและการประกอบอาชีพ รวมทั้งเรื่องการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ระเบียบวินัยของตนเอง อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการทำประโยชน์เพื่อชุมชน สังคมและประเทศชาติ ตลอดจนการทำนุบำรุงขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมการพัฒนานุคลิกภาพ ช่วยฝึกอุปนิสัยของผู้เรียนให้เหมาะสมกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย มีภาวะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ทั้งนี้ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อการศึกษาเล่าเรียน รวมถึงการประกอบอาชีพการงานในปัจจุบันและอนาคตต่อไปได้อีกด้วย

คำสำคัญ : กิจกรรมเสริมหลักสูตร การบริหารกิจกรรมนักเรียน การพัฒนาศักยภาพ

Abstract

Administration of extracurricular and student activities in educational institutions, consider that the administration is connected in terms of promoting and developing students as potential, including necessary skills to be prepared to deal with the current era's changes, especially important skills in the 21st century, which necessitate learners' ability to learn and innovate skills in information, media, and technology, as well as life skills and occupation, including fostering morals, ethics, values, and self-discipline, among other things. It also encourages work by utilizing group processes in the interest of the community, society, and nation, as well as keeping good traditions and customs. It also stimulates the development of one's personality and assists in shaping pupils' habits to reflect democratic principles. Have effective leadership and followers. Learners can appropriately apply the experiences they have obtained from learning in this regard, which is advantageous to education, including current and future careers.

Keywords : Extracurricular Activities, Student Activities Administration, Potential Development

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ประกอบกับมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของ

สังคม และเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยาก ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

ปัจจุบันสังคมไทยได้เข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นอกจากนี้ยังรวมไปถึงทางด้านการศึกษาอีกด้วย ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นเนื้อหาวิชาการเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อผู้เรียนในปัจจุบันอีกต่อไป ทั้งนี้จึงเป็นผลให้ผู้บริหาร รวมถึงครูผู้สอนจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารและการจัดการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ มีทักษะที่สำคัญในการใช้ชีวิตและทำงานในปัจจุบัน รวมถึงในอนาคตภายภาคหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษา นับว่าเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนโดยตรงและยังช่วยส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการฝึกสมรรถนะและทักษะต่าง ๆ ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ให้แก่ผู้เรียน เช่น คิดสร้างสรรค์ แก้ปัญหาเป็น มีวิจารณญาณ รู้เท่าทันสื่อ รอบรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความเป็นผู้นำ การทำงานเป็นทีม เป็นต้น ซึ่งสำหรับการบริหารกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนนั้น ต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจของบุคลากรภายในสถานศึกษา เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ แนวคิดต่าง ๆ ประกอบกับการศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนักเรียน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ และมีประสิทธิภาพสูงสุด

บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดการบริหารกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนักเรียน ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพรอบด้าน ทั้งทางด้านความรู้ ความสามารถและทักษะที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน

แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร

1. ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถานศึกษา นับว่ามีส่วนช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ระเบียบวินัยของตนเอง ส่งเสริมการทำงานการใช้กระบวนการกลุ่มในการทำประโยชน์ต่อชุมชน ตลอดจนการทำนุบำรุงขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม [1] ทั้งนี้ยังมีนักวิชาการจำนวนหนึ่งได้ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรในมุมมองต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ชลชญา เต็มหนอง [2] ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเสริมประสบการณ์ของผู้เรียน โดยให้นักเรียนที่สนใจได้ร่วมทำกิจกรรมในช่วงเวลาว่างจากการทำกิจกรรมอิสระในการทำกิจกรรมจะไม่มี การคิดหน่วยกิตและระดับผลการเรียน สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ [1] ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการ การด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะวิชาชีพ รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งส่งเสริมเจตคติคุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยม ที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

สุนัญญา เหลี่ยมพั่ง [3] ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรหมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นนอกเหนือกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนหรือในโรงเรียนเป็นกิจกรรมให้ความสนุกสนาน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ เป็นประสบการณ์ที่จัดนอกชั้นเรียนปกติหรือเป็นกิจกรรมนอกโรงเรียน เช่น กิจกรรมการออกค่าย การตั้งชมรม กิจกรรมการกีฬา กิจกรรมการเมืองการปกครอง และกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีความมุ่งหมายที่จะส่งเสริมประสบการณ์ของนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อให้การเรียนการสอนตามหลักสูตรสมบูรณ์ขึ้น และเป็นกิจกรรมที่ไม่มีการบังคับแต่ให้เข้าร่วมด้วยความเต็มใจกิจกรรมนั้นนั้นจะไม่นับหน่วยกิตหรือมีคะแนนที่จะส่งผลต่อการจบการศึกษาของนักเรียน ดังนั้น กิจกรรมเสริมหลักสูตรจึงนับได้ว่าเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญกิจกรรมหนึ่งที่จะส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายอารมณ์สังคมและสติปัญญา

อุไรวรรณ สอิ่งทอง [4] ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นให้นักเรียนทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนเพื่อมุ่งส่งเสริมในด้านวิชาการ ความสามารถพิเศษ ความถนัด และความสนใจของนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพช่วยฝึกอุปนิสัยของผู้เรียนให้เหมาะสมกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นให้กับผู้เรียนอย่างเป็นกระบวนการ ด้วยรูปแบบ และมีวิธีการที่หลากหลาย เป็นประสบการณ์ที่จัดนอกชั้นเรียนปกติหรือเป็นกิจกรรมนอกโรงเรียน เช่น กิจกรรมการออกค่าย การตั้งชมรม กิจกรรมการกีฬา กิจกรรมการเมืองการปกครอง และกิจกรรมอื่น ๆ โดยไม่มีการคิดหน่วยกิตและระดับผลการเรียน ทั้งนี้เพื่อ

การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในทุก ๆ ด้านทั้งทางด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะทางวิชาชีพ รวมทั้งเพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพช่วยฝึกอุปนิสัยของผู้เรียนให้เหมาะสมกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย

2. ความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมากในสังคมปัจจุบันเนื่องจากการพัฒนาทางด้านสติปัญญาในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ซึ่งควรที่จะพัฒนาทางด้านอารมณ์สังคมเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างเป็นสุขและเป็นคนเก่งคนดีต่อไปในอนาคต [3] ทั้งนี้ในการที่สถานศึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรขึ้น ย่อมมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่อยู่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียนตามปกติ [5] ซึ่งผู้เรียนจะได้มีโอกาสสัมผัสสถานการณ์จริงและประสบการณ์ตรงด้วยตนเอง เพราะในการดำรงชีวิตประจำวันจริงของผู้เรียนนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับงานทางด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่หากต้องขึ้นอยู่กับ การปรับตัว การแก้ปัญหา การวิเคราะห์ อ่าน สังเคราะห์ และการวิจัยด้วยตนเอง โดยอาศัยประสบการณ์ และทักษะเป็นเครื่องมือ [2] นอกจากนี้ยังช่วยส่งผลให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัด และความสามารถของตนเองเพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพการทำงานในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นบุคคลที่สมบูรณ์และเป็นที่ต้องการของสังคม ประเทศชาติต่อไป

3. จุดมุ่งหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น เป็นการกำหนดขอบเขต เป้าหมาย และแนวทางในการดำเนินงานต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่รู้จักเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีวุฒิทางอารมณ์ มีกระบวนการคิด มีทักษะในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม สามารถบูรณาการความรู้ ทักษะ เจตคติ และกิจนิสัยที่ได้จากการจัดกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและไปใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างเพิ่มพูนประสบการณ์และพัฒนาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้สามารถใช้เวลาวางให้เกิดประโยชน์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รวมทั้งเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ทั้งนี้ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียนอีกด้วย [1][6]

4. ประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม ทั้งนี้ทุกกิจกรรมมุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย โดยแบ่งเป็น 1) กิจกรรมวิชาการ เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมโครงการสอนในชั้นเรียนให้สมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น 2) กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความสามารถพิเศษและพัฒนาความสนใจเฉพาะ กิจกรรมนี้มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนได้มีโอกาสค้นหาหรือพัฒนาความสนใจ และความสามารถพิเศษของตนเองซึ่งมักไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียนโดยตรง 3) กิจกรรมที่เป็นการบริการภายในโรงเรียน กิจกรรมประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาด้านค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบวินัย 4) กิจกรรมที่พัฒนาด้านจิตใจ กิจกรรมประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาด้านค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบวินัย และ 5) กิจกรรมทางสังคม นันทนาการและกีฬา กิจกรรมประเภทนี้จัดขึ้นเพื่อพัฒนาการเข้าสังคมการอยู่ร่วมกัน และการพักผ่อนหย่อนใจ รวมทั้งสร้างความสามัคคีในหมู่คณะของผู้เรียน [2][6]

5. ประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์เนื่องจากส่วนหนึ่งทำให้หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข [3] ทั้งนี้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน รวมทั้งมีความสำคัญ และมีคุณค่าที่สถานศึกษาควรจัดขึ้น ทั้งนี้หากมีการจัดกิจกรรมอย่างถูกต้อง มีระบบแบบแผนที่ชัดเจนจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากทั้งต่อผู้เรียนเองและรวมถึงต่อสถานศึกษาด้วย โดยประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีดังนี้ 1) เพื่อเป็นการเติมเต็มในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ช่วยให้ผู้รู้จักการสร้างสามัคคีในหมู่คณะ รู้จักการสมาคมติดต่อกับผู้อื่นร่วมกันทำงานกับผู้อื่นได้ 2) เพื่อส่งเสริมหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติจริงช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างขวางและสมบูรณ์อย่างยิ่ง 3) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยอ้อม เช่น สภานักเรียน 4) เพื่อส่งเสริมกิจกรรมสังคมกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนช่วยสร้างสรรค์สังคมที่ตนอาศัยอยู่ 5) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์นอกเหนือจากการเรียนซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวเป็นประสบการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในห้องเรียนได้ 6) เพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยให้รู้จักการรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการปฏิบัติหน้าที่ และ 7) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีโอกาสได้ทำงานตามความรู้ ความ สามารถ และความสนใจของตนเอง [2][5-6]

ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถานศึกษามีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมากในสังคมปัจจุบันเนื่องจากการพัฒนาทางด้านเนื้อหาวิชาการเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียนและยังไม่ตอบสนองและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน โดยกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นเป็นกิจกรรมที่ช่วยในการเสริมสร้างสมรรถนะ รวมทั้งฝึกทักษะต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นต่อผู้เรียนอย่างมาก ซึ่งเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องบริหารจัดการและดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้แก่ผู้เรียน โดยต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้จะส่งผลให้ผู้เรียนได้เติมเต็มการพัฒนา

ศักยภาพของตนเองอย่างรอบด้าน ซึ่งจะทำให้สามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรมนั้นไปใช้ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการประกอบอาชีพการงานในอนาคต

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน

1. ความหมายของการบริหารจัดการงานกิจกรรมนักเรียน

การบริหารงานกิจกรรมนักเรียน เป็นการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ นอกห้องเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่จะต้องจัดให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนที่มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นคนดีของสังคมต่อไป [7] นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการได้กล่าวไว้เกี่ยวกับความหมายของการบริหารจัดการงานกิจกรรมนักเรียน มีดังนี้

ณัฐนนท์ คำชาย [8] ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมนักเรียนเป็นการพัฒนานักเรียน ส่งเสริมในด้านความสามารถความรู้ความสนใจของนักเรียน ในทุกด้าน เช่น ด้านร่างกาย ด้านสภาพทางอารมณ์ความคิดสติปัญญา ให้มีกรอบที่เป็นแนวทางนำไปสู่การบริหารงานตามแผนและนโยบายของโรงเรียนโดยไม่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสอนทางวิชาการเป็นการนำนักเรียนไปสู่สังคมแห่งการทำงาน ก่อเกิดสังคมที่เกิดการเรียนรู้ที่ได้ปฏิบัติทำให้เกิดการฝึกฝนในทางที่ดีทุกด้านทั้งคุณธรรม จริยธรรม งานกิจกรรมนักเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นประชากรที่ดี มีทักษะความรู้ที่ดี เหมาะสมถูกต้องตามบทบาทหน้าที่ เคารพในกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคม นำไปสู่ทักษะการใช้ชีวิตอย่างบุคคลที่มีคุณภาพ อันจะนำพาซึ่งความสุขความเจริญแก่สังคมและมวลมนุษยชาติ

มาลี เกษณนกร [9] ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติที่เน้นส่งเสริมการเรียนการสอน ครอบคลุม 4 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านการบริการแนะแนวการรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน และการบริการอื่น ๆ ที่จัดให้แก่แก่นักเรียนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถมีพฤติกรรม ที่ดีงามมีระเบียบวินัยในตนเองอันส่งผลอันดีงาม มีระเบียบวินัยในตนเองทำให้นักเรียนมีความ เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในการเรียนการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปโรงเรียน ต้องจัดให้กับนักเรียนเพื่อให้ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกายอารมณ์สังคมและสติปัญญา

วารารณ บัญตอก [10] ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคน ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติที่ดีงามมีระเบียบวินัยในตนเอง อันส่งผลให้นักเรียนก้าวหน้า และประสบความสำเร็จในการเรียน และการทำงาน เมื่อสำเร็จการศึกษาออกไป

โดยสรุป การบริหารจัดการงานกิจกรรมนักเรียน เป็นการบริหารงานที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง ซึ่งอยู่ นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติ ซึ่งตามปกติที่เน้นส่งเสริมการเรียนการสอน ครอบคลุม 4 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านการบริการแนะแนวการรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน และการบริการอื่น ๆ ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการดำเนินการจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างรอบด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยการจัดกิจกรรมนักเรียนนั้นจะไม่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนทางวิชาการ ทั้งนี้เป็นการนำผู้เรียนไปสู่สังคมแห่งการทำงาน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้า และประสบความสำเร็จในการเรียน และการทำงานในอนาคตต่อไป

2. ความสำคัญของการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน

การบริหารงานกิจกรรมนักเรียนมีความสำคัญต่อผู้เรียน สังคม และประเทศชาติ เพราะเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนให้เก่ง ดี มีสุข ตรงตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มีจุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความมีวินัยในตนเอง การเคารพกฎหมาย ความภูมิใจในความเป็นไทย มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ความเป็นเลิศตามศักยภาพของตนเอง รู้จักเลือกใช้เทคโนโลยี มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ รู้จักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถดำรงชีวิตด้วยความพอเพียง ทั้งนี้การพัฒนาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนจะส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพราะนอกเหนือจากการพัฒนาทางด้านความรู้แล้วสถานศึกษายังช่วยพัฒนา และส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี [7][11][12] ดังนั้นการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนจึงมีความสำคัญยิ่ง เพราะผู้เรียนเปรียบเสมือนเป็นหัวใจของสถานศึกษา สถานศึกษาจะก้าวไปหรือพัฒนาไปได้ก็ขึ้นอยู่กับการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนให้ได้พร้อมซึ่งคุณภาพ [8]

3. จุดมุ่งหมายของการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน

การบริหารงานกิจกรรมนักเรียน เป็นการบริหารงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รู้จักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีกระบวนการคิด มีทักษะในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม และมีความสุข มีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ทั้งนี้จุดมุ่งหมายที่สำคัญในการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนสามารถจำแนกได้ 6 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายเกิดความรู้อย่างรอบด้าน

ความชำนาญทั้งวิชาการและวิชาชีพอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น 2) เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความสนใจ ความถนัด และพัฒนาความสามารถพิเศษเฉพาะตัวมองเห็นช่องทางในการสร้างอาชีพในอนาคตได้อย่างเหมาะสม 3) เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าขององค์ความรู้ต่าง ๆ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต 4) เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพ เจตคติ ค่านิยมในการดำเนินชีวิต และเสริมสร้างศีลธรรม จริยธรรม 5) เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกและทำประโยชน์เพื่อสังคมและประเทศชาติ และ 6) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียนในสถานศึกษาให้ดำเนินไปได้ด้วยดี มีความปกติสุขต่อไป [10][13]

4. ประโยชน์ของการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน

การบริหารงานกิจกรรมนักเรียน เป็นการบริหารงานการจัดกิจกรรมที่ถือว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมาก ทั้งช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์โดยตรง สามารถที่จะนำประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งช่วยเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ ตามความรู้ ความสามารถ และความถนัด ช่วยส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิต สังคม และสติปัญญา และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งครูผู้สอนยังสามารถใช้กิจกรรมนักเรียนในการเป็นเครื่องมือเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยในตนเอง สร้างความสามัคคี รักหมู่คณะ มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบ รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีม การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม มีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันเอื้ออาทร และสมานฉันท์ [7][8][13]

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของนีโอฮิวแมนนิส

1. การศึกษาตามแนวคิดของนีโอฮิวแมนนิส

การศึกษาตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสของ พุดกรอง พิพัฒรัตน์ [14] ได้กล่าวไว้ว่า แนวคิดนีโอฮิวแมนนิสจะเห็นความสำคัญในการพัฒนาส่วนประกอบของชีวิตของมนุษย์ ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ ซึ่งประกอบไปด้วย จิตสำนึก จิตใต้สำนึก และจิตเหนือสำนึกไปพร้อม ๆ กัน มากกว่าที่จะพัฒนาด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ โดยในการพัฒนาร่างกายให้สมบูรณ์และแข็งแรงจะเน้นเรื่องการรับประทานอาหารและการออกกำลังกายที่เหมาะสมเป็นกิจกรรม การพัฒนาจิตสำนึกจะใช้หลักจริยธรรมเป็นส่วนควบคุม ส่วนจิตใต้สำนึกจะใช้วิธีผสมผสานโดยให้จิตใต้สำนึกรับข้อมูลที่จิตเหนือสำนึก จะใช้การทำสมาธิเป็นกิจกรรมซึ่งการพัฒนาตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจทำให้บุคคลนั้น ๆ ได้นำไปพัฒนาสังคมต่อไป นอกจากนี้ เกศราพรรณ พันธุศรีเกด อ่างถึงใน ธนพร สืบกระพันธ์ [15] ยังกล่าวไว้ว่า แนวคิดนีโอฮิวแมนนิส เป็นแนวคิดหนึ่งที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดปัญญาบริสุทธิ์ที่เรียกว่า INTUITION โดยจะสอนให้ผู้เรียนเกิดการฝึกภาวนา โยคะ และกระบวนการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนรู้จักตนเอง จึงเป็นแนวคิดที่น่าสนใจในด้านการนำเสนอหลักการปฏิบัติในการใช้ชีวิตประจำวันที่มีความประสานสอดคล้องกันในด้านจริยธรรมควบคู่ไปกับการใช้ชีวิตในสภาพสังคมปัจจุบันที่เรียกว่า ยุค 4.0

โดยสรุปจากการศึกษาตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส เป็นแนวคิดที่เห็นความสำคัญในการพัฒนามนุษย์ ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ ซึ่งประกอบไปด้วย จิตสำนึก จิตใต้สำนึก และจิตเหนือสำนึกไปพร้อม ๆ กัน มากกว่าที่จะพัฒนาด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ ทั้งนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดปัญญาบริสุทธิ์ โดยจะสอนให้ผู้เรียนเกิดการฝึกภาวนา โยคะ และกระบวนการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนรู้จักตนเอง

2. กิจกรรมการพัฒนาศักยภาพตามแนวคิดของนีโอฮิวแมนนิส

การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ในการศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพที่แฝงเร้นในตัวมนุษย์ทุกคนให้ปรากฏออกมาให้ได้มากที่สุด เพื่อพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ ในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านวิชาชีพ วิชาการ และในทุก ๆ ส่วนประกอบของชีวิตทั้งทางด้านร่างกาย จิตสำนึก จิตใต้สำนึก และจิตเหนือสำนึก โดยจะใช้กิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพที่จะสร้างความสามารถทางอารมณ์หรือจิตใจ ทำให้นักเรียนรู้จักความสุขในชีวิตได้ง่ายสามารถอดทน รอคอย มุ่งมั่นในการกระทำจนบรรลุเป้าหมายที่ตัวเองตั้งไว้ได้อย่างมีความสุข และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในทุกสถานการณ์ของชีวิต โดยกิจกรรมตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส มีลักษณะดังนี้ 1) อบอุ่นร่างกายด้วยการบริหารร่างกายในท่าอาสนะ เช่น ท่าภู ท่ากระต่าย ท่านกนางแอ่น ท่าดอกบัว เพื่อบริหารอวัยวะภายใน และภายนอกควบคุมอารมณ์ และจิตใจควบคู่กับการหายใจลึก ๆ มีการสงบนิ่งเป็นการช่วยผ่อนคลายกล้ามเนื้อ และประสาทมีผลทำให้จิตใจผ่อนคลาย และมีความสุขอารมณ์ เยือกเย็น มีความสงบทางจิตใจ 2) การจัดสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายเป็นธรรมชาติ เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้ ความรู้สึกจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว เพราะการที่เด็กได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่แปลกใหม่ก็จะยิ่งทำให้เด็กมีสติปัญญาที่สูงขึ้น 3) มีเสียงดนตรีจากเพลงบรรเลงหรือเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงน้ำตก ฟังร้อง นกร้อง ลมพัด เสียงคลื่น และมีเสียงเพลงแห่งความรัก ที่จะบอกให้เด็กรู้จักคุณค่าความรักให้กับตนเองและรักทุกสรรพสิ่งในโลกมนุษย์ อาจเป็นการร้องเพลงประกอบท่าทางตามเนื้อเพลง หรือการเล่นเก็บบอร์ดประกอบเพลง 4) นำการเล่นมาทำให้เด็กได้ใช้ความคิดคะเนเงินจินตนาการไปกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เด็ก ๆ มีอิสระในการใช้ความคิดเลียนแบบท่าทางเคลื่อนไหวตามนิทานเรื่องราวหรือเคลื่อนไหวในลีลาต่าง ๆ ด้วยความคิดสร้างสรรค์ของเด็กและมีความสุขสนุกสนานกับการเคลื่อนไหวในรูปแบบของการละเล่นต่าง ๆ และ 5) ผ่อนคลายกล้ามเนื้อ และจิตใจด้วยการสงบนิ่ง โดยการนอนใน

ท่าที่สบายอย่างอิสระ ร่างกายไม่เคลื่อนไหวมีความคิดด้านบวก มีความรักให้กับตนเอง และรักทุกสรรพสิ่ง มีความสุขกับการใช้ชีวิต อยู่ในสังคม [14][16]

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21

การบริหารกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนักเรียนในปัจจุบันนั้นต้องอาศัยการพัฒนา รูปแบบและกระบวนการจัดการให้มีความสอดคล้องตรงตามความต้องการของผู้เรียนมากที่สุดโดยผ่านกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมายไปที่ผู้เรียนโดยตรงเพื่อให้เกิดสมรรถนะและคุณลักษณะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้เรียนจะใช้ความรู้ในสาระหลักไปบูรณาการสั่งสมประสบการณ์กับทักษะ 3 ทักษะ เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ ซึ่งการจัดการศึกษาจะใช้ระบบส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 ระบบ คือ ระบบมาตรฐานการเรียนรู้ ระบบการประเมินผลทักษะการเรียนรู้ ระบบหลักสูตรและวิธีการสอน ระบบการพัฒนางานอาชีพ และระบบแหล่งเรียนรู้และบรรยากาศการเรียนรู้ ทั้งนี้สำหรับการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่สำคัญและจำเป็นต่อตัวผู้เรียนอย่างแท้จริง มุ่งไปที่ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนต้องไม่สอนหนังสือ ไม่นำสาระที่มีในตำรามาบอกบรรยายให้ ผู้เรียนจดจำแล้วนำไปสอบวัดความรู้ ครูต้องสอนคนให้เป็นมนุษย์ที่เรียนรู้การใช้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวก ในการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ โดยมีประเด็นคำถามอยากรู้เป็นตัวกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้อยากเรียน ที่จะนำไปสู่การกระตือรือร้นที่จะสืบค้น รวบรวมความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาสนับสนุน หรือโต้แย้งข้อสมมติฐานคำตอบที่คุ้นเคย พบเจอจากประสบการณ์เดิมใกล้ตัว สร้างเป็นกระบวนการทัศน์ ใหม่แทนของเดิม การเรียนรู้แบบนี้เรียกว่า Project-Based Learning: PBL [17]

สรุป

การบริหารกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนักเรียนนั้นเป็นการบริหารงานที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงการส่งเสริมและมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีศักยภาพ รวมทั้งทักษะในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมทั้งเป็นการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง มีความสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องการให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิต รวมทั้งการประกอบอาชีพ โดยอยู่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติ ไม่มีการให้หน่วยกิตและไม่มีการให้คะแนนทางวิชาการ ทั้งนี้สำหรับการบริหารจัดการเป็นการจัดกิจกรรมที่มีแบบแผนและมีจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน สอดคล้องกับความถนัดและสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างกันระหว่างบุคคลทั้งอารมณ์ ความรู้สึก ความสามารถและสติปัญญา และด้วยยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเร่งให้มีการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุคสมัยและความต้องการของผู้เรียน ทั้งนี้ก็เพื่อให้สถานศึกษาสามารถผลิตบุคคลที่มีศักยภาพ มีทักษะและมีสมรรถนะ ไปพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด รวมทั้งเป็นที่ยอมรับในภาคธุรกิจในปัจจุบันและอนาคตภายภาคหน้า

ข้อเสนอแนะ

การบริหารกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนักเรียนภายในสถานศึกษาในปัจจุบันนั้นแต่ละสถานศึกษาควรมุ่งพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการให้มีความสอดคล้องกับยุคสมัยอย่างต่อเนื่อง เพราะการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยนั้นไม่มีที่สิ้นสุดและรวดเร็ว หากดำเนินการล่าช้า ผลผลิตหรือบุคคลที่สำเร็จการศึกษาออกไปอาจขาดศักยภาพ ทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นในขณะนั้นได้ ยกตัวอย่างเช่น การใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วจนทำให้ผู้เรียนอาจยังไม่เข้าถึงและยังไม่มีความเข้าใจในสิ่งนั้นได้ ซึ่งจะเป็นปัญหาอย่างมากกับผู้เรียนหากไปประกอบอาชีพที่ต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะเทคโนโลยีบางอย่างอาจมีความจำเป็นต่อสังคมและภาคธุรกิจในอนาคต เป็นต้น นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรทุกฝ่าย รวมทั้งเดินทางไปศึกษาดูงานในต่างสถานศึกษา ทั้งนี้ก็เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานศึกษาของตนเองมากที่สุด และสถานศึกษาควรจัดหาวิทยากรนอกสถานศึกษาทั้ง ผู้เชี่ยวชาญ ประชาชน ชาวบ้าน รวมถึงผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้น ๆ ที่ผู้เรียนมีความสนใจ มาถ่ายทอดองค์ความรู้ รวมทั้งฝึกทักษะต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพตนเองมากขึ้น ผ่านการเรียนรู้และถ่ายทอดจากผู้ที่มีประสบการณ์โดยตรง

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ. แนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร. [อินเทอร์เน็ต]; 2548 [เข้าถึงเมื่อ 7 ธันวาคม 2564]. เข้าถึงได้จาก <http://pimporn.nsdv.go.th/pr/curriculum/activity.pdf>.
- [2] ชลชญา เต็มหนอง. ผลของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามทฤษฎีพหุปัญญาด้านการมองเห็นและมิติสัมพันธ์เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้วยไผ่ จังหวัดราชบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย]. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; 2557
- [3] สุนันฎญา เหลี่ยมเพ็ง. การพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2546
- [4] อุไรวรรณ หาญวงศ์. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา. วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ อีสเทิร์น 2557;2:55-66.
- [5] สายพิน พุทธิสาร. การศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนที่ได้รับรางวัลประกวดวงดนตรีไทยถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2543
- [6] พิมพ์ชนก คำชู. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามแนวทางคาร์ลลอร์ฟ เพื่อพัฒนาทักษะรายวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย]. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; 2555
- [7] กุลินา รอดทอง. การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี; 2561
- [8] ณัฐนนท์ คำชาย. การบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทพดินทร์วิทยาเชียงใหม่ [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่; 2562
- [9] มาลี เกศธนาธร. การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักธรรมาภิบาลเชิงพุทธของบุคลากร ทางการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2556
- [10] วราภรณ์ บุญดอก. สภาพและปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย]. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2559
- [11] พัทยาภรณ์ เปรมภิวังค์. การปฏิบัติงานกิจการนักเรียนโรงเรียนแม่สะเรียงบริ พัตร์จังหวัดแม่ฮ่องสอน [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่:มหาวิทยาลัย เชียงใหม่; 2553
- [12] กฤษณ์ จันทะวงศ์. แนวปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนวชิรวิทย์ฝ่ายมัธยม จังหวัดเชียงใหม่ [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่:มหาวิทยาลัย เชียงใหม่; 2553
- [13] พิมพ์ประภา หมื่นบุญญ์. สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยเน้นคุณธรรมนำความรู้โรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายสมุย 1 อำเภอกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 [ภาคินพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี; 2557
- [14] พุดกรอง พิพัฒรัตน์. (2551). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อการพัฒนาศักยภาพตนเองของนักเรียนการศึกษานอกโรงเรียน วิธีเรียนแบบทางไกล [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2551
- [15] ธนพร สืบกระพันธ์. (2563). การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสต์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลระนอง [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี; 2563
- [16] สวิตตา ทองเย็น. การศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยใช้วิธีการสอนแบบสองภาษาร่วมกับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสต์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2554
- [17] สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. [อินเทอร์เน็ต]; 2559 [เข้าถึงเมื่อ 14 มกราคม 2565]. เข้าถึงได้จาก [https:// webs.rmutl.ac.th/assets/upload/files/2016/09/20160908101755_51855.pdf](https://webs.rmutl.ac.th/assets/upload/files/2016/09/20160908101755_51855.pdf)

แนวทางการจัดกิจกรรมศึกษาบันเทิงที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กตลอดชีวิต

Guidelines for the Organization Edutainment Activities that Promote Lifelong Learning for Children

สุภลักษณ์ วงศ์หนอง
Supaluck Wongnor

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000
Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: supaluck.won@mail.pbru.ac.th

Received: 13 November 2022, Revised: 18 December 2022, Accepted: 05 February 2023

บทคัดย่อ

ในศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาที่สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การหลั่งไหลทางการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีทำให้เกิดแหล่งการเรียนรู้ที่ทันสมัยมากมาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเริ่มต้นเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มีโอกาสพัฒนาศักยภาพด้วยตนเองและตามความสนใจ โดยไม่มีข้อจำกัดทั้งด้านวัย ด้านเวลา และสถานที่ โดยมีแนวทางที่เหมาะสมกับผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากนวัตกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ที่ทันสมัยและยืดหยุ่น ดังกลยุทธ์ศึกษาบันเทิงที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน โดยมีกระบวนการเพลิน เด็กเป็นศูนย์กลาง และครูเป็นผู้สนับสนุนในการผลักดันให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต บทความนี้มุ่งนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมศึกษาบันเทิงที่เหมาะสมสำหรับวัยเรียนคือ 6-18 ปี เกิดกระบวนการเรียนแบบเพลิน เพื่อสร้างประสบการณ์ให้เด็กได้หลงใหลในการเรียนรู้ ผ่านการสร้างผลงานด้วยตนเองเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และมีทักษะในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

คำสำคัญ : กิจกรรม ศึกษาบันเทิง การเรียนรู้ตลอดชีวิต

Abstract

In the 21st century, a period of the world society is changing rapidly. The surge of learning with technology has created many modern learning resources. Provide opportunities for learners to start learning new things. The opportunity of development in their potential and interests without limitations of age, time and place. There is a suitable approach for learners to seek innovative knowledge with a modern and flexible learning process. An edutainment strategy that promotes fun learning with the enjoyment process, child center and teachers are supporters in pushing lifelong learning for children. This article aims to present guidelines for the organization edutainment activities suitable for education aged 6-18 years old. An enjoyable learning process to produce an experience for children to be passionate about learning through self-production, to become quality citizens and skills for living in happily life.

Keywords : Activities, Edutainment, Lifelong learning

บทนำ

ในสังคมยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การหลั่งไหลทางการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีทางการศึกษาทำให้เกิดแหล่งการเรียนรู้ที่ทันสมัยมากมาย ยังมีเหตุการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-19 การปรับตัวในการใช้ชีวิตและการเรียนรู้ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การต่อยอดความรู้ที่มีอยู่เพื่อให้ทันต่อความต้องการของโลกจะกลายเป็นทักษะใหม่และมีการพัฒนาความรู้มากขึ้นไปอีกเป็นเท่าตัว ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรด้วยการศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ ต้นทุนในการพัฒนาประเทศและการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

อย่างไรก็ตามเด็กไทยยังพบความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา เด็กหลุดออกนอกระบบการศึกษาซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นมายาวนาน เนื่องจากระบบการจัดการด้านการศึกษาที่ไม่ได้เชื่อมต่อระหว่างภาคส่วนและไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน โดยปัจจัยหลักที่ทำให้เด็กตัดสินใจออกจากระบบ คือ 1) กฎหมายการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งกำหนดให้เด็กไทยต้องเรียนชั้น ป.1 - ม.3 จนครบตามกฎหมายภาคบังคับ ครอบครัวที่มีข้อจำกัดจึงไม่ศึกษาต่อ และ 2) การสนับสนุนจากภาครัฐ เมื่อรัฐไม่สามารถเติมเต็มด้าน

โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกหรือเงินทุนสนับสนุนให้กับโรงเรียนที่ขาดแคลนได้ โดยในช่วงปีการศึกษา 2560-2564 เด็กหลุดออกจากระบบเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะช่วงวิกฤตโควิด-19 หลายครอบครัวพบปัญหาสถานะจนเฉียบพลัน และโรงเรียนปรับการเรียนจากออนไลน์เป็นออนไลน์ ทำให้เด็กเกิดสภาวะการเรียนรู้ของเด็กถดถอย โดยงานวิจัยในปี 2563 ของสถาบัน Northwest Evaluation Association (NWEA) พบว่า ความรู้ด้านวิชาคณิตศาสตร์ลดลง 50% และความรู้ด้านการอ่านลดลง 30% [1] ซึ่งประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญ โดย ในช่วงหลายปีมานี้ได้พัฒนาปรับหลักสูตรการเรียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมและยั่งยืนมากที่สุด แต่ก็ยังเกิดปัญหาที่หลากหลายที่ส่งผลกระทบต่อเด็กนักเรียนโดยตรงที่ไม่ได้รับกระบวนการเรียนรู้เต็มที่ ซึ่งการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความสามารถและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเริ่มต้นเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้ด้วยตนเองตามความสนใจ โดยไม่มีข้อจำกัดทั้งด้านวัย ด้านเวลา และสถานที่ สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ที่สำนักเลขาธิการสภาการศึกษาได้กำหนดวิสัยทัศน์ให้ "คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21" [2] โดยเครือข่ายภาคี TSDF-การศึกษา ได้เสนอโมเดล "การเชื่อมโยง In school + Out school" เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและความเป็นพลเมืองที่ดีของเด็กเยาวชน คือ 1) การสร้างความร่วมมือข้ามภาคส่วนของภาคีเครือข่าย 2) กระทรวงศึกษาธิการต้องปรับหลักสูตรแกนกลางให้เหมาะสมกับยุคสมัยที่เสริมทักษะการคิดและการแก้ปัญหา 3) ครอบครัวมีบทบาทเป็นนักส่งเสริมการเรียนรู้ 4) ครูเป็นนักจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างสภาพแวดล้อมให้เด็กทดลองทำ และ 5) ผู้บริหารโรงเรียน คือ ผู้สนับสนุนอย่างเต็มที่และหลักสูตรของหลายสถานศึกษาเริ่มปรับตัวสร้างหลักสูตรโปรแกรมตามความสนใจผู้เรียนที่หลากหลาย มีพื้นที่เรียนรู้ตามความสนใจแบบที่หาไม่ได้ในระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการแก้ปัญหาและปฏิรูปการศึกษาโดยไม่รอรัฐ [3] ผู้วางนโยบายควรหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางการศึกษาหลายช่วงอายุ ตั้งแต่ปฐมวัยให้มีคุณภาพที่ส่งเสริมทั้งทักษะด้านสติปัญญาและทักษะบุคลิกภาพ รวมไปถึงนโยบายที่ส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีคุณภาพ คือ การลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าอย่างยิ่ง [4]

ดังนั้น การศึกษาไทยจึงต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย เกิดการพัฒนาที่เหมาะสมกับผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากนวัตกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่ทันสมัยและยืดหยุ่น ดังกลยุทธ์ "ศึกษานันทนาการ" (Edutainment) ซึ่งเป็นการรวมคำศัพท์ 2 คำ คือ การศึกษา (Education) และความบันเทิง (Entertainment) หมายถึง การเรียนด้วยความสนุกสนาน ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ โดยนำความโดดเด่นของทั้งการศึกษาและความบันเทิงเข้าไว้ด้วยกัน [5]

หลักการศึกษานันทนาการ

ศึกษานันทนาการในด้านวิชาการ คือ การเรียนรู้ในทางเลือกอิสระที่มาจากความสนใจแต่ละบุคคล มีแรงจูงใจ และทางเลือกเป็นสำคัญส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการเล่นที่เหมาะสมในการพัฒนามีลักษณะดังนี้ 1) มีความพึงพอใจสูง 2) มุ่งเน้นกระบวนการ ไม่นับเป้าหมาย ดังนั้น ผลลัพธ์ที่ออกมาไม่สำคัญเท่ากระบวนการ 3) เด็กริเริ่มและกำกับด้วยตนเอง 4) กิจกรรมเกิดจากใจและจินตนาการ 5) อิสระจากภาระงานหรือกฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่ 6) ลงมือปฏิบัติหรือมีส่วนร่วม และ 7) เปิดกว้าง [5]

ศึกษานันทนาการในด้านความสนุก หรือ ความเพลิดเพลินและแรงดึงดูดใจ ที่เป็นไปได้ทั้งกิจกรรม โปรแกรมและสถานที่ท่องเที่ยว ที่คุณสมบัตินี้ของศึกษานันทนาการ คือ รูปแบบตั้งต้นร่วมกับการเรียนรู้หรือเนื้อหาการศึกษาเป็นผลผลิตพลอยได้ ซึ่งจากมุมมองของ 2 ทศนคติ คือ สถาบันการเรียนตามอัธยาศัยและสถานความบันเทิงที่เพิ่มเนื้อหาการศึกษาเข้าไป ซึ่งแบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ 1) แบบมีการปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม คือ เปิดเสรีและการมีใจจดจ่อไปกับการทำกิจกรรม มีโครงสร้างที่เป็นระบบและมีบทบาท เช่น การเล่นเกมแบบมีส่วนร่วม และเกมเขาวงกต เป็นต้น 2) แบบไม่มีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น รับสารจากประสบการณ์ตรง มีการสำรวจและเลือกเองได้ตามใจชอบ เช่น ภาพยนตร์ พิพิธภัณฑสถานสัตว์ เป็นต้น และ 3) แบบผสมผสาน ทั้ง 2 รูปแบบเข้าด้วยกัน [6]

กระบวนการเรียนแบบเพลิน (Play and Learn) มีหลักการใกล้เคียงกับศึกษานันทนาการ โดยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ 1) กระบวนการเพลิน คือ การเล่นปนเรียนอย่างเป็นกระบวนการ การมีใจจดจ่อ ตั้งใจ เอาใจใส่ โดยมีสติและการให้ความสนุกสนานเกิดสมาธิทำให้เกิดการรวมพลังและความจำ ที่เรียกว่า จิตใจ (Mind) 2) เด็กเป็นศูนย์กลาง คือ เด็กเป็นผู้สร้างเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเองตามประสบการณ์ส่วนตัว ที่คำนึงถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของการเรียนรู้และหลากหลายของการเรียนรู้ และ 3) ครู ซึ่งมีความสำคัญมากในกระบวนการที่ต้องปรับกระบวนการที่เปลี่ยนทัศนคติ ครูควรเข้าใจ คิดอย่างสร้างสรรค์ และพยายามหาทางสายกลางในการสอน มีประเด็นหรือแนวทางให้ชัดเจนว่า มีแผนจะทำอะไร ครูต้องคอยสังเกตลีลาการเรียนรู้และความสนใจของเด็ก ซึ่งบางทีก็เป็นพรสวรรค์ บางทีก็เป็นความถนัด [7]

ดังนั้น หลักการศึกษาระดับชั้นต้องคำนึงองค์ประกอบที่สำคัญ คือ กระบวนการ ผู้เรียน ผู้สอน ให้มีแนวทางสายกลางในการเรียนรู้ร่วมกัน เด็กมีแรงจูงใจ มีทางเลือกอิสระที่มาจากความสนใจแต่ละบุคคล และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ที่มุ่งเน้นกระบวนการ ไม่นับเป้าหมาย โดยมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ที่ความสนุกสนาน

แหล่งการเรียนรู้แนวศึกษาระดับชั้น

แหล่งการเรียนรู้แนวศึกษาระดับชั้นมีทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้ 1) พิพิธภัณฑสถานและพิพิธภัณฑ์เด็กมีความโดดเด่น คือ การสร้างพื้นที่สำหรับเด็ก ที่ทำให้พวกเขาได้เรียนรู้จากการเล่นและการผจญภัยจากประสบการณ์และการค้นพบ พวกเขาจะมีสังคมและลักษณะเฉพาะจากความบันเทิงและมีการโต้ตอบหรือมีส่วนร่วมจากการจัดแสดงนิทรรศการ 2) โปรแกรมตามอัธยาศัยและโปรแกรมในศูนย์การศึกษาทางนิเวศวิทยา (สวนสัตว์) ด้วยหลักสูตรที่หลากหลายบนพื้นฐานของหลักการคอนสตรัคติวิสต์ เช่น การทำขนมปังด้วยตัวเองตั้งแต่เริ่มและจบด้วยตนเอง 3) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เป็นปรากฏการณ์การได้รับความนิยมในด้านศึกษาระดับชั้นมากที่สุด ด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีผ่านการใช้ CD-ROM และ DVD จนพัฒนาไปใช้ในอินเทอร์เน็ตที่ผู้เล่นสามารถแข่งขันและได้มีส่วนร่วม ในสื่อมัลติมีเดีย สารานุกรมและศาสตร์การสอนต่างๆ ได้ใช้เทคนิคที่ใหม่ล่าสุดร่วมกับจิตวิทยาในการสื่อสารสื่อสารไปยังผู้ใช้ เช่น ปฏิกริยาในระบบเสมือนจริง (Interaction: Virtual system) มัลติมีเดีย (Multimedia) รายบุคคลและสังคม (Individual and social) และการจำลองแบบและการใกล้สู่ความเป็นจริง (Simulation and approaching the reality) และ 4) สื่อมวลชน ในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20 การพัฒนาโทรทัศน์และเคเบิลทีวีมีบทบาททางสังคมอย่างมาก ในด้านเผยแพร่ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ เช่น บางซีรี่ส์ทางการศึกษาของ BCC หรือ ภาพยนตร์สารคดี Animal Planet จาก Discovery Channel เป็นต้น [8]

รูปแบบศึกษาระดับชั้นในห้องเรียน

ขั้นตอนแบบศึกษาระดับชั้นมี 8 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การใช้สื่อประเภทเทคโนโลยี เช่น วีดีโอเพื่อเพิ่มความน่าสนใจ โดยพิจารณาช่วงเวลา วิธีการและช่วงเวลาในนำเสนอ 2) นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม 3) นำเสนอสถานการณ์ที่ทำให้นักเรียนแปลกใจและน่าสนใจ 4) เพิ่มการสาธิตกับสถานการณ์ 5) เพิ่มลูกเล่นด้วยเสียงหรือภาพเคลื่อนไหวการ์ตูนเข้าไปในสไลด์พาวเวอร์พอยท์ 6) บรรยายให้น่าสนใจมากขึ้นโดยการเพิ่มระดับเสียง สีหน้าท่าทาง เช่น การพูดเรื่องตลกที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา 7) เพิ่มตัวอย่างงานเพื่อเพิ่มให้น่าสนใจมากขึ้น และ 8) ส่งเสริมให้นักเรียนพูดคุยและอภิปรายประเด็นต่างๆ [9]

ซึ่งศึกษาระดับชั้นไม่ใช่ความคิดใหม่ แต่เป็นแนวคิดที่เราสามารถย้อนหลังไปดูพัฒนาการดังกล่าวได้เป็นพัน ๆ ปี โดยความคิดดังกล่าว มักปรากฏในรูปแบบของนิทานพื้นบ้าน นิยายปรัมปรา นิทานอีสป ฯลฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดค่านิยม ความเชื่อ ศีลธรรม และประเพณีสู่บุคคลในสังคมในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก [10] ด้วยการพัฒนาทางเทคโนโลยีจึงเกิดสื่อที่สร้างอิทธิพลต่อการเรียนรู้ได้มากมาย ทั้งภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ และเกม เป็นต้น นักวิชาการหลายคนได้นำแนวทางของศึกษาระดับชั้นมาทดลองใช้ต่างพบว่า เกิดผลดีในด้านการเรียน ซึ่งกิจกรรมศึกษาระดับชั้นจูงใจนักเรียนให้มีความคิดวิเคราะห์ ทบทวนความเชื่อ ความรู้ และการรับรู้ของตนในเชิงการวิเคราะห์และการวิจารณ์มากขึ้น [11] จากหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นและสนุกทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มประสิทธิภาพ กระบวนการเรียนรู้แบบศึกษาระดับชั้นสำหรับเด็กนั้นคือ การเล่น ซึ่งเป็นวิถีทางธรรมชาติ ที่สร้างความพึงพอใจในรูปแบบกิจกรรมที่เกิดการเรียนรู้ทั้งการศึกษาและการบันเทิงแบบ 100 % ซึ่งในช่วงทศวรรษที่ผ่านมางานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเด็กและพัฒนาการสมอง ได้รับการยืนยันว่า การเล่นทำให้เกิดการพัฒนาสมองและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทั้งกายภาพ อารมณ์ และสังคม [5]

ดังนั้นเมื่อเด็กได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ทั้งความรู้และมีความบันเทิงเป็นสิ่งเร้า ก็ทำให้เกิดประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากความอยากรู้อยากเห็นของเด็กเอง ย่อมเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ นักการศึกษาด้านการเล่นได้จัดโปรแกรมการศึกษาที่ผนวกการเล่นไว้เป็นส่วนสำคัญของหลักสูตรหลายประการ

ทฤษฎีการเล่น

ทฤษฎีของ Erickson เชื่อว่า การเล่นช่วยให้เด็กได้ฝึกหัด ทดลอง และเรียนรู้สถานการณ์ของการเป็นผู้ใหญ่ การเล่นเป็นกระบวนการต่อเนื่องของความสัมพันธ์ของความจริงทางด้านจิตใจและสังคม เป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับโลก โดยการค้นพบสิ่งใหม่และซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยแบ่งขั้นตอนของการพัฒนาการเล่นออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้ 1) การเล่นเกี่ยวกับตนเอง (Auto Cosmic) เป็นระยะที่เด็กมีความสุขจากการได้สัมผัสร่างกายของตนเองหรือมารดา ศูนย์กลางในการเล่นนั้นอยู่ที่ตัวเอง 2) การเล่นกับสภาพแวดล้อม (Microsphere) เป็นช่วงที่เด็กสร้างโลกของตนเองโดยการเล่นสมมุติกับของเล่นขนาดเล็กและวัตถุต่าง ๆ รอบตัว

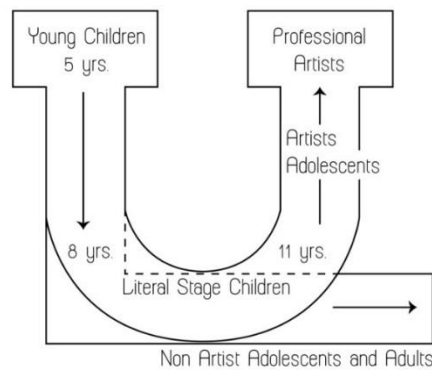
ซึ่งมีกฎเกณฑ์บางอย่างที่เด็กจะต้องเรียนรู้ และ 3) การเล่นกับสังคม (Macrosphere) เด็กเริ่มเข้าไปอยู่ในสังคมที่กว้างขึ้น รู้จักการแข่งขันของเล่นกับผู้อื่น เด็กจะมีพฤติกรรมการเล่น สมมุติตัวเองในบทบาทอาชีพต่าง ๆ [12]

ทฤษฎีของ Fried เชื่อว่า การเล่นเกิดจากการต้องการความพึงพอใจ ซึ่งการที่เด็กจะบรรลุถึงความพึงพอใจได้นั้นจะต้องตอบสนองด้วยการเล่น พรอยด์ยังได้มองเห็นว่าการเล่นยังมีคุณค่าอย่างมากในด้านของการบำบัด เพราะการเล่นจะช่วยให้เด็กสามารถลดความไม่พึงพอใจได้ [13]

ทฤษฎีพัฒนาการสติปัญญาของ Piaget กล่าวว่า การเล่นเกิดขึ้นภายในจิตใจของเด็กและเป็นผลจากสถานภาพของการพัฒนาสติปัญญา การเล่นของเด็กเริ่มตั้งแต่แรกเกิด ในวัยทารกเด็กจะเลียนแบบกิริยาจากบุคคลหรือสัตว์จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวและจะค่อย ๆ พัฒนาเป็นการเล่น 3 รูปแบบด้วยกัน คือ 1) การเล่นฝึก (Practice Play) จะเริ่มตั้งแต่เด็กอยู่ในขั้นการใช้ประสาทสัมผัส 2) เมื่อเด็กอายุประมาณ 2 ขวบจะเริ่มการเล่นโดยใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Play) และ 3) จะพัฒนาไปเป็นการเล่นที่มีกฎกติกา (Games with Rules) ซึ่งจะเกิดขึ้นตลอดช่วงอายุของคน [14]

Mitchel Resnick ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษาที่ MIT Media Lab สร้างบทเรียนที่เรียกว่า หลัก “4P” ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียน การทำงาน ตลอดจนการใช้ชีวิต ซึ่งหัวใจสำคัญ คือ “จิตวิญญาณการเรียนรู้แบบขั้นเรียนอนุบาล” อธิบายได้ดังนี้ 1) โครงการ (Project) การเรียนรู้ผ่านการสร้างผลงานจริง คือ การเรียนรู้ที่ดีที่สุดเพราะเป็นวิธีการที่ทำให้ได้ ฝึกคิด ฝึกแก้ปัญหาและได้สื่อสารออกมาให้ผู้อื่นได้รับรู้ เช่น การเขียน การสร้างโมเดล การออกแบบผลิตภัณฑ์ เป็นต้น 2) ความหลงใหล (Passion) คือ การที่เราเป็นส่วนหนึ่งกับสิ่งที่ทำตรงหน้า โดยมีอิสระในการเลือกเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ โดยการเริ่มจากทำอะไรที่ง่ายๆ ที่ตัวเองสนใจก่อน จากนั้นค่อยทดลองทำสิ่งที่ซับซ้อนขึ้นไปเรื่อยๆ เพื่อสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ได้ 3) เพื่อน (Peers) หรือคู่คิด คือ การร่วมมือความคิดสร้างสรรค์ทั้งในโลกออนไลน์และออฟไลน์ โดยได้แลกเปลี่ยนไอเดียในพื้นที่ที่กว้างขวางที่สุด และ 4) การเล่น (Play) คือ การเล่นที่ไร้แบบแผน ใช้แค่จินตนาการ โดยไม่สนทฤษฎีใดๆ ทำให้กล้าคิด กล้าทดลอง ซึ่งเป็นเทคนิคที่นักวิทยาศาสตร์ผู้ค้นพบสิ่งใหม่จำนวนมากใช้มาโดยตลอด เพราะการเล่นจะทำให้เราได้พบสิ่งที่คาดไม่ถึงและเป็นไปได้ใหม่ๆ อยู่เสมอ จนเป็นบ่อเกิดของความคิดสร้างสรรค์ [15]

ดังนั้น เด็กควรมีช่วงเวลาแห่งความสุข กล้าคิด กล้าทดลอง เกิดการเล่นและเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไปพร้อม ๆ กัน โดยผ่านกระบวนการที่พัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่เพื่อการค้นพบสิ่งใหม่และซับซ้อนมากขึ้น โดย Gardner and Winner ได้เสนอความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะกับพัฒนาการทางศิลปะ (รูปที่ 1) ที่เรียกว่า เส้นโค้งตัวของพัฒนาการศิลปะ (U-curve of Graphic Development) ดังนี้

รูปที่ 1 เส้นโค้งตัวของพัฒนาการทางศิลปะ

เด็กในวัย 5 ขวบจะมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการสูง ซึ่งจะลดลงมาเรื่อย ๆ ตามลำดับอายุ จนอายุ 8 ขวบ จะเริ่มคงที่ จนกระทั่งอายุ 11 ปี หากไม่มีแรงกระตุ้นใด ๆ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ก็จะคงที่เหมือนคนปกติธรรมดาทั่วไป แต่หากมีการกระตุ้นขึ้นในช่วงวัยรุ่น ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเขาจะสามารถพัฒนาต่อเนื่องไป จนสามารถเป็นศิลปินตัวน้อย ๆ ได้ไปจนถึงเป็นศิลปินมืออาชีพในอนาคต ดังนั้น การจัดโปรแกรมการศึกษาที่เรียนรู้จากการกระทำและการเล่น (Learning Through Doing and Playing) เด็กได้รับความรู้จากประสบการณ์ตรงตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในบุคคลและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา [16]

แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์และหลักการสำคัญในการจัดกิจกรรมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ เป็นทฤษฎีสำคัญที่เป็นรากฐานของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยเชื่อว่าเด็กเป็นผู้สร้างความรู้ผ่านการโต้ตอบกับสิ่งแวดล้อม เด็กไม่ใช่ผู้รอรับความรู้ แต่เป็นผู้มีความสามารถในการจัดการกับประสบการณ์ที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในโครงสร้างทางสติปัญญา การปรับโครงสร้างความรู้ ประกอบด้วย 2 ประการ คือ 1) กระบวนการซึมซับความรู้ คือ

กระบวนการของการนำเอาข้อมูลใหม่ มากระทำให้เหมาะสมลงในกลุ่มโครงสร้างของความรู้เดิม และ 2) กระบวนการปรับปรุงประสบการณ์ใหม่ คือ การปรับปรุงประสบการณ์ใหม่หรือวัตถุใหม่ โดยการปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างเก่าให้เหมาะสม จนกลายเป็นข้อมูลใหม่ ซึ่งกระบวนการหาความสมดุลระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อม ระหว่างกระบวนการซึมซับความรู้ และกระบวนการปรับปรุงประสบการณ์ใหม่ ทำให้เกิดพัฒนาการและสร้างสรรค์ความไม่สมดุลให้เพียงพอ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ สามารถจำแนกได้ 4 ประการ ดังนี้ 2.1) อารมณ์ สร้างสรรค์ ความรู้สึก และกระตุ้นการเรียนรู้ให้ตื่นตาตื่นใจ 2.2) วุฒิภาวะ เป็นกระบวนการเติบโตทางกายภาพ ผ่านความแตกต่างของระบบประสาทในการพัฒนาโครงสร้างทางสติปัญญา ในกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ 2.3) ประสบการณ์ เป็นตัวกระตุ้นหลักเพราะเป็นเพียงที่มาของประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กสามารถค้นพบได้ด้วยตนเอง และ 2.4) ได้ตอบทางสังคมกับบุคคลอื่น โดยเฉพาะกับ พ่อ แม่ ครู และเด็กอื่น ๆ [17]

หลักการสำคัญ มีดังนี้ 1) การส่งเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง มีองค์ประกอบดังนี้ 1.1) ความสนใจเป็นเหมือนพลังงานของกระบวนการสร้างความรู้ เพราะความสนใจ ถือว่าเป็นศูนย์กลางของการกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ที่ทำให้เกิดการสังเกต การพิจารณารายละเอียด ซึ่งทำให้เด็กเป็นผู้สร้างความรู้และสติปัญญา 1.2) การเล่นถือได้ว่าเป็นส่วนประกอบในการเรียนรู้ เพราะจะทำให้เด็กได้เรียนรู้บทบาทของชีวิต ไม่มีการบังคับจากผู้ใหญ่ 1.3) การทดลองเป็นสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากการทดลองผิดถูก และนำไปสู่ความรู้ที่ถูกต้องแท้จริงเป็นสิ่งท้าทาย และกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในสิ่งรอบตัว และ 1.4) ความร่วมมือเป็นกระบวนการทางสังคมที่นำเด็กไปสู่การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน ดังนั้นความร่วมมือ คือ การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับความปรารถนา ความต้องการ ความคิดของแต่ละบุคคล และความร่วมมือ ซึ่งเป็นวิธีการที่จะนำเด็กลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง 2) บทบาทครูเป็นเสมือนผู้แนะนำ ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการนำเด็กไปสู่การเรียนรู้ด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม คือ ให้นักเรียนได้ลงมือกระทำ และได้ใช้กระบวนการสร้างความรู้ มีหลักการสำคัญในการพัฒนาความคิด และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู ดังนี้ 2.1) บทบาทการเป็นผู้สอนไปสู่การเป็นผู้สร้าง ครูลดบทบาทการเป็นผู้สั่งสอนเปลี่ยนเป็นผู้แนะนำ เพื่อให้เด็กได้เป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ครูต้องติดตามความสนใจและสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้ เพื่อจะช่วยให้การเรียนรู้ของเด็กบรรลุผล 2.2) ใช้การเสริมแรงไปสู่ความสนใจ ครูต้องให้การสนับสนุน และกระตุ้นความสนใจของเด็กไปสู่การเรียนรู้ มีความแตกต่างในการใช้แรงเสริมภายนอก เช่น รางวัลต่างๆ เพื่อให้เด็กทำกิจกรรมตามที่ครูกำหนด และความสนใจยังเป็นเสมือนแรงจูงใจภายใน ที่นำเด็กไปสู่การเรียนรู้ 2.3) เปลี่ยนการบังคับควบคุมในการพัฒนาเด็กให้มีการพึ่งพาตนเอง แนวคิดแบบคอนสตรัคติวิสต์ ให้ความสำคัญกับความสามารถของเด็กในการกระทำ และการส่งเสริมการโต้ตอบกับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นเสมือนแหล่งความรู้ที่สำคัญแหล่งหนึ่ง นอกจากนี้การส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ และมีเหตุผลในการกระทำ ช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูและเด็ก มีความสัมพันธ์แบบร่วมมือ มีความเป็นมิตร และปฏิบัติต่อเด็ก โดยการแสดงออกถึงการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน และ 3) การส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสที่จะร่วมมือกับบุคคลอื่น และมีโอกาสได้เรียนรู้ และแก้ปัญหาความขัดแย้งท่ามกลางชีวิตในสังคม [14]

คำจำกัดความของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)

องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้เสนอกรอบแนวคิดสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยแบ่งคุณลักษณะออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) การเรียนเพื่อรู้ หมายถึง การพัฒนาทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการทำงาน ประกอบด้วย การพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ การคิดคำนวณ การคิดเชิงวิพากษ์ และความรู้ทั่วไป 2) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ หมายถึง การเรียนโดยการลงมือทำเพื่อเกิดทักษะประยุกต์ที่เชื่อมโยงกับความสำเร็จในวิชาชีพ 3) การเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน หมายถึง การพัฒนาทักษะทางสังคม ประกอบด้วย การเคารพและห่วงใยผู้อื่น และการชื่นชมความหลากหลายทางวัฒนธรรม 4) การเรียนรู้เพื่อชีวิต หมายถึง การเรียนรู้เพื่อการรู้จักตนเอง ทั้งจิตใจ ร่างกาย จิตวิญญาณ และทักษะต่างๆ ประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์และการค้นพบตนเองซึ่งได้มาจากกิจกรรมต่างๆ และ 5) การเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม หมายถึง การเรียนรู้เพื่อนำความรู้ การพัฒนาทักษะ และได้รับค่านิยมใหม่ที่พร้อมไปด้วยเครื่องมือและกรอบความคิดเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนในองค์กร ชุมชน และสังคม ซึ่งคุณลักษณะทั้ง 5 ด้านในการเรียนรู้ตลอดชีวิตถูกเชื่อมโยงกันด้วยแนวทางคอนสตรัคติวิสต์ที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนที่กระตือรือร้นในการได้มาซึ่งความรู้และทักษะใหม่ ๆ จากสภาพแวดล้อมทางสังคมแห่งการเรียนรู้ [18]

“การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)” เป็นคำที่เกี่ยวข้องกับความหมายและคำจำกัดความที่ใกล้เคียงกับคำว่า “การศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education)” อธิบายได้ดังนี้ 1) การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) นั้น มีความหมายใกล้เคียงกัน คือ ต้องการให้บุคคลได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเหมาะสมเพื่อจะได้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง และ 2) การเรียนรู้ (Learning) มุ่งเน้นที่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนโดยผ่านกระบวนการที่หลากหลาย ซึ่งการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นไปได้ทั้งบวกและลบ ส่วนการศึกษา (Education) มุ่งเน้นที่แนวทางในจัดเตรียมกระบวนการของผู้จัดประสบการณ์ที่ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่เหมาะสมกับทั้งตัวบุคคลและสังคม [19]

การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตการศึกษาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เกิดจนตาย พัฒนาคนให้ได้เรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ตามความสามารถของตนเองเพื่อก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก สามารถทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคม [20]

การศึกษาตลอดชีวิตเป็นกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลในทุกช่วงวัย เป็นการเรียนรู้จากวิถีชีวิตของตนเอง และใช้ทรัพยากรที่สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ตามความต้องการของตนเอง เพื่อนำไปสู่ประสบการณ์อย่างมีคุณค่า โดยการเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ก็ได้ เป็นการ สนับสนุนบุคคลเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากกันและกัน และเรียนรู้จากคนอื่นในสังคม เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถพัฒนาความสนใจ ความต้องการ และความสามารถของตนเอง ให้สมบูรณ์ตามความต้องการของตนเองเป็นสำคัญ [21]

ดังนั้น การเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ กระบวนการเรียนรู้ของบุคคลในทุกช่วงวัย เป็นการเรียนรู้ตามอัธยาศัยโดยมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนโดยผ่านกระบวนการที่หลากหลายยืดหยุ่นและสนุก เพื่อนำไปสู่ประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างมีคุณค่า ตามคำอธิบายของ (ตารางที่ 1) การจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่เป็นการผสมผสานการศึกษา 3 ระบบ ดังนี้

ตารางที่ 1 การจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่เป็นการผสมผสานการศึกษา 3 ระบบ

นอกระบบ	ในระบบ	ในระบบ	นอกระบบ	นอกระบบ
อัธยาศัย	นอกระบบ			อัธยาศัย
	อัธยาศัย	นอกระบบ		
		อัธยาศัย	อัธยาศัย	
อายุ 0	3 ปี	6 ปี	22 ปี	60 ปี
แรกเกิด	ก่อนวัยเรียน	วัยเรียน	วัยทำงาน	วัยสูงอายุ

ความสัมพันธ์ของการศึกษาตามอัธยาศัยในแต่ละช่วงวัยมีดังนี้ ถ้าการศึกษาตลอดชีวิตแบ่งเป็นการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย พบว่า การศึกษาตามอัธยาศัยจะเป็นการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ในทุกวัย โดยเฉพาะวัยแรกเกิด วัยก่อนวัยเรียน วัยทำงานและวัยสูงอายุ เช่น วัยแรกเกิดจะเรียนรู้ตามพัฒนาการและจากพ่อแม่ที่ใกล้ชิด วัยก่อนวัยเรียนนั้นแม้จะเข้าเรียนระดับอนุบาลแต่การใช้เวลาส่วนใหญ่เรียนรู้จากการเล่นและบุคคลใกล้ชิด วัยทำงานเป็นวัยที่เรียนรู้จากประสบการณ์การทำงานเป็นหลัก แล้ววัยสูงอายุเป็นวัยที่ออกจากระบบการทำงานในสถานที่ทำงานอยู่บ้านและเรียนรู้ตามอัธยาศัย เพื่อการอยู่ร่วมกับบุคคลใกล้ชิดในครอบครัวที่มีทั้งลูกและหลาน สำหรับวัยเรียนในอายุในช่วง 6 ถึง 22 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่ใช้เวลาไปกับการเรียนในระบบโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ แต่เวลาส่วนหนึ่งของวัยนี้ยังเรียนรู้ตามอัธยาศัยเพื่อการพักผ่อน หรือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้จากการเรียนในระบบโรงเรียนอีกครั้งหนึ่ง [22]

วัยกับการศึกษาตามอัธยาศัย

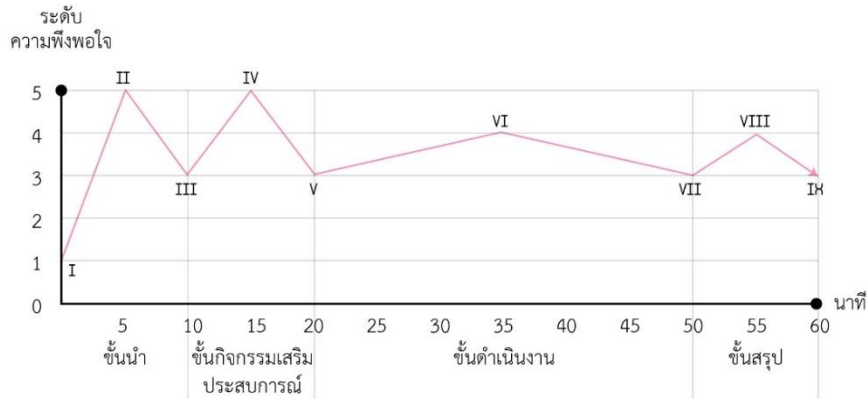
การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยนั้นควรพิจารณาถึงวัยต่างๆ ของบุคคล ดังนี้ 1) วัยทารก (0-2 ปี) ตั้งแต่แรกเกิดจนพูดได้ ทารกเริ่มเรียนรู้จากภาษาพ่อแม่ และผู้ใหญ่ด้วยกัน หรือพูดกับทารกเอง เริ่มตอบสนองต่อคำพูดของผู้ใหญ่ให้พลิกตัวลุกขึ้น คลาน นั่ง ยืน และหยิบจับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว จนในที่สุดเด็กพูดภาษาแม่ได้ เรียนรู้มารยาทสังคมและปลูกฝังนิสัยและการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นที่เป็นสมาชิกในบ้าน ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมที่ครอบครัวยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต 2) วัยเด็กตอนต้น (3-5 ปี) เด็กเริ่มเรียนรู้มารยาทสังคม มีความพร้อมด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และร่างกาย ซึ่งความพร้อมเหล่านี้ได้รับจากทางครอบครัวอบรมสั่งสอน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย 3) วัยเด็กตอนปลาย (6-17 ปี) คือ เด็กและเยาวชนที่ได้เรียนหนังสือทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนตามระดับความรู้ ความสามารถ และความสนใจ เด็กจำนวนมากเรียนรู้ในรูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัยจากพ่อแม่และผู้ใหญ่ โดยการได้รับการบอกสอนการสังเกตการทำงานของผู้ใหญ่ และได้ฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเอง เช่น เด็กในชนบทเรียนรู้วิธีการทำนา เรียนรู้วิธีปรุงอาหารและการถนอมอาหารจากพ่อแม่ เป็นต้น ความรู้ที่ได้รับจากสื่อมวลชนต่างๆ เช่น การดูโทรทัศน์ ภาพยนตร์ การฟังวิทยุ และการสื่อสารโดยอิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ ถือเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย 4) วัยผู้ใหญ่ตอนต้น (18-35 ปี) เป็นวัยที่มีภารกิจเชิงพัฒนาที่สังคมยอมรับและมีบทบาทมากขึ้น เพื่อการเตรียมตัว เพื่ออาชีพการเลือกคู่ครอง การเริ่มต้นสร้างฐานะครอบครัว การเริ่มต้นรับผิดชอบต่อสังคม ฯลฯ 5) วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง (36-59 ปี) เป็นวัยที่ต้องศึกษาหาความรู้ตามภารกิจเชิงพัฒนา การที่สังคมยอมรับผู้ใหญ่ในวัยนี้เพิ่มขึ้น ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทุกคนจึงปรับตัวโดยการศึกษาหาความรู้ในรูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัยให้มากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมในยุคข่าวสารข้อมูลได้อย่างมีความสุข และ 6) วัยผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ผู้ใหญ่ในวัยนี้เป็นวัยที่ทำงานน้อยลงแต่ต้องการเรียนรู้และรู้จักตนเองให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง

มีสุขภาพจิตดีไปจนสิ้นอายุขัยซึ่งจะต้องมีการเรียนรู้ในรูปแบบการศึกษาตามอรรถศาสตร์มากที่สุด เพื่อให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจในวัยชรา [23]

การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยการสนับสนุนจากหลายๆ ฝ่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาด้วยตนเองตลอดชีวิต ซึ่งเด็กวัยก่อนเรียนจะได้ทำกิจกรรมที่เกิดแรงจูงใจให้การเรียนรู้ตลอดชีวิตมากกว่าเด็กในวัยเรียนเพื่อเตรียมเข้าสู่การเรียนรู้ในระบบ เมื่อเข้าสู่วัยทำงานและวัยสูงอายุเวลาของการเรียนรู้ตลอดชีวิตจะกลับมาเพิ่มอีกครั้ง

แนวทางในการจัดกิจกรรมแนวศึกษายันเทิง

แนวทางที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนวศึกษายันเทิง ประกอบด้วย หลักการสำคัญ ขั้นตอนจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล ที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมใน 1 คาบ (60 นาที) ไว้ดังนี้

รูปที่ 2 ขั้นตอนจัดการเรียนรู้แนวศึกษายันเทิง

1) หลักการสำคัญมีส่วนประกอบ คือ 1.1) รูปแบบการจัดกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่น มีการออกแบบให้สนุก สร้างแรงดึงดูดให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลินและสนใจเนื้อหาที่เชื่อมโยงความคิดของผู้เรียนโดยดับพลังและสื่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย มีเกมหรือกิจกรรมการเล่นที่ทำทายที่มาพร้อมกับความสนุกสนาน ความคิดสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่ ผู้เรียนไม่สามารถคาดเดาได้แต่ละครั้ง เป็นรูปแบบใดและเกิดปฏิสัมพันธ์หวือหวาในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า 1.2) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ที่เกิดจากความสนใจและการทดลอง มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม 1.3) ครู คือ ผู้จัดการเรียนรู้ที่เตรียมจัดกิจกรรมที่เป็นระบบและเป็นสิ่งที่เลี้ยงที่ช่วยแนะแนวทางในช่วงแรกจนเด็กเกิดการเรียนรู้ มีอิสระในการดูแลและจัดการงานด้วยตัวของเด็กเอง และ 1.4) สิ่งแวดล้อมรอบตัวควรมีการปรับเปลี่ยนให้แปลกใหม่ให้เหมาะสมกับกิจกรรมอยู่เสมอทั้งทางด้านกายภาพและทางด้านสังคม

2) ขั้นตอนจัดการเรียนรู้ แนวทางในการจัดการเรียนรู้แนวศึกษายันเทิงทั้ง 9 จุด ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 2.1) ขั้นนำ มีการใช้สื่อหลายรูปแบบเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจและชื่นชอบมากที่สุด โดยเริ่มจากจุดที่ 1 ครูและนักเรียนมีการเตรียมพร้อมในการรับรู้ประสบการณ์ใหม่ จุดที่ 2 ครูกระตุ้นความกระหายใคร่รู้และมีจิตวิทยาในการตั้งศักยภาพของนักเรียน จุดที่ 3 นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจ ริเริ่มเรียนรู้ด้วยตนเอง 2.2) ขั้นกิจกรรมเสริมประสบการณ์ด้วยกิจกรรมสั้นๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมความร่วมมือและการทดลอง โดยดำเนินการต่อเนื่องเป็นจุดที่ 4 ครูกระตุ้นความกระหายใคร่รู้แก่นักเรียนอีกครั้ง และ จุดที่ 5 นักเรียนประมวลความรู้ 2.3) ขั้นดำเนินงาน มีการตั้งหัวข้อที่น่าสนใจ มีอิสระในการเปลี่ยนหัวข้อหรือผลงานตามความเหมาะสม โดยดำเนินการต่อเนื่องเป็นจุดที่ 6 นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากทำ และ จุดที่ 7 นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากทำ และ 2.4) ขั้นสรุป สะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้ทำให้เกิดพฤติกรรมมารวิเคราะห์ โดยดำเนินการต่อเนื่องเป็นจุดที่ 8 ครูชักชวนนักเรียนให้เกิดความอยากแสดงออก และ จุดที่ 9 ครูและนักเรียนสะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้ (รูปที่ 2) ขั้นตอนจัดการเรียนรู้แนวศึกษายันเทิง

3) การประเมินผล การจัดกิจกรรมแนวศึกษายันเทิงเน้นกระบวนการในการทำงานและพัฒนาการในภาพรวมมากกว่าผลงานหรือการทดสอบทางวิชาการ ดังนั้น การประเมินผลต้องขึ้นอยู่กับจุดประสงค์การสอนเนื้อหาวิชา รูปแบบกิจกรรม อายุของผู้เรียน และการพิจารณาของครู โดยเสนอการประเมินผลไว้ดังนี้ 3.1) กระบวนการทำงาน 3.2) พัฒนาการผลงาน 3.3) ความสนใจต่อกิจกรรมและความรับผิดชอบ และ 3.4) การแสดงความคิดเห็น

แนวคิดการจัดกิจกรรมแนวศึกษายันเทิงที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กตลอดชีวิต

จากขั้นตอนสำคัญของแนวทางในการจัดกิจกรรมแนวศึกษายันเทิงที่เหมาะสมกับวัยเรียน 6-18 ปี มีกระบวนการสำคัญที่เกิดขึ้นคือ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ที่ตัดสินใจด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างมีความสุขในวิถีของธรรมชาตินั่นคือการเล่น กิจกรรมมีบรรยากาศที่สนุกและน่าดึงดูดใจ โดยขั้นตอนตอนช่วงขั้นนำและขั้นกิจกรรมเสริมประสบการณ์เป็นขั้นตอนที่สำคัญมากเพื่อสร้าง

ความพึงพอใจกับผู้เรียนให้มากที่สุดเพื่อสร้างแรงบันดาลใจอย่างสม่ำเสมอและมีหัวใจที่มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในช่วงชั้นดำเนินงาน ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ใหม่ผสมผสานเข้ากับประสบการณ์เดิมของตน โดยเกิดการทดลองและทำซ้ำด้วยตนเอง และขั้นสรุปคือการเตรียมการรับรู้ประสบการณ์ใหม่ในครั้งต่อไป ซึ่งในรูปแบบการศึกษาตลอดชีวิตผู้เรียนช่วงอายุ 6-18 ปี จะใช้เวลาการศึกษาในระบบมากกว่านอกระบบและตามอัธยาศัยตามลำดับ หลังอายุ 18 ปี ผู้เรียนจะเข้าสู่การเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ตามความสนใจของผู้เรียน ในวัยทำงานและวัยผู้สูงอายุการเรียนรู้ในระบบจะลดบทบาทลงโดยการศึกษาตามอัธยาศัยจะเพิ่มเวลามากขึ้น ดังนั้น การออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในระบบขึ้นอยู่กับการจัดการของครูหรือผู้จัดการกิจกรรม โดยปรับตามหลักสูตรที่เหมาะสมกับยุคสมัย การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น สามารถดัดแปลงให้เข้ากับการทำงานของผู้เรียนที่เสริมทักษะการคิดและการแก้ปัญหา โดยเพิ่มเวลาตามอัธยาศัยให้มากที่สุดทั้งในและนอกห้องเรียน เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่และเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- [1] thevisualthaipbs. เจาะปัญหาการศึกษาไทยกับชีวิตที่หลุดออกนอกระบบ. [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 19 กันยายน 2565]. เข้าถึงได้จาก: <https://thevisual.thaipbs.or.th/drop-out-students/main/>
- [2] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579). [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.lampang.go.th/public60/EducationPlan2.pdf>
- [3] theactive. “การศึกษาไทย” อย่างไรต่อ?. [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 20 กันยายน 2565]. เข้าถึงได้จาก: <https://theactive.net/data/tsd-forum-education/>
- [4] สุพัตรา นุตริกษ์ วรณไพโร ยัมมา ประนอม พูลพัฒน์ สาริศา อัครกุลพิชา บุญยอด มาคล้าย ภาวิณี ทองกลับ, และ คณะ. การดูแลภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่น: ทางเลือกใหม่เพื่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2564; 1:199-206.
- [5] White, R. That's Edutainment. [Internet]. 2003. [Cited 29 August 2013]. Available from: <http://www.whitehutchinson.com/leisure/articles/edutainments.html>
- [6] White, R. Edutainment: The Next Big Thing. [Internet]. 2004. [Cited 7 July 2014]. Available from: <https://www.whitehutchinson.com/news/downloads/IAAPAEdutainmentSeminar.pdf>
- [7] ชัยอนันต์ สมทวนิช. เพลิน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท พี. เพรส; 2541.
- [8] Nemeč, J. and Trna, J. Edutainment or Entertainment: Education Possibilities of Didactic Games in Science Education. International Council for Children's play, Brno Conference; Czech Republic. September. 2007.
- [9] Michael, B. Edutaining: Creating Interest in the Classroom: Eight Simple Steps. [Internet]. 2007. [Cited 18 November 2013]. Available from: <http://importantnews.org/edutainig.html>.
- [10] Rogers, E. M. & Shefner, C.L. The history of entertainment – education strategies. In the Centers of Disease Control and Prevention Conference on Using Entertainment – Education to Reach a Generation at Rick; Atlanta. September; 1994.
- [11] Edgens, J., Nickel, P. & Morey, Edutainment: Critical Inquiry, Reading, Writing, and Speaking in Large Environment and Natural Resource Survey Courses. [Internet]. 2000. [Cited 19 November 2013]. Available from: <http://www.cnr.usu.edu/quinney/files/uploads/UENR3.pdf>
- [12] Erickson, E. Childhood and society. New York: W.W.Norton; 1950.
- [13] Freud, S. An outline of psychoanalysis. New York: Norton; 1965.
- [14] Piaget, J. Piaget's theory. In P.Mussen (ed). Handbook of Child Psychology. New York: Wiley; 1983.
- [15] Mitchel Resnick. Lifelong Kindergarten: อนุบาลตลอดชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ bookscape; 2541.
- [16] Gardner, H. & Winner, E. U-Shaped Behavioral Growth. First intimations of artistry. In S. Strauss (ed.), New York: Academic Press; 1982.
- [17] Singer, D.G. & Ravenson, T.A. A Piaget Primer: How a Child Thinks. New York: Plume; 1978.
- [18] Souham's Blog. A. I. Unesco's Five Pillars of Education. [Internet]. 2012. [Cited 29 September 2022]. Available from: <https://souham.wordpress.com/a-a-prologue/>
- [19] สุมาลี สังข์ศรี. การจัดการศึกษานอกระบบโดยวิธีการศึกษาทางไกลเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต: เอกสารในโครงการส่งเสริมการแต่งตั้งข้าราชการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช; 2545.
- [20] สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. คัมภีร์กศน. หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วน จำกัด เอ็น.เอ.รัตนะเทรตดิ้ง; 2556.

- [21] อาชญญา รัตนอุบล. การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต Lifelong Education and Lifelong Learning: บทความวิชาการคำจำกัดความ แนวคิด และลักษณะการศึกษาตลอดชีวิต Definitions Concepts, Characteristics of Lifelong Education. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2557.
- [22] วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา. การศึกษาตามอัธยาศัย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2561.
- [23] อุดม เขียวรังกิวงค์. การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย: กรณีศึกษาที่ไม่จำกัดวัยและสถานที่. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: แสงดาว; 2551.

ความคิดสร้างสรรค์: เกิดขึ้นเองหรือพัฒนาได้

Creative Thinking: Nature or Nurture

ชฎารัตน์ เฮงษฎีกุล

Chadarat Hengsadeeukul

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล จังหวัดนครปฐม 73170
National Institute Child and Family Development, Mahidol University, Nakhonpathom 73170

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: chadarat.hen@mahidol.ac.th

Received: 12 December 2022, Revised: 31 March 2023, Accepted: 04 October 2023

บทคัดย่อ

โลกปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจนยากที่จะคาดเดาได้ว่าในอีกหลายปีข้างหน้าจะเป็นอย่างไร การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพและการเรียนรู้ ความรู้และทักษะอาชีพที่สอนกันในปัจจุบันอาจไม่เพียงพอต่อความท้าทายในอนาคต อีกทั้งพบว่าความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กเล็กลดลงอย่างต่อเนื่อง สหประชาชาติและองค์กรระหว่างประเทศ ได้เพิ่มการตระหนักและการรับรู้ถึงบทบาทของการสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ เป็นทักษะสำคัญสำหรับพลเมืองแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งช่วยให้องค์กรรับมือกับปัญหาที่แตกต่างจากวิธีการเดิม บทความนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของความคิดสร้างสรรค์ ปัจจัยที่ทำให้ศักยภาพการคิดสร้างสรรค์ของบุคคลแตกต่างกัน เช่น กรอบความคิด ความเชื่อในความสามารถ และแรงจูงใจในการสร้างสรรค์ ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จด้านอื่น ๆ ของชีวิต ระบบการศึกษาที่อาจสกัดกั้นการคิดอย่างสร้างสรรค์ของผู้เรียน ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้และต้องใช้เวลามากพอ จึงควรเริ่มต้นปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก ครอบครัวและโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์

คำสำคัญ : ความคิดสร้างสรรค์ กรอบความคิดเชิงสร้างสรรค์ ความเชื่อในความสามารถเชิงสร้างสรรค์ แรงจูงใจ ระบบการศึกษา

Abstract

Today's world is rapidly changing, so it is difficult to predict what will happen in future. The disrupted changes have an impact on the way of living and learning. Current knowledge and professional skills may not be sufficient to meet future challenges. In addition, creativity and imagination have continuously decreased especially among young children. United Nations and international organizations have raised public awareness and recognition of the role of creativity in problem-solving. Creative thinking is an essential skill for 21st-century citizens. It enables us to look at problems from different perspectives, rather than the traditional methods. This article focuses on the significance and necessity of creativity. Factors that influence an individual's creative potential, such as creative mindset, creative self-efficacy and motivations in creativity, which can affect success in other areas of life. The educational system may hinder students' creative thinking. Creative thinking can be developed and time-consuming. Therefore, creative thinking should be trained at an early age. Families and schools play an important role in promoting creative thinking in children.

Keywords : Creative Thinking, Creative Mindset, Creative Self-Efficacy, Motivation, Educational System

บทนำ

“Creativity is as important as literacy.”

“การสร้างสรรค์มีความสำคัญเท่ากับการรู้หนังสือ”

เซอร์เคนเนธ โรบินสัน (นักการศึกษาผู้ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์)

โลกปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีนวัตกรรมใหม่ๆเกิดขึ้นเสมอ มีการใช้เครื่องจักรทดแทนแรงงานมนุษย์ สถานการณ์เปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลต่อการดำรงชีพและการเรียนรู้ จนยากที่จะคาดเดาได้ว่าโลกในอีก 5 ปี 10 ปี ข้างหน้าจะเป็นอย่างไร จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องสอนให้เด็กๆ สามารถรับมือกับอนาคตที่คาดเดาไม่ได้ที่กำลังจะมาถึง ความรู้และทักษะอาชีพที่สอนกันในปัจจุบันอาจไม่เพียงพอต่อความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในอนาคต อาจมีงานใหม่ๆที่ไม่อาจคาดเดาได้เกิดขึ้น การเรียนการสอนจำเป็นต้องช่วยให้เร็วทันโลกด้วยการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้หลากหลายและเติมทักษะที่จำเป็นอยู่ตลอดเวลา

สหประชาชาติและองค์กรระหว่างประเทศ ได้เพิ่มการตระหนักและการรับรู้ถึงบทบาทของการสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ เป็นทักษะสำคัญในการจ้างงาน เป็นทักษะสำคัญสำหรับพลเมืองแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะสำคัญซึ่งช่วยให้มองปัญหาและสถานการณ์จากมุมมองใหม่ นำไปสู่การสร้างความคิดหรือวิธีแก้ปัญหาที่แปลกใหม่หรือแตกต่างจากวิธีการเดิม เป็นวิธีการใช้กลยุทธ์เพื่อทำให้ก้าวข้ามขีดจำกัดของปัญหาและก้าวข้ามอุปสรรค

คำถามจึงเกิดขึ้นว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่เกิด หรือเป็นสิ่งที่พัฒนาได้ หากพัฒนาได้ ปัจจัยใดที่เอื้อต่อความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ เหตุใดระดับความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการในกลุ่มเด็กเล็กจึงลดลง ปัจจัยใดที่สกัดกั้นความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงเหตุผล ที่มา ความสำคัญและความจำเป็นของความคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำเสนอการศึกษาต่างๆ ที่ชี้ให้เห็นว่าทุกคนมีศักยภาพในการคิดอย่างสร้างสรรค์ แต่การสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคลแตกต่างกันเป็นผลมาจากกรอบความคิด ความเชื่อในความสามารถ และแรงจูงใจในการสร้างสรรค์ เพื่อแสดงตัวอย่างอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคล เช่น อิทธิพลจากระบบการศึกษา และวิธีการเรียนรู้ที่อาจสกัดกั้นการคิดอย่างสร้างสรรค์ของผู้เรียน และเพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพราะความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ ครอบครัวและโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียน โดยเฉพาะผู้เรียนเด็กให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำสิ่งใหม่และปรับให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ด้วยความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ในยุคปัจจุบันและเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ บทความนี้ช่วยให้ผู้อ่านเกิดความกระจ่างในประเด็นที่จำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทั่วไป คุณครู นักการศึกษา ผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก

ความคิดสร้างสรรค์สำคัญอย่างไร

วันที่ 21 เมษายน ของทุกปีถูกกำหนดให้เป็นวันแห่งความสร้างสรรค์และนวัตกรรม (World Creativity and Innovation Day) โดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เพื่อเพิ่มการตระหนักและการรับรู้ถึงบทบาทของการสร้างสรรค์และนวัตกรรมในการแก้ปัญหาโลกปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีนวัตกรรมใหม่ๆ เกิดขึ้นเสมอ มีการนำเครื่องจักรเข้ามาทดแทนการจ้างคน ภาวะการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลต่อการดำรงชีพและการเรียนรู้ ในหนังสือ “การศึกษาของอเมริกาในยุคโลกาภิวัตน์” (American Education in the Age of Globalization) [1] ให้ความสำคัญกับการเตรียมพร้อมความเป็นพลเมืองแห่งศตวรรษที่ 21 ด้วยการศึกษาศาสตร์และทักษะที่สำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้แก่ ทักษะด้านความรู้ หรือ Hard Skills (3R) และทักษะทางอารมณ์ หรือ Soft Skills (7C) ซึ่งรวมถึงทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation)

ในรายงาน “ทักษะแห่งอนาคต: การจ้างงานใน 2030” [2] ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของอาชีพและทักษะที่จำเป็นในอนาคต ได้แก่ ทักษะที่เกี่ยวกับ 1) กลยุทธ์การเรียนรู้ (Learning strategies) 2) ความคิดริเริ่ม (Originality) 3) การคิดคล่อง (Fluency of ideas) 4) การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) กลยุทธ์การเรียนรู้และการเรียนรู้เชิงรุกเป็นความสามารถจัดการตนเองในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหา ในขณะที่ความคิดริเริ่มและการคิดคล่องเป็นความสามารถในการคิดสร้างสรรค์เพื่อแก้ปัญหา ในรายงานของสภาเศรษฐกิจโลก (World economic forum 2020-2030) [3] ได้ระบุความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป คนทำงานที่ขาดทักษะที่จำเป็นสำหรับปี 2025 มีโอกาสเสี่ยงตกงาน ทักษะจำเป็นที่โลกอนาคตต้องการประกอบด้วย 10 ทักษะ แบ่งเป็น 4 กลุ่มหลักคือ กลุ่มทักษะด้านการคิดแก้ไขปัญหา กลุ่มทักษะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น กลุ่มทักษะด้านเทคโนโลยี และกลุ่มทักษะการบริหารจัดการตัวเอง โดยกลุ่มทักษะด้านการคิดแก้ไขปัญหา เป็นกลุ่มทักษะที่สำคัญที่สุดในอนาคตและมีทักษะย่อยมากถึง 5 ใน 10 ทักษะจำเป็น ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์และด้านนวัตกรรม ทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการสร้างสรรค์และการริเริ่มสิ่งใหม่ ทักษะการใช้เหตุผล การตัดสินใจ และการระดมความคิด

ในด้านการศึกษา จอห์น ดิวอี้ หนึ่งในผู้ที่มีอิทธิพลด้านการศึกษานำเสนอแนวคิดว่าการเรียนรู้จะได้ผลจริงก็ต่อเมื่อผู้เรียนเกิดความเข้าใจ สามารถคิดวิเคราะห์ และเชื่อมโยงความรู้ปัจจุบันเข้ากับประสบการณ์และความรู้เดิม รวมถึงสามารถเชื่อมโยงศาสตร์หลากหลายแขนงในเชิงสหวิทยาการเข้าด้วยกัน กระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีแนวคิดอย่างสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาจะเป็นผลให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และกระบวนการที่ฝึกฝนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถมองเห็นปัญหาจากภายในแก่นแท้ของปัญหา นำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม รวมถึงความสามารถในการคิดที่เปิดกว้างและสร้างสรรค์ต่อยอดเป็นรูปธรรมจนเกิดประโยชน์แก่กลุ่มทางสังคมหรือประโยชน์ในเชิงมูลค่า [4]

สำหรับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความคิดสร้างสรรค์ถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง และยังเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ ความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้บุคคลยืดหยุ่น ปรับตัวเข้ากับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การทำงานในอนาคตจะยังมีความยากและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โลกยุคใหม่จึงต้องการบุคคลที่มีทักษะคิด การตัดสินใจที่ดี ความสามารถคิดค้นวิธีใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาให้กับองค์กร จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นกุญแจสำคัญลำดับต้นๆ ที่สถาบันการศึกษา องค์กรหรือบริษัทต่างๆ ควรให้ความสำคัญและผลักดันให้เกิดขึ้น ความคิดสร้างสรรค์จะช่วยให้ผู้เรียนและบุคลากรค้นพบและ

พัฒนาศักยภาพของตนเอง นำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนและความสำเร็จในการทำงาน โรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนปรับตัวเข้ากับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและโลกที่ต้องการทุนมนุษย์ที่ยืดหยุ่นและมีความสามารถจัดการกับความท้าทายที่ซับซ้อนมากขึ้น เพราะท้ายที่สุด ความคิดสร้างสรรค์ จะนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหาและนำมาซึ่งนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ในวงกว้าง ซึ่งเป็นผลลัพธ์ในเชิงบวกต่อบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของประเทศ [5, 6]

โดยสรุป ความท้าทายของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หลายๆ ปัญหาที่มีความยากและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น บางปัญหาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ ทักษะการสร้างสรรค์และการริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาที่แตกต่างจากวิธีการเดิมๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต และนำมาซึ่งประโยชน์ในวงกว้างทั้งต่อบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของประเทศ

ความคิดสร้างสรรค์คืออะไร

เซอร์เคนเนธ โรบินสัน นักการศึกษาผู้ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ อธิบายว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ แนวความคิดที่เป็นต้นฉบับ ที่มีคุณค่า เป็นความคิดริเริ่มด้วยการมองสิ่งต่างๆ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน [7]

ศาสตราจารย์ ดร. อี พอล ทอแรนซ์ ผู้พัฒนาเครื่องมือวัดและแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ อธิบายว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ การค้นพบปัญหาและเกิดกระบวนการทำงานที่คิดและค้นหาคำตอบหรือแนวทางใหม่เพื่อแก้ปัญหา [8]

โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Programmed for International Student Assessment หรือ PISA) อธิบายคำว่า ความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพในการสร้างความคิด การประเมินความคิด และการปรับปรุงความคิด ที่ส่งผลให้เกิดการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ เกิดความก้าวหน้าในความรู้ และเป็นการแสดงออกถึงจินตนาการที่ส่งผลกระทบเชิงบวกได้อย่างมาก [6, 9]

ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความคิดริเริ่ม ความแปลกใหม่ ความแตกต่าง ความหลากหลาย ความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่เรื่องของพรสวรรค์ แต่เป็นเรื่องของความสามารถ [10] ศาสตราจารย์ ดร. จอย พอล กิลฟอร์ด หนึ่งในปรมาจารย์ด้านความคิดสร้างสรรค์ของโลก ผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความฉลาดและความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ได้ให้ความเห็นว่า ระดับสติปัญญาไม่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ คนที่มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์มากที่สุดอาจไม่ใช่ผู้ที่ได้คะแนนสูงจากการทดสอบระดับสติปัญญา เพราะการคิดอย่างสร้างสรรค์คือการคิดหาแนวทางจำนวนมากที่มีความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา เป็นความคิดใหม่ๆ ที่แตกต่างจากเดิม [10] คนที่คิดสร้างสรรค์มักจะแสดงความคิดใน 4 ลักษณะต่อไปนี้มากกว่าคนอื่นๆ 1) การคิดแบบยืดหยุ่น (Flexibility) คือความสามารถในการคิดได้หลากหลายจากมุมมองที่ต่างออกไปสำหรับปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง 2) การคิดคล่อง (Fluency) เป็นความสามารถในการสร้างความคิดจำนวนมากในเวลาอันสั้น แสดงถึงการตอบสนองต่อปัญหาต่างๆ อย่างฉับไว 3) ความคิดริเริ่ม (Originality) คือความสามารถในการสร้างความคิดใหม่ๆ ที่แตกต่างจากเดิม 4) ความคิดละเอียดรอบคอบ (Elaboration) คือ ความสามารถในการใส่ใจในรายละเอียดของความคิด ทำให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจนและสมบูรณ์มากขึ้น

กล่าวโดยสรุป นิยามและความหมายของคำว่าความคิดสร้างสรรค์จากนักวิชาการต่างๆ เมื่อนำมาสังเคราะห์เข้าด้วยกัน พบว่ามีความสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน คือ ความสามารถในการคิดเพื่อแก้ปัญหา เป็นการคิดที่แตกต่างจากเดิม นำไปสู่แนวทางหรือวิธีการใหม่ในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลกระทบเชิงบวก

ศักยภาพในการคิดอย่างสร้างสรรค์

มนุษย์ทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์มาโดยกำเนิด [11] เด็กเกิดมาพร้อมความสามารถในการสร้างสรรค์ จินตนาการ ความอยากรู้อยากเห็น และความกล้าลองผิดลองถูกเพื่อให้สามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ การคิดอย่างสร้างสรรค์จึงเป็นทักษะที่ทุกคนมีมาแต่กำเนิด ความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในคนทุกคน มีศักยภาพที่ต่างกันตามระดับความคิด โอกาสที่ได้คิดและได้แสดงออก [6] อย่างไรก็ตาม สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้โดยอาศัยการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย เพราะการคิดสร้างสรรค์เป็นพฤติกรรมทางสติปัญญา เป็นกระบวนการสร้างความคิดที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การใช้จินตนาการ และแนวคิดแบบใหม่ ๆ [7] การเรียนรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์ หมายถึงการค้นหาวิธีสร้างความคิด ซึ่งทุกคนสามารถทำได้ และสามารถมีความสร้างสรรค์แทรกในศาสตร์สาขาต่างๆ ได้ เช่น แพทยศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ดนตรี เต้นรำ อาหาร การบริหาร เป็นต้น

คนทุกคนมีศักยภาพในการคิดอย่างสร้างสรรค์ [7, 9] ซึ่งสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นหรืออาจลดลงได้ ในงานวิจัยแบบระยะยาว เรื่องความสามารถในการสร้างสรรค์ของเด็ก 1,600 คน โดยทดสอบครั้งแรกในขณะที่เด็กมีอายุ 3-5 ปี และทดสอบกับเด็กกลุ่มเดิมเมื่ออายุ 10 ปี และอีกครั้งเมื่ออายุ 15 ปี การทดสอบคือการมองที่ปัญหาและให้คิดหาคำตอบแบบใหม่ คำตอบที่แตกต่างจากเดิม และคำตอบที่สร้างสรรค์ และนำคำตอบเหล่านั้นมาใช้ประเมินความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า สัดส่วนของผู้ทำคะแนนในระดับ “อัจฉริยะ” กลุ่มเด็กอายุ 5 ปีคิดเป็น 98% กลุ่มเด็กอายุ 10 ปีคิดเป็น 30% กลุ่มเด็กอายุ 15 ปีคิดเป็น 12% และเมื่อทดสอบแบบเดียวกันในกลุ่มผู้ใหญ่ 280,000 คน โดยมีอายุเฉลี่ยที่ 31 ปี สัดส่วนของผู้ทำคะแนนในระดับ “อัจฉริยะ” มีเพียง 2%

[12] จากผลการวิจัย เมื่อบุคคลเติบโตขึ้น ทำให้ความสามารถในการสร้างความคิดใหม่ๆจึงลดลง สาเหตุอะไรที่ทำให้ความสามารถในการสร้างความคิดใหม่ๆลดลง เป็นไปได้หรือไม่ว่ามีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคลและจากสภาพแวดล้อมทางสังคม

กรอบความคิด ความเชื่อ และแรงจูงใจในการสร้างสรรค์

กรอบความคิด ความเชื่อในความสามารถของตนเอง และแรงจูงใจเป็นสิ่งที่ผลักดันให้บุคคลลงมือกระทำ พยายามและยืนหยัดเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ กรอบความคิด ความเชื่อและแรงจูงใจจึงเป็นกุญแจสำคัญที่ปลดล็อกและนำไปสู่การแสดงศักยภาพที่แท้จริง ด้วยความเชื่อเพียงเล็กน้อย เรื่องใหญ่ก็สามารถเกิดขึ้นได้และสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงชีวิต กรอบความคิด ความเชื่อและแรงจูงใจในการสร้างสรรค์ ช่วยอธิบายให้เห็นว่า ทำไมศักยภาพในการคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคลจึงแตกต่างกัน ความคิดสร้างสรรค์อาจไม่เกิดขึ้น หากกรอบความคิดแบบยึดติดครอบงำจนไม่สามารถคิดนอกกรอบ หากขาดความเชื่อมั่นในความสามารถด้านการสร้างสรรค์ จนทำให้เห็นปัญหาในชีวิตประจำวันเป็นเรื่องแก้ไขไม่ได้ ทั้งที่มีวิธีแก้ไขปัญหานั้นอยู่ประปราย บทความนี้ผู้เขียนนำเสนอ กรอบความคิดเชิงสร้างสรรค์ ความเชื่อในความสามารถเชิงสร้างสรรค์ แรงจูงใจในการคิดสร้างสรรค์ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อความสำเร็จในระยะยาวและส่งผลกระทบต่อความสำเร็จด้านอื่นของชีวิต จึงควรเริ่มต้นปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อเพิ่มศักยภาพในการคิดอย่างสร้างสรรค์ เพราะความสามารถในการสร้างสรรค์ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างฉับพลันหรือต่อเนื่องได้ตลอดเวลา [13] ต้องใช้เวลา บ่มเพาะ พัฒนากรอบความคิดและกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์โดยไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกกดดัน

กรอบความคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative mindset)

แนวคิดสำคัญเรื่องกรอบความคิด (Mindset) ของ ดร.คาโรล ดเว็ค ว่าด้วยความเชื่อและมุมมองที่มีต่อตนเองซึ่งมีผลต่อการกำหนดพฤติกรรม วิธีการเรียนรู้ และความพยายามส่งผลให้ผลลัพธ์ของแต่ละคนแตกต่างกัน [14] หากบุคคลมีกรอบความคิดแบบยึดติด (Fixed mindset) จะเชื่อว่าความฉลาดและความสามารถ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ตรงกันข้ามกับบุคคลมีกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth mindset) จะเชื่อว่าความฉลาดและความสามารถ สร้างได้ด้วยการเรียนรู้และความพยายาม จึงมีลักษณะมุ่งมั่นต่อความท้าทายและอดทนต่อความล้มเหลว บุคคลมีกรอบความคิดแบบยึดติด จะมีแนวโน้มความเชื่อความสามารถในการสร้างสรรค์ เป็นเรื่องพรสวรรค์เฉพาะบุคคล [15] เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่เกิด [16] คนกลุ่มนี้มักจะมีปฏิเสธรการทำงานที่ไม่ถนัด ไม่คุ้นเคย ไม่เชื่อว่าตนเองจะทำได้ ขณะเดียวกันความกลัวการล้มเหลว จึงมักหาข้ออ้างให้กับตนเองในการไม่ลงมือทำหรือไม่พยายามทำ ส่วนบุคคลมีกรอบความคิดแบบเติบโต จะเชื่อว่าการสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ตลอดเวลา จึงมีมุมมองที่เปิดกว้างในการเรียนรู้ มีแนวคิดที่ที่ยืดหยุ่น คิดนอกกรอบและคิดหลากหลายในการแก้ไขปัญหา

ในความจริง ทุกคนนอกจากมีความสามารถในการสร้างสรรค์มาโดยกำเนิด ทุกคนยังสามารถฝึกฝนและพัฒนาตนเองให้เป็นนักคิดที่สร้างสรรค์ในโลกที่ต้องการการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มากขึ้น แนวคิดเรื่องกรอบความคิด ทำให้เข้าใจได้ว่าความเชื่อของตนเองมีผลกระทบโดยตรงต่อความสามารถหรือศักยภาพของบุคคลนั้น [14] ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จและความล้มเหลว และยังส่งผลกระทบต่อตระหนักรู้ในตนเอง การมองเห็นคุณค่าของตนเอง ความสามารถในการสร้างสรรค์ ในการรับมือและเผชิญอุปสรรคต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับมือกับความท้าทายที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกปัจจุบัน

ความเชื่อในความสามารถเชิงสร้างสรรค์ (Creative self-efficacy)

แนวคิดสำคัญเรื่องความเชื่อในความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) ของ ดร.อัลเบิร์ต แบนดูรา ว่าด้วยความเชื่อในความสามารถของตนเองในการกระทำหรือปฏิบัติงานหนึ่ง ๆ ให้สำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ [17] ความเชื่อในความสามารถของตนเองด้านการสร้างสรรค์ คือการตัดสินใจว่าตนเองมีความสามารถในการสร้างความคิดที่แตกต่างมากน้อยเพียงใด [18] บุคคลที่มีความเชื่อในความสามารถของตนเองด้านการสร้างสรรค์ จะมีแรงจูงใจ ความพยายาม และความอดทนต่ออุปสรรค เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่สร้างสรรค์ของตน ความเชื่อมั่นต่อตนเองว่าเป็นคนมีความสามารถจึงเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้คนเข้าถึงศักยภาพที่แท้จริงได้ เพราะความเชื่อมั่นช่วยสร้างแรงผลักดันให้ทำในสิ่งที่พวกเขาเชื่อว่าเขาสามารถทำได้ ยิ่งมีความเชื่อมั่นมากเท่าไร ก็ยิ่งมีความมุ่งมั่นมากเท่านั้น [19] งานวิจัยพบว่า หากบุคคลมีความเชื่อในความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของตนจะส่งผลกระทบต่อปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์เช่นกัน [20] ความเชื่อในความสามารถของตนเองด้านการสร้างสรรค์เป็นผลมาจากปัจจัยต่างๆ เช่น ความสำเร็จหรือผลงานก่อนหน้า อิทธิพลจากสภาพแวดล้อมทางสังคมทั้งเชิงบวกและลบ อิทธิพลจากอารมณ์ เช่น ความวิตกกังวลต่อความล้มเหลว [17]

อิทธิพลจากความสำเร็จก่อนหน้ามีผลต่อความเชื่อมั่นในความสามารถด้านการสร้างสรรค์และด้านอื่นๆ เช่น ในงานวิจัยนักเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 1,322 คน พบว่า นักเรียนที่เชื่อในความสามารถของตนเองด้านการสร้างสรรค์มีแนวโน้มอย่างมีนัยยะสำคัญที่จะมีความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถทางวิชาการเช่นกัน [18]

อิทธิพลจากสภาพแวดล้อมทางสังคมมีต่อผลความเชื่อในความสามารถด้านการสร้างสรรค์ พบว่า การที่ผู้ครุรับรู้ความสามารถของนักเรียนด้านการสร้างสรรค์ ส่งผลต่อความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับความสามารถของตนเองด้านการสร้างสรรค์ ในทางตรงข้าม การตอบสนองเชิงลบที่ผู้ครุมีต่อผลงานของนักเรียน เช่น การไม่รับฟังและการที่ผู้ครุมีท่าทางท้อใจกับผลงานของ

นักเรียน ส่งผลให้นักเรียนขาดความเชื่อในความสามารถด้านการสร้างสรรค์ [18] ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคม หากมีลักษณะควบคุมหรือเผด็จการ จะสะท้อนให้เห็นถึงการใช้พฤติกรรมทางสติปัญญาในระดับต่ำ มีแนวโน้มพึ่งพิงและคล้อยตามความคิดเห็นของผู้อื่นโดยไม่ใช้การพินิจพิจารณา [16]

อิทธิพลจากอารมณ์มีผลต่อความเชื่อในความสามารถของตนเองด้านการสร้างสรรค์ งานวิจัยชี้ให้เห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่พรสวรรค์ ไม่เกี่ยวข้องกับระดับความฉลาด แต่เป็นการฝึกฝนความสามารถการจัดการกับปัญหา การไม่รีบด่วนตัดสินใจหรือเลือกวิธีแก้ปัญหาที่คิดได้ในวินาทีแรก ฝึกฝนความอดทนต่อความวิตกกังวลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาจนกว่าจะพบวิธีแก้ปัญหาที่ถูกต้อง เมื่อคนส่วนใหญ่ต้องการรีบจัดความวิตกกังวลออกไปโดยเร็วที่สุด จึงมักรีบด่วนเลือกวิธีแก้ปัญหาอย่างง่ายตายเพื่อหยุดความวิตกกังวล จนลืมนึกถึงหนทางอื่นๆ ศักยภาพในการคิดสร้างสรรค์จึงไม่ถูกนำมาใช้ได้อย่างเต็มที่ ความรู้สึกวิตกกังวลจึงมีผลกระทบต่อความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ [21]

แรงจูงใจในการสร้างสรรค์

แรงจูงใจคือสิ่งที่ผลักดันให้เกิดพฤติกรรม การตัดสินใจและการลงมือทำ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ แรงจูงใจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ แรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก [22] แรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) คือการกระทำบางอย่างที่เกิดจากแรงผลักดันภายในตัวบุคคลเช่นความสุข ความสนใจ ความพอใจ ความอยากรู้อยากเห็น ในขณะที่แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic motivation) หมายถึง สิ่งจูงใจ เป้าหมาย หรือแรงกดดันจากภายนอกที่กระตุ้นให้มีส่วนร่วมในงานที่กำหนด เช่นรางวัลหรือการลงโทษ แรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยสำคัญทำให้บุคคลอยากมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ [23] แรงจูงใจภายนอกจะทำให้บุคคลยั้งคิดในความพยายามสร้างสรรค์ [6] งานวิจัยพบแรงจูงใจภายในและความปรารถนาเป็นแรงผลักดันสำคัญให้คิดสร้างสรรค์ [24] อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจภายในและการคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ซับซ้อนเป็นผลมาจากความแตกต่างระหว่างบุคคล [19] แรงจูงใจจึงช่วยอธิบายว่าเหตุใดแต่ละคนจึงมีแรงผลักดันในการคิดสร้างสรรค์ที่ต่างจากกัน นอกจากนี้บุคคลหนึ่งอาจมีความคิดสร้างสรรค์ แต่ไม่ต้องการมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่ต้องการการคิดอย่างสร้างสรรค์ [25] เพราะการที่จะสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมาได้อย่างเต็มที่อย่างสร้างสรรค์ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่ส่งผลต่อความรู้สึกภายใน เช่นความรู้สึกปลอดภัยในเชิงจิตวิทยาในสถานการณ์ ความมั่นคงทางจิตใจ ความปรารถนาที่จะเล่นกับความคิด การเปิดกว้างของสังคม [26] ความอยากมีส่วนร่วม จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมในบุคคลหนึ่งอาจมีแรงผลักดันในการคิดสร้างสรรค์ในบริบทหนึ่ง และในบริบทที่แตกต่างอาจไม่มีแรงผลักดันในการคิดสร้างสรรค์

แรงจูงใจที่แท้จริงของการคิดสร้างสรรค์คือความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) [27] ในวิกิพีเดีย อธิบายว่าความอยากรู้อยากเห็นคือความต้องการเพื่อตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่มีความสงสัย โดยแสดงออกด้วยการทดลอง ค้นคว้าศึกษา ซักถาม มีความกระตือรือร้นในการหาคำตอบ ความอยากรู้อยากเห็นเป็นแรงจูงใจที่สำคัญให้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จนกลายเป็นความชำนาญในความรู้ของสาขาวิชาหนึ่งๆ ดังนั้น หากสามารถจุดประกายความอยากรู้อยากเห็นในตัวเองได้บ่อยครั้ง เด็กจะเกิดแรงจูงใจช่วยผลักดันความต้องการในการเรียนรู้ ความสำเร็จในการสอนการคิดอย่างสร้างสรรค์ จึงควรเป็นการที่เปิดกว้างโอกาสให้เด็กได้ปลดปล่อยความอยากรู้อยากเห็น ให้มีอิสระในการคิดและไม่ปิดกั้นความคิดที่แตกต่างจากเดิม

การให้อิสระในทางความคิดในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่แตกต่างจากเดิม ถือเป็นความท้าทายทางสติปัญญา พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) อธิบายว่า ท้าทายหมายถึงชวนให้ทดลองความรู้ความสามารถ หากความท้าทายมีในระดับที่เหมาะสมจะช่วยส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ [19] ช่วยกระตุ้นความไวในการตอบสนองต่อสถานการณ์ กระตุ้นความสงสัยและให้ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ การให้อิสระทำให้เกิดความกล้าที่จะคิด เป็นผลให้สร้างเสริมความมั่นใจในตนเองและแรงจูงใจภายในต่อการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ [28] งานวิจัยพบว่าบุคคลที่ไม่ช่างสงสัย มักจะพึ่งพาความคิดของผู้อื่น และเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้น้อยกว่า [16] เพราะลักษณะของบุคคลไม่ช่างสงสัยมักมองปัญหาแคบเกินไป ขาดการพิจารณาสภาพแวดล้อมของปัญหาอย่างรอบด้าน มักใช้ความเคยชินกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่คุ้นเคยทำให้มองข้ามประเด็นที่น่าสนใจ

กรอบความคิด ความเชื่อ และแรงจูงใจส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละคน แต่การพัฒนาและแสดงออกของความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม เด็กใช้เวลาส่วนใหญ่ในโรงเรียน จึงมีความจำเป็นในการสร้างสภาพแวดล้อมการศึกษาที่ส่งเสริมให้เด็กได้คิดและกล้าที่จะคิด ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในปัจจุบันและมากกว่าที่เคยเป็นมา

อิทธิพลของระบบการศึกษาต่อความคิดสร้างสรรค์

นอร์แมน นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน กล่าวว่า เป็นเรื่องแปลกมากที่ต้องการให้นักเรียนรู้จักการแก้ปัญหา แต่กลับไม่สอนวิธีคิดแก้ปัญหา [29] ปัจจุบัน ปัญหาด้านการศึกษาที่ใหญ่ที่สุดไม่ใช่การขาดความรู้ แต่เป็นการขาดความสามารถในการนำไปใช้ เป็นเพราะผู้เรียนไม่รู้วิธีคิดวิเคราะห์ปัญหา ขาดทักษะการแก้ปัญหา ไม่สามารถใช้ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ [30] ในศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นเร็วขึ้น และบางครั้งก็เปลี่ยนแปลงเร็วจนคาดเดาไม่ได้ การปลูกฝังทักษะการคิด

สร้างสรรค์ จะช่วยกระตุ้นการพิจารณาคิดวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทุกหนทาง และเลือกวิธีที่ดีที่สุดเพื่อรับมือกับปัญหา การคิดอย่างสร้างสรรค์มีความสำคัญ และโลกต้องการนักคิดเชิงสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะอยู่ในสายอาชีพใดก็ตาม งานวิจัยชี้ให้เห็นว่า ควรเริ่มพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในโรงเรียน [6, 9] เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการให้ความรู้ และสามารถสื่อสารให้ผู้เรียนได้รู้จักกับความคิดสร้างสรรค์ และเข้าใจได้ว่าการคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ [16] การฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์ควรกลายเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียน เพราะเป้าหมายของการศึกษาคือการสอนให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด เรียนรู้ที่จะคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลจนสามารถแก้ไขปัญหาได้ [30] นอกจากนี้ บทบาทพื้นฐานสำคัญของการศึกษาคือการเตรียมผู้เรียนให้มีศักยภาพและทักษะที่จำเป็นในการปรับตัวในยุคที่มีความท้าทายอย่างยิ่ง ความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์เป็นศักยภาพที่สำคัญสำหรับเด็กในปัจจุบันที่จำเป็นจะต้องพัฒนาและถือเป็นสิ่งสำคัญในโรงเรียน [6] ในรายงานทุนมนุษย์ของสภาเศรษฐกิจโลก [31] ระบุว่าระบบการศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่ได้เชื่อมต่อทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ซึ่งได้แก่ทักษะการแก้ปัญหา การคิดเชิงวิพากษ์ และการคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบันและในอนาคตอย่างเหมาะสม [31]

มนุษย์ทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์มาโดยกำเนิด [11] แต่ความสามารถในการสร้างสรรค์ของเด็กต้องได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง เป็นที่น่าแปลกว่า เด็กเมื่อยังเล็ก มักได้รับการส่งเสริมให้ใช้จินตนาการ ดนตรี ศิลปะ ร้อง เล่น เต้น วาดรูป และการเล่านิทาน แต่เมื่อถึงวัยการเข้าเรียนในโรงเรียน ระบบกฎเกณฑ์การศึกษาได้ส่งผลต่อพฤติกรรมและวิธีการการเรียนรู้ของเด็ก และปิดกั้นการคิดอย่างสร้างสรรค์ในเด็ก ตัวอย่างเช่น

การเรียนรู้แบบการจดจำ เป็นการที่ส่งเสริมให้เด็กจดจำสิ่งที่เรียนโดยการให้ยอมรับและให้เชื่อฟังตามที่บอกเล่า ผู้เรียนที่ซบซึ้งถาม สนุกกับการคาดเดา ชอบจินตนาการ อยากลองทำสิ่งที่ทำหยาบจะไม่ได้รับการสนับสนุนให้ทำพฤติกรรมดังกล่าว เป็นผลให้ความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ลดลง [32] การศึกษาพบว่าหากยังมีการจดจำข้อมูลแบบเดิมๆ สิ่งที่ทำบ่อยๆ จนทำให้สมองทำงานโดยอัตโนมัติ สมองก็จะคิดว่านี่คือคำตอบที่ถูกต้องทันที โดยไม่ใช้ความพยายามในการคิดใหม่ การทำสิ่งซ้ำๆ จะทำให้ประสิทธิภาพการสร้างสรรค์ลดลง [33]

ระบบประเมินผลและค่านิยมการมุ่งเน้นคะแนน ระบบประเมินผลการเรียนจากการทดสอบความสามารถในการเลือกคำตอบที่ถูกต้องสำหรับคำถามที่เฉพาะเจาะจง เป็นผลให้ยอมรับว่าการให้คำตอบที่ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญ รวมถึงระบบที่เห็นว่าคำตอบที่แตกต่างเป็นเรื่องควรหลีกเลี่ยง หรืออาจถูกตัดสินว่าเป็นคำตอบที่ไม่ถูกต้อง ถือเป็นประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่แคบและหยาบ พบว่า เด็กที่มาจากเศรษฐฐานะที่ดีกว่าสามารถเรียนพิเศษเพื่อให้ได้กลยุทธ์การทำข้อสอบและเลือกคำตอบที่ถูกต้องได้ จะเป็นเด็กที่ชนะในเกมทดสอบประเมินผลและเป็นที่ยอมรับตามค่านิยมการชื่นชมนักเรียนที่ได้คะแนนสูง ในขณะที่เด็กที่มาจากเศรษฐฐานะที่ด้อยโอกาสอาจเป็นผู้แพ้จากระบบการศึกษาลักษณะเช่นนี้ [11]

งานวิจัยแสดงให้เห็นว่าระบบประเมินผลสัมฤทธิ์ที่มุ่งเน้นคะแนนจากคำตอบที่ถูกต้องทางเดียวส่งผลให้ระดับความคิดสร้างสรรค์ลดลง การศึกษาแสดงให้เห็นว่าตั้งแต่ปี 1990 เมื่อศูนย์กลางการเรียนรู้คือการมุ่งเน้นคะแนน การสร้างทักษะกลยุทธ์การทำข้อสอบซึ่งต้องเรียนเสริมเพื่อเพิ่มทักษะการทำข้อสอบ ส่งผลให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของประชากรทั้งหมดลดลงอย่างต่อเนื่องในแต่ละทศวรรษ [34] ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่ากลุ่มอายุที่น้อยที่สุด คือกลุ่มอายุ 5-6 ปี เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด เด็กที่อายุน้อยยิ่งได้รับผลกระทบเชิงลบอย่างมากจากระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นการทดสอบเป็นมาตรฐาน รวมถึงสิ่งอื่นๆ ที่เด็กอาจต้องเผชิญจากระบบมุ่งเน้นการทดสอบเช่น ความเครียด การบ้านมากเกินไป และความกังวลเกี่ยวกับการเรียน

การให้ความสำคัญแก่ศาสตร์ต่าง ๆ อย่างไม่เท่าเทียม ความพยายามยกระดับมาตรฐานการศึกษาได้สร้างระบบที่ไม่สมดุลซึ่งทำให้โรงเรียนต้องคำนึงถึงศาสตร์บางด้านที่เห็นว่าไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ และลดทอนความสำคัญของศาสตร์บางสาขา เช่น ศิลปะ ดนตรี กีฬา มนุษยศาสตร์ และทักษะชีวิต การยกระดับมาตรฐานการศึกษาทำให้เด็กถูกจำกัดและไม่อาจชื่นชมความหลากหลายของศาสตร์อื่นๆ นักการศึกษาเชื่อว่าวิชาที่สร้างสรรค์และส่งเสริมจินตนาการ เช่น การละคร เต้นรำ ศิลปะ ควรได้รับสถานะที่เท่าเทียมกับสาขาวิชาหลัก เช่น คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ [11] เพราะความสามารถในการสร้างสรรค์เป็นกระบวนการสร้างความคิดริเริ่มที่มีคุณค่า ไม่ได้จำกัดอยู่แค่คุณค่าทางศิลปะเท่านั้น แต่แทรกอยู่ในทุกศาสตร์สาขา [7] เราสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ได้กับทุกศาสตร์ ทุกเรื่อง ความคิดสร้างสรรค์จึงมีความสำคัญเท่าเทียมกับการรู้หนังสือ การอ่านออกเขียนได้ คำนวณเป็น โรงเรียนจึงควรที่จะให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างความคิดสร้างสรรค์แทรกอยู่ในการเรียนรู้ในศาสตร์ต่างๆ อย่างเท่าเทียมเพื่อส่งเสริมจินตนาการ และเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้ รู้จัก เข้าใจ เข้าถึงความสามารถเฉพาะตัว

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ มีความสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เช่น การให้ความสนใจกับนักเรียนและการปรับรูปแบบการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้สึกมั่นใจในการแสดงความคิดสร้างสรรค์โดยไม่ต้องกลัวการตัดสินหรือการเยาะเย้ย การศึกษาพบว่า บรรยากาศการเรียนรู้อื่นๆ ที่เข้มงวด มีส่วนขัดขวางความอยากรู้อยากเห็นและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก [27] สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีลักษณะควบคุม เน้นการเชื่อฟัง จะทำให้เกิดการสร้างสรรคน้อยกว่า [16] งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะ

ตัวผู้เรียนและการแสดงออก พบว่า ผู้เรียนเอเชียมีลักษณะค่อนข้างเงียบและจะรู้สึกอึดอัดเมื่อถูกผู้สอนถาม [35, 36] ผู้เรียนที่ไม่อยากเสี่ยง จะหลีกเลี่ยงการพูดหรือมีปฏิสัมพันธ์ [37] ผู้เรียนไทย ไม่ชอบแสดงทัศนคติ ชอบฟังบรรยาย ชอบอยู่เงียบๆ เพื่อหลีกเลี่ยงโอกาสที่จะเสียหน้าหากตอบไม่ถูกต้อง [35] เพื่อก้าวข้ามความท้าทายนี้ ควรส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย เพื่อลดความรู้สึกวิตกกังวลว่าจะถูกประเมินเชิงลบ เพื่อกระตุ้นการสื่อสารและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อสร้างความมั่นใจในการแสดงความคิด [38] การสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญมาก หากผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนมีความสำคัญจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันมากขึ้น กล่าวถึงแนวคิดใหม่ๆ และนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

การเรียนรู้เชิงรับ (Passive learning) มีลักษณะการเรียนการสอนแบบบรรยาย โดยยึดครูเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน ผู้เรียนมีส่วนร่วมน้อยทำให้โอกาสในการได้คิดและลงมือปฏิบัติจะน้อยกว่าการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ผู้เรียนใช้การจดจำจากการฟังมากกว่าการคิดวิเคราะห์ เป็นผลให้เกิดความเบื่อหน่าย เพราะโดยธรรมชาติ มนุษย์มักจะให้ความสนใจกับสถานการณ์ที่แตกต่าง ไม่เคยพบ หากระบบการศึกษาทำตามวิธีการแบบเดิมๆ จะทำให้กดทับความอยากรู้อยากเห็น และจินตนาการของเด็ก และยังนำมาซึ่งบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าเบื่อหน่าย ผู้เรียนไม่กระตือรือร้นที่จะรู้ว่าจะต้องทำอะไรและลดทอนการใช้ความคิด [32] การเรียนรู้เชิงรุกผ่านการสร้างกิจกรรม ผู้เรียนจะเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดและปฏิบัติในสิ่งที่ตนเองคิด [39] ดังนั้น การเรียนการสอนเชิงรุกส่งเสริมความสามารถในการจัดการตนเองในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง [2] และเอื้อต่อกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ที่เน้นการสร้างความคิดจำนวนมากที่หลากหลาย (Divergent thinking)

ความคิดสร้างสรรค์พัฒนาได้

ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ ทักษะคิดเป็นเรื่องที่สอนกันได้ [30] แต่งานวิจัยกลับพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ลดลงในกลุ่มเด็กเล็ก [34] และน่าเป็นห่วงว่า ตัวชี้วัดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการในกลุ่มเด็กเล็กในกลุ่มประเทศเอเชียลดลงอย่างต่อเนื่อง [40] ทั้งๆที่การฝึกทักษะคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งทำได้ และสิ่งที่เด็กสมควรได้รับ โดยเฉพาะจากระบบการศึกษาซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กทุกคน ความคิดสร้างสรรค์คือความเข้าใจปัญหาหรือสถานการณ์ในมุมมองที่แตกต่าง จึงสามารถเริ่มต้นการฝึกฝนในเด็กด้วยการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้ทักษะการคิดแบบขยายและการสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติของเด็กเพื่อส่งเสริมการคิดแบบขยาย

ทักษะการคิดนอกเนกนัย (Divergent Thinking) หรือการคิดแบบขยาย เป็นการสร้างความคิดจำนวนมากอย่างไร้กรอบเพื่อมองให้รอบด้านมากที่สุด การคิดอย่างสร้างสรรค์คือการคิดนอกเนกนัย [10] เป็นกระบวนการมองภาพใหญ่ เป็นการคิดนอกเหนือไปจากสิ่งที่เห็น เพื่อสร้างแนวทางที่หลากหลายอย่างไม่มีข้อจำกัด ทำให้ได้คำตอบจากหลายแง่มุมและนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ชัดเจน วิธีการนี้จะช่วยลดทอนการมองปัญหาแบบแคบเกินไป การมองข้ามความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมหรือข้อเท็จจริงบางอย่างซึ่งอาจเกิดขึ้นจากความคุ้นเคย อคติหรือความรู้ แนวทางที่จะช่วยให้เกิดความคิดนอกเนกนัย เช่น การระดมความคิด การตั้งคำถามว่า“ทำไม” การตั้งสมมติฐาน การคาดเดาสาเหตุ การเชื่อมโยงและค้นหาความสัมพันธ์ [8] การคิดนอกเนกนัย มักใช้ในการศึกษาศักยภาพในการสร้างสรรค์ การค้นหาปัญหาและคำตอบในกระบวนการแก้ปัญหา [41] ถึงแม้เด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับการสร้างสรรค์ แต่ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กจะพัฒนาให้ดีขึ้นได้ ต้องได้รับการส่งเสริม เช่นการใช้กิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวัยของเด็กโดยมุ่งให้เด็กได้เกิดทักษะการคิดคำตอบจำนวนมากในการแก้ปัญหา ทักษะการคิดภาพใหญ่ ทักษะการเชื่อมโยงศาสตร์สาขาที่แตกต่างกันเช่น ศิลปะและคณิตศาสตร์ การฝึกฝนดังกล่าวส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านการเปิดใจรับฟังมุมมองที่แตกต่าง การไม่ด่วนตัดสินความคิดใดดีหรือไม่ดี ความกล้าแสดงออกและยอมรับคำวิจารณ์ และผลที่ได้รับจะทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงด้านการพัฒนาความคิด

สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์ เด็กส่วนมากเติบโตด้วยความอยากรู้อยากเห็น ต้องการสัมผัส สำรวจ ทำความเข้าใจ โต้ตอบ แสดงออก พูดคุย วิธีที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กคือการปล่อยให้เด็กได้มีความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติ [27] เพราะความอยากรู้อยากเห็น คือแรงจูงใจและกุญแจสู่ความคิดอย่างไว้ชีวิตจำกัด สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นของเด็กคือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน การเปลี่ยนแปลงจากวิธีการเรียนแบบเดิม ๆ ซึ่งจะช่วยลดความเบื่อหน่ายได้ด้วย [32] การให้ผู้เรียนเรียนรู้เชิงรุกในการฝึกหาข้อมูลเพื่อสร้างแนวทางที่เป็นไปได้ และสามารถประเมินแนวทางเหล่านั้น การสร้างสมดุลระหว่างมุมมองที่ขัดแย้งกันกับคุณค่าที่เกิดขึ้น [5] ความคิดอย่างสร้างสรรค์จะเด่นชัดมากขึ้นเมื่อความอยากรู้อยากเห็นกลายเป็นบรรทัดฐานของกลุ่ม มีสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างสำหรับทุกคน สนับสนุนการคิดแบบใหม่ๆ ยอมรับความคิดที่แตกต่างและความเป็นประชาธิปไตย ความสามารถในการสร้างสรรค์ จำเป็นต้องใช้เวลามากพอและพัฒนา เพราะความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างฉับพลันหรือต่อเนื่องได้ตลอดเวลา [13] แต่เมื่อฝึกฝน จะยิ่งพัฒนา เพราะความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ไม่มีวันหมดสิ้น มีแต่ยิ่งคิดจะยิ่งชำนาญ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมและให้คุณค่าความคิดสร้างสรรค์ ย่อมเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอน [28] และทำให้คนทุกวัยเติบโตไปด้วยกัน

บทสรุป

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นทักษะสำคัญและจำเป็นในตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพราะความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้มองปัญหาจากมุมมองที่แตกต่างจากวิธีการเดิมๆ และนำมาซึ่งประโยชน์ในวงกว้างทั้งต่อบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของประเทศ คนทุกคนมีศักยภาพในการคิดอย่างสร้างสรรค์ กรอบความคิด ความเชื่อในความสามารถของตนเอง และแรงจูงใจเป็นกุญแจสำคัญที่ปลดล็อกและนำไปสู่การแสดงศักยภาพการคิดสร้างสรรค์ ในทางตรงข้ามอาจเป็นสิ่งที่ผู้ตั้งจรรยาบรรณไม่สามารถคิดนอกกรอบ ไม่นั่นใจที่จะคิดสร้างสรรค์ ขาดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมสร้างสรรค์เพราะสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ต้องใช้เวลาย่อมเพาะ จึงควรเริ่มต้นปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก ด้วยการพัฒนากรอบความคิด สร้างความเชื่อมั่นในความสามารถเชิงสร้างสรรค์ ฝึกฝนกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ด้วยวิธีสร้างความคิดแบบขยาย คิดอย่างไร้กรอบ ในสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติ ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ เป็นสิ่งจำเป็น และเป็นสิ่งที่ต้องสร้างให้เกิดขึ้นในทุกๆ คน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่กำลังเติบโตไปเป็นพลเมืองแห่งอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- [1] Zhao Y. Catching up or leading the way: American education in the age of globalization. ASCD; 2009.
- [2] Bakhshi H, Downing J, Osborne M, Schneider P. The future of skills: Employment in 2030. London: Pearson & Nesta; 2017.
- [3] World Economic Forum. The future of jobs report 2020. [Internet]. 2020 [cited 2022 November 1] Available from <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2020/in-full/infographics-e4e69e4de7>
- [4] Dewey J. Experience and education. New York: Macmillan; 1938.
- [5] Craft A. The limits to creativity in education: dilemmas for the educator. Br J Educ Stud 2003; 51:113–27.
- [6] OECD. Thinking outside the box, [Internet]. 2022 [cited 2022 November 1] Available from <https://www.oecd.org/pisa/innovation/creative-thinking/>
- [7] Robinson K. Out of our minds: Learning to be creative. John Wiley & Sons; 2011.
- [8] Torrance EP. Torrance tests of creative thinking. Lexington MA: Ginn & Co; 1974.
- [9] OECD. PISA 2021 Creative Thinking Strategic Advisory Group Report. [Internet]. 2017 [cited 2022 November 1] Available from [https://one.oecd.org/document/EDU/PISA/GB\(2017\)19/en/pdf](https://one.oecd.org/document/EDU/PISA/GB(2017)19/en/pdf)
- [10] Guilford JP. Creativity. The American Psychologist 1950; 14:444-54.
- [11] Robinson K., Aronica L. You, your child, and school: Navigate your way to the best education. Penguin; 2019.
- [12] Land G. Beth J. Breakpoint and Beyond: Mastering the Future Today. Harpercollins; 1992.
- [13] Fasko D. Education and Creativity, Creat Res J 2001; 13: 317-27.
- [14] Dweck CS. Mindset: The new psychology of success. New York: Random House; 2006.
- [15] Karwowski M, Czerwonka M, Lebuda I, Jankowska DM, Gajda A. Does thinking about Einstein make people entity theorists? Examining the malleability of creative mindsets. Psychol Aesthet Creat Arts 2020; 14:361–366.
- [16] Benedek M, Karstendiek M, Ceh SM, Grabner RH, Krammer G, Lebuda I, et al. Creativity myths: Prevalence and correlates of misconceptions on creativity. Pers Individ Dif 2021; 182:111068(1-10).
- [17] Bandura A. Self-Efficacy: The Exercise of Control. New York: W.H. Freeman; 1997.
- [18] Beghetto RA. Creative Self-Efficacy: Correlates in Middle and Secondary Students. Creat Res J 2006; 18:447-457.
- [19] Amabile T, Conti R, Coon H, Lazenby J, Herron M. Assessing the work environment for creativity. Acad Manage J 1996; 39:1154–1184.
- [20] Tierney P, Farmer SM. Creative self-efficacy: Its potential antecedents and relationship to creative performance. Acad Manage J 2002; 45:1137-1148.
- [21] MacKinnon DW. What makes a person creative? Theory into Practice 1966; 5:151-156.
- [22] Ryan RM, Deci EL. Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. Contem Educ Psychol 2000; 25:54-67.
- [23] Auger P, Woodman R. Creativity and Intrinsic Motivation: Exploring a Complex Relationship. J Appl Behav Sci 2016; 52:342–366.
- [24] Al-Zu'bi MAA, Omar-Fauzee MS, Kaur A. The relationship between creative thinking and motivation to learn creative thinking among pre-schoolers in Jordan. Eur J Educ Stud 2017; 3:426-442.
- [25] Rosen Y, Stoeffler K, Simmering V. Imagine: Design for creative thinking, learning, and assessment in schools. J Intell 2020; 8:16.
- [26] Pink DH. A whole new mind: Why right-brainers will rule the future. Penguin; 2006.

- [27] Resnick M. Lifelong kindergarten: Cultivating creativity through projects, passion, peers, and play. Cambridge MA: MIT Press; 2017.
- [28] Fletcher TS. Creative thinking in schools: Finding the “just right” challenge for students. *Gifted Child Today* 2011; 34:37-42.
- [29] Norman DA. Cognitive engineering and education. In D. T. Tuma & F. Reif (Eds.), *Problem solving and education*. Hillsdale: Erlbaum; 1980.
- [30] Zhao S, Zhao G, Wang Q. Teaching Thinking Directly-Construction and Practice of Thinking Skills Training Course. 2010 International Conference on Computational Intelligence and Software Engineering; December 2010; 1-4.
- [31] World Economic Forum. The global human capital report 2017. [Internet]. 2017 [cited 2022 November 1] Available from https://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Human_Capital_Report_2017.pdf
- [32] Strom RD, Strom PS. Changing the rules: Education for creative thinking. *J Creat Behav* 2002; 36:183-200.
- [33] Kahneman D. *Thinking, Fast and Slow*. New York: Farrar Straus Giroux; 2017.
- [34] Kim KH. The Creativity Crisis: The Decrease in Creative Thinking Scores on the Torrance Tests of Creative Thinking. *Creat Res J* 2011; 23:285-295.
- [35] Pagram P, Pagram J. Issues in e-learning: A Thai case study. *Electron J Inf Syst Dev Ctries* 2006; 26:1-8.
- [36] Tempelaar D, Rienties B, Giesbers B, Van der Loeff SS. How cultural and learning style differences impact students' learning preferences in blended learning. In *Transcultural blended learning and teaching in postsecondary education*. IGI Global. pp 30-51;2013
- [37] Gunawan J. Understanding culture in higher education in Thailand. *Educ Health* 2016; 29:160-1.
- [38] Fayombo GA. Active learning: Creating excitement and enhancing learning in a changing environment of the 21st century. *Mediterr J Soc Sci* 2012; 3:107-28.
- [39] Bonwell CC. Using active learning to enhance lectures. *Appl Econ Perspect Policy* 1999; 21:542-50.
- [40] Kim KH. Creativity Crisis Update: America Follows Asia in Pursuing High Test Scores Over Learning. *Roeper Review* 2021: 43:21-41.
- [41] Runco MA, Acar S. Divergent thinking as an indicator of creative potential. *Creat Res J* 2012; 24:66-75.

คำแนะนำ

การส่งบทความต้นฉบับเพื่อการตีพิมพ์ ของวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นวารสารด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่บทความ จะได้รับการ
เผยแพร่ต้องได้รับการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review) ในสาขาวิชานั้นๆ อย่างน้อย 3 ท่านต่อ 1
บทความในรูปแบบผู้พิจารณาไม่ทราบชื่อผู้แต่ง และ ผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา (Double-blind peer review)
โดยบทความวิจัยที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ถือเป็น
กรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ห้ามนำข้อความทั้งหมดหรือบางส่วนไปพิมพ์ซ้ำ เว้นแต่จะได้รับอนุญาต
จากมหาวิทยาลัยเป็นลายลักษณ์อักษร หรือมีการอ้างอิงอย่างเหมาะสม โดยเนื้อหาต้นฉบับที่ปรากฏในวารสารฯ
เป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์บทความหรือนักวิจัยผู้เขียนบทความ ทั้งนี้ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิค
การพิมพ์กองบรรณาธิการฯ

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นวารสารกลุ่ม *สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*
เปิดรับบทความวิชาการ (review article) และบทความวิจัย (research article) ของทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ
อาจารย์ นักศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีประสบการณ์หรือมุมมองทางด้านงานวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
แบบบูรณาการที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาองค์ความรู้ พัฒนาสังคมและประเทศชาติอย่างกว้างขวาง โดยบทความ
ดังกล่าวต้องนำเสนอองค์ความรู้หรือแนวคิดใหม่ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า การวิจัยที่ลุ่มลึก และไม่เคยถูกนำไป
ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่นในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งมาก่อน

กำหนดพิมพ์เผยแพร่

วารสารมีกำหนดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม

ข้อกำหนดของบทความต้นฉบับ

ต้นฉบับต้องพิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด (Microsoft Word) เวอร์ชัน 2010 ขึ้นไป หน้ากระดาษ A4 ความ
ยาวไม่เกิน 8-10 หน้ากระดาษ รวมตาราง รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง ด้านบนและด้านในเว้นห่างจากขอบกระดาษ

-Academic Journal of Phetchaburi Rajabhat University-

2.7 เซนติเมตร ด้านล่างและด้านนอกเว้นห่างจากขอบกระดาษ 1.5 เซนติเมตร มีเลขหน้ากำกับทุกหน้า ที่ด้านบนขวาของเอกสาร บทความต้องมีลักษณะดังนี้

- **ชื่อเรื่องภาษาไทย** พิมพ์ด้วยตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนาขนาด 20 pt จัดกลางหน้า
- **ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ** พิมพ์ด้วยตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 20 pt จัดกลางหน้า
- **ชื่อผู้เขียนภาษาไทย** พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 16 pt จัดกลางหน้า เว้นห่างจากชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ 1 บรรทัด
- **ชื่อผู้เขียนภาษาอังกฤษ** พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 16 pt จัดกลางหน้า เว้นห่างจากผู้เขียนภาษาไทย 1 บรรทัด
- **หน่วยงาน สถานที่ทำงาน หรืออีเมลของผู้เขียน** พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 16 pt จัดกลางหน้า
- **บทคัดย่อ** พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาด 16 pt เนื้อหาในบทคัดย่อ พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 pt ความยาวไม่เกิน 300 คำ ซึ่งควรประกอบด้วยรายละเอียดโดยสรุปของวัตถุประสงค์การวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัยและผลของการวิจัยเป็นต้น
- **คำสำคัญ** 3-5 คำ พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 pt ไม่ต้องคั่นด้วยเครื่องหมาย comma โดยเว้นห่างจากบทคัดย่อ 1 บรรทัด
- **Abstract** พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาด 16 pt เนื้อหาใน Abstract พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 pt ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับบทคัดย่อและการเขียนถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ด้านภาษา
- **Keywords** มี 3-5 คำ พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 pt เว้นห่างจาก abstract 1 บรรทัด
- **บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ** ให้เรียงลำดับเหมือนกันดังนี้ คือ ชื่อเรื่อง, ชื่อผู้เขียน, หน่วยงาน, บทคัดย่อ, คำสำคัญ, Abstract และ Keywords จากนั้นจึงตามด้วยเนื้อเรื่อง
- **เนื้อเรื่องภาษาไทย หรือ เนื้อเรื่องภาษาอังกฤษ** พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 pt จัดกระจายแบบไทย และจัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ ควรประกอบด้วย บทนำ (Introduction) วัตถุประสงค์ (Objectives) ระเบียบวิธีวิจัย (Methodology) ผลการวิจัย (Results) หรือ ผลและวิจารณ์ผลหรืออภิปรายผล (Result & Discussion) สรุปผลการวิจัย (Conclusion) และ ข้อเสนอแนะ (Suggestion)
- **ตารางและภาพประกอบ**

ตาราง

ให้ระบุชื่อตารางที่กระชับและสื่อถึงเนื้อหาในตารางโดยพิมพ์เหนือตาราง (ขีดซ้าย) และเรียงลำดับตารางด้วยตัวเลขอารบิกจากน้อยไปมากตามลำดับ (ตารางที่ 1 ตารางที่ 2, Table 1, Table 2) ซึ่งในตารางอาจใช้ตัวย่อได้ แต่ต้องอธิบายเพิ่มเติมใต้ตารางแบบเชิงอรรถ (footnote) ให้ชัดเจน หากจำเป็นต้องระบุที่มาของตารางให้ระบุในรูปแบบของการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (ดูหลักการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา)

ภาพประกอบ

ให้ระบุชื่อภาพประกอบให้ระบุที่มาไว้ใต้รูปภาพ (จัดกลาง) กรณีที่มีรูปภาพหลายภาพ ให้ระบุลำดับของรูปภาพ (รูปที่ 1 รูปที่ 2, Figure 1, Figure 2) หากจำเป็นต้องระบุที่มาของรูปภาพให้ระบุในรูปแบบของการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (ดูหลักการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา) และหากเป็นรูปภาพที่ผู้เขียนจัดทำหรือถ่ายรูปขึ้นเองให้ระบุหลังจากชื่อภาพหรือคำอธิบายใต้ภาพด้วยความดังนี้ “(ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย)” แนบไฟล์ภาพประกอบที่ใช้ใน

บทความโดยบันทึกแต่ละไฟล์ในรูปแบบ .JPG หรือ .PNG หรือ .PDF ภาพต้องคมชัดและมีขนาดที่สามารถเห็นรายละเอียดได้อย่างครบถ้วน

- **เอกสารอ้างอิง** ให้เรียงเอกสารที่ใช้อ้างอิงทั้งหมดตามลำดับตัวอักษรตัวแรกของรายการที่อ้างอิง โดยยึดวิธีการเรียงตามพจนานุกรม และใช้วิธีการอ้างอิงรูปแบบแวนคูเวอร์ (Vancouver)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิงทุกฉบับต้องมีการอ้างหรือถูกกล่าวในบทความ การเขียนเอกสารอ้างอิงใช้รูปแบบแวนคูเวอร์โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การอ้างอิงแทรกในเนื้อเรื่อง

เมื่อสิ้นสุดข้อความที่ต้องการอ้างอิง ใส่หมายเลขอ้างอิงไว้ในวงเล็บใหญ่ โดยใช้เลขอารบิก เช่น [1] หรือ [1, 5] หรือ [1-3]

2. การอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 วารสาร

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร ปีที่พิมพ์; เล่มที่:หน้าแรก-หน้าสุดท้าย. เช่น

[1] นวลจันทร์ วันเพ็ญผ่อง. การบูรณาการข้อมูลประชากร. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2554;3:20-29.

[2] จิราภรณ์ จันทร์จร. การใช้โปรแกรม EndNote: จัดการเอกสารอ้างอิงทางการแพทย์. จุฬาลงกรณ์เวชสาร 2551; 52:241-53.

[3] Kane RA, Kane RL. Effect of genetic for risk of Alzheimer's disease. N Engl J Med 2009;361:298-9.

หากเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ชื่อสกุลก่อน ตามด้วยอักษรย่อตัวหน้าตัวเดียวของชื่อตัวและชื่อรอง กรณีมีผู้นิพนธ์มากกว่า 6 คน ให้ใส่ชื่อเพียง 6 คนแรก และคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (comma-) แล้วตามด้วย et al. (ในภาษาอังกฤษ) หรือ และคณะ (ในภาษาไทย).

[1] Mitchell SL, Teno JM, Kiely DK, Shaffer ML, Jone RN, Prigerson HG, et al. The clinical course of advanced dementia. N Engl J Med 2009; 361:1529-38.

[2] จิรียา เลิศอรธมยณีนี, เอมอร รักษมณีนี, อนุพันธ์ ตันติวงศ์, กรุณา บุญสุข, อิงอร นิลประดับ, พุฒติ พรรณี วรกิจโกคาทร, และคณะ. ความเสี่ยงและประสิทธิผลของการผ่าตัดต่อมลูกหมาก. จดหมายเหตุทางแพทย์ 2545;85:1288-95.

2.2 วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง [ประเภท/ระดับปริญญา]. เมืองที่พิมพ์: มหาวิทยาลัย; ปีที่ได้ปริญญา. เช่น

[1] เข้มทอง ศิริแสงเลิศ. การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2540.

[2] Kaplan SJ. Post-hospital home health care: the elderly's access and utilization [dissertation]. St. Louis, MO: Washington University; 1995.

2.3 หนังสือ

ชื่อผู้เขียน. ชื่อหนังสือ. ครั้งที่พิมพ์. เมืองที่พิมพ์. สำนักพิมพ์; ปีที่พิมพ์. เช่น

[1] น้ำทิพย์ วิภาวิน และนางเยาว์ เปรมกมลเนตร. นวัตกรรมห้องสมุดและการจัดการความรู้. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ซีเอที โซลูชั่น; 2551.

[2] Janeway CA, Travers P, Walport M, Shlomchick M. Immunobiology. 5th ed. New York: Garland Publishing; 2001.

หนังสือที่ผู้แต่งเป็นบรรณาธิการหรือผู้รวบรวม

[3] ภาณุมาศ ทักษณา, บรรณาธิการ. รอยยิ้มของในหลวง. พิมพ์ครั้งที่ 2. ลำพูน: อนุรักษ์การพิมพ์; 2553.

[4] Norman IJ, Redfern SJ, editors. Mental health care for elderly people. New York: Churchill Livingstone; 1996.

2.4 อินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง. [ประเภทของสื่อ/วัสดุ]. ปีที่พิมพ์ [เข้าถึงเมื่อ ปี เดือน วันที่]. เข้าถึงได้จาก URL address เช่น

[1] จิราภรณ์ จันทจร. การเขียนรายงานการอ้างอิงในเอกสารวิชาการทางการแพทย์. [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2551[เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2554]. เข้าถึงได้จาก: <http://lib.med.psu.ac.th/libmed2557/images/Libservice/van1nov1.pdf>

[2] Greenly W, Sandeman-Craik C, Otero Y, and Streit J. Case Study: Contextual Search for Volkswagen and the Automotive Industry. [Internet]. 2011 [cited 2011 November 22]. Available from:<http://www.w3.org/2001/sw/sweo/public/UseCases/Volkswagen/>

2.5 รายงานการประชุม (conference proceeding)

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง. ชื่อการประชุม;วัน เดือน ปีที่ประชุม; สถานที่จัดประชุม. เมืองที่พิมพ์: ปีที่พิมพ์. หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

[1] จิตติพรรณ บรรลือทรัพย์, ปัญญา ทองนิล, กาญจนา บุญส่ง. การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 ทำเรื่อน้ำลึกทวายเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษต่อการเปลี่ยนแปลงกาญจนบุรี; 7 กันยายน 2561; มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. จังหวัดกาญจนบุรี: 2561. 220-231.

การส่งต้นฉบับ

ส่ง “ไฟล์ต้นฉบับ” พร้อมทั้ง “แบบฟอร์มการส่งต้นฉบับเพื่อพิจารณาลงวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี” ผ่านทางระบบ THAIJO 2.0 หรือผ่านทาง <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/ajpbru/>

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี หรือ E-mail: acad@mail.pbru.ac.th

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ประเมินบทความ (Peer Review) ประจำปี

รองศาสตราจารย์ ดร.เทือน ทองแก้ว	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี สืบสิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
รองศาสตราจารย์ ดร.เดช บุญประจักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุดีเทพ ศิริพิพัฒน์กุล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทนายวุฒิ โพธิ์ทองแสงอรุณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภภาพร กล้าสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ เสนะนันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ จันทะหิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัศกรเบศวรณ์ เวชวิริยะสกุล	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธิดา บุตรแขก	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา พันธุ์เอี่ยม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณา แดงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดาริณ พราหมณ์แก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป พิษทองกลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิวัลย์ สุธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวุฒิ เพ็งพันธ์	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรินทร์ ศรีปัญญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิศักดิ์ กัลยาณมิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินทร์ ลัดดาภิบาล บุญเชิดชู	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำฝน กันมา	วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนทรีย์ คนเที่ยง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุกัลยา คงประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ดร.ณัฐกร ดวงพระเกษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ดร.นवल แก้วสุวรรณ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ดร.อังคาร คະชาวงศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.วัชระ เวชประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ดร.ธรรมรัตน์ จังศิริวัฒนา	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ดร.กฤษฎา วรพิน	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ดร.ธีรศักดิ์ สุขสันติภม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ดร.อิสราภรณ์ ทองสมนึก	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ดร.พิมพ์ร วัฒนากมลกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ดร.สาวิตรี ราญมีชัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ดร.สาวิตรี ตนสาลี	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ดร.สมยศ จันทร์บุญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ดร.จุฬาลักษณ์ ปราบเสียง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ดร.นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ	ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)